Gerilla Anıları II

Çağın Çığları

Çağın Çığları

Gerilla Anıları II

Anı

Çağın Çığları

Gerilla Anıları II

AramAnı

Editör: Ulaş GÜLDİKEN

Kapak Resmi:AKA

Kapak Tasarımı: Pınar ALKAN

Mizanpaj: Zafer TÜZÜN

1.Baskı: Mayıs 2015

Baskı ve Cilt:
Gün Matbaacılık
Reklam Film Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti.
Beşyol Mah. Akasya Sok. No: 23/A
Küçükçekmece-İstanbul Tel: 0 (212) 580 63 81

ISBN: 978 - 605 - 4986 - 87 - 3

Aram Basım Reklam ve Yayıncılık
Huzurevleri Mah. Sıtkı Göral Cad. Kurdi-Der Binası Kat3/3
Kayapınar / Diyarbakır **Tel:** 0 (412) 238 30 71

İstanbul Şube: Bahariye Cad. Kafkas Pasajı No: 33
Kadıköy / İSTANBUL ***Tel:*** 0 (531) 258 46 66

email: info@aramyayinevi. com

Çağın Çığları

Gerilla Anıları II

AramAnı

Birkaç Söz...

Tarih insan hayatından birer damla olarak biriken anılarla yazılır. Tarihin doğruluğu yaşanılan anıları doğru anlatmak, onları gelecek kuşaklara aktarmak ve onlar doğrultusunda bir toplumsallığı yaratmakla mümkün olur. Yanlışlığı da yaşanılanların başkaları tarafından kendilerine göre anlatmalarıyla olur. Zira her toplum, topluluk, kültür, dil, din, ırk kendi tarihi içersinde şekillenir. Tarihi ise yaşadıklarıdır. Yaşadıklarını anlamlandırmasıdır. Anlamlandırdığına göre kendisini örgütleyip geleceğe taşımasıdır.

Halkların tarihinde, daha doğrusu kendi tarihlerini yaratmada çok önemli anlar vardır. Dönüm noktaları vardır. Bu anlar ve dönüm noktalarının tamamının yaratıcıları ise insanlardır. Yani o mücadelenin kahramanları, militanları, o davanın dava insanlarıdır.

Tüm halkların ulusal kurtuluş ve özgürlük mücadelelerinde olduğu gibi Kürt halk mücadelesinde de böyle anlar fazlasıyla vardır. Belki de diğer halkların mücadelesinden daha fazla Kürt Özgürlük Hareketi'nin yürüttüğü mücadelede bu anlar vardır diye düşünüyoruz. Öyle düşünüyoruz. Çünkü bunu, canlı tanıklarından bazen acı içinde, bazen acı ile sevincin iç içe geçtiği bir şekilde dinledik.

İnsanların tarihi de halklarının tarihiyle ilintilidir. Daha doğrusu onunla şekillenir. Ama bir de halkının kötü tarihini tersyüz edip doğrusunu yazmak için yola çıkanlar vardır. Çünkü o halkların tarihi, acısıyla, sevinciyle o tarihi yaşayan halk tarafından değil de, tarihini gasp eden egemenler tarafından yazılmıştır.

Bu durum en fazla Kürt halkı ve Kürt halkının çocukları için geçerlidir. Zira tarihleri adına yazılmış olanlar içersinde doğru hiçbir şey yoktu. Çünkü gerçek tarihleri yok sayılmış, kimlikleri, kültürleri, dilleri inkar edilmiş ve hiç böyle bir halk ve bu halkın çocukları ol-

mamış gibi kabul edilmiş bir tarih yazılmıştı. Tarih adına, kendini inkar eden bir deli gömleği giydirilmiş adeta kendilerine.

Kürtlerin gerçek ve doğru tarihleriyle tanışmaları ve bu gerçek tarihlerinin yazılması için PKK ortaya çıktı.

PKK militanlarının kentte, kırda, ovada ve özellikle de dağda attığı her adım tarih oldu. Kendi tarihlerini yazmak için yola çıktılar. Ama kendileri tarih oldular. Çünkü kendilerinin tarih olarak yazdıkları tarih, özgürlükçü Kürtlerin gerçek tarihidir. Kürdistan gerillası, Kürdistan'da adım attıkları her yerde anılarıyla bir tarih yazdılar. Anılarıyla tarih yazdıkları sadece Kürdistan olmakla sınırlı kalmadı. Kürdistan'ın yanı sıra Karadeniz'de, Akdeniz'de de anılarıyla bu tarihi yazdılar.

Kürdistan'ın ve Kürtlerin gerçek tarihi olan dağları, yolları, ırmakları, boğazları adımlayarak yazdıkları tarihin küçücük bir parçası olan anılarını yayınlamak istedik.

Gerilla, anılarıyla bizi ülkenin coğrafyasını boydan boya gezdirdiler. Bir bakarsın Güney Kürdistan'ın dağlarında düşman ve işbirlikçilerinin başlattığı operasyonda ölümüne bir direnişe bizi tanık ediyorlar. Bir bakarsın Dersim'in Munzur dağlarının eteklerinde çöken çığla birlikte, gelen çığın altına bizi de kendileriyle birlikte götürüyorlar. Bir bakarsın Zagrosların sevdalı sularıı Avaşin ve Basya'nın kıyılarına doğru bizi yanlarında sürüklüyorlar. Bir bakarsın Botan'ın karlı, fırtınalı kış günlerinin zorluklarla geçen acılarına bizi ortak ediyorlar. Bir bakarsın Mardin'de arkadaşlarından kopan bir grupla birlikte çıkmış arkadaşlarını arıyoruz. Bir bakarsın Doğulu genç Gulan'ın babası ziyaret etmek için çıkıp gelmiş. Ziyareti sırasında yorgun ve zayıf düşen kalbinin dayanamayarak şahadete ulaşmasıyla bir yandan acılarımızın arttığı, öte yandan ise hepimizinin babası olduğunu görürürüz. Bir bakarsın Doğu Kürdistan'a giden ilk keşif gruplarıyla birlikte ülkemizin en güzel parçası olan Doğu Kürdistan'ın büyülü güzellikleri içinde kendimizi görürüz. Bir bakarsın Garzan'da otuz altı gün arkadaşlarından kopup tek başına kalan Gabar'la birlikte, arkadaşlarının gelip onu alması için birlikte yol gözlüyoruz. Ve bir de bakarsın ki Amed'ten

yola çıkmış, Erciyes dağına ulaşmayı hedefleyen bir grupla birlikte aylar süren bir yolculuğun içinde buluruz kendimizi...

Onlar bizi bu anlarına, tarihlerinin bir parçası olan anılarına, aylar süren yoluculuklarına, karanlık gecelerin içinden geçip güne çıkan özgürlük kavgalarına ortak ettiler.

Anılarında arkadaşlarının, can yoldaşlarının kavganın orta yerinde vurulup düşmeleri karşısında yaşadıkları büyük acının içine de bizi çektiler. Aslında çok da fazla yabancısı olduğumuz acılar değildi. Çünkü sevinçlerinde olduğu gibi acılarında da ortaktık. Vurulup düşenlerin kanları damladı şalvarlarına ve en çok da yüreklerine. Yıllarca o kan damlalarıyla yürüdüler. Yaslarını tutmak istediler. Ancak yolları uzun ve belki de hayatları kısa olduğu için buna çok fazla zamanları yoktu. O yüzden vurulup düşen yoldaşlarını yüreklerine ekerek yaslarını sadece yüreklerinde tuttular. Birbirleri için yaşadılar, birbirleri ve halkı için öldüler. Ve çoğunlukla da birbirinin yerine ölüme gittiler. Bir yoldaşını, arkadaşını daha fazla yaşatarak, halkının umutlarını diri tutmak için gözlerini kırpmadan arkadaşları yerine ölüme gittiler. Ama tek bir şeye dayanamadılar. O da, hayatta olan arkadaşlarından kopuk kalmayı...

Anılarıyla bize gerillada yoldaşlık, arkadaşlık, PKK arkadaşlığı bağlarının ne kadar güçlü olduğunu gösterdiler. Çünkü tek başına arkadaşlarının gelip onu alması için otuz beş gün yol gözlemek, bu arkadaşlık bağının gücü, sihiri ve güzelliğini anlatıyor. Grubundan kopan, yada çeşitli görevler için ayrı kalan her gerillanın tek bir isteği olduğunu gördük. O da; arkadaşlarına yeniden ulaşmak.

Gerilla birbirinin denizi ve hayat okyanusudur. Yaşanılanları, yaşanılarak yaratılan tarihi yaşayanların anlatımlarından derlediğimiz bu kitapla, siz okurlarla da paylaşmak istiyoruz. Anılarla yazılan tarihin bir yerinde okuyarak da olsa, sizlerin de olmasını istiyoruz...

Yayınevinin Notu

Bir Beyaz Ölüm Yolculuğu; Kar Yanığı

Yıl 1997. Bir taburluk güçtük. Yaklaşık yüz on beş arkadaştık. Tam kışa gireceğimiz günlerde operasyonlar başladı. Erzak olarak da sadece un ve pirincimiz vardı. Daha önce kışa hazırlık amacıyla gömme yaptığımız vadiden erzak almayı düşünüyorduk. Ama kar yağmaya başlamıştı. Bu nedenle bir saatte almamız gereken yol uzadıkça uzadı ve tam bir güne çıktı. Gömme noktasından getirdiğimiz erzak, gidip geldiğimiz bir günün ihtiyacını zor karşılıyordu. Kışı bu şekilde geçirmek yorucu ve anlamsız olacaktı. Bir araya gelip bu durumu tartıştıktan sonra, bu alanı terk etme kararı aldık. Çünkü birkaç gündür başlayan operasyonun bulunduğumuz alana da kayması an meselesi ve kesindi. Kışı geçirmek için başka bir alana geçmemiz gerekiyordu. Ve geçmeye karar verdik.

Kar, kış, kıyamet gününde yola çıktık. Zar zor yol alıyorduk. Çünkü kar çok fazla yağmıştı ve hâlâ yağmaya devam ediyordu. Yolumuz da durmadan uzuyordu. Bir saatlik yolu bir günde alabiliyorduk. O yüzden yol boyunca bedenimizde ıslanmadık hiçbir yer kalmadı.

Mola vermek için soğuktan ve kardan korunaklı küçük mağaraya girdiğimizde oraya nasıl yerleştiğimize biz de şaşırdık. Aslında çok fazla mağara da denilemezdi. Mağara yerine taş kovuğu demek daha doğru olurdu. Ancak ona rağmen normal koşullarda sadece on beş kişinin girebileceği o taş kovuğuna neredeyse kırka yakın arkadaş yerleşmiştik. Kaya kovuğuna girdiğimiz gibi kocaman bir ateş yaktık. Yaktığımız ateşin etrafında toplanmış, yürüyüş sonrası ıslanan ve donan elbiselerimizi kurutmaya, donmak üzere olan bedenlerimizi ısıtmaya çalışıyorduk. O sırada kimden geldiğini anlamadığımız bir ses, "Heval, çabuk uzaklaşın! Ateşten uzaklaşın!" diyordu.

Ne olduğunu anlamak için etrafa bakınırken, B-7 silahı taşıyan bir arkadaşın çantasını ateşe yakın koyduğunu gördük. Önce yeni olan arkadaşlar kendilerini dışarı attılar. Biraz daha eski olan arkadaşlar biraz daha yavaş hareket ederek dışarı çıktılar. Şu an hatırlamayadığım arkadaşlardan biri ateşin kenarında duran ve hayli ısınmış olan çantayı aldığı gibi dışarı, karların üzerine fırlattı. Karların üzerine, duyulur duyulmaz 'cıss' sesiyle düşen çanta, düştüğü yeri hafiften çukurlaştırarak buhar çıkarıyordu. Tehlike geçmişti. Birkaç dakika sonra tüm arkadaşlar çantanın başında toplandı. Çantayı açıp baktığımızda ateşe yakın konulmuş olmaktan dolayı patlayacak olan B-7 roketi olmadığını, çakmak gazı olduğunu gördük. Dondurucu soğuk, yorgunluk ve ıslaklık altında, hep beraber yüksek sesle bir kahkaha attık. Bu kahkahayı hiçbirimiz, hiçbir zaman unutmayacaktık. Biraz ısındıktan sonra yeni bir planlamaya gittik.

Yaptığımız yeni planlamaya göre iki gruba ayrıldık. Hem karın çokluğundan dolayı tehlikeyi azaltmak için, hem de bir grubun önde gidip, taburun geri kalanlan gelene dek en azından acil ihtiyaçları karşılaması için böyle bir planlamaya gitmiştik. Bu hareketle kış üslenme alanımızı değiştirecektik.

Molayı çok uzun tutamadık. Öncüler, gruptan önce keşif amacıyla yola çıktı. Birinci grup öğle üzeri harekete geçti. İkinci grup aynı gün ikindi vaktinde yola çıkacaktı, arkamızdan da yine küçük gruplar halinde kalan arkadaşlar gelecekti. Kar aman vermiyordu. Belimize ulaşmasına az kalan bu beyaz engel, sadece içinde yürüyen bizleri yormakla kalmıyor; vücudumuza değdiği her yeri ıslatıyor, ıslanan elbiselerimizin ve el, ayak gibi uzuvlarımızın donmasına neden oluyordu. Vücut ısılarımız bile saçlarımızda, bıyıklarımızda ve kirpiklerimizde oluşan buz saçaklarını eritemiyordu. Kürdistan dağlarının korkunç kışlarından birini daha yaşıyorduk. Ve daha önce böyle ağır kış koşulları, onlarca arkadaşımızın donarak şehit düşmesine ve belki de yüzlercesinin elleri, ayakları yada bedeninin herhangi bir parçasının kesilmesine neden olmuştu. Yine böyle bir kışı yaşıyorduk. Ve yine böyle bir kışta dağlarımızın zirvelerine doğru tırmanmak için yollardaydık.

Karda, vücut enerjiden yoksun kalır ama sürekli hareket sağlanırsa daha uzun süre yürünebilirdi. Hem ısı, hem terlemekten kaynaklı tuz ve su kaybı yaşar insan. Bunun sonucunda ortaya çıkan tuz ve su ihtiyacı zamanında sağlanamazsa insan bedeni güçten düşer. Bu sınırsız beyaz ve soğuk engel, içindeki canlıları kendisine benzetmek için zamanla bir yarıştadır sanki... Canlılara da bunun karşısında direnmek kalır. Tıpkı bizim gibi dağların, dağlıların bu dağ öyküsünde olduğu gibi...

İlk gruptan giden genç ve yeni arkadaşlardan biri, zaten aylardır aç olan vücuduna söz geçiremediği için yolda kalmıştı. Grubun onunla kalması durumunda, gruptakilerin hepsinin vucütları hareketsiz kalacağından, donarak şehit düşme tehlikesi vardı. Arkadaşlar da onunla kalıp, grubun can güvenliğini tehlikeye atmamak için bir süre düşünüp karar vermişlerdi. Sonunda onu bir naylona sarıp, diğer grup gelene kadar bir süre hem dinlenmesi hem de toparlanması için yol üzerindeki bir kovuğa yerleştirmişlerdi. Yeni katılımlı olan bu genç gerillanın ayaklarındaki donma, hücrelerinin canlılığını yitirmesine ve kan dolaşımının ayaklarına ulaşmasına engel olmuştu. Arkadan gelen diğer grup da aynı güzergâhtan, karda açılan patikadan geleceği için, onu görüp kendileriyle getirecekleri hesaplanmıştı.

Durmuyorduk. Durmadan yol alıyorduk. Durmak ölüm demekti. Ayağı donanlar az değildi, fakat durmanın ölüm olacağını hepimiz tecrübelerimizden biliyorduk. Çoğumuz uzuvlarımızdan hangilerinin ve nerelerinin yandığını hissetmemiştik henüz. Kimisi yürürken karda ayakkabısını kaybetmiş, kimisi de yolda ağırlık yapabilecek eşyalarından gereksiz olanları atmıştı. On altı saatlik zorlu yolculuk bizi, Faraşin yaylasının sınırına, terkedilmiş bir Türk karakoluna getirmişti. Birinci grup bir arkadaşı yolda bırakıp, biraz da olsa ısınıp dinlenmek üzere kararlaştırdığımız bu noktaya vardığında öncüler ateş yakmak için hazırlık yapmaya başlamışlardı.

Ben de birinci grupta yer alıyordum. Sayımız kırka yakındı. Biz de öncülerden kısa bir süre sonra onların gidip ateş yaktıkları boşaltılmış karakola ulaştık. Her yerimizi buz kaplamış gibiydi. Ayak-

lar ayakkabılarla bir olmuştu. Hemen hemen hepimizin ayakları ayakkabıların içinde donmuştu. Yakılan ateşten biraz uzak bir şekilde dinlenmek amacıyla uzandık. Kısa bir süre sonra, yani bedenlerimiz birazcık ısındıktan sonra hepimizde bir hareketlenme başladı. Bu zorlu yolculuktan sonra, ayakkabısı ayağıyla bütünleşen arkadaşlar, kalıp haline gelmiş mekaplarını çıkarmak için uğraşmaya başlamışlardı. Kısa bir anlık hareketsizlik, acının kapılarını aralıyordu sanki. Çoğumuzun ayakları, el parmakları donmuştu. Vücudun ısınmasıyla, kar yanığının hem hissi hem de acısı artıyordu. Beyaz engeli sağlam aşanlarımızın sayısı azdı. Haki adındaki arkadaş, ayaklarının biraz daha sağlam olmasına güvenerek, ayağa kalkamayan arkadaşlara yardım etmek amacıyla koşturuyordu. Önce, gidip var olan mataralara su doldurup getirdi. Arkadaşlara su dağıttı. Ardından da yine koşar adımlarla gidip önceden tutuşturulmuş ateşe odun yetiştirmek için, kuru odun topladı. Ayakları yanmış arkadaşların tümü kendi vücuduyla meşgul olduklarından, kimin ne yaptığına da çok dikkat edemiyorduk. Sonuçta, grubumuzun hemen hemen hepsi yerdeydi ve kimi donmuş uzuvlarına masaj yaparak, onları tekrardan hissetmeye çalışıyor; kimiyse acıya dayanamıyor, inliyordu. Ateşe yaklaşmak yapılabilecek en büyük yanlıştı; buna rağmen bazı arkadaşlar ateşe daha fazla yaklaşmaya çalışıyordu. Zorlu bir engeli kayıpsız -şimdilik- atlatmıştık. Şimdi de herkes kendisiyle meşguldü, vucüdunun donan parçalarını yeniden canlandırmaya çalışıyordu.

Haki önce gelip yanıma oturdu, ardından yavaşça;

"Heval Botan, ayakkabılarımı çıkarmak istiyorum ama olmuyor, sanırım donmuşlar. O yüzden çıkaramıyorum, çıkarmak için bana yardım eder misin?" diye sordu.

Yerde acıyla kıvranan lardan biri de bendim. Ama yine de ben eski bir gerillaydım. Yenilere örnek olmam, direnişin güzel yüzünü, kazandırdıklarını, iradenin gücünü onlara göstermem gerekiyordu. Yeni katılan arkadaşlar dayanıklı olmayabilirdi. Çünkü hâlâ dağ yaşamına, zorluklarına adapte olabilmiş değillerdi. Bu yüzden çektiğim acılara rağmen Haki'nin yardım çağrısını, "Gel," diyerek kabul

ettim. Çünkü zaten yoldaşlık, arkadaşlık zor günlerde ortaya çıkan bir paylaşım değil miydi? Bizim arkadaşlığımızın değeri, güzelliği bu günlerde ortaya çıkmıyor muydu? Birbirimizin yerine böyle günlerde canımızı feda etmiyor muyduk?

Ben, "Tamam, gel ayakkabını çıkaralım," dediğimde Haki önümde oturdu. Ayaklarına baktım. Olacak gibi değildi. Ayakkabılarını çıkarmak o kadar kolay olmayacaktı. Ama yine de önce tek başıma çıkarmaya çalıştım. Çıkmayacağını anlayınca, "Ben ayakkabılarından çekerken sen de kendini sıkı tut," dedim. Ben çekmeye çalışırken, o da bedenini ve bütün ağırlığını geri vermeye çalışıyordu. Ayakkabıyı her çekişimde, Haki de bütün vücuduyla bana doğru gelmemek için bir direniş sergiliyordu. Buna rağmen, ayağıyla kalıp haline gelmiş olan ayakkabılar çıkmıyordu. Ayaklarını hissetmiyordu Haki, hissetseydi kendisinin de diğerlerinden farklı olmadığını anlayacaktı. Sonunda dağlarda ölümün bize öğrettiği bir tecrübeyle Haki'ye dönerek:

"Heval, git istersen, suya sok, ondan sonra gel çıkarmaya çalışalım. Çünkü ayakkabın donmuş, suya sokarsan belki açılıp, yumuşar," dedim. Çeşmenin yerini gelir gelmez öğrenen Haki, acılarını hissetmezcesine koşarak gitti.

Döndüğünde, biraz sonra öğreneceği, çekeceği acılardan habersizdi. Ayakkabıyı ayağından çekmek için bir iki çaba yetti. Aradan geçen bir iki dakika içinde, kan ayağının donan kısımlarına gitmeye çalışmış, fakat ölü hücrelerin varlığını yavaş yavaş hissettirmesiyle acı davetsiz bir misafir gibi belirmeye başlamış, hızla da çoğalmıştı bedeninde. Yaşı henüz on yedi olan Haki önce bir çığlık attı. Ardından dayanılmaz acılarıyla kendini göstermeye başladı. Ancak yeniden yola çıkmamız gerekiyordu, orada kalamazdık.

Kar yanığı... Kar yanığıydı bu. Ve beyaz acının adı. Ayaklarımızdaki ve ellerimizdeki donmaya ve acıya rağmen, bu terkedilmiş karakolda daha uzun süre kalmamız anlamsızdı. Bu hem zaman, hem de avantaj kaybı demek olacaktı. Kışı geçirmeyi planladığımız, yine terkedilmiş bir köy olan noktaya hâlâ hatırı sayılır bir

mesafe vardı. Az da olsa ısınmış ve dinlenmiş ayaklarımızla yürümek daha büyük bir acıydı. Fakat yürümemiz gerekiyordu. En ufak bir yönelim yada operasyonda fazla hareket edemeyeceğimizi, bunun da imha anlamına geldiğini hepimiz biliyorduk.

Tüm öğle sonrası boyunca yaptığımız yürüyüş, bizi sonunda kalacağımız noktaya getirmişti ve bu tam bir mucize olmuştu.

Yıkık köyden odun toplayıp ateş yakmak ilk işimiz oldu yine. Kışı burada geçirecektik. Erzak sorunumuz da burada kısmen çözülecekti. Önceden buraya yakın iki yere kavurma gömmesi yapmıştık.

Üslenme yapacağımız yere ulaştıktan sonra, ayakları yanan arkadaşlarımıza ne olacağı en büyük merak ve tartışma konumuzdu. Ve bir de geride kalan arkadaşlar... Zira ne kadar vakit geçirirlerse yanık daha da ilerleyecek, dayanılmaz acılara yol açıp acıları katlandıracaktı. Belki de ölümlere neden olacaktı. Yıkık dökük barakalardan birisini hastane olarak düzenlemeliydik.

Yürüyüşe katılan tüm arkadaşların uzuvları çeşitli düzeylerde beyaz yangınla yanmıştı. Kimimizin yanıkları üstte deriyle sınırlı kalırken, kimimizin acısı ta kemiğe ulaşmıştı. Ayakları yananlar arasında ben de vardım. Kimse bana da bir şey olacağını düşünmemişti. Fiziki olarak güçlüydüm, uzun boyum ve soyadımdı beni arkadaşlarımın gözünde yenilmez kılan (arkadaşlar güçlü ve uzun boylu olduğum için bana Gâvur soyadını takmışlardı).

Kar yanığı kötüydü, vücudun donan kesimindeki etlerde hücreler ölüyor, kişi bunu hissetmiyordu. Yanık bölgeler artık vücuttan sayılmıyordu. Kararak çürümeye başlıyordu. Kesilip atılmasa durmadan ilerler ve kemiğe kadar gider. O yüzden yanan bölümlerin zaman kaybedilmeden kesilip vücuttan uzaklaştırılması gerekiyordu. Ölü hücreler zamanla kangrene dönüp tüm vücuda yayılıyor, bedenin tamamı için bir tehlike oluşturmaya başlardı. Yani, karda yanan uzuvların kesilmesi gerekiyordu, yada kangren demek ölüm demek oluyordu.

Arkadaşlar, biz yaralı arkadaşları diğerlerine göre biraz daha iyi durumda olan küçük barakaya yerleştirdi. Biraz daha iyi durumda

olan arkadaşlar burayı biraz temizlemiş ve hastane olarak düzenlemişlerdi. Biz yaralıların muayenesi, pansumanı ve ameliyatları burada yapılacaktı.

Acil tedavi edilmesi gereken on üç arkadaş vardık. Bizi barakaya yerleştirdiklerinde moralimiz bozuldu. Moral gerillada her şeydir. Arkadaşlarına olan sevgine, savaşa, mücadeleye, ilişkilerine, katılımına her şeyine yansıyan bir faktördür. O yüzden moralsiz gerilla yarı ölüdür. Bir de gerillanın olduğu yerde moral olur. Ama şu an on üçümüz de moralsizdik. Moralsiz olmamızın nedeni ayaklarımızın yanması değildi. Olur da ayaklarımız yada ellerimizden herhangi birisinin kesilmesi durumunda bundan sonra gerillacılık yapamayacağımızı düşündüğümüz için moralimiz bozulmuştu. Yani dağdan ve gerilladan kopmamıza bile neden olacak tehlikelerin bizi beklediğini düşündüğümüz için moralimiz bozuldu. O yüzden her on üçümüzün de yüzü, yarını ve geleceği kararmışçasına asık, öfkeli ve önümüzdeydi. Sanki kendi dışımızdaki yaşamla bağlarımızı gönüllü olarak askıya almıştık. Öfkemiz kendimizeydi. Bu çok tanınan bir psikoloji değildi. Nasıl bu hale düşürmüştük kendimizi, bir zayıflık olarak görmüştük ve görüyorduk doğanın bize üstün gelmesini... Neden tedbirlerimizi alamamıştık diye düşünüyorduk.

Gece iniltilere boğulmuştu. Sızlanmalarla geçiyordu saatler. Gece sessiz sedasız bir şekilde güne çıkmak için yol alıyordu. Yarı uykulu, bol acılı, bol iniltili ve sızlanmalı gece nihayet güne çıktı. Sabahı, arkadaşlarının hazırladıkları közlerin önünde zor etmiştik. İlk uyanan arkadaşlardan biri de Ferhan arkadaştı. Tuvalete gitmek istiyordu ama ellerini hareket ettiremediğinden, ilk kez yaşadığı bu çaresizliğe küfretmek geldi içinden. Yardım isteyecek oldu, ama uyanan diğer arkadaş da ondan farklı değildi. Ferhan'ın isyankâr tavırlarını gören orta yaşlı diğer bir arkadaş ona bildiği yöntemi söyledi. Böylece sorun çözüldü. 'Doktor' arkadaş bizi ziyarete geldiğinde hiç de iç açıcı şeyler söylemedi.

Doktor arkadaşın söyledikleri, "Elimizde ilaç yok, tentürdiyot ve sargı malzemeleri, narkoz yok arkadaşlar. Moraliniz bozulma-

sın ama bu işi nasıl yapacağımızı ben de merak ediyorum doğrusu," oldu.

Ağrı kesicilerimiz de yoktu.

Hep bir şekilde imkânsızlıkların üstesinden gelmek gerillanın bir özelliğiydi. Zaten hareket olarak da bu günlere böyle gelmiştik. Yine öyle yapmalıydık. Var olan ihtiyaçlarımızı yine bir şekilde karşılamalıydık. Bu kez de öyle yapmalıydık. Sargı bezi olarak kullanmak için elimizdeki iç çamaşırlarımızı doktor arkadaşa vermeliydik. Bunlar önce yıkanıp kurutulduktan sonra ameliyatta sargı bezi niyetine kullanılacaktı. Çok az miktarda tentürdiyot da bulunmuştu. Ama damla damla kullanmamız gerekiyordu. O bizim değil, doktor arkadaşın işiydi.

Ameliyatlarımız doktorların neşterleri yerine jiletle yapılacaktı. Vücudun yanan bölümleri sıcak suya konup, ölü bölgeler belirgin hale getirilecek, mikrop kapmaması için bir nevi dezenfekte edilecekti. Ve sonra çürük bölümler, bu 'aşırı doğal' yöntemle kesilecekti. Kaybedecek her dakika, her yanıktaki ölü hücrelerin hızla çoğalması demekti. O yüzde acele etmeliydik.

Doktor gözlerini bana dikti, ben de zaten hazırolda bekliyordum. Doktor arkadaş, "Gâvur, önce sen gel. Sen diğer arkadaşlara göre daha eski ve daha dayanıklısın. Bana ve diğer arkadaşlara da biraz cesaret olur," diyerek cesaret arayışını saklamadı.

Bir an için küçük de olsa içimden bir ürperti duydum. Ama biraz da doktor arkadaşın söylediklerini boşa çıkarmamak, biraz da gururum okşandığı için hissettirmeyerek kararlı bir şekilde doğruldum ve doktora doğru ameliyathane olarak belirledikleri kapının sol tarafındaki yere ilerledim. Benim de her insan gibi ağrılarım vardı ama arkadaşlarımın dediği gibi dayanıklıydım. Ve daha fazla dayanıklı olmalıydım. Acı katlanılabilirdi, acıyı his etmek, onu yaşamak insana has bir özelliktir. İnsanları dayanıksız yapabildiği gibi dayanabilir de yapabiliyordu. Tabii bunu insanların amaçları belirler. Acı, kendisine alışkın diğer insanlar gibi bende de bu etkileri uyandırmıştı.

Doktor yanık ayağımı önce kaynama derecesine yakın sıcaklıktaki suya soktu, çıkardı. Ameliyat bıçağı yerine kullanılacak olan traş jile-

tini eline aldı. Çürük eti dikkatle kesmeye başladı. Bunları hiç hisetmiyordum. Çürümüş hücreler acı vermiyordu. Doktor bir taraftan inanılması ve yapılması zor işini yaparken, yardımcısı da kendisi de bana arada bir göz attıyorlardı; reflekslerimi algılamaya çalışıyorlardı.

Acı çekiyordum. Ama hakkımda yapılan değerlendirmeleri doğrulamak, benden sonraki arkadaşlara moral vermek için ses çıkarmamam gerekiyordu. O yüzden ne ses çıkardım ne de inledim. Ama yüzümdeki kızarmaları, gözlerimdeki şişmeyi saklayamamıştım.

Doğa affetmiyordu. Bazen insanı alt ediyordu. Ve zaten şu an yaşadığımız da oydu.

Doktor arkadaş ikinci gün, kalan etleri de aynı yöntemle biraz daha derinden aldı.

Hepimizin yaraları ameliyat gerektiriyordu. Fakat bu işin kemiklere kadar uzanabileceğini hiçbirimiz tahmin etmemiştik. Narkozsuz kemik ameliyatını doğrusu doktor da yapmaya pek cesaret edemiyordu.

Bazı arkadaşlarımızın bu acıya katlanmaları gerekiyordu. Uyuşturucusuz acı cesaret gerektiriyordu. Selim, Ferhat ve Haki parmakları kesilmesi gereken arkadaşlardı. Ama buna iki arkadaş karşı çıktı. Bizim de onları ikna edecek ne gücümüz vardı, ne de moralimiz; zaten o niyetimiz de yoktu. Çünkü acıyı ortak yaşıyorduk. Onları ikna etmek doktora kalıyordu. Mantıksal olarak söylenenler doğruydu, ama buna pratik olarak katlanmak normal şartlarda yaşayan insanlar için akıl almaz, inanılmaz bir durumdu. İkna olmasına olmuşlardı, ama bedenlerini bu acıya ikna etmeleri biraz zordu.

Selim, "Varsın kangren olsun. Nasıl kesilecek ve ben nasıl dayanacağım? Öyle kalsın, kangren olmaya razıyım, sorun değil," diyordu.

Zaten ilerisini düşünecek halimiz de kalmamıştı.

İkisi de tüm insanlarda bulunan, o görünmeyen ama bazı anlarda kendini hissettiren ve yine de var olduğunu bildiğimiz "Belki başka çaresi bulunur," umuduyla durumu zamana bırakmak istiyorlardı. Başka yerlerde olsa belki farklı çareler olabilirdi. Ama soğuktu ve dört duvarla çevrilmiş hareketsizlikte en büyük çare, yine ilk alternatife ikna olmaktı. Bunun dışında bir çareleri yoktu.

Doktor bir toplantı yaptı. Onun da isteksizliği gözlerinden okunuyordu. "Arkadaşlar, bu durum benim için de son derece zor. Soğukkanlı olmamız lazım. Hepiniz canımdan birer parça gibisiniz. Elimden geleni yapmak zorundayım. Ve elimden gelen en iyi şey bu ameliyatları yapmak olacak," diyordu.

İnsanın tahammül sınırlarını zorlayan, kendi bedenine karşı açılmış bir savaş, ince bir sınırdır. Hassasiyet son noktasındadır; yaşamın acıya kilitlenmesidir.

Morallerimizi her halükarda korumaya çalışsak da, zorlanıyorduk. Bir teybimiz vardı, belki de yirmi dört saat müzik dinleyerek rahatlamaya çalışıyorduk. Siirtli, genç bir arkadaş olan Sipan, her akşam bize doğal bir moralle birkaç parça seslendiriyordu. Acılarımızı arkadaşımızın söylediği türkülerle dindirmeye çalışıyorduk. Ara sıra da sesini çok sevdiği sanatçıların şarkılarını bize yanık bir sesle söylüyordu.

Arap olan Şiyar arkadaş pek fazla dikkat etmediği temizliğiyle çoğunlukla biz yaralıların gündemine giriyor, ortamda genellikle kirliliğiyle dikkat çektiği için şaka yollu müdahalelere maruz kalıyordu. Şiyar, Suriye'den, Kürt halkının mücadelesini desteklemek için katılmıştı. Ameliyatı yüzeyde kalan Şiyar da, en çok zorlandığı halde duygularını dışa vurmayanlardan biri oldu.

Aradan dört gün geçmiş, ağır ameliyatların sırası gelmişti. Ferhat, ayağı derin yanan genç arkadaşlardan biriydi. Doktor, bir taraftan şakalar yapıyor, diğer taraftan onları cesaretlendirmeye çalışıyor, gerçeği açıklamaktan da geri durmuyordu.

Ferhat'ın ayak başparmağının alınması gerekiyordu. Ameliyat için aynı işlemlerden sonra, parmağını aldı.

"Heval Ferhat, hissettiğin zaman söyleyeceksin. Acıyı ne zaman hissedersen söyle. Ona göre diğer parmaklarına da bakayım," diye bir tembihte bulundu doktor arkadaş.

"Hayır hissetmiyorum," oldu Ferhat'ın cevabı. İkinci parmağını da aldıktan sonra yeniden:

"Hissediyor musun?" diye sordu. Ferhat acıyı hissetmiyordu. Parmakları kemiğe kadar ölmüştü, artık bedeninden bir parça değildi. Ke-

silen organları ve parçaları görmesi, ürkmesine karışık bir psikolojiye girmesine yetiyordu. Ağlamıştı. Ameliyata ara verdiler. Grubumuzun içinde henüz on beş yaşındaki Halil, zaman zaman ameliyatı izliyor, etkileniyordu. O gece aldığımız kısa tekmilde artık Halil'in ameliyatlar esnasında orada kalmaması gerektiğine karar verdik. Sıra, ayağındaki yanığı en geç fark eden ve itiraz eden Haki'ye gelmişti. Başka çaresi olmadığından kendisini ikna etmişti, diğer yandan bana takılıyordu:

"Gördün mü, bu günümü de gör Botan arkadaş. İleride belki anlatırsın." Doğanın acımasızlığı ve içinde bulunduğumuz şartlar arkadaşları duygusallaştırmıştı. Haki'nin de iki parmağını doktor aynı işlemleri tekrar ederek aldı. Beş parmağı çürümüştü. Sipan ve Ferhat'ın da yarım kalan ameliyatını tamamladıktan sonra Dr. Savaş arkadaş, "Bugünlük yeter, artık yapamıyorum. Gitmeliyim, dinlenin, yarın devam ederiz," diyerek gitti. Dr. Savaş arkadaş ertesi gün geldi ve ameliyatlara kaldığı yerden devam ederek bitirdi.

Selim ise ameliyata razı olmadı. Bu arada ayaklarındaki şişme devam ediyordu. Ayağın kökten kesilmesi gerekiyordu. İzin vermemişti ameliyata. Bunun farkındaydık ama Selim inat etmiş, ameliyata yanaşmamıştı. Kangren olmuştu. Dört arkadaşın parmakları tümden kesilmiş, diğerlerimiz de hafif atlatmıştık. Yaralarımızın kabuk bağlaması ve kendimizi toparlamamız bir buçuk ay sürdü. Kış, tüm şiddetiyle sürüyordu ve yaklaşık kırk kişilik grubumuzun erzak sorunları yine baş göstermeye başladı. Yönetimdeki arkadaşlar alandaki küçük bir gerilla grubunun yanına gitmemiz gerektiğini, yaptığı toplantıda bize aktardı. Kalmamız, bu kez erzaksızlıktan zorlanacağımız anlamına gelecekti. Özlemle ve planlarla beklediğimiz bahar ise henüz gelmemişti.

Ertesi gün yola çıktık.

...

Önden giden arkadaşların yolu açarak ilerledikleri kar patikasında ağır ağır yürüyorduk. Bu arada tütünümüz olmadığından, tüm o zorlu günler boyunca sigara içememiştik. Gittiğimiz yolun üzerinde boş bir karakol vardı. Daha önce o karakolda biraz tütün sakladığımı hatırladım. O zamanki koşullarda biraz tütün bulmak bize bir ziyafet

gibi geliyordu. Ben de bu ziyafeti arkadaşlarıma sunmak istiyordum. Aylardan ve onca acılardan sonra birer sigarayı hak etmiştik diye düşünüyordum kendi kendime. Bu süre içerisinde sigaradan bahseden, arayan en çok Selim olmuştu. Yola üç gruba ayrılarak çıkmıştık. Durumu iyi olan arkadaşlar önden çıkıp yol açacaklardı. Arkalarından biz biraz yaraları iyileşen arkadaşlar gidecektik. En sonda Selim arkadaşı getiren grup olacaktı. Karakola vardığımızda bizden önce gelen grup, boş karakolu aramış, varolan malzemeleri çıkarmışlardı. Ama tütünü bulamadıkları için çıkarmamışlardı.

O yüzden karakola ulaşır ulaşmaz, "Arkadaşlar, size bir sürprizim var," dedim. Herkes merakla gözlerini açmış bana bakıyorlardı. "Birkaç dakika içinde dönerim," diyerek yanlarından ayrıldım. Gidip tavanarasına sakladığım tütünle on dakika sonra döndüm. En arkadan gelecek grubun da hesabını yaptıktan sonra, yani onlara biraz tütün ayırdıktan sonra birer sigara sardık. Çünkü paylaşım dağ duygusunun en önemli bölümüydü. Selim kangren olmuştu, en arka gruptaydı. Yürüyemediğinden arkadaşlar onu sırtlarında taşıyarak getiriyorlardı. Karakoldan ayrılıp gideceğimiz noktaya doğru yola çıktığımızda, Selim arkadaşı getiren gurup hâlâ bize ulaşmamıştı. Ama orada kalıp onları bekleyemezdik.

İkinci gün, ikindiye doğru kalacağımız kampa ulaştığımızda, bize göre sayıları az olan arkadaşlar bizi sıcak bir şekilde karşıladılar. Bizim için birkaç yerde yaktıkları ateşin başına geçip hazırladıkları çayımızı içmeye başladık. Gece boyunca Selim arkadaşı getiren grubu bekledik. Ama gelmediler.

Ertesi gün akşama doğru kamp dışından gelen bir iki el silah sesi, hepimizi hareketlendirdi. Bu, arkada kalan gruptaki arkadaşlarının yardım çağrısıydı. Hepimiz onları karşılamaya gitmek istedik. Ama yönetimdeki arkadaşlar müdahale ederek bir grubun burada kalıp onlara ateş yakarak yemek hazırlığı yapmaları gerektiğini söyledi. Karşılamaya giden grubun içinde ben de vardım. Kamptan beşyüz metre ileride arkadaşları gördüğümüzde, zar zor yürüyorlardı. Islanmışlardı ve elbiseleri üzerlerinde donmuştu. Selim, arkadaşların sırtındaydı, durumu hiç de iyi görünmüyordu.

Beni gördüğünde, "Bu, Gavur değil mi? Tanıdım Gavur seni!" deyince şuurunun yerinde olduğunu anladım ve buna sevindim. Ama bir süre sonra onu taşıyan arkadaşı tanıyamadı ve kendisini indirmesini söyledi. Şuuru bir gidip bir geliyordu. Onu getiren arkadaşlar bu durumu anlamamıştı. Çünkü yol boyunca içinde bulundukları durumla ilgisi olmayan şeyler söylemiş, bazen de kendine gelir gibi olduğunda;

"İndirin artık beni, ne diye taşıyorsunuz?" diyerek şahadetini sezinler gibi laflar etmişti. Hepimizle selamlaştıktan sonra sigara istedi. Bir sigara sarıp verdim. Selim sigarasını oturduğu yerde içti, hâlâ kendindeydi. Yolumuz az kalmıştı, bir arkadaş müdahale ederek:

"Gidelim heval. Kamp şurası, orada dinlenirsiniz. Burada daha fazla kalmanın anlamı yok," dedi.

Selim'in son saatleri olduğunu biliyorduk. Onu sırtımıza alıp kampa gitmek için yola çıktık. Kampta yanan ateşin alevleri uzaktan bizi çağırıyordu. Selim artık bizimle değildi ve bu sarı sıcağa ulaşamayacaktı. Zaten henüz bir kaç adım ilerlemişken Selim arkadaş son nefesini verdi. Sırtımızdan indirmeden onu kampa götürdük. Ertesi gün ona anlamlı, güzel ama buruk bir tören düzenledik. Bedenini onun için hazırladığımız mezara gömerek toprağına teslim ettik. Onunla birlikte aslında kendimizden de bir parça gömmüştük. Çünkü biz arkadaştık ve birbirimizin parçalarıydık.

O günden bu yana bu süreci, bu süreçte yaşadıklarımızı ve beyaz ölümü asla unutmayacaktım. Bundan sonra her kar yağdığında midem bulanacak ve konu açıldığında aynı şeyleri söyleyecektim. Arkadaşlarım da bunun nedenini az çok tahmin ederek yine de soracaklardı.

"Neden?" diye sorduklarında;

Ben her seferinde, bir sohbette, nöbette, tepede arkadaşlarıma nedenini anlatacaktım.

Kar beyazdır, bu yüzden de normalde insanlar arasında sevilir. Çocuklar kardanadam yaparlar. Gün boyu belki de kar-topu oynarlar. Kar onlar için yeniliktir, yeni oyunlar ve yeni başlangıçlardır. Belki büyükler tarafından da beyaz olduğu, saflığı, temizliği, kirliliklerin üstünü kapattığı için sevilir.

Ama çocukluğumuza ihanet etmemek için dağlara gelmiş biz büyükler, gerillalar için başka anlam taşır kar. Farklı anlamlar yüklenmiştir. Biz yüklememişizdir, doğa yüklemiştir bu anlamı ona... Bizden almıştır, acıtmıştır. Dayanılmaz bedensel acılar yaşatmıştır. Dayanmaktan başka çaremizin olmadığı ve her birini daha fazla ayakta kalma gerekçesi yaptığınız ruhsal acılar çektirmiştir. Ve bu acıların izleri vardır bedenimizde, ruhumuzda.

İşte sırf bu yüzden karı görünce midem bulanıyor.

Botan Gâvur

Bir Fedailik Öyküsü

Doksanlı yıllardı. Savaş giderek şiddetlenmişti. Öyle ki ülkenin her yanını kasıp kavuruyordu. Düşman güçleri gerillaya alabildiğine yükleniyordu. Ülkede savaşın olmadığı, savaşın hükmünü sürmediği, yakıp yıkmadığı tek bir yer kalmamış gibiydi. Türkiye devleti bu da yetmiyormuş gibi Güneyli güçleri de kendi yanında bizimle sürdürdüğü kuralsız, hiçbir ilkesi olmayan bu savaşa katmıştı. Türk devlet yönetimi ve ordu gücü, uluslararası güçlerden de aldığı destekle Güneyli güçleri önlerine katarak sınır ötesi bir operasyon başlatmışlardı. Operasyon Güney Kürdistan'daki üs alanlarımızın tamamını kapsıyordu. Savaş üç ana cephede şiddetli bir şekilde başlamış ve sürüyordu. Bu ana cepheler Çukurca, Xakurke ve Haftanin'di. Ancak ana cephelerin dışında da savaşın sürdüğü yerler vardı. Ama genelde bu üç ana cephede yoğunlaşıyordu.

Savaş başladığında Kuzey Kürdistan'daki Cudi dağındaydık. Savaşın başlamasıyla, takviye ihtiyacından dolayı Güney'e geçtik. Cudi'den Haftanin'e geçmiştik. Savaşa da orada katıldım. Ama ben henüz bir yeni savaşçı sayılıyordum. Çünkü gerilla saflarına katılalı daha bir yıl olmuştu. Cudi'de Şehit Ahmet Rapo arkadaşın bölüğündeydim. Ve zaten onunla Güney'de süren savaşa katılmak için Cudi'den Haftanin'e geçmiştim. Haftanin'e geçer geçmez savaşta aktif rolünü alması için ona orada da bir bölük verildi ve ben burada da onun bölüğünde yer alıyordum. Bölükteki arkadaşların çoğu yeniydi... Cephe genelinde ise yaklaşık iki bin arkadaş toplanmıştı. Katılım yoğun ve savaş durumu söz konusu olduğundan arkadaşların çoğu henüz silahlı eğitimden geçmemişti ve birçoğu sıcak savaş ortamında silah kullanmayı öğreniyordu. Bundan dolayı da çatışmalarda yeni arkadaşların şahadetleriyle sık sık karşılaşıyorduk. Bu

şahadetler öfkemizi arttırıyor ve bu öfkeyle arkadaşlarımızı uğurluyorduk topraklarına. Yine o süreçte, Suriye'den gerillaya katılmak için gelen bir grup arkadaşın, gelirken henüz silahsızken KDP tarafından pusuya düşürülerek şehit düşürüldüklerinin haberini almıştık. O ortamda tek düşündüğümüz şey, henüz bize ulaşmadan şehit edilen arkadaşlarımızın intikamını almaktı. Başka hiçbir şey düşünmüyorduk. Bu temelde silahsız, savunmasız bir şekilde vurulan arkadaşların intikamını almak için her alanda eylemler yapılıyordu. KDP'ye ait yedi tepe düşürülmüş ve gerillanın denetimine geçmişti. Bu arada düşman, güçlerini Xakurkê ve Çukurca'dan çekip, bulunduğumuz alana, yani Haftanin'e yöneltiyordu. Bu durum Ferhat'ın Xakurkê'de teslim oluşuyla yaptığı anlaşmadan kaynaklanıyordu. O dönem Xakurkê sorumlusu olan Ferhat'ın düşmanla yaptığı ve daha sonra Önderlik tarafından ihanet ve tasfiyecilik olarak tanımlanan anlaşmalar bu sonucu doğurmuştu.

Yapılan anlaşmaya göre iki cephede savaş duracaktı. Bu da, bulunduğumuz alana yönelecekleri anlamına geliyordu. Çatışmalar hafiflemişti. Bu savaşın sona erdiği anlamına gelmiyordu... Güney Kürdistan'ın Zaxo kentine Türk tanklarının girmesi ve orada da bir arkadaşımızın şehit düşürülüp kent merkezinde yerde sürüklenmesi, içimizdeki acıyı ve intikam isteğini daha fazla ateşlemişti.

Savaşın duracağı noktasındaki söylentilerin gerçek olmadığını anlıyorduk. Türk ordusunun silah ve asker sevkiyatının durmaması, savaşın hafiflemesi bir yana daha da şiddetleneceğini gösteriyordu. Biz bir tabur, yani yaklaşık altmışa yakın arkadaş olarak bir tepeyi tutuyorduk. Tuttuğumuz tepe, KDP açısından da bizim açımızdan da stratejik öneme sahipti. KDP, Türk ordusunun sevkiyatından cesaret almıştı. O yüzden savaş, özelde de bulunduğumuz alanda yoğunluğundan hız kaybetmeden sürüyordu. Tabur olarak bulunduğumuz tepe, çatışmanın en ön cephesindeydi. Tepeyi bırakamıyorduk. Sabahları hava ağarırken, alana havan ve kobralarla saldırılar başlıyor, karanlık çökene kadar devam ediyordu. Ayrıca karadan da ilerleyebildikleri kadar ilerliyorlardı. İki gün, kalan cephanemizle bulunduğumuz yeri savunduk. Üçüncü günden sonra

orada kalmak intihar anlamına gelecekti. Çünkü cephanemiz bitmek üzereydi. Üçüncü gün artık tanklar, karadan tepeye yaklaşık bir km kadar yaklaşmışlardı. Alt tarafımızdaki cadde ise peşmerge ve askerlerle dolu arabalara ev sahipliği yapıyordu.

Artık üçüncü günden sonra, tepeyi bırakıp geri çekilmek de tehlikeli bir duruma gelmişti. Geri çekilmek için de geç kalmıştık. Çünkü karadan da kuşatılmış durumdaydık. Fedaice bir eylem kurtarabilirdi bizi belki... Ortak tartışıp karar almamız gerekiyordu. Kısa süren toplantıda çıkan karar, bir arkadaşın tepede kalıp savunma yapması ve bu süre içinde de diğer arkadaşların sağlıklı bir şekilde tepeden geri çekilmeleriydi. Böyle bir karar belki de arkadaşların, -en azından bir grup arkadaşın- sağ kurtulmalarının tek yoluydu. Biraz düşündükten sonra arkadaşları savunma ve sonra da geri çekilme temelinde kendimi önerdim. Önerim kabul edildi.

Akşam karanlığı çökmeden önce, arkadaşlar hazırlıklarına başlamışlardı. Herkes malzemesini toparlamış, biraz buruk, vedalaşma vaktini bekliyorlardı. Karanlık basar basmaz tek sıra halinde, mesafeli geri çekilmeye başlayacaklardı.

Hangi veda ayrılığı getirmez ki?

Giden arkadaşların çoğu sanki bir daha görüşmeyecekmişiz gibi, gelip sarılarak vedalaştı. Kimisi de duygularını biraz da bastırarak, "Kendine dikkat et, başarılar," diyerek, daha sade vedalaştılar. Sanki uzun soluklu, birbirine uzun temenniler dileyen vedalar ayrılığı getirecekmiş de, kısa vedalar kavuşma şansını artıracakmış gibiydi...

Gidenler arttıkça, yalnızlığım da artıyordu. Bu bana korku vermiyordu. Aksine görevimi nasıl başarıyla yerine getirip tekrardan onlara ulaşacağım üzerine düşünüyordum. Beş dakika içerisinde tepe boşaltılmıştı. Silahımı, dolu şarjörlerimi ve boş sayılabilecek çantamı da sırtıma alarak; zamanın ve bir an önce de arkadaşların sağ salim geçmelerini beklemeye başladım. Bu arada yer yer atış yaparak, yakınımızdaki güçlere henüz tepede olduğumuz, tepeyi

bırakmadığımız izlenimini vermeye çalışıyordum. Aradan yarım saat geçmemişti ki; karanlıkta sadece birkaç metre uzaklıkta olduğunu göremediğim, ama tahmin ettiğim bir hareket sesini duydum. Silahıma davranmak üzereydim ki, adamların bana seslendiğini sandım. Ama ses bir kadın sesiydi.

"Gidemedim."

Ses yabancı gelmiyordu ama kimin sesi olduğunu çıkaramamıştım. Biraz yaklaşarak;

"Heval benim," dedi. Bir arkadaş gruptan habersiz bir şekilde tepede kalmıştı.

"Heval niye kaldın?" diye biraz da öfke ile sordum. Arkadaşlar çoktan buradan uzaklaştılar. Haber bile vermemişti onlarla birlikte gitmeyeceğine dair... Ama anlaşılan o ki beni yalnız bırakmak istememişti. Adını bile bilmiyordum. Ne kadar zorladıysam da ayrılmak istemedi oradan. İçinde bulunduğumuz savaş ve güvenlik psikolojisinden dolayı fazla konuşmadık. Artık kızmanın, onu gitmeye zorlamanın zamanı geçmişti. Gruplar çoktan uzaklaşmışlardı. Kalmasını kabul etmekten başka çarem kalmamıştı. Gece durmadan ilerlemişti. Vakit sabahı gösteriyordu. Bu da geri çekilme vaktimizin yaklaştığını gösteriyordu. Orada kaldığımız süre içinde çok da uzak olmayan bir yerlerden çatışma sesleri geldi. Arkadaşları fark ettiklerini düşünüyordum. Bu düşüncemde haklı da çıkmıştım. Yolda üç şehit verdiğimizi sonradan öğrenecektim. Bunlardan birisi çok eski bir arkadaş olan Welat arkadaştı.

Helikopter sesleri uzaktan gelmeye başladı. Diğer yandan tepenin uçurum kenarından dolanan yolda da tanklar ve asker taşıyan araçlar tepeye yaklaşmaya başlamışlardı. Saldırı her günkünden erken başlamıştı. Bir an önce tepeyi terk etmemiz gerekiyordu. Bombardıman aralıksız devam ediyordu. Fakat tepenin durumunu tam olarak bilmediklerinden fazla yanaşmıyorlardı. Artık onların da ölü ve yaralıları olmuştu arkadaşlarla çatışırken. Türk askerleri fazla yanaşmasalar da, önde araziyi daha iyi tanıyan ve Türk or-

dusu tarafından öne sürülen peşmergeler araçlardan inmiş, tepeye yaya olarak yaklaşmaya başlamışlardı. Yanımdaki kadın arkadaşa kendisini korumasını sıkı sıkı tembihledikten sonra, yolu daha iyi görebilmek ve denetime almak için uçurum tarafına gittim. Elimdeki tüm şarjörleri harcadım.

Geri dönüp bayan arkadaşı da alarak, arka vadiden geri çekilmemiz gerekiyordu. Bu arada, arazi metre metre kobra ve uzaktan havanlarla vurulmaya başlanmıştı. Gitmeliydik, bir an önce tepeyi terk etmeliydik. Amacımıza ulaşmıştık. Fakat...

Döndüğümde, hayatım boyunca unutamayacağım ve bu yaştan sonra hayatıma yön verecek olaylardan birine tanık olacaktım. Döndüm, fakat yetişememiştim. Adını dahi bilmediğim bu yürekli insan tepemizde sabırsızca dönen kobraya hedef olmuştu. O anda neye uğradığıma şaşırmıştım. Böyle duygusal bir sarsıntıyı daha önce hiç yaşamamıştım. Kendim için değil, en çok arkadaşlarımız için kendini feda eden bir kadın yoldaşın yanımda can çekişiyor olmasıydı sarsıntımın nedeni. Ama elimden bir şey gelmiyordu. Bir nevi suçluluk duygusu ve çarelerin tükenmesinin verdiği öfkeyle bir süre, patlama sesleri eşliğinde etrafıma bakıp durduğumu hatırlıyorum. Fazla yaşamayacaktı, çünkü bilincini yitirmişti. Kısa süre içerisinde kan kaybından yaşama veda ederek şehitler yolundaki yolculuğuna çıktı. O, arkadaşlarımızı savunmak için, beni yalnız bırakmamak için kalmıştı. Ama adını dahi bilmiyordum...

Ne yaptığımın çok da farkında olmadığımı hatırlıyorum şimdi. Sanırım içimdeki bir savunma refleksiyle hareket ediyordum artık. Silahını ve raxtını aldıktan sonra kendi boş silahımı kullanılmaz hale getirerek, oradan sanki tanımadığım bir parçamı orada bırakırcasına, buruk, acı dolu bir şekilde uzaklaştım. Koruyamamıştım, saklayamamıştım onu ve gömememiştim.

Uçurum; kurtuluşum

Peşmergeler, tepeden fazla ses gelmediğine iyice ikna olduktan sonra bulunduğumuz yere artık daha cesaretlice yanaşıyorlardı.

Peşmergelerin bir özelliği var. Bu kadar yıl içerisinde; öğrendiğimiz bir tecrübe vardı. Çatışmada eğer canlı yakalayabilirlerse, arkadaşlara işkence yapıyor; sanki sadece bunun için savaşıyorlarmış gibi erzak ve cephane yerlerini öğrenmek istiyorlardı. Bunun için de beni sağ ele geçirmek isteyeceklerini tahmin ediyordum. Öfkem, sağ ele geçmemi yasaklamıştı adeta... Tepenin sağ tarafında bulunan ve caddeden görüntü alan uçuruma doğru ilerledim. Benim kurtuluşum uçurumdu, onların da kaybı... Ölsem de, yaşasam da buradan atlamam onlar için kayıp olacaktı. Ölürsem zaten ölecek, yaşarsam da bu, halkın için bir kazanım olacaktı.

Uçurumun ucundaydım artık, sağ ele geçmeyecektim. Buna yemin etmiştim. Uçurum, yere çakılmak ve parçalanmak için yeterince yüksekti. Kendimi bir kurtuluşa bırakır gibi bıraktım.

Uyandığımda nerede olduğum konusunda en ufak bir fikrim yoktu. "Öldüm de öbür dünya da mıyım?" gibi bir sorunun ışık hızıyla zihnimden gelip geçtiğini hatırlıyorum. Kısa süre sonra önce beynime hücum eden vücudumdaki sızılardan henüz ölmediğimi anlamıştım. Tüm vücudumda sızı vardı, fakat ayağa kalkmadığım için yaralı olup olmadığımın farkında değildim. Atlarken görüntü vermiştim sanırım, çünkü yukarıdan uzak, ama telaşlı koşturan birkaç kişilik kalabalık ses geliyordu. Arada bir Kürtçe tek tek kelimeleri seçebiliyordum. Sürünerek uçurumun dibine kadar gittim ve etrafımda bulabildiğim otlarla bedenimi kamufle ettim. Hareketsiz durduğum birkaç saat içinde sesler gittikçe azaldı ve sonunda benden, öldüğümden yada kaçabildiğimden kaynaklı umudu kesmiş olmalılar ki ilgilenmez oldular. Düştüğüm yerin biraz ilerisi cadde olduğu için, şimdi olmasa bile ilerleyen vakitlerde görünme olasılığı halen varlığını koruyordu. Akşam karanlığı bir dost gibi etraftaki her nesneyi görünmez kılmaya başladığında, ayağa kalkıp karşıdaki ağaçlıkların arasına gitmeye ve ne kadar olacağını bilmediğim bir süre için orada gizlenmeye karar verdim. Fakat ayağa kalkamıyordum, düşmeden sonra ayağım da dâhil olmak üzere sızılar hissetmiştim, bu kadarını bekle-

miyordum. Bir ayağıma basamıyordum. Süründüm. Sürünerek vardığım ağacın altında bacağımı kontrol ettiğimde, dizkapağının altındaki bacak kemiklerimin kırıldığını görecektim. İlk saatlerde yaralar henüz sıcak olduğundan fark edememiştim. Bu halimle hareket edemezdim. Raxtımdaki boş şarjörlerle ve belimdeki şutiğin bir bölümüyle kemiklerin kaynaşmasını sağlamak yada en azından daha da zedelenmesini, acı vermesini önlemek amacıyla bağladım. O gece oradan çıkmam gerekiyordu. Ama yürüyemiyordum.

Bu arada, tepenin boşaldığını gören peşmerge ve askerler; yığınağı daha da içerilere ilerletmeye başlamışlardı. Bulunduğum yerden, caddeden onlarca dolu araba geçtiğini görebiliyordum. Tepedekileri ise uzaktan görebiliyordum. Tepeye yerleşmeye başlamışlardı. Etraftan büyük taşları bir araya getiriyor, mevzi yapıyor, uygun konumlanmayı ayarlamaya çalışıyorlardı.

Kendimi saklamıştım. Sanki caddeden gelen askerlerin kamufle ettiğim göğsümün üstündeki yaprakların iniş kalkışını fark edeceklermiş gibi, nefesimi tuttum... Ellerine geçseydim bana neler yapabileceklerini tahmin ediyordum. En ufak bir ses, bir öksürük belki çok da dikkatli olmayan askerlerin anlık dikkatini çekebilirdi. Yada yaprakların arasındaki bir yükselti veya arada bir metrelik uzaklıkla ancak fark edilecek olan insan nefesinin yarattığı hareket... Nefesimi tutamadığımı gördüm. Bir gün ve geceyi öyle geçirdim.

İkinci gün akşamüzeri olmuştu. Bir gün boyunca, uzunca bir süreyi, yer yer uyandıysam da büyük bir bölümünü uzun bir uyku halinde geçirdim. Öğleden sonra etrafımı izleyerek ve nasıl hareket edeceğimi düşünerek geçirdim. Bu arada, sükûnetin olduğu birkaç dakikalık zamanda kafamı kaldırıp etrafı kontrol etmeye çalışıyordum. Çıkış için nereleri kullanabileceğimi arayıp bulmaya çalışıyordum... Bulunduğum yerden sol tarafımda, birkaç metre ileride sanki toprağın ve ağaçların birdenbire sona erdiğini seziyordum. Bir uçurumun dibinde ikinci bir uçuruma ihtimal vermemiştim. Diğer yol ise caddeydi, burayı kullanmayı zaten aklımdan bile geçirmedim. Ne olursa olsun, bu gece bir şekilde ayrılacaktım buradan. Belki de sürünerek... Akşam karanlığı yine

yavaş yavaş çökmeye başlamıştı, susadığımı hissettim. Ayağımdaki kanamanın da bunda payı olmuştu.

Tahmin ettiğim gibi caddenin alt tarafı da uçurumdu. Ama daha küçük bir uçurum. Belimdeki şutikle belki buradan inebilirdim. Belimde yine şehit bir arkadaşa ait olan yirmi metrelik bir şutik vardı. Karanlık artık beni saklayabilecek kadar çökmüştü. Şutiğimi sağlam bir ağaca bağlayıp, yavaş yavaş yaralı bedenimi bırakmaya başladım. İnerken ufak tefek sesler çıkarmıştım. Ayağımın altından taşlar kayıyordu. Artık iki günlük zaman, etrafta canlı bir gerillanın veya bir insanın olması olasılığını akıllarından silmiş olmalı ki; tepenin yakın çevresinde çıkan bu sesler düşmanın dikkatlerini çekmemişti.

Çevredeki birçok köyde yurtsever aileler vardı, fakat hem araziyi, hem de bu ailelerin isimlerini çok iyi bilmiyordum. Bildiğim sadece Berkare köyünden bir ailenin ismiydi. Bu ailenin reisi daha sonra zaten bizimle hareket ediyor diye şehit düşürüldü. Tabii o süreçte yaşıyordu. Tahminen bu ailenin de o köyde akraba çevresi olabileceği düşüncesi kararımı giderek netleştirdi. Ne yapıp edip o köye ulaşacaktım. Ama nasıl?

Arkadaşlardan ayrılışımın üçüncü günü olacaktı. Şimdiden en çok özlediğim onlardı. İçime en çok dokunan duygumun bu olduğunu hatırlıyorum o günlerde... Bu, günlerce susuz kalmaktan daha kötü ve acı vericiydi. Beraberken paylaşıyor, tartışıyorsun, hatta yer yer kavga bile ediyorsun. Ama ayrıldığında en ağır gelen duygu bu... Artık gündüzleri saklanıp, geceleri daha çok gündüzden yapabildiğim keşfe ve sezgilerime dayanarak ve yine sürünerek hareket ediyordum. Bitmek bilmeyen bu gündüz saatlerinde bir saniye bile uykuya dalsam, onları, arkadaşlarımı rüyamda görüyordum. İlk defa yaşadığım ve bir insanın ancak bir kere yaşayabileceği bu durum, zaten duygusal olan benliğimi daha da duygusallaştırmıştı. Mesafe almak için kullanabildiğim organlarımsa, sadece ellerim ve dirseklerimdi. Gündüz hareket edemediğim zamanın birkaç saatini, gecenin vücudumda unuttuğu dikenleri temizlemeye ayırıyordum. Su bulmam gerekiyordu. Açlık değil ama susuzluk hareketimi

engelleyen ikinci hayati sebepti. Ve bulunduğum yerden, sonbaharın o bitimsiz ve sınırsız sarılığının içinde yeşil alanlar, küçük, yeşil bir toprak parçası arıyordu gözlerim. Gündüz gizlenip geceleri hareket ederek geçirdiğim beşinci güne çıktım. En fazla bir hafta dayanabilirdi beden susuzluğa. Bu yüzden bir taraftan köye ulaşmaya çabalarken, diğer taraftan en büyük arayışım su olmuştu. Gece pür dikkat kesilip kurbağa seslerini duymaya çalışıyordum. Bu ses su demekti. Kendi kendime gülümseyerek, "Şimdi en büyük dostum kurbağalar," diye düşünüyordum. O an yanımda bir arkadaşım olsaydı, bunu ona da söyleyecek ve beraber gülecektik. Hayvanlar içinde en çok kurbağaları sevebileceğimi tahmin edemezdim. O psikoloji içinde kendime espriler yapıyordum. Gündüzleri bazen bir fırsattan yararlanıp ayağa da kalkamıyordum. Bu tehlikeliydi, fakat beni asıl durduran tehlike değildi. Zaten kınlmış olan ayağıma basamıyor, vücudumun ağırlığını kırık kaburgalarıma taşıtamıyordum. Ayağımı bağladığım şarjörler alçı görevini görüyordu. Ama sadece o kadar. Ayağa kalkmama yardımcı olabilecek bir yöntem değildi. Yer yer sürünerek, yer yer emekleyerek geçirdiğim beşinci günün sonunda altıncı güne çıktım. Tabii bu arada tepeden bir hayli uzaklaşmış, köye yakın bir yere gelmiştim.

Bu, aynadaki de kim?

Bu arada geçen altı günlük süre içerisinde tıraş olamamam ve yüzüme bir damla suyun değmemesi, kan kaybı ve açlığın da etkisiyle yüzümün çok farklılaştığını düşünüyordum. Kendime şimdiye kadar aynada bakmamıştım ama büyük ihtimalle beni çok farklı gösteriyordu. Korkulacak bir yüzüm olmuştur diye düşünüyordum içimden. Cebimde aynam vardı, ama çıkarıp bakmak istemedim. Ve o altı günlük yol boyunca tek bir kez bile bakmadım kendime. "Gerekirse bakarım," diyordum. Bu arada altıncı günün sabahındaydım, öğlene doğru bacağımda iğne batırılmış gibi ani ve sürekli bir ağrı hissettim. Ağrının nedenini anlamaya çalışırken bir de bacağıma akrep soktuğunu anladım. İçinde bulunduğum durum yet-

miyormuş gibi, bir de bacağıma akrep sokmuştu. Peşmergeleri, askerleri anladım da o akrebi halen anlamış değilim! Aynı gün, uzun süredir su içmemekten kaynaklı idrarımdan kan geldiğini gördüm. Karanlık basar basmaz yönümü belirleyecek olan tek şey yine kurbağa sesleriydi. Altıncı günün gecesi, bir buçuk saatlik yürüyüşten sonra uzaktan o sesleri duymaya başladım. Kurbağalardı... Elimle dokunduğum toprakta ıslaklık hissettiğimde saat sabaha doğruydu. Birkaç dakika daha ilerledikten sonra ses çıkarmadan, yavaş akan küçük bir dereye rastladım. Kalkmadan, ağzımı suya dayayıp kana kana içmek ilk işim oldu tabii ki... Yedinci gündeydim artık... Yine kalabalık bir ağaç grubu bulup, üzerimi kamufle ederek gecenin olmasını bekliyordum. Aklıma aynam ve yüzümün hali geldi. Bugün kendime bakmak istiyordum. Aynamı çıkardım. Topraktan ve uzun süredir kullanmadığımdan netliğini yitirmişti. Elimle silip yüzümün hizasına getirdim... Kendimi tanıyamamıştım. Yüzüm, aynanın halinden daha kötüydü. Baruttan tenimin rengi kaybolmuştu. Bu halimi bir çocuk görse öcü görmüş gibi korkar, belki de bayılıp kalırdı. Bu yüzden kendi kendime, ilk göreceğim insanın çocuk olmaması için dikkat etme kararını aldım. O geceki yürüyüşüm, daha doğrusu sürünüşüm beni bir bahçeye götürecekti. Köye yakın bir bahçe olacaktı bu...

Kurtuldum mu?

Bunun yine bir rüya olmasından korkmuştum. Ama hayır, sebzeleri toplanmış domates ve diğer ürünlerin sadece saplarının kaldığı, ekili olduğu bir yerdi. Sebze fideleri artık solmaya yüz tutmuştu. İçlerinde tek tük kalmış küçük ve çürümüş domatesler, burasının ya bir köye yada bir eve yakın olduğunun işaretiydi. Kafamı yukarı kaldırıp etrafa baktığımda, ayrıca üzüm ve incir ağaçlarını, üzerlerindeki meyveleri gördüm. Artık bahçeye birilerinin gelmesini bekleyecektim. Ama tedbirli olmalıydım. Çünkü ele de verilebilirdim... Günlerden sonra ilk kez, elimi uzatıp topladığım incir ve üzümler yediğim ilk yiyecekler olmuştu. Güneş iyiden iyiye

yükselmişti, artık saklanmalıydım. Bahçe içinde ilkbahar ve ilkyaz aylarında kullanıldığı, ama daha sonradan kuruduğu belli olan bir çeşmenin, suyun değdiği yerde açtığı boşluğa girdim. Üzerimi yine gayet büyük olan üzüm ve incir yapraklarıyla kapattım. Bu kez de kendimi Adem gibi hissetmiştim. Ama beni örten incir yaprağı bir 'ayıb'ı değil, bir yaşam gerillasını saklıyordu.

Şimdi daha iyi saklanmalıydım. Çünkü köylüler veya mal sahibi, her kimse bahçeye gelebilirdi. Kısa bir süre sonra küçük bir kız çocuğunun sesiyle uyandım. Kendi çocuk dünyasına dalmış, kendi kendine bir türkü tutturmuştu. Çocuk, kardeşi mi akrabası mı olduğunu bilmediğim kendisiyle yaşıt bir diğer çocukla, sayıları on beşi bulmayan koyunları otlatmaya getirmişti. Onlara görünmemek en iyisi olacaktı, korkup kaçabilirler; belki de gidip köylülere haber verebilirlerdi. İlk göreceğim insanların çocuk olacağını sezmiştim önceden. Fakat onların beni görmemesi için de karar almıştım. Bunca zaman sonra ilk kez bir insan yüzünü görmenin güzel duygusuyla, zamana müdahale etmeden orada öylece onları seyrettim. Çocuklar, bağlardan meyve koparıyorlar; koşup oynuyorlar, arada bir de koyunları gözetliyorlardı. Bir süre sonra düşüncelerim, çocuklardan arkadaşlarıma ulaşma hayallerine kaymıştı. Tekrar uykuya dalmışım. Öğleye doğru, sanırım biraz da içten gelen bir hisle gözlerimi açma gereği duydum. Hani çoğumuzun başına gelir böyle şeyler, altıncı his de denilen sezgi vardır ya, bana gözlerimi açtıran sanırım bu his oldu. Gözlerimi açmamla yaşlı sayılabilecek adamın şok geçirmesi bir oldu; anlamadığım dualar okuyor, salavat getiriyordu. Yabancı ve gerilla olmamdan çok, sanırım yüz ifadem onu böyle korkutmuştu. Ardından da bir kelime-i şahadet getirdi. Bu birkaç saniyelik süreçte ben de ne olduğunu, kim olduğumu; bu adamın ne yaptığını, ne yapabileceğini anlamaya çalışıyordum.

Karker misin?

Biraz kendine gelir gibi oldu; "Karker misin?" diye sordu. Güney halkı bize, yani gerillaya, "Karker," diyor.

Bu arada, yeleğinin iç cebinden çeşitli ilaçlar çıkardı, hemen yan tarafta akan cılız akıntıdan birkaç yudumla haplarını içmeye çalıştı. Adamın kalp hastası olduğunu ve beni görünce, heyecandan kriz geçirmek üzere olduğunu sonradan öğrenecektim. Ona henüz cevap vermeden; "Sen kimsin, kimlerdensin?" diye sordum. Bunu hem ailesini, hem de siyasal görüşünü öğrenmek için sormuştum.

"Benim kim olduğum önemli değil!" diye cevap verdi adam geçiştirircesine.

"Ben bir köylüyüm."

"Tamam, öyleyse, ben de bir gerillayım. Gidip kimseye söylemesen iyi olur. Eğer bana yardım edebileceksen de etmeyeceksen de açık söyle," dedim.

Çatışma sırasında arkadaşlardan koptuğumu, yaralandığımı, şimdi de arkadaşlara ulaşmak istediğimi adamın yüzüne bakarak anlattım.

"Benim durumum bu, eğer yardım etmeyeceksen söyle. Ve o zaman ne ben seni gördüm ne de sen beni. Herkes kendi yoluna. Bahçenden çıkıp gideceğim. Benimle açık konuşmalısın," dedim.

Yaşlı adam duygusallaşmıştı. Ne yapacağını bilemeyen bir duygu karmaşasıyla kah benim içinde bulunduğum duruma ağlıyor, kah ciddileşip ciddi cevaplarla bana yardım sözleri veriyordu. Köylü, yiyecek bir şeyler ve biraz da pansuman malzemeleri getirmek için köye doğru gittiğinde, yerleştiğim su oyuğu yerini değiştirip, ters tarafa birkaç yüz metre uzaklaştıktan sonra, ağaçların arasına gizlendim. Bunu tedbir amaçlı yapmıştım. Adamı tanımıyordum. Yaşlıca bir kadının elinde bohçasıyla bahçeye girmesi kısa bir zaman almıştı. Anladığım kadarıyla adamın eşiydi. Yanıma geldi, selamından önce gözlerindeki nem dikkatimi çekti. İçinde bulunduğum durumu anlamak için sorduğu birkaç kısa sorudan sonra alelacele elindeki bohçayı açıp getirdiklerini peş peşe önüme dizmeye başladı. O da kendisini tutamayınca, bu ailenin yurtsever olabileceğine inancım daha da arttı. Yaşlı kadın, beni başımdan öperek vedalaştığında vakit çoktan ikindiyi bulmuştu. Kadın vedalaşırken bana, "Sen buradan sakın ayrılma, bizimkiler birazdan gelip seni alacaklar," dedi.

Her ihtimale karşı yerimi biraz daha ilerleyerek değiştirdim. Son cephane olarak ayırdığım bombam henüz elimdeydi. Onu da hazırladım. Çünkü kimin gelebileceğini bilmiyordum. Yarım saat sonra, kuru yapraklardan çıkan kalabalık hışırtılarla zihnim yeniden tetiğe geçmişti. Neden bu kadar kalabalıklardı? Sorularıma cevap ararken, bana seslendiklerinde seslerindeki güvenilirlik beni cesaretlendirir gibi oldu. Bir grup gençti, beni almaya gelmişlerdi. Köyde Türk askerleri ve peşmergeler konumlanmış olduklarından, kimsenin dikkatini çekmeden beni eve götürebilmek için bu kadar çok sayıda geldiklerini ve götürmek için bir bir plan yaptıklarını öğrendim. Planları, birkaç tanesi köy meydanına giderek kavga ediyorlarmış gibi birbirlerine vurmaya başlayacaklarmış. Meydanda çıkardıkları kavga havasıyla tüm köylüler ve peşmergelerin dikkati çekilecek, herkes oraya toplanırken köyün kısmen kenarında sayılabilecek bir eve beni sokacaklar.

Öyle de yaptılar.

Evlerinde kalan çocuk ve kadınlar da, kavgayı pencereden izlemeye başlamışlardı. Erkeklerse 'sözüm ona' kavgayı ayırmaya gidiyorlardı. Aslında çoğunun amacı da kavgayı izlemekti. Bu arada, kah gençlerin kolunda, kah omuzlarına yaslanarak ben de eve sokulmuştum.

İyi taktikti. Ve o taktikle beni kurtarmışlardı. Yanımdaki iki delikanlı hem gururlu hem utangaç bir yüz ifadesiyle yaptıklarını sahiplenmekten çekinmemişlerdi.

Yaptıklarının büyük bir iş olduğunu söylediğimde, "Görevimizdir, biz Kürt delikanlıları ne için varız?" diye cevap verdiler.

Geldiğim ev daha önceden adını duyduğum, bu çevrede yurtsever olarak bilinen Sadık Ömer'in akrabalarıydı. İyi bir tesadüftü. Akşam aynı gençler, ne kadar karşı çıktıysam da; beni omuzlarına alıp banyoya götürdüler. Laf geçirememiştim. Sırtımı, kollarımı bile zorla kendi elleriyle yıkadılar. Duygu olarak zorlanıyordum. Hem içinde bulunduğum durumu kaldıramıyordum, ayrıca onlara da bu kadar aşırı yük olmak istemiyordum. Toparlanıp kendime gelmem üç günü aldı. Kendi işlerimi ancak toparlandıktan sonra kendim görmeye başlayabildim.

O ailede on altı gün kalacaktım. Anne ve babayla aramda duygusal bir bağ gelişecekti. On yedinci gün, her gece olduğu gibi haber gönderdiğim arkadaşlarımı beklerken, kapı çalındı. Beni almaya gelmişlerdi. Zaten hazırdım.

O bahçeye ulaşana kadar geçen sekiz gün, sekiz yıl gibi uzun gelmişti bana...

O günden sonra şekillenmemde, yaşadığım bu birkaç günlük zaman diliminin büyük etkisi olacaktı. Tepede, hiç tanımadığı biri için kendisini feda eden kadın yoldaşımın adını sonradan öğrenecektim... Adı, Adalet... Güzelliklerini sonradan... Kadının dağlarda atıl kalmadığını, onların da kahramanlıklarının üst düzeyde olabileceğini sonradan öğrenecektim ve kadına bakış açım değişmeye başlayacaktı. Daha adil olmayı öğretecekti bana Adalet. Adını sonradan öğrendiğim, tanımaya fırsat bulamadığım yoldaşım...

Beni, bütün tehlikeleri göze alarak evlerine götürüp tedavi eden, sahiplenen ailenin bir şehit ailesi olduğunu, yani belki de kendi ailemden bana daha yakın olduğunu sonradan öğrenecektim. O annenin ve babanın, çocuklarını benim yaşımdayken kaybettiklerini, kaygısızca beni bağrına basmalarının nedeninin bu olduğunu da sonradan öğrenecektim...

Şunu soruyordum kendi kendime; beni tanımamasına rağmen o kadını orada tutan, hatta ölüme götüren neydi? Bize karşı bu kadar düşmanca savaşan bir grubun içinde, beni ölüm tehlikelerine rağmen ölüme teslim etmek istememelerinin sebebi neydi? Şimdi elimde, layık olmaya çalışmaktan başka hiçbir alternatif yok...

Menal Zagros

Serhat'ta Bir Mevsimden Bir Alıntı

Kürdistan'ın en yüksek ve ulu dağlarının olduğu, kışların uzun, baharların kısa olduğu Serhat eyaletinde gerillacılık yapıyordum. 1994 yılıydı. Daha yeni bir gerilla sayılırdım. 94 yılının aylar süren operasyonlarının başladığı günlerdi. Operasyon 94 yılında başlasa da aynı yıl bitmedi, bir sonraki yıla, yani 95 yılına kadar devam etti. Operasyonda yaşadıklarımdan, yaşadıklarımızdan bir kesittir anlattıklarım.

Serhatta operasyon başladığı zaman Tendürek'te iki tane kampımız vardı. Bu kamplardan birinin adı Şehit Doğan, diğerinin adı da Şehit Delil kampıydı. Aslında üç kampı ama operasyondan ötürü sayısı ikiye düşürüldü. Operasyon şubat ayında, Ağrı dağında başlamıştı. 20 Mart'a geldiğimizde ise Tendürek'in etrafını sardılar. Her yerde hâlâ kar vardı. Yani 21 Mart Newroz bayramını da o yöre halkı ve biz gerillalar kar altında kutluyorduk. Bizim bulunduğumuz Tendürek dağları da hâlâ karlarla kaplıydı. 21 Mart'ta operasyon bizim bulunduğumuz Tendürek dağlarında da başladı. Savaş tarihimizde 94 operasyonları diye geçse de serhatta bu operasyonlar 93-94 kışında başladı. O operasyon süreci 94 pratiğinde bitmedi. Yani normal başlayıp sona eren bir operasyon değildi. Bu operasyon sonbahara kadar sürdü. Bizim kampta dört yüz yetmiş arkadaştık ve bir şıkeftte kalıyorduk. Bir de diğer kampta olan arkadaşlar vardı. Yani o zaman Serhat gücü olarak benim bildiğim kadarıyla genel güç dokuz yüz arkadaşa yakındı. Oradaki arkadaşlardan biri de bendim. Ama henüz yeni bir gerilla sayılırdım.

Yeni katılmış olmanın heyecanı hâlâ ilk günkü gibi bende duruyordu. Sadece bende değil, hemen hemen bütün arkadaşlarda aynı heyecan vardı. Ve olması gerekendi de. Çünkü burada hayat başka türlü yaşanıyordu. Buradan hayata başka bakılıyordu. Bura-

daki hayat gerçek olandı. O yüzden de heyecanlıydık. Bu yüzden bir şeyler yaparken, artık bu işin içinde ben de varım, ben de yapabiliyorum gibi bir duyguyu en içten ve derinden yaşıyordum, yaşıyorduk. Bende de o duygu çok çok fazla ön plandaydı. Mesela arkadaşlar beni bir göreve gönderdiklerinde müthiş bir gurur duyuyordum kendi kendimle. Diyordum ki parti bana güveniyor, beni göreve gönderiyor, beni bu arkadaşlarla gönderiyor, böyle bir his vardı her zaman içimde. Operasyonlar döneminde yani kış üstlenmesinden hemen sonra operasyonun başladığı dönemde manga komutan yardımcısı görevini aldım. Yani ben de komutan oldum. Bir kere komutan oldun mu; artık bu büyük bir onur, büyük bir gururdu. Öyle basit bir olay değil. Yani artık birinci basamağa ayak basmışsın anlamına geliyordu. Bu şu demektir: Sen bu örgütte artık güvenilerek büyük bir gururla çalışacaksın ve daha yararlı hizmetlerde bulunacaksın. Tabii komutanlaşma yönünde gelişmeye gözünü dikeceksin. Savaş dönemlerinin temel hedefi komutanlaşmaktır. Büyük bir komutan olmaktır.

Bizdeki de düşmana darbe vuracak ve arkadaşlarını koruyup savaştıracak bir komutan olma iddiasıydı. Kaldı ki bu konuda örnek ve ölçü alınan arkadaşlar da vardı. Başta Agit arkadaş olmak üzere ilk sürecin komutan arkadaşlarının düzeyine ulaşma hedefi konurdu önümüze. Ve biz de o düzeye ulaşmanın çabası içine girerdik. Aldığım görev çok fazla bir şey ifade etmiyordu ama partinin göreviydi. Ve bundan sonraki gelişmemin işaretleriydi. Bu da bende her zaman için bir heyecana neden oluyordu. O yüzden ben de her zaman daha fazla bir şeyler yaparak arkadaşların sevgisini, güvenini kazanmaya çalışıyordum. İçimdeki böyle bir hisle hareket ediyordum.

Operasyon başlayınca yani Tendüreklere de sıçrayıp düşman tarafından Tendürekler kuşatılmaya başlayınca çatışmalara göre mevzilenmeye başladık. Bekleyiş kadar kötü bir şey olmasa gerek. Birilerini beklemek, bir yere gitmek için beklemek, durakta otobus beklemek, sofrada yemek beklemek; sivil yaşamında bunların zor şeyler olduğu söylenirdi. Ama şimdi burada, Kürdistan dağlarında etrafın düşman tarafından sarılmış bir halde savaşın başlamasını

beklemenin daha kötü bir şey olduğunu yaşayarak görüyorum. Düşman da bize saldırmanın yerine, bulunduğumuz yerleri kuşatarak beklemeye başladı. Bu kuşatmada amaç bizi yıpratmak, arkadaşları inançsız düşürmek ve böylelikle de sonuç almaktı. Bu kuşatmadan dolayı ciddi zorlanmalar yaşandı. Erzak yoktu. Ateş yakamıyorduk. O yüzden büyük bir yıpranma yaşandı. Yüreği ve iradesi bu duruma güç getirmeyip de etkilenerek kaçanlar da oldu. Ancak buna rağmen moralimizi yüksek tutmaya çalışıyorduk.

Yıpranma genel güçte yaşanan bir durumdu. Düşman, kuşatmasını yirmi bir gün sürdürdü. Bu yirmi bir gün karşı karşıya mevzilenme ile geçti. Dokuzuncu günden sonra yavaş yavaş kendilerini kaldıkları yerlerden bırakarak üzerimize gelmeye başladılar. Biz zaten mevzilerimizde bekliyorduk. Geldikleri gibi bizim sert direnişimizle karşılaştılar. Böylelikle kuşatmanın dokuzuncu gününden itibaren bu kez çatışmalar başladı. On iki gün boyunca aralıksız süren çatışmalardı yaşadığımız. Günler geceleri, geceler günleri kovalıyordu. Biz de mevzilerde gelecek düşmanı bekliyor ve onu ülkemizden sürüp çıkarmanın bekleyişi içindeydik. Dağlar, vadiler silah sesleriyle yankılanıyordu. Savaş bütün hızıyla sürüyordu.

Biz dağların çocukları olarak ülkemizi bekliyorduk. Ama düşman gelip bizi ülkemizden çıkarmak istiyordu. O yüzden hepimiz o on iki gün boyunca ölümüne bir direniş içine girdik. Yapmamız gerekeni yapıyorduk. Çok fazla bir şey de yapmıyorduk. Çünkü biz ülkemizi korumak, halkımızın özgürlüğünü sağlamak için çıkmıştık dağlara. Bunu yapmanın yolu da savaştan geçiyordu. Bizim de yaptığımız oydu. Savaşmaktan başka çaremiz yoktu. Biz de hiç tereddüt etmeden, ikircikliğe düşmeden kapıya gelen savaşın sonuna kadar en onurlu biçimde başarıya ulaştırmaya çalışıyorduk.

Açlık, soğuk, uykusuzluk, yorgunluk ve çatışmalarla geçen on iki günün sonunda nokta değiştirmeye karar verdik. Gideceğimiz yer Gorde noktası olarak bilinen yerdi.

Gorde alanında Kurtuluş Noktası diye bilinen bir noktamız vardı, oraya gidecektik. Oraya doğru gitmeye karar vermişti yönetimdeki arkadaşlar. Kurtuluş Noktası'nın bir de kısa hikayesi

var. Serhat'ta Tendüreklerde kalıp şu an yaşayan arkadaşların hepsi bu noktanın hikayesini bilirler. Bu noktanın hikayesi en iyi bilen arkadaşlardan yaşayan iki kişi Zuhat ve Sabri Başkale arkadaşlardır. Sabri arkadaş o dönemdeki bölük komutanlarından biriydi. Aynı zamanda bizi kurtaran arkadaşlardan biriydi. Yine komutan "sis ve yağmur" vardı bizi kurtaran. En az komutanlarımız kadar onların da çok büyük etkisi oldu. Hiç beklenmedik bir anda ve yerde gelip kurtarıcılarımız oldu yağmurla sis. On iki gün boyunca çatıştığımız yeri bıraktık. Ama gidebilecek tek bir yer vardı. Oda Çaldıran'a doğruydu. Biz de o yöne doğru gidiyorduk. Çaldıran'a doğru giderken Cehennem Deresi, kükürt kokan ve üstünde bir tepeciği olan derin bir yerdir. Cehennem Deresi'nin içindeki tepeciğin altından geçerken askerler de tutukları sırtlardan kendilerini bırakarak tepeciğin üstüne geldiler. Cehenem Deresi derin, çok sarp uçurumlarla dolu bir yerdir.

Bıraktığımız yerler askerler tarafından doldurulmuş, gideceğimiz yer de yol boyunca tutulmuştu. Çaldıran'a doğru Pira Binerdê diye bir yer vardı. Orada da karakol bulunuyordu. Gidebileceğimiz tek açık yol olarak orası kalmıştı. Saat dokuz buçuk-on civarı birden sislerin açılmasıyla güneş açıldı. Bembeyaz karların üstünde siyah noktalar gibi ortaya çıktık. O sırada iki kobra kalktı. O kadar güç karın üzerindeydik ve kalkan kobralar bize doğru geliyordu.

Bu durumda yapabileceğimiz iki şey vardı: Birincisi onları vurmaktı. Ama bunu yapamazdık; çünkü hem güç çoktu hem de onları vuracak ağır silahlarımız yoktu. İkinci şey ise olduğumuz yerde oturup görüntü kaybetmeye çalışmaktı. Bu çok riskli bir şeydi. Ama bunu yapmak zorundaydık. O yüzden olduğumuz yerde grup grup oturarak üzerimizi yağmurluklarla örttük. Serhat'ta Keloşk adı verilen siyah ve küçük kayalıklar vardı. Bizim de üstümüzü yağmurluklarla örtüp karın üzerine grup grup oturmamızın amacı da onların görüntüsünü oluşturmaktı. Kendimizce o görüntüyü de oluşturduk ve beklemeye başladık. Kobralar geldi üstümüzde birkaç tur attı. Ama fark edemedi. Zaten düşman o zaman teknik olarak da o kadar çok gelişmemişti. O yüzden de

bizi göremedi. Kobralar gider gitmez, oturduğumuz yerden kalkıp kendimizi aşağıya doğru yani karakola doğru bıraktık. Karakol cihazları bir birliğimiz bize doğru intikal etmektedir diye anons yapıyordu. Bizi kendi birlikleri olarak görmeye başlıyorlar. Yani o kadar insan gün ortası dağınık bir şekilde aşağıya doğru iniyorduk. Düşman da o yüzden bizi kendi askerleri sanmıştı. O yüzden o noktamızın adı Kurtuluş Noktası olmuştu.

Uzun bir süreydi, yemek yememiştik. Günlerdir midemize sıcak bir şey girmemişti. Zaten normal koşullarda da gerillada sıcak yemek hazırlama imkanı çok fazla yoktu. En azından o dönemde öyleydi. Çünkü sert savaş yıllarıydı. Ekmek bulunmuyordu; günlerce görmediğimiz oluyordu. Bulgur vb şeylerle ekmeğin açığını kapatmaya çalışıyorduk ama onlar da bulunmuyordu. Bizi ayakta tutan daha çok inancımızdı.

Düşman bize tek bir çıkış kapısı bırakmıştı. O kapıdan çıkan yol bizi bir karakola götürüyordu. Düşmanın orayı açık bırakmasının nedeni bizi oraya sürükleyerek imha etmekti.

Başka çıkış kapısı olmadığı için oradan gitmek zorundaydık. Açık bırakılan yol bizi karakola doğru götürüyordu. Zaten o yol karakola çıkacağı için açık bırakılmıştı. Ancak oradan giderken bir de erzak bulabileceğimiz tek yer orasıydı. Çünkü erzak sıkıntısı eskisinden daha fazla zorluyordu. Savaşın olmadığı zamanlarda erzaksızlık çekilebilirdi. Ama her gün yeni bir çatışma yaşamak erzaksız olmuyordu. Depo yada gömme bulup bulmayacağımızı da bilmiyorduk. Bulsak bile içinde bir şeylerin olup olmadığı da belli değildi. Kobralar gittikten sonra kendimizi bırakınca, düşman önce kendi gücü sansa da arazideki operasyon gücü, biz olduğumuzu bildiği için mevzilenmesini sıklaştırdı. Biz de o yüzden oradan biraz uzaklaşınca Cehennem Deresi'nin içinde mevzilenecek bir yer aradık. Akşama doğru askerler kendilerini bizim bulunduğumuz yere doğru Cehennem Deresi'nden aşağıya doğru bırakmaya başladılar. Bizim takım komutanımız Zerdeştê Panikê adındaki arkadaştı. Panikê, köyünün adıydı. Takım komutanımız kendini bırakan askerlerin yolunu tutmak için mevzilenmemiz ge-

rektiğini söyleyerek o tarafa doğru gitmemiz gerektiğini söyledi. Biraz ilerledikten sonra mevzilenecek bir sırt bulduk. Mevzilendiğimiz sırta elli metre kadar yakınlıktaki sırttan da askerler iniyordu. Manga komutan yardımcısı olduğum için en uçtaki mevzide BKC kullanan bir arkadaşla birlikte mevzilendirildik. Takım komutanı arkadaş en baştaki mevzide, ondan sonraki mevzide birinci manga komutanı, ondan sonra ikinci manga komutanı en son yani en uçtaki mevzide de ben ve BKC kullanan arkadaş vardık. Mevzilenmemiz sırt boyunca uzayıp gidiyordu.

Askerlerin bir bölümü de mevzilendi. Ama bir bölümü de ilerlemeye devam ediyordu. Yani bize doğru gelmeye devam ediyordu. Takım komutanımız Zerdeşt arkadaş, askerleri iyice içimize aldıktan ve ilk vuruşu o yaptıktan sonra vurabileceğimizi söyledikten sonra mevzilerimize girip beklemeye başladık. Yani askerler hepimizin oluşturduğu ateş hattına girdikten sonra vurmamız gerekiyordu. Bu da etkili bir darbe vurmak içindi. Yani asker benim yanıma kadar geldikten sonra, önce takım komutanı arkadaş vuracak ondan sonra da biz vuracaktık. Talimat buydu, biz de bu talimata uyacaktık. Saat üçe kadar mevzide düşmanın hepimizin ateş hattına girmesi için bekledik. Saat üç demek, artık yavaş yavaş akşam olması demektir. Akşam, yani karanlık ise hep gerillanın işine gelmiştir. Karanlık ve akşam gerillanın saatleridir. Bütün zamanın gerillanın lehine aktığı andır. O yüzden gerilla hep öğleden sonraki çatışmalara göre kendini ayarlamıştır. Kendi inisiyatifinde gelişen çatışmaların hepsi öğleden sonraki çatışmalar olmuştur. Çünkü o saatlerdeki çatışmalar gerilla için hep avantaj olagelmiştir. Askerler benim bulunduğum mevziiye kadar gelmeye başladılar. Hatta bazıları da geçmeye başladı. Ama ilk mevzide bulunan takım komutanımız vurmadan hiçbirimiz vurmayacaktık. Öyle anlaşmıştık. O yüzden hepimiz onun açacağı ateşle, ateş serbest işaretini vermesini bekliyorduk. O sırada ben de kendi kendime düşünüyordum. O zamanlar çok da hayalperest biriydim. Bir de yeni olmamdan ötürü henüz geçmişten fazla kopmamıştım. Özlemlerim vardı, evde bıraktıklarım vardı, onlarla yaşıyordum,

onları kendi içimde tartışıyordum. Geldikten sonra geride bıraktığım sevdiklerimi düşünüyordum. Kendi kendime tartışırken geceleri, özellikle de yürüyüşlerde hep onları düşünüyordum. Ve şu an Kürdistan dağlarında neler neler yapıyorum, hangi zorluklara göğüs gerebiliyorum, ne yağmurlar altında yürüyorum, hangi fırtınalardan geçiyorum bir bilseler, benimle nasıl gururlanırlar diye düşünüyordum. Yaptıklarımdan, yaşadıklarımdan dolayı çok da gururlanıyordum. Şair değildim ama her hayal edişim bir şiir kadar güzel geçiyordu. Mevzide yine böyle derin hayallere dalmıştım ki, silah sesiyle kendime geldim. O an çatışmanın başladığını anladım. Tabii ben de o ateşe hemen kendimi kaptırdım. Yaklaşık bir saat kadar yoğun bir çatışma yaşadık. O bir saatlik çatışmada altmış tane asker vuruldu. Altmış asker sadece bizim takımın bilançosuydu. Helikopter geldi. Ama cenazeleri götüremedi. Çünkü götürmesine izin vermiyorduk. Operasyonun bir koluna ağır bir darbe vurmuştuk ve cenaze sayısı çok daha fazlaydı. Tam istediğimiz bir çatışma oldu. Ortalık yavaş yavaş sakinleşti. Tek tük silah sesleri geliyordu artık. Kısa bir süreden sonra onlar da kesildi. Birden o açlık duygusu beni yine sardı; beni esareti altına almaya çalıştı. Çünkü uzun zamandı bir şey yememiştik. O da çok önemli değildi. Asıl önemli olan sigarasızlıktı. Beni de en çok etkileyen oydu. Şimdi bir sigara olsa da içsem diyordum kendi kendime. Bu dürtüler beni yiyecek bir şeyler ve içecek bir sigara bulma arayışına sürükledi. Yerimden kalkıp birkaç metre ilerideki BKC kullanan arkadaşın yanına gelerek, "Sende sigara var mı?" diye sordum. Aslında onda sigara olmadığını da adım gibi biliyordum. Ama yine de sordum. Gülerek, "Hayır Heval Piro bende sigara yok," dedi. Bu cevabı aldıktan sonra geri mevziime döndüm. Benim mevziim en uçtaki ve askerlere en yakın mevziiydi. Mevzilendiğimiz yer düşmana göre doğuya düşüyordu. Yerime döndükten sonra sigarasızlık başımı daha fazla döndürmeye başladı. Aslında bu büyük bir zafiyetti. Kötü bir alışkanlıktı. Ama bir türlü bırakmıyordum. Sağıma, soluma, karşıma bakınıyordum. O sırada sol tarafıma doğru aşağıya, düşmanı vurduğumuz mevziilere baktım. Saat

dörde doğruydu. O yüzden güneş ışınları gözlerimizi alacak şekilde gelmeye başlamıştı. O nedenle askerlerin olduğu yerde kimsenin olup olmadığı da seçilemiyordu. Solumdan aşağıya doğru bakınca mevzilerden birini gördüm. Ve içinde de bazı poşetlerin olduğunu seçebiliyordum artık.

İçimden bir ses o mevziiye gidersen mutlaka bir şeyler bulursun demeye başladı yeniden. Tabii bu düşüncemi bir de uzun zamandır aç ve sigarasız olan arkadaşlara bir şeyler bulursam, bu durumu çok olumlu karşılarlar gibisinden bir şeylerle süsledim. Bütün bunları düşünüp evirip çevirdikten sonra kendimi tutamadım. Ve mevziiye gitmek için kendimi aşağıya doğru bıraktım. Mevziye ulaşır ulaşmaz orada bir sürü konserve buldum. Ayrıca iki tane büyük siyah naylon torba da ekmek buldum. Sağa sola dağılmış konserveleri bir yere topladım. Ekmek torbalarını da getirip yanına bıraktım. Tabii bu arada açık olan sarma konservelerinden de yemeye başladım.

Tendürek volkanik bir dağdır. Ondan dolayı kayaları, taşları bıçak gibi keskindir. Aralarında boşluklar var. Yarı mağara gibi yerler de vardır. Bir şeyler bulmak için girdiğim mevzi de öyle yerlerden biriydi. Mevzinin içinden, kayanın yarığından aşağıya doğru baktım. Baktığım yerde bir paket sigara vardı. Ama dolu yada boş olduğu belli değildi. Ama yine içimdeki bu kötü ses, bu sefer doludur diyordu. Sigara paketini almaya doğru giderken bir tane de yağmurluk buldum. Daha önce topladığım konserveler ile bulduğum ekmeği onun içine koydum. Bu arada yağmurluğun bulunduğu yerde henüz açılmamış bir koli balık konservesi de buldum. Bir tane de henüz giyilmemiş atlet ve çorap buldum.

O koşullar içerisinde bulduklarım ganimet gibi bir şeydi. Tabii o sırada çatışma falan hepsi kafamdan uçup gitmişti. Sanki orada çatışmaya giren biz değilmişiz gibi. Orada hâlâ düşmanın bulunabileceğini ise hiç düşünmüyordum. Topladıklarımı arkadaşlarıma ulaştırırsam bunun bir başarı olacağını sanıyordum. En azından böyle düşünüyordum. On beş yirmi gündü kimse bir şey yememişti. İki tane de yaralı arkadaş vardı. İkisini, kaldığımız yerin daha

alt tarafında bırakmıştık ve onlara verilecek bir şeyimiz yoktu. Bizde azıcık un var, onunla yapılan un çorbasıyla yaralı arkadaşlara bakılmaya çalışılıyor. Açlıktan arkadaşlarda yürüyecek takat kalmamıştı. Bu erzakı götürürsem arkadaşlar iki gün daha hiç durmadan yürüyebilirler diyordum kendi kendime. Tabii bunu başaran insan kahraman ilan edilir diyorum. Bu tür hayaller kuruyordum. Bu hayallerle sigarayı çıkarmaya gittim. Ama o sigarayı çıkarmam için, o kayalıkların arka tarafından dolanmam gerekiyordu. Dolanmam gereken yerin hemen karşısında ise askerlerin mevzileri var. Tabii ben bunları o an düşünmüyorum.

Kayanın etrafını dolandım. Gireceğim yerin ağız tarafına geldiğimde arkamdan, "Teslim ol!" diyen bir ses gelmeye başladı. Sesler giderek çoğaldı. Çok sayıda kişinin çıkaracağı seslere teslim sesleri karıştı. O an arkamdan gelen seslerin askerlerin sesleri olduğu farkına vardım. Kendi kendime ya ben neden bu kadar yakınlaştım diye söylenmeye başladım ama iş işten geçmişti. Dönüp şöyle hafiften arkama baktım. Arkamda on beş kişilik bir asker grubu duruyordu. Aramızda da çok fazla bir mesafe yoktu. Aramızdaki mesafe yüz metre kadar ancak vardı. Askerlerden birinin elinde ise bana doğrultulmuş bir lav silahı vardı. Hızla kayanın altına doğru gitmeye çalıştım. Askerlerden biri o sırada lav silahını kullanan askere; "Kayanın altına doğru, kayanın altına doğru!" diyerek yer tarif ediyordu.

Gerillada giyilen elbisem yoktu; hâlâ evden getirdiğim Lewi's marka bir kot gömlek ile sarı bir askeri pantolon vardı. Gömlek o kadar kirlenmiş ki, bir çadır bezinden farkı kalmamıştı. Askerleri gördüğümde kendimi yukarıya doğru vermeye çalıştım. Kafamda sadece o var. Kendimi yukarı vermeyi başarırsam o lav silahından kurtulacağımı düşünüyordum. Ama ne yaptıysam kendimi yukarıya doğru kaldıramadım. Bir türlü kendimi kaldıramıyordum. Bir şeyler beni aşağıya doğru çekiyordu. Dönüp baktığımda ne göreyim, sütüğüm küçük bir taş parçasına takılmıştı ve bu benim kendimi yukarıya doğru kaldırmama engel oluyordu. Bu arada lav silahının ateşlendiğini gördüm. Onunla birlikte kendimi nasıl zıp-

latıp yukarıya attığını bilmiyorum. O şütük parçasının nasıl koptuğunu, nasıl yukarı tarafa ulaştığını bilmiyorum. O an korkunç bir patlamanın sesini duydum sadece. Bu anlattıklarım birkaç saniyelik bir zaman dilimi içinde gerçekleşti.

Böyle anlara ölümle yaşam arasındaki çizgi deniyor. O çizginin ölüm tarafında olan bölümüne de düşebilirsin, yaşam denilen yerinde de kalabilirsin. Büyük bir hışımla kendimi yukarıya atmıştım. Kafam yukarıdaki taşa değdi. Ama hiçbir acı his etmedim. Yani acı hissedecek bir zamanım olmadı. Çünkü hâlâ ölümle yaşam arasındaki çizgide seyrediyordum. Patlamayla birlikte her yeri bir barut kokusu sardı. Kapkara bir duman yükselmeye başladı. O korkunç patlamanın sesinden sonra kulaklarım hiçbir ses duymadı. Toz duman içinde kalmıştım. Sadece bu toz ve dumandan yararlanarak buradan çıkarsam çıkarım, çıkmazsam öleceğim diye düşünüyordum. Düşündüğüm tek şey oydu. Bunu sadece düşünmekle bırakmadım, o dumandan yararlanarak içine girdiğim oyuktan çıkarak etrafını döndüğüm taşı geçtim. Taşı geçer geçmez son hızla yukarıya, yani arkadaşların yanına çıkmaya başladım. O an kulaklarımın hiçbir şey duymadığını anladım. Zaman zaman yürüyerek, zaman zaman sürünerek yukarıya doğru çıkmaya çalışıyorum. Yukarıya doğru baktığımda takım komutanımın bizim mevziide olduğunu gördüm. Ve durmadan bana bir şeyler söylüyordu. Ama ben hiçbir şey duymuyordum tabii.

Gittiğimde takım komutanım orada yoktu. Meğer ben mevziiye gidip ardından askerler beni lav silahıyla vurduktan sonra o da yardımıma gelmiş. Durmadan bir şeyler söylüyordu. Ama tek bir kelimesini bile anlamıyordum. Şoktan sadece gülüyordum. Bu durum karşısında takım komutanı arkadaş çok kızmıştı. Kendi kendine söylenip duruyordu. Ama söylediklerini bağırarak da söylese yine de duyamazdım. O yüzden kızgınlığına da, söylediklerine de gülmüştüm sadece. Bu arada yaptığımın doğru olup olmadığını da düşünmeye başlamıştım. Bu durumu düşünmeye başladığım ana kadar doğru ve güzel bir şey yaptığımı düşünmüştüm. Oysa şu an yaptıklarımın doğru olmadığını, neredeyse bir sigara için kendimi ve kendimle birlikte arkadaşları tehlikeye attığımı daha iyi anlıyorum.

Ben, o sırada bile yaptığım her şey bir başarıdır, erzakı da götürürsem daha büyük bir başarı olur diye düşünüyorum. Takım komutanının söylediklerini, hepsini topla getir şeklinde anlıyordum. O denli kendimi kaptırmışım. En son acele et şeklinde elini salladığını gördüm sadece. O sırada orada topladıklarımın hepsini sırtlayıp yukarıya doğru yeniden tırmanmaya başladım. O pis koku beynimi zonklatıyor, başım dönüyordu. Askerler durmadan ateş ediyorlarmış ama ben seslerini duymuyorum. Tek düşündüğüm şey toplayıp sırtladığım erzakın hepsini yukarıya sağlam bir şekilde götürmekti. Kendimi yamaca verdim, oradan gelmeye başladım.

Bana birkaç yıl kadar gelen birkaç dakika içinde yukarıya çıktığımda kimsenin olmadığını gördüm. Bunlar nereye gitti diye etrafa bakınıyorum. Bir de benden habersiz gittiler, diyorum kendi kendime. Takım komutanının aşağıya indiğini gördüm. Üstten askerlerin bir başka kolları geldiği için meğer orayı bırakıyormuşuz. Bir de takım komutanımızın tuttuğu uç düşmüş ama benim bunların hiçbirinden haberim yok. Uç taraftaki mevziilerin düşmesi durumumuzu kritikleştirmiş. Birkaç dakika içinde kendimizi sırttan bırakarak arka taraftaki arkadaşların yanına ulaştırmazsak çembere alınacağız. Bunların hiçbirinden haberim yok, çünkü duymuyorum, onun söylediklerini de duymuyorum, ne olup bittiğini de ne duyabiliyorum, ne de görebiliyorum. Mermilerin içinden sekerek gelmiştim. Ama hiçbiri de bana isabet etmemişti. Neden etmediğini de bilmiyorum. Hiç durmadan o arkadaşı takip ettim. Bir kayanın arkasına geçip durdu. Yanına geldim. Yukarı doğru dönüp baktığımda her yerin askerler tarafından tutulduğunu gördüm. O an korkmaya başladım. Ama diğer yandan da buraya gelene kadar, bu askerler nasıl beni görmedi ve vuramadı diye düşünmeye başladım. Kulaklarım duymuyor ama gözlerimle ilk defa her tarafımızı saran askerleri görünce şok geçirmeye başladım. Şok geçirmeye başladım ama aslında öyle değil. Daha önce geçirdiğim şoka yeni bir halkası ekleniyordu. Çünkü o ana kadar ve oraya kadar beni getiren geçirdiğim şoktu.

Arkadaşın yanına varır varmaz kendini yeniden küçük bir derecikten aşağıya doğru bırakmaya başladı. Ben de peşi sıra o derecikten

kendimi bırakmaya başladım. Ne kadar yürüdüğümüzü bilmiyorum. Hava yavaş yavaş kararmaya başladı. Ama yükün hepsi hâlâ sırtımda ve ellerimde de ekmek poşetleri var. Takım komutanımız önde, ben arkasında durmadan yürüyoruz. Hava tam kararınca arkadaşların toplandığı yere ulaştık. Hepsi çantaları sırtında bekliyordu. Biz de arkadaşlara ulaşınca takım komutanımız da dahil yönetimimiz ayak üstü toplanmaya başladı. O zaman bizim bölük komutanımız Metin Kiçê adındaki arkadaştı. Daha sonra şehit düştü. Yönetimde Aslan arkadaş, Newal arkadaş, rahmetli Dılager arkadaş da vardı. Bu arkadaşların hepsi o operasyonda şehit düştü. Dılager arkadaş Patnosluydu. Onu çok seviyordum, bir de ailemi de tanıdığı için ona daha fazla yakınlık duyuyordum. O şehit düştükten sonra adını soy isim olarak aldım. Arkadaşların hepsi ayakta, hareket edeceğimiz anı bekliyorlar ama yönetimimiz de toplanmış bir şeyler konuşuyordu. Ama kulaklarım duymadığı için hangi arkadaşın ne konuştuğu ve yönetimin ne konuştuğunu duymuyor ve anlamıyordum.

Yönetimdeki arkadaşların yanından geçerken kafamı gururla kaldırdım. Erzak getirmenin gururunu yaşıyordum. Fakat yönetimdeki arkadaşlar da ayakta tekmil alıyorlardı. Ama neyin tekmilidir bilmiyorum. Belki de yol için bir planlama yapıyorlardır diyorum kendi kendime. Meğer tekmilin konusu benmişim. Sonradan duyduğum tekmilin içeriğinde bu arkadaş izinsiz, kendi başına iş yapmaya çalışmış, kuralsızlık yapmış biçiminde değerlendirmeler olmuş ve bunun için silahsızlandırılmam için karar alınmış. Bazı arkadaşlar silahımın hemen alınması, bazıları da bu akşamki yürüyüşten sonra alınması düşüncesini belirtmiş. Sonunda o akşam değil de bir sonraki gün silahımın alınması kararı alınmış. Böyle bir karar alınıyor. Çünkü askeri disiplinde böyle bir karar gerekiyor. Böyle bir kurallsızlığa böyle bir ceza verilir. Ama bazı arkadaşlar şimdilik dursun sonra veririz diyorlar. O mantıkla bana yaklaşıyorlar, tabi bunları bilmiyorum. Zaten hiçbir şey de duymuyorum.

Tekmilin bana ilişkin olduğunu sezinliyorum; ama ben bunu gösterdiğim başarıdan olduğunu düşünüyorum. Kendi'kendime öyle hesaplıyorum. Bütün arkadaşlara yetecek kadar erzak ve si-

gara getirdim diyorum kendi kendime. Dılager arkadaşa bir sigara verdim yaktı. Dumanlarını gökyüzüne doğru savurdu. Bütün arkadaşlar birer ekmek ve konserve aldılar. Yemekler yendikten sora yola çıktık. O dönemlerde bizim takım her akşam öncüydü. Bizim takımda da en önde yer alanlardan biri bendim. Ama o akşam artçıyla bir grup arkadaşın arasında yürüdüm. Sabaha kadar yürüdük ama attığım her adımda kafamda o lav silahı patladı. Bir süreden sonra o sesin bende yarattığı etkiden midem bulanmaya başladı. Karın üzerine kart diye düşen her adımın çıkardığı ses beynimde güm diye patladı. Kırt diye çıkan ses benim kulağımda güm diye patlıyor. Bir yerden sonra artık neredeyse bayılacaktım.

Hava aydınlanmaya başlayınca üslenebileceğimizi düşündüğümüz bir yere ulaştık. Meğer geldiğimiz yer Xarêk diye bilinen korucu köyünün üstü tarafındaki mezranın üstüdür. Ama oraya geldiğimizi bilmiyoruz. Arkadaşların hepsi geldi, küçücük bir çukurun içine girip yerleştik. Geldiğimiz gibi herkes olduğu yerde yere yığıldı. Günlerin yorgunluğu ve uykusuzluğu vardı. Kulaklarım hâlâ tam duymuyor. Duyduğu sesleri de çok fazla seçemiyor. Saat dokuz gibi Metin arkadaşın, "Piro, Piro!" diye bir yandan seslenerek, bir yandan da beni dürtmesiyle uyandım. "Ne var?" diye sorduğumda, "Kalk, yine asker geldi," dedi.

Bu durum bizde artık bir alışkanlık halini almıştı. Her gün çatışmaya giriyor, akşam geri çekiliyorduk; ertesi gün peşimizden düşman geliyor ve biz yeniden bir çatışmaya giriyorduk. Bu durum bizim için çok anormal bir şey değildi artık. Ama ben dün çatışmadaydım, bugün neden başka bir grup gitmiyor hissine kapıldım. Gerillada öyle doğal bir sıralama vardı. Bir gün önce yorucu bir göreve giden yada çatışmaya giren bir arkadaş bir sonraki gün kolay kolay bir göreve gönderilmiyordu yada çatışmada çok belirleyici rolü yoksa, dinlenmesi için cephe gerisinde tutuluyordu. Ama ben bir gün sonra yeniden bir çatışmaya gönderiliyordum. Neden ben, başka kimse yok mu, acaba itiraz mı etsem gibi bir düşünce geçti içimden. Ama yine de bir şey demeden manga komutanımız Bedran ve Çekdar adındaki arkadaşlarla tepeye gitmek için yola çıktık.

Tepeyi diyorum ama aslında tepeye benzer bir yanı da yoktu. Küçücük bir tepecikti. Ama ona rağmen oraya çıkana kadar çok zorlandık. Çünkü yorgunluk, uykusuzluk yakamızı bırakmıyordu. Bir de yeni doğan güneşin ışınları bizi uyuşturuyordu. Ayrıca yaklaşan bahar havası zaten tümden bizi halsiz düşürüyordu. Kafamda hâlâ neden bugün de beni gönderdiler düşüncesi vardı. O düşünce kafama takılı kalmıştı. Bu çok fazla doğru bir takıntı değildi. Çünkü gerilla her zaman her göreve hazırdır.

Bu arada tepede araziye bakmamız ve çevreyi tanımamız gerekiyordu. Nerede olduğumuzu, olası bir çatışmada araziyi nasıl değerlendirebileceğimiz konusunda bilgiler gerekliydi. O yüzden araziyi keşfetmeye başladık. Araziye bakınca bir de ne görelim. Ovanın ortasında bir yerdeydik. Ovanın ortasındaki azılı koruculari olan Xarêk köyünün üstündeki mezranın üzerinde olduğumuzu, geceyi köyün hemen üst tarafındaki çukurda geçirdiğimizi, köyün beş yüz metre kadar altından Çaldıran-Doğubayazıt asfaltının geçtiğini görünce biraz tedirginleştim. Tabii bu durum büyük bir risk demekti. Orada imha olmak da vardı işin içinde. O yüzden çok dikkatli olmamız gerekiyordu. Ve bizle köy arasında kalan arkadaşları iyi savunmamız gerektiğini birbirimize söyledikten sonra, hemen alt tarafımızda silahlı birilerinin olduğunu gördük. Gelenler korucuydu. Meğer onlar da bizden önce tepeyi tutmak için çıkıyorlar; ama onlardan önce ulaştığımız için inisiyatifin bize geçtiğini anladık. Zaten onlar biraz daha gelir gelmez onları vurmaya başladık.

Çatışma başladı. Ama çatışmaya giren biz sadece üç kişiydik. O ovanın ortasında sadece üçümüzü çatışıyorduk. Arkadaşların hepsi her türlü çatışmaya hazırdı. Zaten çatışarak buraya kadar gelmiştik. Ama çatışacak arazi yoktu. Mevzilenebileceğimiz bir sırt bile yoktu. O yüzden sadece üçümüz çatışacaktık. Öğle saatlerine kadar korucularla çatıştık. Asker çevreyi olduğu gibi sarmıştı. Çatışma alanına henüz gelmemişti. Öğle saatlerine kadar yedi korucu vuruldu. İlk silah sesiyle birlikte köylüler köyü terk etmeye başladı. Kadın, çoluk çocuk, yaşlı demeden hepsi asfalta doğru kaçmaya başladı. Yükselen ağlama sesleriyle asfalta doğru gidiyorlardı. Onlann köyü terk etmeleri güzel olurdu. Ama köy

boşalırsa bu kez tank bizi daha etkili ve rahat vurmak için köye gelirdi. O yüzden de içinde büyük bir tehlikeyi de barındırıyordu. Köylülerin bir kısmı köyü terk ettikten kısa bir süre sonra tank geldi. Ama köye kadar çıkmadı. Asfaltta durdu ve oradan bizi vurmaya çalıştı. Ama vuramıyordu. Çünkü bizi vurması için köyü de vurması gerekiyordu. Kaldığımız tepe köyle aynı hizadaydı. Öğle saatlerine kadar tank bütün uğraşlara rağmen bir türlü bizi vurmadı. Tank vurmayı başaramayınca Zurava köyünde bulunan askerler tek sıra halinde ve asfaltın üzerinden bize doğru gelmeye başladılar. Zurava köyü Çaldıran ile Doğabeyazıt asfaltı üzerindeki bir köydür. Bizde karnas vardı. Askerler asfaltın üzerinden tek sıra halinde bize doğru gelirken karnasla birini vurduk. Önlerindeki askerlerden birinin vurulduğunu gören asfalttaki askerler arkalarını dönüp geriye doğru kaçmaya başladılar. Daha doğrusu ölmek istemeyenler kaçıyordu. Hiçbiri de ölmek istemediği için hepsi birden kaçıyordu. Vurduğumuz korucuların bazıları alt tarafımızda yaralı ve ölüleriyle uğraşıyor, askerler kaçışıyor, tank bize isabet ettiremiyor; bu durum moral veriyordu. Çok geçmeden Doğubeyazit'tan bir ambulans ölü ve yaralıları almak için geldi. Ambulansın siren sesleri ortalığı inletiyordu. Biz ambulansa da bir iki mermi sıktık, o da geldiği gibi geri dönüş yapıp kaçmaya başladı.

Öğleden sonrasına kadar durum böyle devam etti. Yani inisiyatif bizde, adeta düşman ve korucularla oyun oynarcasına çatışıyorduk. Bu durumdan büyük bir moral aldık. Çatışma başladıktan sonra köyün hayvanlarının büyük bir bölümü köyün önündeki meraya dağılmıştı. Öğleden sonra çatışma artık tam hafifledi. Zaten o saate kadar sürdürdüğümüz çok şiddetli bir çatışma da değildi. Ama yine de öğleden sonra tam hafifledi. Yani neredeyse durma noktasına geldi. Korucu ve askerler kendi kendileriyle meşgul oluyorlardı. O yüzden bize arada sırada bir iki mermi atıyorlardı o kadar. Ama her şeye rağmen biz duyarlı olmalıydık. Çünkü böyle durumlarda genelde sızmalar olur. O yüzden çevremizi iyi bir şekilde denetime almamız gerekiyordu. Bundan dolayı durmadan çevreyi gözetliyorduk.

O sırada köyün önündeki meranın içine dağılmış olan hayvanların içinden birisinin koştuğunu gördük. Eskiden Serhat'ta giydi-

ğimiz gri renkteki parkelerin aynısını koruculer da giyiyordu. Hayvanların içinden koşanın üzerinde de o parkeden vardı. Bizde hayvanların içinden koruculardan biri kaçıyor diye birbirimize gösterdik. Çünkü elinde silah da vardı. O da karnasla suikast edilerek vuruldu. Akşama doğru bize göre batıda kalan askerler gelip üst tarafımızdaki sırtların hepsini tuttu. Tuttukları yer bizim geldiğimiz hattı. O hat komple tutulanca artık Tendürek'e geri dönüşümüzün olmayacağını anladık. Geriye, Doğubeyazıt ovası kalıyordu bize. Hava kararmak üzereydi. Moralimiz iyiydi. Çünkü hiçbir arkadaşa bir şey olmamıştı. Gücün içinden sadece üç arkadaş çatışmaya girmiştik. Bizim dışımızda noktadaki bazı arkadaşlar, alttan, köyden gelen asker ve koruculara birkaç el ateş açıp onları püskürtmüşler. Onun dışında noktadaki arkadaşlardan mermi sıkan bile olmamıştı. Güneş battı. Askerler daha farklı yerleri de tutmaya başladılar. Biz de onları izliyorduk. O sırada nereden geldiğini anlayamadığım bir mermi gelip önünde durduğum taşa çarptı. Taştan kopardığı bir parça ve soğuyan çekirdek sağ kaşımın üst tarafına saplandı. Mermi çekirdeği ve taş parçasının saplandığı yerden kan fışkırmaya başladı. Kan o kadar çok aktı ki birkaç dakika içinde gözümü de kapattı. Ben de dönüp arkadaşlara, "Heval ben yaralandım!" dedim. Manga komutanı arkadaş, "Ne, sen yaralandın mı!?" diye sorarak ayağa kalktı. O ayağa kalkar kalkmaz tank, onun önünde bulunduğu taşa bir gülle salladı. Tank güllesinin isabet ettiği taştan koca bir parça koptu ve manga komutanımızın omzuna çarptı. Arkadaş yere serildi ve biraz da sersemleşti. İkimizin yaralandığını gören diğer arkadaşın, "Size ne oldu?" diye sorduğu bir anda başka bir yerden bir mermi gelip koluna isabet etti. Yani üç saniye içinde üçümüz de yaralandık. Ne olduğunu anlayamadık. O mermilerin o anda nasıl gelip bizi bulduklarına şaşırıyorduk. Birkaç saniye içinde üçümüzün de yaralanması çok tuhaf bir şeydi.

Yaşadığımız kısa süreli bir şoktu. Onu atlatmak için on dakika kadar hiç kıpırdaman öylece kaldık. Sabahtan beri gülmekten, espri yapmaktan perişan olmuştuk. Ama şu an bizde ağlayacak hal bile kalmamıştı. Bu da neyin nesiydi diye düşünüyorduk. Çok geç-

meden takım komutanımız olan Doğubeyazitli Nurettin arkadaş, "Kendinizi bırakın, hareket edeceğiz," diye haber verdi. Nurettin arkadaşa yaralı olduğumuzu, inmemiz için bir iki arkadaş bize yardım etseydi iyi olurdu dedik. Önce inanmadı. Ciddi olduğumuzu görünce bizim birkaç dakika önce yaşadığımız şoku bu sefer onlar yaşamaya başladı. İki arkadaşla birlikte bizi almaya geldiler. Bedran arkadaşın kollarından tuttular, ben ve kolunu bağladığımız Çekdar arkadaş da yanlarında yürüyerek aşağıya indik. Ben de gözümü daha fazla kan akmasın diye bir parça şütük ile bağlamıştım ama kan yine de durmadan akıyordu. Aşağıya arkadaşların yanına ulaştığımızda herkes hareket için hazırdı.

Artık yola çıkma vakti gelmişti. Ve kendimizi Doğubeyazit ovasına vuracaktık. Yolların müdavimleri olan biz gerillalar yeniden yola çıkacaktık. Her gün yeni bir patikadan yol almamız gerekiyordu. O patikalardan geçen bizden önceki arkadaşlarımızın ayak izleri üzerinden ilerleyecektik. Yol alacaktık geceler boyu. Yol alacaktık günler, aylar, yıllar boyu. Güzel yarınlara doğru yol alacaktık. Yapmamız gereken oydu. Çünkü biz acıları, türküleri, dili, sevgisi yasak bir halkın çocuklarıydık.

Tam çıkacağımız sırada takım komutanımız Nurettin arkadaş, bir grup arkadaşın şehit düşen bir arkadaşı gömmek için ayrılacağını ve kendisinin de o grupta yer alacağını söyleyince şaşkın şaşkın yüzüne baktık. Adeta bakışlarımızla ne şehidi, kim ve ne zaman şehit düştü, bugünkü çatışmada hiçbir arkadaş şehit düşmedi ki demek istiyorduk. Nurettin arkadaş bakışlarımızın yönelttiği soruları cevaplamak istercesine, hayvanların içinde bir arkadaşın şehit düştüğünü söyledi. Beynimizde şimşekler çakmaya başladı. Yaşadığımız şaşkınlık, peş peşe gelen artçı şoklar gibiydi. Nasıl, ne zaman ve arkadaşın ne işi vardı orada diyebildik sadece. Nurettin arkadaş korucu olan köylüler hayvanlarını bırakıp kaçmıştı. Hayvanların içindeki bir eşeğin üzerinde ekmek torbası vardı. Arkadaşlara o ekmeği getirmesi için onu göndermiştik ve o sırada vuruldu dedi. Hayvanların içindeki eşeğin üzerindeki ekmeği alıp gelmeye giden arkadaş eşeğe yaklaşınca eşek kaçmaya

başlar. Arkadaş da eşeği yakalamak için kovalarken biz bir korucu kaçıyor şeklinde görmüş ve onu suikast ile şehit düşürmüşüz.

O an bizi yüreğimizden sarsan ve bizi kahreden bir acı yaşadık bizler. Ne diyeceğimizi, nasıl diyeceğimizi bilemez olduk. Adeta ruhumuz yaralandı. Çünkü bir arkadaşımızı yanlışlıkla kendi elimizle şehit düşürmüştük. Günboyu süren sevincimiz, yavaş yavaş bize acı olarak dönüyordu. Bunun yarattığı moral bozukluğu, yarattığı ağır etki ve psikolojik durumla yola çıktık. Ama zar zor yürüyoruz. Çünkü yaşadığımız normal bir şey değildi. Bir arkadaşımızı yanlışlıkla vurmuştuk. O dönemde yaşadığımız bütün çatışmalarda kayıp vermiştik. Ama bütün zorluklarına rağmen son iki günde hiç kayıp vermemiştik. Ama yanlışlıkla şehit düşürdüğümüz arkadaşımız son iki gündeki kayıpsızlık sevincimizi ortadan kaldırmıştı. Yaşadığımız acı, sayı olarak daha fazla kayıp verdiğimiz çatışmalarda yaşadığımız acıdan daha fazlaydı. O korkunç iç çelişki, çatışma ve hesaplaşmayla yürüyorduk. Ovadan Doğubeyazit'e doğru yol alıyorduk. Çift sürülmüş tarlaların arasından geçiyoruz. Çitli ve çamurlu yollardan geçiyoruz. Her birimiz ayrı bir düşünceye dalmış gidiyoruz. Daldığım düşüncelerden ayılınca kendimi ışıkları yanan bir köyün içinde buldum. Serhat'ta her köyde elektrik var. Girdiğimiz köydeki sokak lambalarının hepsi yanıyordu. Evlerin içindeki ışıklar ise söndürülmüştü. Sokak lambalarının ışıkları gözlerimizi alıyordu. Çünkü dağların karanlık gecesinin içinden bir anda kendimizi bir köyün sokak lambalarının altında bulmuştuk. Kapkaranlık gecenin içinden geçerek gelmiştik. Köyde düşman olup olmadığını da bilmiyoruz. O çevrede nerede düşmanın olduğunu yada olmadığını bilmiyorduk.

Meğer bizden önce yola çıkan gruplar köye ulaşmış, grup grup evlere dağılmışlar; evlerin içindeki lambalar da o yüzden söndürülmüş. Çatışan grup olarak bizi yönetimin olduğu eve çağırmışlardı. Tabii bundan da haberimiz yoktu. Bizi ışığı yanmayan bir evin önüne götürerek oraya gideceğimizi söylediler. O heyecan ve karmaşık duygular içinde kapının önünde bekliyorum. Açılan kapıdan içeri girmek için bekliyordum. Birkaç saniyelik bir bekleyişten sonra kapı açıldı. Kapıyı açan kadın beni görür görmez bağırarak yere

yığılıp kaldı. Kadın bayılmıştı. Bu kadının neden benden korkarak yere yığıldığını düşünmeye başladım. Psikolojik olarak karmakarışık bir durumu yaşıyordum. O kadının baygınlığı beni daha çok etkiledi. Bu kadın neden benden korktu diye düşünerek kafa yoruyordum. Bu arada açılan kapıdan içeri girdim. Evde içerde kim var, kim yok bilmiyorum. Çünkü hiç kimseyi ve evin içindeki hiçbir şeyi o an görmüyorum. Serhat'ta her evin bir odasına büyük bir ayna koymak kültürdür. Salonda ayakkabılarımı çıkarıp içeri geçtim. Yönetimimizin hepsi orada oturuyormuş ama ben hiç kimseyi görmüyorum. O anda gözüme ilk ilişen şeylerden biri ayna oldu. Ben de hiçbir yere gitmeden aynaya doğru gittim.

Bir yıla yakın bir süredir traş olmamıştım. Saçım sakalım bir karış olmuştu. Yine bir yıla yakın bir zamandı banyo yapma fırsatım da olmamıştı. Bunların üzerine bir de yaralanmıştım. Hâlâ kanıyor olan yaramı bir şütük parçasıyla bağlamıştım. Yol boyunca durmadan akan kan şütükte farklı şekiller oluşturmuştu. Yüzümün sağ tarafı boyundan itibaren şişip mosmor hale gelmişti. O halimi görünce kendimi tanıyamaz oldum. Sen de kimsin demek geldi içimden. O halim yaban insanlarını andırıyordu. Zaten her şeyin en güzeli yaban olanda değil miydi? Her şeyin en saf ve temiz hali hiç dokunulmamış yaban olanda değil miydi? O halimi görünce o an içimden bir şeyler koptu sanki. O ana dair hatırladığım tek bir şey var: O da donup kaldığımdır. Gecenin geç saatlerine kadar o evde kaldık. Yemek yendi, çaylar içildi. Tek bir kelime etmeden arkadaşlarla birlikte yemek yiyerek çay içtim. Dilimi yutmuş gibiydi. Çünkü aylar sonra yüzümü görebilmiştim. Arkadaşların yaklaşımlarından, o günü de o civarda geçireceğimiz anlaşıyordu. Çünkü o ovanın ortasında gecenin o saatine kadar köyde kalmak onu gösteriyordu. Zaman biraz daha ilerleyince arkadaşlar kalkmamız gerektiğini söylediler. Ancak çok fazla uzağa da gitmeyecektik. Köyün biraz ilerisindeki hayvan ağıllarının yanındaki boş odalarda kalmaya gidecektik. Yarım saat kadar yürüdükten sonra ağıllara vardık.

Daha önce başka bir çatışmada yaralanan Rençber adında bir arkadaş vardı. Beni onun olduğu bir odaya götürdüler. Beni o ha-

limle gören Rençber arkadaş, "Piro, bu alçaklar bize ne yaptılar?" diyebildi sadece. Rençber arkadaşın bu söylemi kötü yaralandığımızı gösteriyordu. Oysa yaralarımız çok fazla ağır değildi. Zaman içinde ve tedavisizlikten ötürü kötü bir duruma gelmişlerdi sadece.

Ağıllara vardığımızda sabah olmak üzereydi. Arkadaşlar grup grup kalacakları odalara dağıtıldılar. Kaldığımız damların üzerine nöbetçi ve gözcülerimiz de çıkarıldı. Günü o ağıllarda geçirdik. Akşama doğru yola çıktık. O koca ovanın içindeki köylerin içinden geçerek kendimizi Ağrı dağına attık.

Ben altı ay boyunca kafamdaki o mermi çekirdeğiyle dolaştım. Ama iyileşmişti. Tabii yıl sonuna kadar operasyonlar ve çatışmalar devam etti. Operasyonlara karşı büyük direnişler gösterildi. Kahramanlık destanları yaratıldı. Bu destanların çoğunu dağlara, dağların kayalıklarına yazan arkadaşların hepsi birer isimsiz kahraman olarak halkımızın tarihine yazıldı.

Piro Dilager

Saz ve Davulla Dağ Yollarında Olmak

PKK girdiği her yeri etkilemişti. Etkilediği kesimleri de kendisiyle birlikte sürükleyip götürüyordu. Hele hele 15 Ağustos atılımının başlamasından sonra Kürtlerin yaşadığı her yerde ciddi bir hareketlenme başladı. Bu hareketlenmeler içerisine girenlerin yönü PKK'ye dönüyordu. Herkes bir biçimde başlayan mücadeleye katılma çabası içersine giriyordu. Arayışlar, kararlaşmalar bu şekilde dur durak bilmeden sürüyordu. Özgürlüğe susamışlık halkın önünü bir sel gibi açmıştı. Öyle bir sel ki önünde kurulan bütün bentleri yıkıp geçiyordu. Hiçbir bent tanımadan akıp giden bir seldi. Bu selin ilk etkilediği yerlerden biri de Güneybatı Kürdistan oldu. İlk etapta sınırlı sayıda bazı katılımlar oldu. 15 Ağustos atılımından sonra katılımlar biraz daha arttı. 90'lı yıllara geldiğimizde ise gençler artık grup grup katılıyor ve dağ yollarını tutuyordu.

PKK'nin Güneybatı Kürdistan'ı etkilemesi salt gerillaya katılma biçiminde olmadı. Bunun yanı sıra kültürel etkinliklerde bulunmak üzere müzik, tiyatro vb grupların kurulması şeklinde de kendisini gösterdi. Güneybatı Kürdistan'da zaten o yönlü bir altyapı vardı. Çünkü kimlik, kültür, dil olarak tümden inkar edilen bir sistemin içinde yaşıyorduk. Sadece bununla da sınırlı değildi. Her şeyimiz inkar edildiği gibi vatandaş bile kabul edilmiyorduk. Bu uygulamaların beraberinde getirdiği baskı, zülüm politikalarına karşı halkımız, sanatsal alanda gösterdiği etkinliklerle kendisini ifade etmeye çalışıyordu. Müzikle dilini, kültürünü, tarihini, kahramanlıklarını anlatamaya çalışıyor, tiyatroyla da yaşadıkları trajedileri belgeliyordu. Yaşadığı baskı rejimine karşı kendisini sanatla ifade etmeye çalışmıştı. PKK'ye katılım arayışları her birimizi farklı bir biçimde etkiliyordu. İşte biz kültürel faaliyetlerle uğraşanlar da

bu mücadelede yer almak istedik. O yüzden 1988 yılında Koma Agirî adındaki gruba girerek mücadeleye aktif bir şekilde orada başladım. Ancak katılımım bir kadro boyutundan çok yurtsever düzeydeydi. Bir biçimde bu kavgada yürütülen mücadelede yer almamız gerektiğini hepimiz biliyorduk. Onun için ilk adımı, gruba girerek attım. Grupta çok sayıda arkadaş vardı.

Grubun kuruluş amacı ülkede verilen mücadelenin propagandasını yapmak, gösterilen amansız direnişleri yapacağımız türkülerle halka taşırmak, bir de parti geceleri, şenlik ve şölenlere katılmaktı. Ama bunun yanı sıra kaset çalışmalarını da yapıyorduk. İlk önce Arapça bir kaset çıkardık. Ardından '91 yılında bir tane de Kürtçe kaset çıkardık. Koma Agirî, yani grubumuz büyük bir gruptu. Yüzlerce kadrosu vardı. Bu arkadaşların büyük bir bölümü de daha sonraki yıllarda gerillaya katıldı; birçoğu mücadele içerisinde değişik alanlarda şehit düştüler. Grubun çalışmalarını doğrudan Önderlik planlayıp örgütlüyordu. Onun için de büyük sorunlar yaşamıyorduk. Ufak tefek sorunlar çıkıyordu, onları da çok zorlanmadan çözüyorduk. Çözemediğimiz sorunları Önderliğe götürüyorduk. Grubun tüm üyelerinde çok farklı bir ruh vardı. Bu arada başka yerlerde başka gruplar da kurulmuş, onlar da kendi alanlarında çalışmalara başlamışlardı.

Bu süre içerisinde Önderlikle üç kez görüştük. 1992 yılı bahar aylarında yaptığımız bir görüşmede Önderlik, yine her zaman olduğu gibi ilk önce yaşadığımız sorunları dinledi. Ardından çalışmalarımız hakkında detaylı bilgi aldı. Çalışmalarımıza ilişkin önemli bazı değerlendirmeler yaptıktan sonra Koma Berxwedan'ın bazı arkadaşları istediğini, bu arkadaşların kimler olabileceğini, gitmek isteyen arkadaşların kendilerini de önerebileceklerini, oradaki çalışmaların da bizim olduğunu, onların da güçlendirilmesi gerektiğini söyledi.

Hepimizin kıblesi ülkeydi. Avrupa'ya gitmeyi kim düşünüyordu ki. Hiç kimsenin aklından bile geçmeyen ve geçmemesi gereken bir yerdi. Öyle olması doğru olandı. Herkesin tek bir hayali vardı. O da dağlara ulaşmaktı. O yüzden dağ yerine Avrupa'yı tercih edenlere iyi gözle bakılmayacağı gibi oportünist kabul edilirdi.

Çünkü ülkede şiddetli bir savaş yaşanıyordu. Büyük kahramanlıklar sergileniyordu. Korkunç direnişler gösteriliyordu. Ama buna rağmen bazı arkadaşlar bir iki arkadaş hakkında, bunlar olabilir diyerek öneride bulundular. Önerilen arkadaşlar arasında benim de adım vardı. Biz önerilen arkadaşlar, çalışmalarımızı ülkede sürdürmek istediğimizi, burada daha verimli olacağımızı o yüzden de gitmek istemediğimizi, Avrupa değil de ülkeye gitmek istediğimizi söyledik. Önderlik kısaca, "Tamam sizi göndermiyoruz," diyerek diğer konulara geçti.

15 Ağustos 1992 yılında Önderlikle Halep'te bir görüşme daha yaptık. Ama bu sefer görüşmeyi, kültür çalışmaları yönetimi olarak yaptık. İlk defa, Önderliğe bazı enstrümanlara ihtiyacımızın olduğunu da bu sefer söyledik. Önderlik hemen ihtiyaçlarımızın karşılanması için arkadaşlara talimat verdi. Bir hafta içinde istediklerimizden daha fazla malzeme geldi.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra Önderliğin Güney'e bir grubun gitmesini istediği haberi bize ulaştırıldı. Oraya bir grup biçiminde gitmemizin amacının da Güney halkının eline geçen imkanları değerlendirerek, Güney Kürdistan'da, devrimin sanat ve kültürünü hem halkla paylaşmak hem de daha fazla geliştirmekti. Önderlik, gidecek grubunun amacının bu olduğu yönünde değerlendirmeler yapmıştı.

Hepimiz bu göreve hazırdık. Aslında ülkeye gitmek birçoğumuzun kurduğu bir hayaldi. Ama bu kadar kısa zamanda ve hiç beklemediğimiz bir anda gerçekleşmesini beklemiyorduk. O yüzden yarı şokta olmamıza rağmen büyük bir sevinç yaşıyorduk. Kanatlanıp uçacak gibiydik. Çünkü artık ülke yolcusu sayılıyorduk. Uzun zamandır beklediğimiz dağ yolculuğumuz başlayacaktı. Ve bundan böyle kent kaldırımlarında yürümek yerine, kentlerdeki boğucu salonlarda konserler vermek yerine ülke yollarında yürüyecek ve doğal salonlarında konserler verecektik. Grup belirlenmişti. 18 kişilik grup olarak dağ yollarından Güney Kürdistan'a geçecektik. Berçem, Avjin, Sultan, Pervin, Biryar adındaki arkadaşlar vardı grupta. Ancak gruptaki 18 kişiden on altımız Efrin-

liydik. Bizim dilimiz biraz daha yöreseldir. O yüzden ilerde bunun zorlanmalarını yaşayacaktık. Fakat o süreçte bunu bilmiyorduk. Hiçbir arkadaşın gelmesinde bir sorun yaşanmayacaktı. En azından sorun olmayacağını düşünüyorduk. Ama yine de bazı arkadaşların ailelerinden izin alınması gerekiyordu.

Birkaç gün içinde izin almamız gereken arkadaşların aileleriyle konuştuk. Konuştuğumuz aileler de en az bizim kadar sevindiler. Bazıları, gerekirse kızlarının ellerine kına sürerek gönderip, ülkeleriyle evlendireceklerini söylüyorlardı. Onların bu yaklaşımları bizi de çok etkiliyordu. Çünkü herkes severek, isteyerek çocuğunu ülkeye gönderiyordu. Halkımızın ülke, toprak, özgürlük sevgisi çok büyüktü. Her sevginin üstündeydi. Artık her yerde ülkeye sazları, davulları, türküleri, cümbüşleriyle 18 kişilik bir grubun gideceği duyuldu. Halk, gidecek olanları yani bizleri merak ediyordu. Büyük bir ilgi doğmuştu. Bu kadar olacağını tahmin edemiyorduk. O yüzden bu ilginin altında ezilecek gibi oluyorduk. Yaptığımız çok fazla bir şey de değildi. Bizden önce onlarca, yüzlerce, binlerce insan ülkeye gitmişti. Silahlarını, raxtlarını kuşanarak gitmişlerdi. Bazıları sessiz sedasız bir şekilde gitmişti. Bazıları ise aileleri tarafından uğurlanmıştı. Bizimki davul, zurna eşliğinde oluyordu. Yani sazımızı, davulumuzu, türkülerimizi kuşanıp gidiyorduk. Yürek kuşanıyorduk. Özlem kuşanıyorduk. O yüzden de herkes tarafından duyuldu. Herkes bizi merak ediyordu.

Ülkeye gidişin büyük bir anlamı ve ağırlığı vardı. Herkes ülkeye gönderilmiyordu. O yüzden bunu büyük bir şans olarak görüyor ve verilen şansı değerlendirmek istiyorduk. Artık her an çıkabilecek gibi hazırlandığımız günlerdi. Geride bırakacaklarımızla vedalaşmıştık, her an yola çıkabilirdik. Bir gün, arkadaşlar çıkabileceğimizi o yüzden eşyalarımızı hazırlayarak verdikleri bir adreste toplanmamızı istediler. Toplandığımız yer Önderliğe yakın bir yermiş. Ancak biz bunu bilmiyorduk. Meğer Önderlik bizi uğurlamak istediği için orada toplanmışız. Bu da bildiğimiz bir durum değildi. Arkadaşların söylediği yerde toplandık. Önderlik, ertesi gün toplandığımız yere gelerek bizi yanına çağırdı. Önderliğin yanına gittik. O gece bizi

bırakmadı. Sabaha kadar gidiş nedenlerimizi, amacımızı ve gidiş şeklimiz üzerine tartıştı ve perspektifler verdi. O geceyi Önderlikle aynı evde geçirdik. Bunun mutluluğu, sevinci en az ülkeye geliş mutluluğu ve sevinci kadardı. Sabah kalktığımızda Önderlik tartışmaya kaldığı yerden devam etti. Öğlen yemeğini de bizimle yedikten sonra vedalaşarak ayrıldı. Evden çıkmadan önce son kez hepimize bir istek ve dileğimizin olup olmadığını, yine ülkeye, dağlara gelme konusunda hazır olmayan arkadaş varsa çekinmeden söyleyebileceğini söyledi. Hepimiz adeta bir ağızdan, "Hayır Başkanım, hiçbir isteğimiz yok ve hepimiz de gitmek için can atıyoruz," dedikten sonra Önderlik kapıyı açıp çıkmak üzereyken son bir kez dönüp bize baktı ve el sallayarak başarılar dedikten sonra çıkıp gitti.

Sevincimiz doruktaydı. Ama Önderliğin o gece ve ertesi gün öğle saatlerine kadar anlattıklarının ağırlığının farkında değildik. Çünkü Önderlik bizi, dağlarda gerilla sanatını yapmak için gönderiyordu, biz ise Güney Kürdistan'a gidip birkaç konser verdikten sonra geri dönme havasındaydık. Ama yıllar bizi, bizim o günlerdeki havamızı, anladığımızı değil Önderliğin söylediklerini doğrulayacaktı.

Önderlik bizimle görüşüp ayrıldıktan bir gün sonra yola çıktık. Sınıra doğru gidiyorduk. Artık bütün yollar bizi dağlara getiriyordu. Dağın ateşine, dağın suyuna, dağın insanlarına, dağın çocuklarına ve dağın isyanına götürüyordu yollar. Qamışlo'dan geçerek Cizre alanına geldik. Bizi orada bir eve yerleştirdiler. Ama daha ilk durakta yabancılık çekmeye başladık. Afrinli olduğumuz için geldiğimiz alanın dilini çok az anlıyorduk. Ne konuştuklarını fazla anlamıyorduk. Bizimle konuşuyorlardı, bize bir şeyler anlatıyorlardı. Ama biz anlatılanların sadece bir kısmını anlayabiliyorduk. Yerleştirildiğimiz evde Laleş adında bir arkadaş vardı. Ayağı yaralıydı. Onun sayesinde ailenin konuştuklarını anlıyor, onlara söyleyeceklerimizi söylüyorduk.

Laleş arkadaş bizi görür görmez; "Bendeki talihsizliği görüyor musunuz?" diye yakınmaya başladı. "Sizden önceki grupla gidecektim olmadı. O olmayınca sizinle gelecektim. Ama şimdi bu da

olmayacak. Çünkü bir haftadır ayağım kırılmış, bu halde bekliyorum. Artık ne zaman iyileşirse gelirim. Ama mutlaka sizi orada görürüm," dedi. Laleş arkadaş bizi görünce bir yandan sevinmiş, öte yandan da üzülmüştü. Çünkü ülkeye gelemiyordu. Kırılan ayağı ülkeye gelmesinin önünde engeldi. Bu da onu üzüyordu. Bir gece orada kaldıktan sonra Derik'e geçtik. Derik'te bir gece kaldık ama orası da bize yabancı geliyordu. Bir gün sonra yola çıkıp sınır üzerindeki Bestasus köyüne gittik. Ama büyük bir kalabalığın içinde kendimizi bulduk. Oradaki kalabalığın hepsi o köyün köylüleri değildi. Çevre köylerden geldikleri her hallerinden belli oluyordu. Yine de öğrenmek için bir iki kişiye sorduk. Onlar da köyde Goran adında bir arkadaşın şehadet ilanı yapılacağından, çevre köylerin halkının da köylerine toplandığını söyledi. Bizi köyün orta yerinde gören kalabalık ise oradaki şahadet ilanına katılmak için giden bir grup olduğumuzu sandılar.

İlanı yapılacak arkadaşın fotoğrafını gördüğümde Goran arkadaş olduğu, onu daha önce akademide gördüğümü, akademiye gittiğimiz zaman Çiya arkadaş ile birlikte "Partizanên Me Çûn Bakur" parçasını söyleyen arkadaş olduğunu anladım. İçim kan ağlamıştı. İlk defa böyle bir kayıpla karşılaşıyordum. Ama ne yapabilirdik ki... O da diğer arkadaşlarımız gibi ülkesi için verdiği mücadelede toprağıyla buluşmuştu. Büyük bir acı ve üzüntüyle birlikte büyük bir onur ve gurur da vardı ailesinde. Özellikle de annesinde bu çok daha belirgindi. Gidip bir saat kadar annesiyle ilgilenip baş sağlığı dileklerimizi ilettikten sonra, fısıltıyla kulağına biz de onun yolunun yolcusuyuz diyerek izin verirse yola çıkacağımızı söyledik. Anne söylediklerimizi duyunca bir yerine birkaç oğlunu görür gibi oldu. Gözlerinden okunuyordu sevinci, acısı ve bizimle duyduğu gurur. O yüzden yol sizin, bu yolun yolcularının çok fazla beklemesi iyi değil, diyerek hepimizi tek tek gözlerimizden öptükten sonra yolunuz açık olsun dedi. Daha fazla söze gerek duymadan sırtladık çantalarımızı, enstrümanlarımızı ve dizildik yola.

Yola çıkmamızın üzerinden üç gün geçmişti. Ama bizim için asıl yol şehit arkadaşın evinden çıktıktan sonra başlamıştı. Çünkü

köylerin içinden geçen yolumuz son bulmuştu. Artık gecenin karanlığında ilerlemeye başlamıştık. Ard arda dizilmiş, sessiz sedasız bir şekilde yürüyorduk. Her birimizin kafasında binlerce düşünce dönüp dolanıyordu. Yol ve yürüyüş bir ağırlık gibi çökmüştü üzerimize. Aslında üzerimize bir ağırlık gibi çöken yol ve yürüyüşün kendisi değildi. Bir ağırlık gibi çöken, gece ve karanlığın kendisiydi. Bir de kaybolmuş gibi nereye gittiğimizi bilmeden, durmadan yürüyor olmamızdı. Gecenin içinde kaybolmuş gibiydik. Geçtiğimiz yerlerin hiç birini tanımıyorduk. Nereden geldiğimizi ve nereye gittiğimizi bilmiyorduk. Ama bir şeyi iyi biliyorduk. O da üzerinde olduğumuz yolun bizi dağa götürüyor olmasıydı. Dağlardaki arkadaş ve yoldaşlarımızla bizi buluşturacak olmasıydı. Dağın çocuklarının içine bizi götüren yol olduğunu biliyorduk. O yüzden bunu düşündükçe gecenin karanlığına rağmen yüzümüzdeki tebessüm görünecek kadar berrak ve belirgindi.

Gecenin bir saatine kadar yürüdükten sonra önümüze büyük bir su çıktı. O büyük su, büyük bir engel olarak karşımıza çıkıp yolumuzu kesmişti. Ay ışığı çıkmış, ışıkları suyu cam gibi parlatıyordu. Bir kuzu kadar sessiz akıyordu. Ama genişliği ve sessizliği insanı korkutuyordu. Dinlenmek için oturduğumuz yerden kuryelerin kendi aralarındaki sohbetlerinden, suyu geçmemiz gerektiğini anlamıştık. Ama nasıl geçeceğiz acaba diye düşünmüyor değildik. Kuryelerden biri yanımızda kaldı, diğer ikisi de kıyı boyunca yürümeye devam ettiler. Çok geçmeden yanlarında iç lastikle yapılmış derme çatma bir salla çıkıp geldiler. Ellerindeki salı görünce o koca suyu o derme çatma salla geçeceğimizi anladık. Korku ve ürkünün hiçbir faydası yoktu. Ve olamazdı da. O suyu geçmekten başka çaremiz yoktu. Demek ki bizden önce çokları o salla geçmişlerdir. Onlar geçtiğine göre biz de geçebiliriz diye düşünerek kendi kendimizi rahatlatmaya çalışıyorduk. Kuryeler salın hepimizi bir defada kaldırmayacağını, o yüzden iki grup olarak geçeceğimizi söyleyerek bizi iki gruba ayırdılar.

İlk gidecek grupta olan arkadaşlar tam sala binecekleri zaman kuryeler kimlik, para ve yanımızda varsa başka belgeleri verme-

miz gerektiğini söylediler. Arkadaşlar yavaşça ellerini ceplerine götürerek ne var ne yok çıkarıp kuryelere verdiler. İlk grup bindi geçti. Bir kurye salı alıp geldi, biz de binip geçtik. Sala binince insanda o koca suyun hiçbir korkusu kalmıyordu. Salda bu durumu fark edince, kendi kendime korkulacak hiçbir şey de yokmuş, neden o kadar korktun dedim. Arkadaşların hepsinin de aynı duyguları, aynı korkuları yaşadıklarını biliyordum. O yüzden birbirimizin yüzüne bile bakamıyorduk suyu geçene kadar. Daha ilk adımlarda bile dağın hem çok güzel, vazgeçilmez güzellikleriyle tanışıyorduk, öte yandan da korkutucu şeyleriyle tanışıyorduk. O zaman insan yaşam denilen şeyin korkular ve sevinçlerle iç içe geçen bir gerçek olduğunu anlayabiliyor.

Suyu korkularımıza rağmen çok rahat geçtik. Birkaç dakika kadar suyu geçtiğimiz yerde dinlendikten sonra kuryeler yola çıkmamız gerektiğini söylediler. Meğer suyu geçmekle Kuzey Kürdistan topraklarına da geçmişiz. Ama bizim bundan haberimiz yok. Bilseydik belki biraz daha korkardık. Çünkü hiçbirimiz savaş nedir daha bilmiyoruz. Sırtımızda sazımız, davulumuz, zurnamız; müzikle uğraşmak, gerilla sanatını yapmak için dağlara çıkıyorduk. Silahımız enstrümanlarımızdı. Onun dışında herhangi bir silahımız yoktu. Sadece kuryelerimiz silahlıydı. Bir şey çıksaydı onlar da bizi çok fazla koruyamazdı. Çünkü üç silahlıyla, on sekiz kişiyi öyle bir arazide korumak çok kolay olmayacaktı. Kuryelerin rahat, kendine olan güvenlerinden biz hâlâ sınırı geçmediğimizi sanıyoruz. Ancak bir de şöyle bir şey vardı. O zaman savaşta, Kuzey Kürdistan toprakları üzerindeki inisiyatif gerilladaydı. Savaşın olduğu her alanda hakimiyet gerilladaydı. Taburlara, karakollara başarılı baskınlar yapılıyordu. Yine köy, kasaba ve bazı küçük şehirlerin gerilla tarafından kuşatmaya alındığı günlerdi. Bu gelişmelerden ötürü Botan-Behdinan savaş hükümeti tartışmalarının olduğu bir dönemdi.

Kuzey topraklarına geçtiğimizden habersiz bir şekilde yolumuza devam ediyorduk. Gece boyunca durmadan yürümüştük. Gerilla demenin yol demek olduğunu biliyorduk. Ama kendimiz yürümediğimiz için bunun zorluklarını bilmiyorduk. Bu yüzden

birkaç arkadaş yürümekte zorlanıyordu. Yolun ne olduğunu bilmeyen arkadaşlar vardı aramızda. Hayatında yol görmeyenler bile şimdi saatlerdir yürüyordu. O yüzden yer yer birbirimizin elinden tutarak, yer yer kolumuzdan tutarak yürüyorduk. Halsiz, bitkin düşüyorduk. Ama yolu yürümemiz gerektiğini de çok iyi biliyorduk. Bir buçuk saat kadar daha yürüdükten sonra bir köye ulaştık. Vardığımız ilk evin kapısını çaldık. Bir kadın kapıyı açtı. İçeri geçtik. Evin içinde Kuzey topraklarına geçtiğimizi anladık. Aç, susuz ve yorgunduk; çünkü hayatımızda ilk defa o kadar yol yürümüştük. Kadın, yememiz için bir şeyler getirdi. Ama hiçbirimiz bir şey yiyemedik. Çünkü çok yorulmuştuk. Hepimiz birkaç dakika içinde olduğumuz yerde yığılıp kalmıştık. Vakit de çok geç olmuştu. Bir yandan yorgunluk, bir yandan uykusuzluk büyük bir ağırlık gibi çökmüştü üzerimize.

Sabahın erken saatlerinde, "Heval rojbaş," gibi gelen bir sesle uyandım. Geldi gibi diyorum, çünkü sesin geldiğinden çok emin değilim. Çünkü bir rüya mı yoksa gerçek mi olduğunu daha tam anlayamamıştım. Bir fısıltı gibi gelmiş olsa da etkiliyordu. Duyduğumu sandığım ses gerilla literatüründe geçerli olan sözcüklerin seslendirilmesiydi. O yüzden kulağa bir melodi kadar hoş ve güzel geliyordu. Kendimi rüyada hissettiğim için daha fazla battaniyeye sarındım. Çünkü uyumak istiyorduk. Ama ses durmadı. Peş peşe birkaç kez daha roşbaş diye çağırınca yerimden fırladım. Çünkü bu gerillaya ait sesti, sözcükler de onundu. Gözlerimi açtığım gibi karşımda giyimi, kuşamı ve silahıyla bir gerilla durduğunu gördüm. Gözlerime inanamadım. Ama karşımda duran gerçeğin kendisiydi. O yüzden herkesin kalkması için yüksek sesle, "Kalkın, kalkın heval bakın gerilla arkadaşlar bizi almaya gelmişler," diye çağırdım. Herkes büyük bir neşe ve coşkuyla uyandı. Hepimiz arkadaşları ilk defa görüyorduk. Gelen, bir erkek arkadaştı. Üzerinde gerilla elbiseleri, yanında da kleşi vardı. Bunun verdiği büyük bir heyecan, moral ve neşeyle, "Heval hoş geldiniz nasılsınız, iyi misiniz?" diye sormaya başladık. Söyleyeceklerini dinlemek, sesini duymak için etrafına toplandık. Bir şeyler söyledi ama onun da di-

lini anlamadık. Ama yine de duyduğumuz mutluluk, neşe ve heyecandan çat pat bir şeyler anlamaya başladık. Biz bir şeyler söylüyoruz, arkasından gelen arkadaş bize cevap vermek için bir şeyler anlatıyor. Ev sahibi de bizim şaşkınlığımıza şaşırıyordu. Biz arkadaşın etrafında fır dönerken ev sahipleri de bizim etrafımızda fır dönüyordu. Arkadaşlara olan hayranlığımızı izliyorlardı. O sırada geçen konuşmalardan köyün adını ve Silopi çevresinde bir köyde olduğumuzu anladık. Arkadaşın adının da Welat olduğunu öğrendik. O gün akşama kadar o köyde kaldık. O arkadaşın bizden bir dakika ayrı kalmasını istemedik. Zaten bizden hiç ayrılmadı. Günün içinde daha başka arkadaşlar da gelip gittiler. Güney batı Kürdistan'da özgürlüğe, topraklarımıza, yurdumuza hasret bir şekilde büyümüştük. O arkadaşı gördüğümüz ana kadar bu duyguları derin bir şekilde yaşıyorduk. Ama o arkadaşı gördüğümüz andan itibaren bu hasret ve özlemlerimizin giderildiği, yerine daha güzel duyguların geldiği bir durumu yaşamaya başladık. Akşama doğru arkadaşlar köye bir traktör getirdiler. Ardından hepimizi traktöre bindirdiler. Yolumuza kaldığımız yerden artık traktörle devam edecektik. Ama nereye ve ne zamana kadar yolumuzu traktörle devam edeceğimizi bilmiyorduk. Arkadaşların verdiği talimat üzerine binmiştik, yine vereceği talimatla inip yolumuza devam edecektik. Orada her şey o arkadaştı.

Traktörün içinde saz, keleş, gerilla ve biz siviller birbirine karışmış durumdaydık. O şekilde köylerin içinden geçiyorduk. Evlerinin önünde işlerini yapan köylüler o durumumuzu görünce dönüp gözden kaybolduncaya kadar bize bakıyorlardı. İlginç duygularla yüklenmiş durumdaydık. Her birimizi ayrı bir duygu yoğunluğu sarmıştı. Bir gün içinde hayatımız tamamen değişmişti. İki gün içinde birbirinden ayrı iki dünyanın insanı olmuştuk. Yalancı, yapay dünyayı bırakmış, gerçek ve doğal bir dünyaya gelmiş hissini yaşıyorduk. Aslında çok yanlış da değildi yaşadıklarımızla.

İki dünya arasındaki farklılıkların yarattığı duygu karmaşası içinde ne kadar yol aldığımızı tam hatırlayamıyorum. Ama traktörle epey zaman yol aldığımızı biliyorum. Bir süre sonra yolumuz bir

başka su tarafından kesildi. Kuryelere bunun hangi su olduğunu, bunu da geçip geçmeyeceğimizi sordum. Kuryeler ulaştığımız suyun Xabur suyu olduğu ve onu da geçmek zorunda olduğumuzu, o suyu geçtikten sonra Güney Kürdistan topraklarına gireceğimizi söylediler. İkinci kez sudan geçecektik. Suyu geçmekle ikinci kez sınırı da geçmiş olacaktık. Ülkemizin orta yerinden çizilmiş suni sınırlar suyla belirlenmişti. Bizim ülkemizin toprakları yine bizim sularımızla çizilen sınarlarla bölünmüştü. Bunları düşününce yüreğimde büyük bir burukluk hissettim. Ama bu sınırları ortadan kaldırmak için mücadele veren gerillayı düşündüğümde yüreğimdeki burukluğun yerini bu kez bir sevinç dalgası sardı.

Suyun yakınlarında asker kulübeleri vardı. Arkadaşlar askerlerin kulübelerde nöbet tuttuklarını, bu yüzden sessiz olmamız gerektiğini söylediler. Kulübelerle aramızda çok ciddi bir uzaklık yoktu. Bir öksürük sesi bile kulübelere gidebilirdi. Yolumuz da kulübelerin hemen yanından geçiyordu. Kulübelerdeki askerlere rağmen oradan geçmemizin doğru olup olmadığını, arkadaşların bu durumdan korkup korkmadıklarını sorduğumda, kuryemiz olan Welat arkadaş güldü önce ardından, "Onlar bu sınırda askerlerden bir set de oluştursalar biz yine onlardan korkmayız. Onların hemen yanından geçip gideriz, bir de bundan başka yolumuz da yok," dedi. Arkadaşın bu anlatımları gerillanın cesaretini gösteriyordu. Bize de büyük bir cesaret veriyordu. Zaten gerilla cesaret demekti. Çıplak yüreği ve kleşi ile düşmana karşı topraklarını, dağlarını, özgürlüğünü savunmaktı. Bize böyle öğretilmişti. Gördüğümüz arkadaş da bize bunu gösteriyordu. Sadeliği, duruluğu, korkusuzluğu, güleç yüzüyle insan sevgisi dolu yüreğini bize gösteriyordu. Çok geçmeden grup grup yola çıktık. Kulübenin yakınlarına kadar rahat geldik. Kulübenin yakınlarına geldiğimizde kurye arkadaş, "Heval bundan sonra sessiz olmamız gerekir," dedi.

O zaman saz vb aletlerimizin bugünkü gibi kılıfları yoktu. O yüzden sazımı omzumda taşıyordum. Geçtiğimiz yol ağaçlıklı yoldu. İster istemez sazın teli ağaç dallarına takılıyor ses çıkarıyordu. Kulübelerin yakınından geçiyorduk. Kurye arkadaş, heval

size kaç kere ses çıkarmayın dedim diye yarı kızgınlıkla uyarıda bulundu. Ben de heval vallahi ses çıkaran ben değilim, ağaç dallarına takılan sazımdır diye yarı esprili bir cevap verdim. Kulübelerin yanından geçiyorduk. Ama çok fazla ağırlığında değildik. Düğüne gider gibi bir havamız vardı. Oysa düğüne değil savaşa gidiyorduk. Üzerinde bulunduğumuz yol bizi savaş alanına götüren yoldu. Fark edilmemiz durumunda bizden bazılarının şehit düşme ihtimali de çok yüksekti. Ama biz çok fazla bunu anlayamıyorduk. Sonunda kulübeleri kazasız belasız bir şekilde geçtik. Kulübeleri geçtikten sonra bu kez ben sazın teline ses çıkarması için dokundum. Kurye heval, "Kaç kere size ses çıkarmayın dedim," diye yeniden söylendi. Kurye arkadaş baktı bizimle baş edecek gibi değil bu kez, "Yolun üzerinde de asker var ona göre dikkatli olun," dedi. Bir anda bir korku sardı bütün bedenimizi.

Kurye arkadaşın o uyarısından sonra bizden ses seda çıkmamaya başladı. O sessizlik içinde suyu geçtik. Suyu geçerken Welat arkadaş da bir yerde suya düştü, biraz ıslandı. Suyu geçtikten bir süre sonra kısa bir mola verdik. Welat arkadaş ıslanan çoraplarını sıktı, ardından omuzlarına attı. Yola yeniden çıktık. Ama hâlâ Welat arkadaşın çorapları omuzlarındaydı. "Heval Welat ne yapıyorsun, bu gece vakti o çoraplar neden omuzlarında?" diye sorduğumda, "Ayışığında kurutuyorum," diye esprili bir cevap verdi. Ama hiç espri yapmıyormuş gibi bir havayla, gayet ciddi bir havayla bunu söylemişti.

Xabur kıyısı boyunca yürüyorduk. Xabur suyunun türküsünü dinleyerek yürüyorduk. Melodisi yürek yakan cinstendi. Ama bir o kadar da heyecanlandırıyordu. Yaklaşık iki saat kadar daha yürüdükten sonra önümüze bir başka su çıktı. Ama bu biraz daha küçük bir suydu. Kenarında da iki arkadaş oturmuştu. Meğer o arkadaşlar da bizi bekliyorlarmış. Çok sonradan Önderliğin, grubumuzun sağlam bir şekilde ulaşması gerektiği yönünde talimat verdiğini ve hem bu arkadaşların hem de daha sonra yol boyunca yolun değişik yerlerinde karşılaşacağımız arkadaşların da güvenliğimiz için mevzilendiklerini öğrendik. Suyun kenarındaki arkadaşların ya-

nında bir mola verdik. Gecenin geç saatlerine kadar orada kaldık. Gecenin geç bir saatinde suyu geçtik ve yolumuza devam ettik.

Yükümüz ağırdı; sırtımızda taşıdığımız müzik aletlerimizle, halk oyunları kostümümüz vardı yük olarak. Bir de üzerinde olduğumuz yolun yüklediği yük vardı. İkisi birleşince yükümüzün ağırlığını hissediyor ve altından çıkabilir miyiz diye kendi kendimize sormadan edemiyorduk. Hiç alışık olmadığımız yollarda yürümek, bir de o kadar yükle yürümek oldukça zor geliyordu. İsteyerek, severek çıkmıştık o yola. Yükünün ağırlığını bilerek düşmüştük o yola, yollara.

Grupta bayan arkadaşlar çoktu. Onlar zaten hiç yük taşıyamıyorlardı. Kendilerini yürütmeleri bize yetiyordu. O yüzden yüklerin hepsi biz erkek arkadaşlara kalmıştı. Yük bir yana da, sazı o şekilde taşımak her şeyden daha zordu. Omuzlarım kopacak gibi oluyordu. Ama ne yapalım, yurdumuzda sazımızla yürümek bize nasip olmuştu. Daha doğrusu onu biz istemiştik ve pişman da değildik.

Sabaha karşı bir başka suya yetişmiştik. Beklemeden suyu geçtik. Biraz yürüdükten sonra mola verdik. On dakika geçmeden üç kişinin bize doğru geldiğini gördük. Kıyafetleri gerilla kıyafetlerine benziyordu. Ama o yörenin insanı oldukları her hallerinden belli oluyordu. Sonradan gelenlerden birinin Sadık Ömer olduğunu öğrendik. Sadık Ömer hareketimizin güneyde örgütlenip gelişmesi için büyük emekleri olan biriydi. Zaten bizimle görüştükten birkaç ay sonra 1992 güney savaşının başlamasından birkaç gün önce katledildi. Sadık Ömer bizi iyi bir şekilde karşıladı. Yiğit, ülkesini seven, ülkesi için her şeyi göze alan bir insan olduğu anlaşılıyordu. Sabaha az kalmıştı. Ama yine de birkaç saatliğine de olsa bizi evine götürdü. Gecenin o vaktinde bize güzel bir sofra hazırladı. Yemek yiyip birer çay içene kadar sabah oldu.

Sabah olunca Zaxo'ya gittik. Bizi Zaxo'ya Sadık Ömer götürdü. Zaten onunla suyun kenarında görüştüğümüz andan itibaren onun söyledikleriyle hareket etmeye başladık. Zaxo'yu daha önce büyük serhihdanların olduğu meydanı gezmekle başladık. Ardından bizi Zaxo'daki YNK karakoluna götürdü. Orada dikkatimizi çeken şey karakolun tabelasındaki Kürdistan sözcüğüydü. Geldiğimiz yerde

Kürdistan kelimesini kullanmak bile yasaktı. Ama şu an karşımızda bir tabelanın üstünde yazılıydı. Yaşadığımız her şey bizi şaşırtıyordu. Ama bir o kadar da mutlu ediyordu. Evet bizim de bir ülkemiz vardı. Adı da Kürdistan'dı. Bazı ülkelerde yasak olsa da bazı yerlerde adının tabelalara yazıldığını gördük. Bu bize yetiyordu. Ama hâlâ geldiğimiz yerdeki halkımız bundan yoksundu. Gerilla, işte ülkemizin adının her yerde serbest bir şekilde kullanılması için mücadele ediyordu. Karakolda gördüklerimizin hepsinin kıyafetleri birbirine benziyordu. Ama gerilla kıyafetleriyle aynı değildi. Oldukça rahat bir ortamdı. Ortam o kadar rahattı ki PKK'li olduğumuzu söylesek bile bir sorun yaşanmayacağını düşünüyorduk.

Ama biz gelmeden önce Önderlik, "Kendinizi erken deşifre etmeyin, herkes sizin PKK'li olduğunuzu hemen anlamasın demişti. Her yerde rahat çalışmak için PKK kimliğinizi gizli tutun," gibi uyarılarda bulunmuştu. Gittiğimiz her yerde Sadık Ömer'in etkisi görülüyordu. Açamayacağı kapı yoktu. Gittiği her yerde insanlar önünde saygıyla eğiliyorlardı. O yüzden çalışmalarımıza da büyük katkısı oldu. Sadık Ömer bizi YNK karakolundan sonra bir stüdyoya götürdü. Gittiğimiz stüdyoda kısa bir gösteri sunduk. Sunduğumuz gösteri oldukça ilgi gördü. Ama asıl gitmemiz gereken yer Halepçe'ydi. Çünkü içinde olduğumuz günler Halepçe katliamının yıl dönümünün yaklaştığı günlerdi. Yıl dönümü etkinliklerinin olduğu gün orada olmamız gerekiyordu. O gün gerçekleştirilecek protesto etkinliklerindeki yerimizi almamız gerekiyordu. O yüzden öğle saatlerine kadar Zaxo'da kaldıktan sonra Sadık Ömer'in ayarladığı arabalara binerek yola çıktık.

Kaçak yoldan geçiyorduk. Yani dağ yollarından geçiyorduk. Kendi ülkemizde kaçak yollardan geçiyorduk. Bu soru bir balyoz gibi kafamıza iniyordu. Neden, niçin ve kimden, kimlerden dolayı kaçak yollardan geçiyorduk. Oysa sözde bulunduğumuz yer ülkemiz olan Kürdistan'dı. Yönetiminin bir kısmı Kürtlerin elinde olan bir yerdeydik. Ama orada bile yarı kaçak yaşıyorduk. O zaman demek ki hâlâ çözülmesi gereken çok sorunumuz var dedim kendi kendime. İşte o an insan gerilla gücünü, yapmak istediğini, ne için

mücadele ettiğini daha iyi anlıyordu. Günboyu o kaçak yoldan ilerledi arabalarımız. Bir boğaza geldiğimizde bazı peşmergelerin ateş yakıp önünde oturduklarını gördük. Birkaç dakika kadar yanlarında durduk. Bir gece önce Irak ordusundan askerlerle çatıştıklarını, gittiğimiz yolda askerlerin olabileceğini, bizi görmeleri durumunda bizi vurabileceklerini söylediler. Onların söylediklerine göre yol çok tehlikeliydi ve oradan gitmememiz gerekiyordu. Ama Halepçe'ye gitmek için de mutlaka oradan geçmemiz gerekiyordu. Sonuçta, ne olursa olsun biz gideriz diyerek yeniden yola çıktık.

Bir süre yol aldıktan sonra şoför, askerlerin bulunduğu tepeye yaklaştığımızı, onun altından geçmemiz gerektiğini söyledi. Yüreğimizi tutmuşuz, bizi ha vurdular ha vuracaklar beklentisi içinde yolumuza devam ettik. Askerlerin bulunduğu alandan çıktıktan sonra bir köprüye ulaştık. Köprü peşmergeler tarafından tutulmuştu. Bizi durdurup kim olduğumuzu ve nereden geldiğimizi, nereye gideceğimizi sordular. Halepçe katliamının yıl dönümüne katılmak için Güneybatı Kürdistan'dan gelen sanatçı grubu olduğumuzu ve Mam Celal'ın misafiri olduğumuzu söyledik. Peşmergerelere bu cevabı verince önümüzde saygıyla eğilerek bize yol verdiler. Çünkü Celal Talabani'nin adını duymuşlardı. Birkaç yerde daha peşmergeler tarafından yolumuz kesildi, her yerde aynı şeyi söyledik. O yüzden hiç bekletilmeden, kimlik bile sorulmadan bize yol verdiler. Sabaha karşı Süleymaniye'ye ulaştık. Bizi bir YNK bürosuna götürdüler.

Hava tam aydınlanınca büroya daha başkaları da geldi. Gelenler arasındaki bir yetkili Celal Talabani'nin yanına gitmemiz gerektiğini söyledi. Biz de aramızdan, gidip Talabani ile görüşme yapmaları için üç kişi seçtik. Giden üç kişinin içinde ben de vardım. Talabani'ye Güney'e geliş amacımızı, yapmak istediklerimizi, Güneybatı Kürdistan'dan Güney Kürdistan'a bazı hizmetlerde bulunmak için geldiğimizi, bunun için bize destek verirlerse sevineceğimizi söyledik. O da üzerine düşeni yerine getireceğini belirterek, bizi güzel bir otele yerleştirmeleri için sorumlulara talimat verdiğini, biraz dinlendikten sonra Halepçe'den başlayarak etkinliklerde bulunabileceğimizi söy-

ledi. Görüşmemizi bitirdikten sonra Talabani'nin yanında fazla kalmadan arkadaşlarımızın yanına döndük. Arkadaşlara yaptığımız görüşmeyi aktardık.

O gün otelde dinlendikten sonra ertesi gün Halepçe'deki etkinliklere katılmak için gittik. Newroz'a kadar Halepçe'de kaldık. Halepçe'nin çeşitli il, ilçe ve köylerinde yapılan etkinliklerin hepsine katıldık. Halkın ilgisi büyüktü. Çünkü uzak diyarlardan acılarını paylaşmak, acılarına ortak olmak için gitmiştik oraya. Bundan dolayı da halk bize değer veriyordu. Grup grup bizi ziyarete geliyorlardı. Ama birbirimizden çok fazla bir şey anlamıyorduk. Ciddi dil sorunu yaşıyorduk. Ama yine de bir biçimde anlaşıyorduk. Bazen sözcüklerle, bazen de bakışlarla halkımızla anlaşıyor, gözlerinden akan acılara ortak oluyorduk. Çünkü onların acısı aynı zamanda bizim de acımızdı. Binlerce insanımız kimyasal gazlarla orada katledilmişti. Kentlerin, köylerin, kasabaların her yerinde katliamın izlerine rastlıyorduk. Her yerden katliamın acıları akıyordu. Halepçe katliamı etkinlikleri uzun sürdüğü için Newroz'u da orada kutlama kararını aldık. Newroz'u da Halepçe'de kutladıktan sonra bizimle olan arkadaş ve mislere Güney Kürdistan'ı gezmek istediğimizi söyledik. Onlar da buradaki işlerimiz bittikten sonra bizi gezdireceklerini söylediler.

Newroz bayramını da hakla kitlesel bir şekilde kutladıktan sonra sahneden halkla vedalaşıp Güney Kürdistan gezisine çıktık. Önce Hewler, ardından Şaklava'ya gittik. Oraları gezdikten sonra Dıhok'a geçtik. Oradan Zaxo'ya gittik. Zaxo, Güney Kürdistan'a girişimizin ilk durağıydı. Şimdi de son durağımız olacaktı. Çünkü oradan Haftanin'e gidecektik. Yani yaklaşık iki aydır özlemle beklediğimiz gerilla ortamına oradan girecektik. Zaxo'da da bir gece kaldıktan sonra oradan Haftanin'e geçtik.

Hayallerimizi süsleyen dağlar ve o dağlardaki gerillalarla birlikteydik artık. Bize bir rüya gibi geliyordu. Ama gerçekti. Çünkü arkadaşlara dokunabiliyor, onlarla konuşabiliyor, seslerini duyabiliyor, ateşlerinin önünde oturabiliyor, çaylarını içebiliyorduk.

Kampa ulaşmıştık. Kampta arkadaşlar bir mağaranın önünde ateş yakmış, önünde oturuyorlardı. Bizi de ateşin önünde oturtup

gerillanın en güzel içeceklerinden biri olan çay ikram ettiler. Gerilla çayı her derde devadır denilirdi halk arasında. Çayı içerken yorgun argın bir durumda çayın ne anlama geldiğini, hangi dertlere deva olduğunu da o an anladık. Birkaç dakika dinlendikten sora Cuma arkadaşın olduğu karargaha bizi götüreceklerini söylediler. Ama yüz hatlarımızdan yorulmuş olduğumuzu anlamışlar ki, "Merak etmeyin, çok uzak değil," demeyi de ihmal etmediler. Çaylarımızı bitirdikten sonra yola çıktık.

Yarım saat kadar yürüdükten sonra birkaç arkadaşın sac üzerinde ekmek yaptığı bir yere ulaştık. Bizi karşılamak için bazı arkadaşlar toplanmış, bekliyorlardı. Ama benim gözümüz sactaki ekmekteydi. Çünkü gerillanın kendi eliyle yaptığı ekmekti. O ekmekten yemek istiyorduk. Hem de sıcakken. Bizi o kampa getiren arkadaş durumu fark edince, "Tamam anladım, siz sıcak gerilla ekmeğinden yemek istiyorsunuz," diyerek bize birkaç ekmek alıp geldi. Ondan sonraki birkaç adımlık yolu elimizdeki gerilla ekmeğinden yiyiyerek gittik. İlk gerilla ekmeğini yemiştik. Yemek saatinde ulaştığımız için sıra ilk yemekteydi. İlk yemeğimizi de yedikten sonra arkadaşlardan biri, Cuma arkadaşın, "Biraz dinlensinler, ondan sonra onları çağırıp görüşürüm," diye haber gönderdiğini söyledi. Bunun üzerine arkadaşlar dinlenmek için bizi mangalara götürdüler.

Akşam olmak üzereydi. Az da olsa dinlenmiştik. Bir arkadaş yanımıza gelerek Cuma arkadaşın bizi beklediğini söyledi. Hepimiz birkaç dakika içinde toplandık, gelen arkadaşla birlikte Cuma arkadaşın yanına gittik. Bir şikeftte (mağara) kalıyordu. Mağaranın kapısında bizi karşıladı. Birlikte akşam yemeğini yedik önce. Ardından, bizimle gece yarısına dek süren bir sohbete başladı. Sohbetimiz, yapmamız gerekenlerin perspektifini içeriyordu. Cuma arkadaş yapmamız gerekenleri tek tek sıralıyordu. Gece geç saatlere kadar süren sohbetin ardından kalacağımız mangalara gittik. Cuma arkadaşın yapmamız gerekenler arasında saydıkları, ulaşabileceğimiz kamplarda moral yapmak da vardı. Çalışmalarımıza oradan başlayacaktık. Gece deliksiz bir uyku uyuduk. Dağ uykusuydu. Serin ve güzeldi. Bir de arkadaşlarımızın arasındaki ilk uykumuzdu. Ertesi gün uya-

nır uyanmaz moral hazırlıklarına başladık. Akşama kadar hazırlıklarımızı tamamladık. Gece çok sayıda arkadaşın katılımıyla ilk moralimizi düzenledik. Moral bittikten sonra Cuma arkadaş, "Yarın gidip başka bir kampta moral düzenleyeceksiniz. O yüzden iyi dinlenin. Çünkü biraz yürüyeceksiniz. Yürüyerek gerillacılığa alışacaksınız," dedi. Ertesi gün öğle yemeğinden sonra yola çıktık.

Bahar gelmişti. Topraktan yeni bir hayat fışkırmıştı. Çiçekler kayalardan uç vererek yaşama merhaba diyorlardı. Arkadaşlar da baharın nimetlerinden faydalanmaya başlamıştı bile. Ancak hâlâ zirveler karlarla kaplıydı. Bahar sadece vadilere akın etmişti. Vadilerden zirvelere doğru çıkacaktı. Ama onun için daha zaman vardı. Yola çıktıktan yaklaşık bir saat kadar, baharın yeşilinin içinden yürüdük. Biraz daha yürüdükten sonra bahar giderek yerini kışa bırakıyordu. Çünkü karlı bölgelere doğru gidiyordu yolumuz. Kısa bir süreden sonra artık tamamen kann içinden yürümeye başlamıştık.

Gece boyunca kar içinde yürüdükten sonra sabaha karşı gitmemiz gereken kampa ulaştık. Arkadaşlar bir mağaranın içinde kalıyorlardı. Mağaranın önünde de kocaman bir ateş yakılmıştı. Ateşin etrafında erken uyanan arkadaşlar ile gece nöbetçisi ve subayı vardı. Çok geçmeden arkadaşların hepsi uyandı. Buz gibi suyun aktığı derede güzelce ellerini yüzlerini yıkadıktan sonra onlar da ateşin etrafındaki yerlerini aldılar. O zaman kamptaki sorumlu arkadaşlardan biri Hüseyin Çelebi arkadaştı. Oraya gidiş nedenimizi bildiği için, "Kahvaltınızı yaptıktan sonra biraz dinlenin. Akşama doğru arkadaşlar vereceğiniz konser ve düzenleyeceğiniz morale hazır olurlar," dedi.

Birer çay içip bir şeyler de atıştırdıktan sonra dinlenmek için mağaraya girdik. Mağara diyorum çünkü o zaman güvenlik amaçlı mangalardan çok, arkadaşlar doğal ve bizzat kendilerinin patlayıcılarla yaptıkları mağaraları kullanıyorlardı. Zaten içine girdiğimiz mağara da odacıklardan oluşuyordu. Arkadaşların gösterdiği bir odacıkta dinlenmeye çekildik. Öğlene doğru uyandık. Uyandığımızı gören Hüseyin arkadaş, arkadaşları bize tören yapmak için topladı. Arkadaşlar tören düzenine geçtikten sonra Hüseyin arka-

daş kısaca oraya gidiş nedenimizi açıklayıp, yemekten sonra konser ve moralin başlayacağının da açıklamasını yaptı. Bizi askeri törenle karşılamak için içtima düzenine geçen arkadaşlarla tokalaştıktan sonra yemek için mağaranın önüne gittik. Yemekten sonra konser ve moral başladı. Akşama doğru bitti. Oradan bir başka kampa gittik. O kamptan da bir başka kampa. Peş peşe bir hafta içinde birkaç kampta moral düzenledikten sonra geri, Hewler'e döndük. Oradan da bir konser vermek için Revanduz'a gittik. Revanduz'da konser verdikten sonra Hewler üzeri Xakurkê'ye geçtik.

Xakurkê karargahında arkadaşlar bizi karşıladı. O zaman karargahta sonradan ihanete giden Osman ve Mahir Welat ile sonradan şehid düşen Harun arkadaş vardı. Bizimle konuşulduktan sonra kamplarda konser vermek ve moral düzenlemek için bize bir planlama yapıldı. Bu arada benden önce bir kardeşim katılmıştı ve biz Haftanin'e giderken arkadaşlar Xakurkê'de olduğunu söylemişlerdi. Karargahta Harun arkadaşa bu durumu aktardığımda, üzülerek, kardeşimin bir gece önce Haftanin'e, oradan da Cudi'ye gitmek için yola çıktığını söyledi. Xakurkê'de o zaman çok sayıda kamp vardı ve o kamplarda da binlerce arkadaş vardı. Kampların hepsini tek tek dolaşıp konser vererek, moraller düzenledikten sonra geri, karargaha döndük. Xakurkê'de verdiğimiz konserlerle normalde ülkede yapabileceklerimiz son bulmuştu. Suriye'den çıkarken kendimizi, gidip biraz gezip, konserler verdikten sonra geri döneceğiz diye ayarlamıştık. Ancak gelip gördüklerimizden çok etkilenmiştik. Geri dönmeyi en fazla düşünenler bile dönüp dönmemekte kararsızlık geçiriyordu. Arkadaşlar da bu durumumuzu bildikleri için Harun arkadaş, "Şimdilik işiniz bitti, gidin toplantınızı yapın, bundan sonra ne yapmayı düşündüğünüze ilişkin kararınızı alıp bize getirin. Biz de ondan sonra hakkınızda bir karara gidebilelim," dedi. Grup olarak toplantı yapmaya başladık. Tek bir konuyu tartışıyorduk. Bundan sonra ne yapacağız, kalacak mıyız, gidecek miyiz biçiminde çok açık tartışıyorduk. Bazı arkadaşlar evli, çoluk çocuk sahibiydi. O yüzden onların gitmesi gerekir diye bir düşünce çıktı. Ancak biz diğerleri, ne yapacağız gibisinden ciddi bir kafa karışıklığı yaşıyorduk. Geri dön-

mesi gerekenleri belirledikten sonra evdeki adı Xanê, bizdeki adı Şehrezor olan arkadaş, başka bir arkadaşla bundan sonra aktif gerilla mücadelesine katılacaklarına dair bir karar aldıklarını söylediler.

Şehrezor arkadaşın verdiği karar aslında hepimizin kararıydı. Çünkü sazıyla birlikte artık silah ve raxt da kuşanarak mücadeleye daha aktif katılacağını söyledikten sonra biz geri kalanlara da, geri döneceğiz diye bir seçenek kalmadı. Onun kararı bizim için de geri dönüşü olmayan bir kararı bildiriyordu. Bu karardan sonra evli ve çoluk çocuk sahibi olan Ferit, Celal, Niyazi, Henan, Kemal ve Rıhan arkadaşlar geri gitsin, Berçem, Biryar, Pervin, Avjin, Halil arkadaşlarla, biz bir süre daha kalacağımızı bildirdik. Biz kalanlar da ilk başta, sonuna kadar kalmaktan çok, bir süre daha kalıp gitme düşüncesindeydik.

Toplantımızın sonucunu Xakurkê karargahına bildirdik. Arkadaşlar dönmeleri gerekenleri gönderdiler. O dönemde de Güney Kürdistan'da önemli gelişmeler olmuştu. Örgütlenme ve kültürel faaliyetlerde bulunma, gerillanın direniş kültürünün ürünlerini halka taşırabilmenin imkanları doğmuştu. O yüzden arkadaşlar bize siz de gidip Süleymaniye'de bir kurum açarak kültürel faaliyetlerde bulunacaksınız dediler. Ama önce birkaç kişi gidip bir yer tutacaktı. Diğerleri ise arkasından gidecekti. Bu arada meğer Çiya arkadaş (97 yılında Hewler baskınında şehit düşen, Koma Berxwedan'ın çalışanı ve Koma Çiya'nın kurucusuydu) Süleymaniye'de bizi bekliyormuş. Zaten biz yola çıkarken Önderlik, Çiya arkadaşın Güney'de bizi beklediğini söylemişti. Ama biz o zaman hangi Çiya arkadaş olduğunu çıkaramamıştık. Oysa onunla daha önce biz Lübnan'da görüşmüştük ve birbirimizi tanıyorduk. Süleymaniye'ye geldiğimizin haberini almış, bizi görmek için Süleymaniye'ye gelmiş, ancak o gelene kadar Halepçe'ye geçtiğimiz için görüşememişiz. Ama arkadaşlara gönderdiği haberde orada bizi beklediğini söylemişti. O yüzden arkadaşlar Biryar arkadaşla ikimizi de belirleyerek Süleymaniye'de bizi bekleyen Çiya arkadaşın yanına gönderdi.

Süleymaniye'de Çiya arkadaş bizi karşıladı. Kaldığımıza sevinmişti. Baştan beri bir süre dağlarda kalmamızdan yana düşüncele-

rinin olduğunu, bu düşüncesini arkadaşlara da aktardığını söyledi. Birkaç gün içinde tek odalı bir yer tuttuk. Yukarıdaki arkadaşlara yer tutuğumuzu, çalışmalara başlamak için dağda kalan arkadaşları bekliyoruz şeklinde bir haber ilettik. Çok geçmeden dağda kalan arkadaşlar da geldi.

Arkadaşlar ağustos ayında geldi. Geldikleri gibi oturup bundan sonra çalışmalarımızı nasıl ve hangi isimle sürdüreceğimizi, neler yapabileceğimizi tartıştık. Sonunda Koma Mezopotamya adında bir grupla çalışmalara başlayacağımıza karar verdik. Grubu Kürt Özgürlük Hareketi'nin tarihi günü olan 15 Ağustos'ta ilan ettik. 15 Ağustos'ta Mezopotamya Kültür Sanat Grubu olarak, Mezopotamya topraklarında çalışmalarımıza başladık. Mezopotamya topraklarında yeni bir grup ortaya çıkmıştı. Hem de Kürt Özgürlük Hareketi ve onun gerillasının direniş kültür ve sanatını yapma iddiasıyla ortaya çıkmıştı. İddiamız büyüktü. İnancımız da iddiamız kadar büyüktü. Amaç ve hedefimiz de büyüktü. Büyük bir laf etmiştik. Laf bir kere ağızdan çıkmıştı. Ondan sonrası ise bize kalmıştı. Bunun ağırlığını biliyorduk. O ağırlığın sorumluluğu altında hareket ediyorduk. Grubun ilanını yaptıktan sonra Güneyli bazı gençler bize katılmaya başladı. Bazıları kısa bir süreden sonra kentlerde durmayarak gerillaya gitti. Birçoğu da değişik zamanlarda ülkemizin farklı alanlarında ve dağlarında şehit düştüler.

Kiraladığımız yer çok küçük bir yerdi. Kadın ve erkek arkadaşlar hep birlikte orada kalıyorduk. O küçük yer hem grubun çalışma yeri, hem evimizdi. Küçücük bir yerdi. Ama görevimiz büyüktü. Çünkü devrimci olmaya karar vermiştik. O yüzden yer sorunu hiç aklımıza bile gelmiyordu. Çünkü devrimciler küçük imkanlarla büyük şeyler yaratmaya çalışan insanlardı. O yüzden dur durak bilmeden bir şeyler üretmek, halka gerilla ve PKK'nin direniş kültürünü taşımak, o direniş kültürünün ürünleri olarak şarkı, türkü yaparak Güney halkını onunla tanıştırmak peşindeydik.

Süleymaniye'de bizim dışımızda da arkadaşlar vardı. Bizimle birlikte PAK'ın (1992 yılında kurulan Partiya Azadiya Kurdistan) büroları da vardı. KDP ile ilişkiler giderek bozulmuştu. Ama bizim

bundan çok fazla haberimiz yoktu. Bu durumu bilen PAK bürosundaki arkadaşlar evimizin yerinin çok iyi olmadığı, o yüzden gidip onlarda kalmamızın daha iyi olacağını söyleyerek bizi yanlarına aldılar. Arkadaşların yanına yerleştik. Bir gece, saat on iki civarında peşmerler kapıya dayandı. Herkes silahlandı. Arkadaşlar mevzilenebilecekleri tek yer olan evin, büronun damına çıktılar. Bir arkadaş peşmergeleri karşılamaya, neden bu gece vakti kapıya dayandıklarını sormak için gitti. Arkadaş geldiğinde bazı gençlerinin bize katıldıklarını, şu an yanımızda olduklarına dair haber aldıkları için geldiklerini aktardı. Arkadaş, o gece vakti bürolarının etrafının sarılmasını kabul etmedikleri ve etmeyeceklerini, gündüz gelip durumu sorabileceklerini, gece bunu yapmakla kendilerine gözdağı verilmek istendiğini söyleyerek onları kapıdan uzaklaştırdılar.

Tabi bu sürecin başından beri, yani Süleymaniye'ye geldiğimizden bu yana Çiya arkadaş da bizimledir. Ancak tüm zamanını bizim yanımızda geçirmiyor. Bir yandan bizimle uğraşırken öte yandan da Hewler'deki çalışmalarla ilgileniyordu. O yüzden sık sık Hewler Süleymaniye seferlerini yapıyordu. Çalışmalarımızı biraz derleyip toparladıktan sonra bir gün arkadaşlar durumun iyi olmadığını ve en kısa zamanda orayı terk etmemiz gerektiğini söylediler. Bunun üzerine ben Haftanin'e gittim. Diğer arkadaşlar da Eruş kampındaki halkın yanına gitti. Biz Süyleymaniye'yi terk ettikten sonra bir süre sonra 1992 Güney Savaşı başladı. Savaş son bulana kadar Haftanin'de kaldım. Savaş sona erip anlaşma yapıldıktan sonra yeniden Süleymaniye'ye döndük. 15 Ağustos 1993 yılına kadar Süleymaniye'de kalarak çeşitli etkinliklerde bulunduk.

Geçen süre içerisinde önemli bazı kurumsallaşmalar gerçekleştirdik. Hewler'de Mezopotamya Kültür Merkezi'nin şubesini açtık. Oranın sorumlusu Çiya arkadaştı. Biz de daha çok Süleymaniye, Ranya ve Qeladizê taraflarında kalıyorduk. 1994 yılında, Biryar arkadaş, artık bundan sonra sadece gerillacılık yapmak istediğini söyleyerek gerilla saflarına katılmak istediğini söyledi. O sırada Serhat'a gitmekte olan Drêj Ali arkadaş da bu kararına sevinerek onu yanında Serhat'a götürdü. Biryar arkadaş 1995 yı-

lında şehit düştü. Biryar arkadaşın dışında Berçem, Pervin, Avjin ve Halil arkadaşlar da bundan sonra sadece gerillacılık yapmak istediklerini söyleyerek dağa gitmek için öneri yaptılar.

Arkadaşlarımız omuzlarında saz, davul ve ritim aletleriyle bu mücadeleye başlamışlardı. Müzik enstrümanlarıyla birlikte omuzda silahla mücadeleye dağ yollarındaki yürüyüşlerine başlamışlardı. Ancak gelinen aşamada artık sadece silah taşımak istediklerini söylüyorlardı. O yüzden bizim yapacağımız tek şey vardı; onların bu kutsal kararlarına saygı duymak. Bir de onları çeşitli etkinlik ve şölenlerle dağlara göndermekti. İlk önce Berçem arkadaşı gönderdik. Ardından Avjin ile Pervin arkadaşları gönderdik. Berçem arkadaş geri çekilme sürecinde Garê'de şehit düştü. Avjin '96 yılında Metina alanında şehit düştü. Pervin arkadaş ise '97 yılında Cudi'de şehit düşüyor.

1997 yılında Serhat arkadaş (Ozan Serhat) yanımıza geldi. Onunla da bir süre kaldık. Birlikte çok sayıda etkinliğe katıldık. Yani Güney Kürdistan'ı gerilla ve PKK'nin direniş kültürüyle renklendirmeye çalıştık. Serhat arkadaş da bir süre kaldıktan sonra dağa gitti.

1997 yılında yeniden KDP ile ilişkilerimiz bozuldu ve büyük bir savaş yaşanmaya başladı. O sırada Hewler'deki kurumlarımız basıldı ve orada birçok arkadaşımız şehit düştü. Çiya arkadaş da orada şehit düşen arkadaşların içindeydi. Büyük unutulmaz acıları yaşadığımız günlerdi. Çünkü şehit düşen arkadaşların büyük bir bölümü hasta, yaralı ve gazi arkadaşlardı. Geri kalan arkadaşlar da kültür faaliyetlerinde bulunan arkadaşlardı. O kayıplar yaşandığı sırada biz Süleymaniye taraflarındaydık. Zaten iki merkez biçiminde çalışıyorduk. Bu arada biz Güneybatı Kürdistan'dan yola çıkıp gelen gruptaki arkadaşların sayısı da giderek azalıyordu. Ama yeni ve yerel katılımlarla çalışmalarımız devam ediyordu.

Ben oralarda kalmaya devam ettim. 2000 yılında YNK ile yaşanan savaşa kadar kaldım. Savaş başlar başlamaz dağa geldim. Zaten geçen süre içerisinde sıkıştığımız, zorlandığımız her an kendimizi dağa, dağdaki arkadaşların yanına atıyorduk. Yani kurtarıcımız hep dağ ve dağlardaki arkadaşlar oldu.

Şimdi o gruptan biz sadece iki yada üç kişi kaldık. Bizler de kentleri terk ettik. Hep kurtancımız olan dağlara kendimizi attık. Çok sayıda arkadaş yola çıkıp gelmiştik. Ama şimdi sadece bir elin parmak sayısı kadar kaldık. Birçok arkadaşımız şehit düştü. Bize yarınlara taşırmak üzere emanetlerini bırakıp gittiler. Şimdi biz geriye kalanlar, onların emanetlerini yarınlara taşımak için yine omuzda saz, davul ve silahla dağ yollarında onların izleri üzerinde yürüyoruz.

Kavgamızı onların bıraktığı yerden devam ettiriyoruz.

Çünkü kavgamız hâlâ bitmedi.

Şehit düşen yoldaşlarımızın da kavgaları bitmedi. Bir gün özgürlüğüne kavuşmuş halkımızla birlikte mezarlarına gitmenin kavgasını veriyoruz.

Geride acı ve sevincin iç içe geçtiği yıllar bıraktık. Yüreklerimizde bu kez onların acılarını taşıyarak yolumuza devam ediyoruz...

Delil Mirsaz

Babam ve Ben...

Kürdistan'da, Kürt Özgürlük Hareketi gerillaları tarafından yürütülen savaş her yerde duyulmaya başlamıştı. Gerillanın direniş öyküleri bizim oralarda da anlatılıyordu artık. Gerillaların gösterdikleri kahramanlıklar anlatılırken, büyük bir hayranlık duyuyorduk. Ve, "Acaba bir gün direnişi, kahramanlıkları anlatılan, dağ dağ, bayır bayır dolaşan gerillalardan biri olabilir miyim?" diye sorup duruyordum kendime. Ama yine de parti çok fazla bilinmiyordu. En azından biz çocuklar, gençler tarafından durum böyleydi. Belki annelerimiz, babalarımız, ablalarımız ve ağabeylerimiz olup bitenleri biliyorlardı. Hatta arkadaşlarla görüşüyor olma ihtimalleri de vardı. Ama biz bilmiyorduk.

'99 yılında uluslararası komployla Önderlik esaret altına alındıktan sonra artık hiçbirimiz için sır diye bir şey kalmadı. Sırlar çözüldü. Ve bir anda gerillanın direniş kültürü bizim oralara da sıçramaya başladı. Halk, Önderliği sahiplenmek için şehirlerde, kentlerde, kasabalarda, köylerde serhıldanlar başlatmıştı. Bu durum, kendi gücümüz oranında olup bitenlerden haberdar olmaktı artık. Bu da gerilla olmaya birkaç adım daha yakınlaşmak demekti. Ama yine de bir sorun vardı. Çünkü yaşımız hâlâ küçüktü. Bir de doğup büyüdüğümüz topraklar önemliydi. Doğup büyüdüğüm topraklarda bırakalım bir genç kızın gerillaya katılmasını, ilkokulu bitirme yaşına geldikten sonra evden başını örtmeden çıkması bile imkansızdı. Çünkü İran İslam Cumhuriyeti gibi bir sistemde yaşıyorduk. Ona göre büyütülmüştük. Ama her şeye rağmen Kürtlük konusundaki arayışlarımız hiç bitmedi. Bir de bir kadın olarak annelerimizin, ninelerimizin yaşadıkları ve çektikleri acılar vardı.

Aradan üç yıl geçtikten sonra biraz daha büyüdüm. Ve 2002 yılında henüz 15 yaşında olmama rağmen gerillaya katıldım. Yeni savaşçı eğitimimi tamamladıktan sonra düzenlemem Xakurkê alanına yapıldı. Yaşım küçük, bir de Doğu Kürdistanlı olduğum için arkadaşların bana karşı yaklaşımları farklıydı. Kardan, yağmurdan, yoldan kısacası her şeyden koruyan bir tarzda yaklaşıyorlardı. Eyleme götürmüyorlardı. Yine mutfak ve fırın gibi günlük yaşam görevlerine çıkarmıyorlardı. Bu durumdan rahatsız oluyordum. Birkaç kez arkadaşlarla tartıştım. Her seferinde tartışmadan, yaşın küçük olduğu için böyle yaklaşıyoruz sonucu çıkıyordu. 2004 yılına kadar durum böyle sürdü. 2004 yılında parti tarafından 1 Haziran Hamlesi kararı alınmıştı. O yüzden bütün güçlere de eylem yapma talimatı verilmişti. O zaman bizim tabur da eylem yapmak amacıyla Şemdinli (Şemzinan) tarafına geçti.

Arkadaşlar bir keşif gurubu çıkaracaklarını söylediler. Ben de artık büyümüştüm. Yani 17 yaşıma girdiğim için, kendimi dayatarak o keşif gurubunda yer aldım. Keşfini yapacağımız yer, kaldığımız bölgeden yaklaşık bir haftalık yol kadar uzaklıktaydı. Yani oraya gidip gelmek için bir hafta yol yürümek gerekiyordu. Yol boyunca yine o korumacı yaklaşımdan kurtulamadım. Arkadaşlar yine üşümeyeyim diye bizdeki tek battaniyeyi, ben uyuduktan sonra benim üstüme örtüyorlardı. Bir sabah herkesten önce uyandım. Baktım yine o koca battaniyeyi benim üstüme örtmüşler. Diğer arkadaşların da büzülmüş, iç içe geçmiş bir şekilde yattıklarını görünce kızdım. Arkadaşları uyandırdım. Bu battaniye nereden geldi diye sordum. Arkadaşlar hepsi bir ağızdan, "Nereden geldiğini biz de bilmiyoruz," dediler. Tek tek her arkadaşa, "Sen mi örttün?" diye sordum. Sorduğum her arkadaş bana diğer arkadaşı adres olarak gösterdi. Sonunda battaniyeyi örteni bulamadım. Aslında bir yandan bu yaklaşımlardan şikayetçi iken öte yandan da etkileniyordum. Hem de çok etkileniyordum.

Arkadaşlarım yemiyor bana yediriyor, içmiyor bana içiriyor, üşümemem için kendileri üşüyor. Bu durum normal bir şey değil. İnsana insanca değerin verilmesiydi. Bencilliğin, bireyciliğin olmadığı

bir yaşamın sonuçlarıydı. Yani arkadaşların için yaşamak, onlar için var olmak, onlar için çalışmak anlayışının olduğu bir yaşamın ürünüdür bu yaklaşımlar. Bu da PKK gerillasının yaşama bakışı ve anlayışıdır. Bu yaklaşımlar arkadaşlarımın bana verdiği büyük değeri gösteriyordu. İnsana verdikleri değeri gösteriyordu. PKK felsefesinin yaşama yansımasıydı. Zaten arkadaşlık bu demekti. Bu durum, insanda arkadaşa, yoldaşa ve harekete bağlılığı en üst düzeye çıkarıyor. İnsanın maddi değil manevi bir varlık olduğunu kanıtlayan yaklaşımlardı. Çünkü bu yaklaşımlar bu hareketin her şeyinin insan için olduğunu göstermeye yetiyordu. Arkadaşlar bu duruma kızdığımı anlayınca bir daha öyle yapmadılar. Yine yorulmayayım diye yürüyüşü bana göre ayarlıyorlardı. Sonunda bir haftalık keşif görevimizi tamamlayıp kampa gelmek için yola çıktık.

Biz daha bölüğümüze ulaşmadan tepeci arkadaşlar bizimle bağlantı kurdular. O zamanki tepe komutanı benim tim komutanımdı. (Bu arkadaşın adı Eser'di. 2008 yılı sonlarına doğu Kandil'de gerçekleşen bir hava saldırısında iki ayağını yitirdi.) Bizimle bağlantı kurdu. Önce bizim keşif grubunun komutanından kısaca görev tekmilimizi aldı. Ardından benimle konuşmak istedi. Bana, "Heval Gulan, çok değer verdiğin biri seni görmek için gelmiş," dedi. Ben de, "Tamam, zaten oraya doğru geliyoruz ve yetişmek üzereyiz," dedim.

Benden sonra başka bir arkadaş cihazı alarak, "Kim gelmiş ki Gulan'a ismini söylemiyorsun?" diye sordu. Eser arkadaş babamın geldiğini o arkadaşa şifreli bir şekilde söyledi. Tabii ben anlamadım. Ama arkadaş sakın söylemeyin, geldiğinde ona bir sürpriz yapalım demeyi de unutmamıştı. Muhabere bittikten sonra arkadaş dayanamayarak bana babamın geldiğini söyledi. Babamın geleceği aklımın ucundan bile geçmiyordu. Babama gerçekten değer veriyordum. Ama gerillada kaldığım kısa süre içerisinde değer verdiğim çok arkadaş tanıdım. Bazılarını gördüğüm yerde boyunlarına atlayıp sarıldığım arkadaşlar da vardı. Birlikte kaldığım arkadaşların çoğu da benim için öyledir. Meğer dört gündür babam gelmiş ve beni bekliyormuş. Kampa geldiğimde bunları öğrendim. İki yıldı görmemiştim. Evdeyken de zorlandığımda en çok sığındığım in-

sandı. Kalbim havalanacak gibi oldu. Bir yandan bir daha babamı göreceğim diye seviniyorum, öte yandan da yakaladığım yaşam ve mücadele düzeyini görmesini istiyordum. Büyüdüğümü, artık rahatlıkla halkım için savaşacak düzeye geldiğimi de onunla paylaşmak istiyordum. Bu moral, coşku ve sevinçle ayaklarım yerden kesilmişçesine yürüyordum. Yolun nasıl bittiğini anlayamadım, bir anda noktanın içinde olduğumu fark ettim. Babamın gelmesinin verdiği heyecan vardı.

Noktaya yetiştiğimizde babamın etrafının arkadaşlarım tarafından sarıldığını gördüm. Arkadaşlar onu aralarına alıp etrafını sarmışlardı. Arkadaşların yaklaşımlarından babama yokluğunu yaşatmak istemedikleri anlaşılıyordu. Oturmuş konuşuyorlardı. Yavaşça babama yaklaştım. O an bütün arkadaşlar ayağa kalktı. Babamla sıkı sıkıya sarıldık birbirimize. Durmadan saçlarımı okşuyordu. Yüzümü, gözlerimi öpücüklere boğmak istiyordu adeta. İki yıllık hasretini gideriyordu. Karşılaşma faslından sonra yanına oturdum. Bir yandan onunla konuşan arkadaşlara cevap vermeye çalışırken, öte yandan da benimle konuşmaya çalışıyordu. Bu arada ben de durmadan onu izliyordum.

Geçen iki sene içinde babamın bir hayli değiştiğini gördüm. Saçlarındaki beyazlar çoğalmıştı. Eskisinden biraz daha fazla yaşlanmıştı. Evden ayrıldığımda babam bu kadar yaşlı değildi dedim kendi kendime. En azından saçları bu kadar beyaz değildi. Babam değilmiş gibi geliyordu bana. Çünkü daha fazla yaşlanmıştı. Birkaç dakika geçtikten sonra kendimi tutamayarak, "Baba çok yaşlanmışsın," dedim. Dönüp bakmadı ve hiçbir cevap vermedi bile. Beni duymadığını sanarak bir daha aynı şeyi tekrarladım. Yine cevabımı vermedi. Cevap vermeyince acaba partiye katıldığım için sinirlenmiş midir diye düşünmeye başladım. Bunları düşününce içten içe kızmaya başladım. Hatta bir ara kalkıp yanından gideyim dedim. Bir de eğer partiye katıldığım için böyle davranıyorsa onu babam olarak kabul etmeyeceğim, dedim kendi kendime. Onun bulunduğu mekanı terk etmek için ayağa kalktığımda o da arkamdan kalkarak, "Gulan nereye gidiyorsun?" diye sordu. Görevden geldiğim için çok yorgun olduğumu, o yüzden bayan arkadaşların yanına gideceğimi söyledim.

"Ben de seninle gelebilir miyim?" dedi. "Tabii ki gelebilirsin," dedim. Ardından bizim mangaların olduğu yere gitmek için yürümeye başladık. Yolda hiç konuşmadık. Babamın konuşacak çok şeyi vardı. Benim de söylemek istediğim, konuşmak istediğim çok şey vardı. Ama yolda hiçbirimizin ağzı açılmadı. Belki de konuşmak için sözcük bulamadık. Yada konuşmaya nereden başlayacağımızı bilemedik. Ben önde, o arkada yürüyüp bizim mangalara kadar gitmiştik. Mangadaki arkadaşlar koşturarak oturacağımız yeri hazırladılar. Sonra her biri ayrı bir şeyi gerekçe göstererek rahat konuşabilmemiz için bizi baş başa bırakarak gittiler. Birkaç dakika daha öyle sessiz suskun oturduk.

Ortamda ağır bir sessizlik vardı. Bu sessizlik beni korkutuyordu. Ama neden korktuğumu bilmiyordum. Bir de hiçbir şey yokken neden korkayım, diyordum kendi kendime. Sonunda onun dudaklarından dökülen sözcükler o korktuğum sessizliği bozdu. Sözlerine, partiye katılacağımı hiç ummadığını, katıldığıma çok sevindiğini ve benden partiye, Önderliğe, halka, mücadeleye yakışan büyük bir insan çıkmasını umduğunu söyledi. Bunu sadece ummadığını, aynı zamanda benden beklentisinin bu olduğunu söyledi. Bir nevi talimattı aslında. Madem katıldın, o zaman bu yola, bu halka, bu harekete, bu halkın dağlardaki en yiğit çocukları olan gerillasına layık olmamı öğütlüyordu. Dağlarımıza layık olmamı istiyordu. Birkaç kelimeyle bunların hepsini dile getirmişti. Hele, "Önderliğin istediği o büyük kişiliğe ulaşacağına inanıyorum," sözleri beni daha çok etkilemişti. Babamın bu sözleri beni çok etkiledi. Söylediklerine layık olmak için bu dağlarda yürüyeceğimi söyledim. Ardından, "Peki askerliği öğrendin mi? Nişanın nasıl?" diye sordu. Aslında nişanım çok iyi değildi. Ama babamın yüreğini hoş tutmak için nişanımın çok iyi olduğunu hatta bu konuda onunla iddiaya bile girmeye hazır olduğumu söyledim. Karşımızdaki bir taşı göstererek, "O zaman o taşa bir sigara bırakırsam vurabilecek misin?" diye sordu. Ardından, vurursam evde benim için sakladığı bir tabancayı bir dahaki seferde kendisiyle birlikte bana getireceğini söyledi.

Eğer vurursam kendisi gelmese bile bana göndereceğine dair söz verdi. Ben de kendimden emin bir şekilde, "Tamam, sonra seninle

gider ve atarız," dedim. Durmadan bakışlarını benden kaçırıyordu. Bir ara şöyle bir yüzüme baktı. Ardından, "Yorgun görünüyorsun, ben erkek arkadaşların yanına gideyim, sen de biraz dinlen, bir de görevden gelmişsin belki banyo falan yapmak istersin," dedi. Ben de yorgun olmadığımı ama banyo ihtiyacının olduğunu, banyo yapar yapmaz onun yanına gideceğimi söyledim. Banyo yaptım. Giyinmiş, kuşanmış, Sütüğümü bağladığım bir sırada yeniden çıkıp geldi. Ama direk yanıma gelmedi. Birkaç metre ötede ağaçların arasında durmuş, bana bakıp ağlamaya başlamıştı.

"Niye orada duruyorsun, gelsene yanıma," diyerek çağırdım. Önce fark ettirmeden gözyaşlarını sildi. Yavaşça gelip yanıma oturdu. İlk andan itibaren her şeyi inceler gibi bakıyordu. Yine gözleri üzerimde, belli ki beni incelemeye devam ediyordu. Birkaç dakika geçince, "Sanki saatin yok," dedi. "Saatim var, arkadaşlarımın yanındadır," dedim. Aslında yoktu. Ama gururumdan ötürü var dedim. O da, "Yok dedi ve ben bir daha geldiğimde sana bir tane de güzel saat getireceğim," dedi. Sanki ihtiyaçlarımı tespit etmek için uğraşıyordu. Bazı ihtiyaçlarım vardı ama babam dahi olsa örgütümün beni kimseye muhtaç etmediğini bilmesini istiyordum. O yüzden de her şeyim var, olmayanları da örgüt karşılıyor dedim. Onu ikna ettim ama en son o, "Yine de ben gidersem sana bunları getirir yada gönderirim," dedi.

Bir süre sonra arkadaşlar tekmil için beni çağırdılar. Gerillada her görevden sonra tekmil alınır. Alınan tekmilde göreve gidiş gelişte yaşanan sorunlar dile getirilir, o sorunlara çözüm aranır. Arkadaşlara; "Bildiğiniz gibi babam burada, ben gelmesem olmaz mı?" dedim. Normal bir tekmil olsaydı bir şey olmazdı. Ama bir keşif görevi sonrası tekmildi. Bir de bu göreve biz sadece iki bayan arkadaş gitmiştik. O yüzden ikimizin de tekmilde olması gerekiyordu. Beni çağırmaya gelen arkadaş kısaca bunları söyledikten sonra, "Zaten çok sürmez, sürse bile sen erken çıkarsın," dedi. Babam Türkçe biliyordu ama o an Türkçe bildiğini unutmuştum. Gelen arkadaşa bir daha, "Gelmesem olmaz mı?" diye sorduğumda arkadaş, "Gelsen iyi olur," dedi. Daha sözlerimizi bitirmeden babam Türkçe cevap vererek, "Gitmen gerekiyor ve gitmelisin. Sen

git işine bak, zaten buradayım, ben de erkek arkadaşların yanına giderim. İşin bitince gelirsin," dedi. Ben tekmile, babam da erkek arkadaşların olduğu yöne doğru gitti. Tam tekmil almaya başladık. Bir ara kafamı kaldırıp baktığımda babamın gelip bir ağacın altında beni görecek şekilde oturduğunu ve bana bakıp bakıp ağladığını gördüm. Onun durumuna aslında üzülüyordum ama yansıtmak istemiyordum. Daha fazla etkilenmemesi için başımı önüme eğdim. Başımı önüme eğmedeki amacım beni görmemesiydi. Ama yine de gözaltından hâlâ orada olup olmadığını kontrol ediyordum. Birkaç kere daha baktığımda hâlâ yerindeydi. Bir kez daha kafamı kaldırıp bakınca orada olmadığını gördüm.

Aradan daha on dakika geçmişti ki bir arkadaş telaş içinde çıkıp geldi. Bizimle tekmil toplantısında olan tabur komutanımıza bir arkadaşın rahatsızlandığını, durumunun kötü olduğunu ve acilen doktorun gelmesi gerektiğini söyledi. Tabur komutanımız durumu tam anlamadığı için, "Hemen arabayı çağırın, gelip arkadaşı alsın," dedi. İçimde kötü bir his vardı. O arkadaşın da gelmesiyle o his daha da arttı. Arkadaşların beni kırmadığını da biliyordum. O yüzden tekmil daha bitmemiş olmasına rağmen yerimden kalkarak, "Ben de gidip o arkadaşa bakmak istiyorum," dedim. Arkadaşlar, "Gidebilirsin ama erken dön tekmili bitirelim. Gideceğin için biz de kısa bir ara veriyoruz," dediler.

Arkadaşın rahatsızlık geçirdiği yere doğru giderken eğitime de ara verildiğini gördüm. O sırada taburda zamanın boş geçmemesi için eğitim görülüyordu. Birkaç adım daha yaklaşınca yerde birinin yattığını ve arkadaşların hepsinin başında toplandığını fark ettim. Bu arada arkadaşların ortasından hangi arkadaş olduğunu görmek için bakıyordum. Birkaç adım daha attığımda yerde yatanın babam olduğunu anladım. Başındaki beyaz şalı, beyaz gömleği ve beyaz saçlarıyla arkadaşların ortasında yere yatan ta kendisiydi. Başında toplanan arkadaşlar onlara doğru gittiğimi fark edince yolumu keserek bir rahatsızlığı olup olmadığını sordular. Ben de hiçbir rahatsızlığının olmadığını söyledim. Gerçekten de yoktu. Çünkü evde hiç hastalandığını hatırlamıyordum. Yanına gidip oturmam için arkadaşlar bana yol açtılar. Kupkuru kesilmiş, büyük bir şaşkınlık içinde

gidip babamın başucuna oturdum. Bembeyaz saçlarını okşama çalıştım. Bedeni hâlâ sıcacıktı. Sadece boylu boyunca yere uzanmıştı. Yaşayıp yaşamadığını anlamıyordum. O yüzden birkaç ses baba, baba diye çağırdım. Ama cevap vermedi. Sesim bana sessizlik olarak yansıyordu. Çaresiz, çözümsüz ve geçirdiğim şokla dönüp oradaki arkadaşlarımın yüzüne bakmaya başladım. Bir kez daha baba, baba diye seslendim. Herhangi cevap gelmeyince ağladım. Hâlâ öldüğünü bilmiyordum. Ağladığım için uyandığında ağladığını görmesin diye kalkıp gitmek istedim. Zaten duygusallaşıp iyice etkilenmiş, bir de gözyaşlarımı görerek daha fazla etkilenmesin biçiminde düşünerek oradan gitmek istemiştim.

Meğer arkadaşlar durumun farkındaydılar. Yani babamın geçirdiği kalp krizi ile öldüğünü biliyorlardı. O yüzden de, "Bir yere gitme babanın yanında kal," diyorlardı. Israrla yanında kalmamı istiyorlardı. Ama ben kimseyi dinlemeden çekip gittim. Gidip mangamızın önündeki bir taşın üstüne oturdum. Birkaç dakika geçmeden bir iki arkadaş daha gelip yanıma oturdu. O birkaç saat içinde olup bitenlerin ne olduğunu anlamaya çalışıyordum. Yaşadığımın bir rüya olmasını istiyordum. Birisinin çıkıp da gördüğün bir rüyadır hadi kalk demesini bekliyordum. Ama öyle olmadı. Birkaç arkadaş daha geldi. Ve bana gerçeği söylemek istediklerini söylediler. Aslında gerçeği yarı yarıya biliyordum. Ama inanmak istemiyordum sadece. Yoksa birkaç kere çağırmama rağmen babamın bana cevap vermemesinin anlamını biliyordum.

Sonunda arkadaşlar, "Heval Gulan baban kalp krizi geçirerek şehit düşmüş. Yapacak hiçbir şey yok. Ve bu durumda ne söyleneceğini de çok bilmiyoruz. Çünkü tıpkı baban gibi yanımızda arkadaşımızın şehit düşmediği gün yok. O yüzden bu konuda neler söyleneceğini bilmiyoruz," diyerek bana teselli vermeye çalışıyorlardı. Arkadaşlarım da en az benim kadar acı çekiyorlardı. Kimse ne yapacağını, ne diyeceğini bilemiyordu. O sırada bayan arkadaşlar beni, bizim mangaya götürdüler. Ben ne ağlayabiliyorum, ne konuşabiliyorum. Sadece öyle durmuş arkadaşların yüzüne bakıyorum. Çok sonra ciddi bir şok geçirdiğimin farkına vardım.

Arkadaşlar beni oradan aynı gün karargah komutanı arkadaşın yanına götürdüler. Arkadaşlar bir yandan beni rahatlatmaya çalışır-

ken öte yandan da babamın cenazesini göndermek için yol aramaya başlamışlardı. Bu arada benden ev adresi, telefon numarası istemişler ben de vermişim. Bunların hiçbirinin farkında değildim. Arkadaşlar aynı gün annemi telefonla arayarak haber veriyorlar. Tabii direk babamın şehit düştüğünü söylemiyorlar. Acil bir durum olduğunu, o yüzden amcalarımla birlikte gelmelerini söylüyorlar.

Ertesi gün annem ve iki amcam çıkıp geliyor. Durumu öğrenince amcalarım aynı gün cenazeyi resmi götürmek için eve dönüp başvurularda bulunuyor. Ama İran devleti hiçbir şekilde izin vermeyeceğini söylüyor. Ertesi gün gelip durumu arkadaşlara aktarıyorlar. Arkadaşlar, "O zaman siz dönün ve bize cenazeyi gelip alabileceğiniz bir yer söyleyin, biz kaçak yoldan cenazeyi oraya getireceğiz," diyorlar. Annem ve amcalarım arkadaşlara cenazeyi alacakları yeri söyleyerek gidiyorlar. Arkadaşlar sınır boyunca pusular atıp cenazeyi geçiriyor, bizimkilerin verdiği yere kadar götürerek teslim ediyorlar. Tabii bunların hepsini ben sonradan duyuyorum. Kısa zaman içinde olayın şokunu üzerimden attım. Tabii ki arkadaşlarımın büyük desteğiyle bu şoku atlattım.

Beni çocukluğumdan itibaren Kürtlük değerleriyle büyüten babam, gerillaya katıldığım için beni görmek amacıyla dağ yollarına düşüp yanıma gelmişti. Onunla daha tam konuşamadan üzüntüsü ve sevincinden kalp krizi geçirerek öldü. Belki bir gerilla değildi. Ama bir Kürt olarak ülkesinin dağlarındaki gerilla kızının yanında kalp krizinden öldü. O yüzden parti tarafından Kürdistan şehidi olarak ilan edildi.

Yolumu kendim belirlemiştim. Ama o da yolumun doğru olduğunu yaşamını vererek pekiştirdi. O yüzden yoluma devam ederek bu davaya layık olmaya çalışacağım...

Gulan Urmiye

Doğu Kürdistan'ın Keşfi

Rêber Apo'nun 1999 yılında uluslararası bir komployla esaret altına alınması ile Doğu Kürdistan'da beklenmedik bir gelişme yaşanmıştı. Beklenmedik bir gelişme diyorum ancak aslında en başta öyle bir gelişmenin beklenmesi gereken yer yine Doğu Kürdistan'dı. Ama o tarihe kadar orada çok ciddi bir örgütleme faaliyetimiz olmadığı için yaşanan gelişmeyi beklenmedik bir gelişme olarak görüyorduk. Oysa Doğu Kürdistan isyanlarla dolu geçen bir tarihi mirasa sahipti. Kürtlerin ilk resmi cumhuriyeti sayılan Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin ilan edildiği bir coğrafyaydı.

Tarihinde büyük isyanlar, yine Kürtlere büyük komplolar ile Önderlik tarafından Kürt kapanı olarak değerlendirilen trajedinin yaşandığı yerdi Doğu Kürdistan. Yine ülke topraklarından resmi olarak Kasr-ı Şirin anlaşmasıyla ilk koparılan parçadır. O yüzden o topraklarda tarih boyunca ne isyan eksik olmuş ne de Kürtlere yönelik kurulan komplolar...

Ama her şeye rağmen bu parçadaki halkımızın umutları hep diri kalmış, arayışları süregelmiştir günümüze dek. Önderliğe karşı geliştirilen uluslararası komploya karşı kendiliğinden gelişen serhıldan hareketi bunun en açık örneği olmuştur.

Hareketimiz ortaya çıkan gelişmeleri değerlendirerek, oraya göre yeni bir yaklaşım geliştirmek istiyordu. Uzun tartışmalar sonunda Doğu Hareketi diye bir oluşumla alana girilmesi kararlaştırılmıştı. Buna göre bir kadro bileşimi oluşturuldu. Oluşturulan kadro bileşimi içinde ben de yer alıyordum. Alanda faaliyetlere gidecek olan kadroların önüne de hedef olarak alanı tanıma ve istihbarat toplama görevi kondu. Ancak silahlı propaganda birimleri şeklinde hareket edilerek bu faaliyetler sürdürülecekti.

Bir süre sonra ilk gidecek birimler ve gidecek alanlar belirlendi. Gidecek olan birimlerden birinin içinde ben de yer alıyordum. Birimimiz altı kişiden oluşuyordu. Birimimizin komutanı Serhat adındaki bir arkadaştı. İçimizde Doğu Kürdistan'dan olan arkadaşlar da vardı. Ancak hiçbirimiz alanı bilmiyorduk. Yol bilmiyoruz. Kaba hatlarıyla nereden gidileceğini, ilk karşımıza çıkacak yerlerin neresi olabileceğini biliyorduk. Alana ilişkin aldığımız bilgilerden bunu biliyorduk. Ama buna rağmen alana ilişkin bulduğumuz bir harita vardı elimizde. O harita ile hareket edecektik. Tıpkı 15 Ağustos 1984 atılımından önce ve birkaç yıl sonrasına kadar Kuzey'de açılım yapan arkadaşlar gibi hareket edecektik. Bu konudaki en büyük tecrübe Kuzey Kürdistan'da arkadaşların yaşadıkları deneyimdi. Zaten o yüzden onlar bunu başarabilmişlerse, ki başardılar, o zaman biz de başarırız ve başarmaktan başka seçeneğimiz yok diyorduk kendi kendimize. Gideceğimiz alan Neğede, Serdeşt, Piranşehir, Mahabat kentleri ile ilçeleri ve köylerinden oluşan Mukuriyan alanıydı. Arkadaşlar bizimle son tartışmaları yürüttüler, yapmamız gerekenleri söylediler.

Artık yola çıkma zamanıydı.

Aylardan nisandı. Ne zaman başlayacağı, ne zaman duracağı belli olmayan nisan yağmurlarıyla yola çıktık. Bir gece, vurup sınırı geçtik. Sınırı geçtikten sonra yaklaşık iki saat kadar yürüdükten sonra arazinin bazı yerlerinde yakılan ateşleri fark ettik. Bir de köpek havlamaları vardı. O yüzden İran devlet güçleri olamaz diye düşünüyorduk. O araziye yaylacı Kürtlerin geldiğini daha önceden öğrenmiştik. Bundan dolayı çoban ateşleri olabilirdi. Uzaktan sihirli alevleriyle yükselen çoban ateşleri dışında herhangi bir ateş olabileceğini düşünemiyorduk. Ancak henüz nisan ayı olduğu için acaba onlar mı diye düşünmeden edemiyorduk. O yüzden ne olur ne olmaz diyerek ateşlerin yandığı yerleri gündüz görebileceğimiz bir yere çekilip, gündüz olmasını bekledik.

Geceyi yarı uykulu, yarı uyanık bir şekilde geçirdik. Aslında çok rahat da uyuyabilirdik. Çünkü zaten nöbetçimiz vardı. Ama yine de girdiğimiz alanın ne olduğunu, etrafta ne olup bittiğini bilme-

diğimiz için, bir de ilk defa gittiğimiz bir yer olmasından ötürü bir türlü hiçbirimizi uyku tutmadı diyebilirim. Zaten alana da sabaha karşı ulaşmıştık.

Tan attı. Gün ışıdı. Hava aydınlandı. Yağışsız, bulutsuz, berrak bir gökyüzünün olduğu bir gecenin ardından yeni bir günü yaşamaya başlayacaktık. Çok geçmeden güneş de kafasını dağların ardından çıkarmaya başladı. İlk ışıklarıyla yüzümüzü yıkamaya başladı. Giderek yükseldi ve bu sefer de bizi ısıtmaya başladı. Çünkü gece çok soğuk geçmişti. Adeta kemiklerimiz üşümüştü. Havanın aydınlanmaya başlamasıyla, akşam gördüğümüz ateşlerin çoban ateşleri olduğunu anlamıştık. Çünkü bulunduğumuz yerin hemen alt tarafında bulunan küçük ovada yüzlerce yaylacı çadırı olduğunu gördük. Çadırlar sadece bulunduğumuz yerin alt tarafındaki ovada yoktu. Tam karşımızdaki tepeciklerin yamaçlarına da kurulmuştu. Bir çadır kent havası vardı sanki. Ve günün yükselmesiyle, çobanlar sürüleriyle birlikte araziye dağılmaya başladılar. Ardından çadırların önünde yükselen çocuk ağlamaları, yayık seslerine karışmaya başladı.

Yeni bir hayat başlamıştı o ovada. Yaylacı Kürtler çadırlarının kurulu olduğu yerde göçmen yüreklerinin hayatına başlayacaktı yeni günle birlikte. Aslında göçmen sayılmazlardı. Çünkü o topraklar atalarından, dedelerinden kalma; kendi topraklarıydı. Ama düşmanları tarafından sanki göçmenlermiş gibi yaklaşımlarla sürekli karşılaştıkları için neredeyse kendi toprakları üzerinde bile kendilerini göçmen göreceklerdi. Ama her şeye rağmen yine kendi toprakları üzerindeki hayatlarına devam ediyorlardı.

Kürtler yayla yerlerinde sürüleri, çocukları, özlemleriyle yeni bir hayata, yeni hayatın yeni bir gününe merhaba diyorlardı. Uzaktan onları izleyerek her birimiz ayrı ayrı düşüncelere dalmıştık. Bu düşünceler deryasında yaşadığımız gel gitlerle arazide de köylülerden başka kimsenin olmadığına emin olduğumuzdan çayımızı kaynattık. Ardından kahvaltıya oturduk. Zaman ilerledikçe çadırların önündeki hayat da daha fazla hareketlendi. Sabah ağlayan çocuklar bu sefer oyun oynamaya, oraya buraya koşturmaya başladı.

Birkaç çadırın önünde kadınlar ateş yakıp saclarını ısıtmaya başladılar. Belli ki ekmek yapacaklardı. Bazılarının çocukları da eteklerinden tutmuş onlarla birlikte sacın etrafında dönüp duruyordu.

Bulunduğumuz yerden bunların hepsini izleyebiliyorduk. Kahvaltıdan sonra aramızda kısa bir değerlendirme toplantısı yaptık. Toplantıdan çıkan görüş ikindi vaktine kadar yerimizde kaldıktan sonra yayla çadırlarına gitmek oldu. O yüzden nöbetçimizi çıkardıktan sonra kimimiz uyumaya, kimimiz çantasında taşıdığı kitabı okumaya çalıştı, kimimiz de elimizdeki haritayı incelemeye başladı.

Arkadaşlardan bazıları uyudu. Ama ben uyuyamadım. Elimdeki kitabı da çok fazla okuyamadım. Öğlene doğru uzandığım yerden kalkıp oturdum. Çabanlar sürülerini çadırlara doğru sürmeye başlamıştı. Çok geçmeden her çoban, sürüsüne ayrılan yere geldiğinde sürüsünü durdurdu. Çadırlardan ellerinde kovalarla çıkan "berivanlar" koyunları sağmaya gittiler. O sırada bütün sesler karışmıştı. Koyun, keçi, kadın, çocuk, tavuk sesleri birbirine karışmıştı bir anda. Koyun ve keçiler meleyerek yavrularını çağırıyordu. İnsanlar birbirlerini. Çocuklar da oyun oynamak için arkadaşlarını. Sadece yorgun köpekler dinlenmek için çadırların gölgelik yerlerine doğru hantal hantal yürüyordu. Bu güzel manzaranın hiçbir şeyini kaçırmadan izledim. Çok sürmedi ama güzel bir manzaraydı. Çünkü bir saat kadar geçtikten sonra her şey yine eski sessiz haline döndü. İnsanlar çadırlarına, çocuklar öğle yemeği için evlerine, koyun ve keçiler de sağımdan sonra içlerine salınan yavrularıyla ağıllarına girip yattılar. Her şey eski sessiz haline dönünce ben de yeniden uzandım. Ama yine uyuyamadım. İkindiye doğru arkadaşlar harekete geçmek için hazırlanmamız gerektiğin söylediler.

İkindi vakti, hareket vakti. Gerilla her zaman hareket için akşam olmayı bekler. Çünkü gerilla gecelerin içinden yol alır, gecelerin içinden akar hayata da, eyleme de, geleceğe de. Ama İran devletinin daha alana girdiğimizden çok fazla haberi olmamasından dolayı ikindiye doğru hareket etmeyi uygun gördük. Yanımızdaki ufak tefek eşyalarımızı topladık. Çantalarımızı sırtlayıp silahlarımızı omuzladıktan sonra bulunduğumuz yamaçtan kendimizi aşağıdaki

çadırlara doğru bıraktık. En yakınımızdaki çadırın önünde duran kadın bizi gördü. Yerinden kıpırdaman bizi izlemeye başladı. Yanına birkaç çocuk da geldi ve oldukları yerden bizi izliyorlardı. Diğer çadırların önünde de kadınlar, gençler, erkekler belirmeye başladı. Bunların hepsi birkaç dakika içinde oldu. Biz yaklaştıkça, bizi izleyenlerin içinde de bir hareketlilik görülmeye başladı. İlk çadıra biraz daha yaklaşınca çadırın önünde duran ilk kadının, "Geliyorlar, geliyorlar," diye seslendiğini duyduk.

Çadırın arka tarafına yetiştiğimizde, bizi ilk gören kadın, çadırın önünde toplananların içinden ayrılarak bize doğru kollarını açıp koşar adımlarla gelmeye başladı. Kadının heyecanı yüzünden okunuyordu. Heyecandan dudakları titriyordu. Birkaç adımda karşı karşıya kaldık. Kadın bizi ilk defa görüyordu. Biz de onu. Tek bir kelime dahi konuşacak gücü kendinde bulamıyordu. Karşımıza geçmiş, kucaklamak, bize sarılmak ister gibi açık kollarıyla öylece duruyordu. Bizi kucaklamak istediği her halinden belliydi. Annelerimizin olmasa da ablarımızın yaşında bir kadındı. Ama yine de bizi kucaklayamazdı. Çünkü bulunduğumuz yer Doğu Kürdistan'dı. Doğu Kürdistan'da bir kadın tanımadığı birilerini, hele hele bunlar erkekse hiç kucaklayamazdı. Sarılıp evladını koklar gibi koklayamazdı. Kürdistan'da eskiden beri bu uzaktan gelen ve kendileri için geldiği anlaşılan yabancı da olsa çocuklarını kucaklama, boyunlarına sarılma ve onları koklamak vardı. Ama Doğu Kürdistan'da gerek devlet tarafından korunmuş feodal bağlar, gerekse devletin İslam karakterinin insanlarda yarattığı etkilerle bu, günah sayılmaya başlamıştır. O yüzden de kadın, karşımıza geçip durmuş sadece bize bakmakla yetiniyor.

Birkaç dakika içinde yaşadığı şokun etkisini atlattıktan sonra adeta kollarımızdan çekiştirerek bizi çadırın içine götürdü. Kadın dilini yutmuş gibi bir şaşkınlığı yaşıyordu. Bir şeyler söylüyor ama anlaşılmıyordu. Aslında ne söylediğini belki kendisi de çok fazla bilmiyordu. Sadece eliyle işaret ettiği yere oturuyoruz. Heyecandan ne yapacağını bilmiyor. Bize nasıl hizmet edeceğini bilmiyor. Dışarıya çıkıp içeri giriyor. İçeri girip bize şaşkın gözlerle bakıp ye-

niden dışarıya çıkıyordu. Elleri ayakları birbirine dolanmış, ne yapacağını bilmiyordu sanki. Dışarı çıkıp biraz dolanıyor, tekrar gelip bize bakıyor; sonra yine gidiyordu. Çocuklarını çağırıp onlara bir şeyler anlatmaya çalışıyor ama çocukları ne söylediğini anlamıyor. Ve, "Ne demek istediğini anlamıyoruz," diyorlar. Yanımızdan hiç ayrılmak istemiyordu. Son kez yanımıza oturduğunda biraz kendine gelmiş olmalı ki gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Ardından, yavaşça yazmasıyla silmeye başladı. O an artık biraz kendine geldi diye düşünüyoruz. Biraz kendine gelince yeniden dışarıya çıktı ve çocuklarını yanına çağırdı. Çocuklarına bir şeyler anlattığını görünce, yaptığı işretlerden söylemeye çalıştığını anladım. Çocuklarından bizim için bir hayvan kesmelerini istediğini anladığım için dışarıya çıkıp, "Ne yapmak istiyorsun?" ana diye sordum. "Oğlum, size hizmet etmek istiyorum. Ama nasıl edeceğimi de bilmiyorum. O yüzden çocuklara bir hayvan kesmesini söyledim," dedi.

Bize hayvan kesmelerine gerek olmadığını söyledim. Ayrıca biz buraya sizleri görmeye, sizlerle konuşmaya, hal hatırınızı sormaya, düşmanın zulmünü üzerinizden nasıl kaldıracağımızın yolunu bulmaya geldik. O yüzden hazırda ne varsa onunla bizi ağırlamasının bizim için daha makbule geçeceğini söyledim. "Çocuklara ne yediriyorsan biz de ondan yeriz," dedim. Hayvan kesmesi durumunda yemeklerini bile yemeden gideceğimizi söyleyince daha fazla etkilendi. Hayvan keserek karşılamak Kürtlük geleneklerinden gelen bir şeydi. Bir de daha önce orada faaliyet yürüten ve sonra öncülük ve ideolojik, önderlik yetersizliklerinden tasfiye olan KDP ve Komala hareketlerine yaptıkları hizmetten kalma bir alışkanlıktı. Kadını, bize bir bardak çay, bir de peynir, yoğurt vb gibi yiyeceklerin bize yeteceği konusunda ikna ettik. Çaydanlığı çadırın önünde yakılan ateşe koyduktan sonra yanımıza oturttuk. Kadını yanımıza oturttuktan sonra oraya gidiş amacımızı, diğer hareketlerden farklı olduğumuzu anlatmaya çalıştık. Biz bunları anlatırken kadın daha fazla etkileniyor, elleri ayakları birbirine dolanıyor, sevinçten ne yapacağını bilemiyordu. Kadının o yaklaşımları İran devlet güçlerinden çok çektiğini gösteriyordu. Ancak yaşadığı zul-

mün ne olduğunu, neler yaşadığını bilmiyoruz. Çünkü o konuda bize hiçbir şey anlatmadı. Sonunda hazırladığı bir şeyleri atıştırdıktan sonra oradan ayrılacağımızı söyleyerek ayağa kalktık. Biz oradan ayrılmadan önce kendisiyle vedalaşırken, bize söyleyecek bir şeyinin olup olmadığını sorduğumuzda kadın bize gözyaşlarıyla cevap verdi. Oradan ayrılarak biraz daha uzaktaki bir çadıra girdik. O çadırdakiler de o kadını aratmayacak şekilde bir ilgi gösterdiler. Ama biz yine de o kadının yaşadıklarının ne olabileceğini sormadan geçemedik. Çadırdakiler kadının eşinin KDP peşmergesi olduğu zaman İran devlet güçleri tarafından şehit düşürüldüğünü, çocuklarının hepsinin çok küçük yaşlarda olduğu günlerde bu acıyı yaşadığını, o yüzden çok büyük zorluklar yaşadığını söylediler. O çadırda da biraz oturup çadırdakilerden gideceğimiz yöne doğru biraz bilgi aldıktan sonra gece yola çıktık.

Yola çıktık ama gittiğimiz yönde göz alabildiğine yaylacı çadırları vardı. Onların ateşlerine doğru gidiyorduk. Gece yarısına kadar yürüdük. Tabii çadırların içinden geçmiyoruz. Sağından, solundan yada üs tarafından geçiyoruz. Yine bir önceki gece gibi kendimizi bir yamaca vererek gündüz olmasını bekledik.

Ertesi gün yine aynı saatlerde kendimizi çadırların içine doğru aşağıya bırakınca, bu kez tek ayak üzerinde hareket eden yaşlı bir adam bize doğru bu kez kollarını açarak gelmeye başladı. Ayaklarından birinin tutmadığı belli oluyordu. O yüzden sevincini tek ayağı üzerinde dönerek yaşıyordu. Bir erkek olduğu için kendini daha rahat ifade edebiliyordu. İçini daha rahat açabiliyordu. "Sizin geleceğinizi biliyordum. O yüzden sizi hep bekliyordum. Bir yandan nihayet düşündüklerim oldu ve siz beklediğim gibi geldiniz," diyordu öte yandan arkadaşlara sarılıp onları kucaklıyor ve öpüyordu. Bunu defalarca yaptı. Her arkadaşı belki yirmi kez kucaklayıp öptü.

Bir hasret giderdiği anlaşılıyordu. Bir oğul, bir akraba hasreti değildi bu. Ülke hasretini gideriyordu desek daha doğru olur. Çünkü bizde ülkenin geleceğini görüyordu. En azından öyle görüyordu. Onun o beklentilerini karşılamak bize kalıyordu. Halktan insanların o yaklaşımlarını gördükten sonra ona göre yaklaşmamak vic-

dansızlıktı. Bize sarılıyor, bir arkadaşı bırakıyor gidiyor diğer arkadaşa sarılıyor. Bu hasretini gidermesi için yarım saate yakın bir zaman ayakta kaldık. Bir tarafının felç olduğu belli oluyor. Ama nasıl, neden ve ne zaman olduğu konusunda henüz bir bilgimiz yoktu. Ama büyük acılar yaşadığı belli oluyordu. O alanda yeni olduğumuzu da biliyordu. O yüzden alan hakkında bize her şeyi anlatacağını, bizi birkaç gün bırakmayacağını söylüyordu. O gece bizi bırakmadı. "Yanımda oturun, size anlatacaklarım var," diyordu. Bizi yanına oturtup, başladı içinde olduğumuz bölgeyi adım adım anlatmaya. Karakolların olduğu yerleri tek tek sıraladı, hangi köylerin korucu olduğunu, korucu olmayan köylerde istihbarata çalışan insanların olduğunu; bilebildiği kadarıyla onların isimlerini bize söyledi. Sonunda düşmanın yaptığı ağır işkencelerden dolayı felç olduğunu söyleyerek, düşmanın yörede yaptığı zulmü tek tek anlatmaya çalıştı. Ömrünü Kürt hareketlerine hizmet etmekle geçirmişti. Geri kalanını da bizimle tamamlamaya kararlıydı.

Gece bizi bırakmadı. Tehlikeli olduğunu, bizim çadırlarda kalma gibi bir alışkanlığımızın olmadığını söylememize rağmen bırakmak istemiyordu. Ama biz çadırda kalmamaya kararlıydık. O zaman çadırların üstünde güzel bir yer olduğunu, orada hiçbir şey olmayacağını ve zaten bizimle geleceğini söyleyerek bizimle birlikte çadırdan çıktı. Ne yaptıysak geri çeviremedik. Nereye gittiysek bizimle geldi. O gün de bizi bırakmadı. Evinin çevresindn uzaklaşmamıza izin vermiyordu. Daha sonra ayrılma saatinin geldiğini, daha başka yerlere de gitmemiz gerektiğini söyledik. "Benden ayrılmıyorsunuz, aksine bundan sonra daha fazla benimle olacaksınız, çünkü kalbimdeki yerinizi aldınız," dedi. Arkamızdan, "Şimdilik beni bıraktınız ama ben sizi bırakmayacağım," diye sesleniyordu büyük bir heyecanla. Daha sonra çalışmalarımız gereği oradan ayrıldık.

Yaşlı ve felçli amcamızdan ayrılıp gittiğimiz başka bir yerde onun hakkında çok önemli bilgiler aldık. KDP sürecinde İran'a karşı ailesinden çok sayıda kişinin savaştığını, bunlardan 16 kişinin şehit düştüğünü, kendisinin de gördüğü ağır işkencelerden felç olduğunu, evinin İran devlet güçleri tarafından yakılıp bine yakın

hayvanına el konulduğunu öğrendik. Bu zulümden kendisi, sakat bir çocuğu ve yaşlı eşiyle kurtulduğunu öğrenince, insanlarımızın yaşadıkları bu zulmün karşılıksız kalmayacağına ve ahlarının yerde kalmayacağına dair hepimiz bir kez daha söz yineledik; yaşlı amcamızın nurani yüzüne bakarak. Zaten oraya gidiş amacımız da ondan başka bir şey değildi. Ancak böyle acı çeken halkımızdan insanlarla karşılaşınca insan kararını bir kez daha yeniliyor ve onlara layık olmaktan başka bir yolunun olmadığını anlıyor.

Bir iki gün o çevrede kalıp bazı insanları daha tanıyarak, civar hakkında biraz daha bilgi topladıktan sonra Mahabat'a doğru yol almaya başladık. Mahabat Kürt Cumhuriyeti'nin başkenti Mahabat'a doğru gidiyorduk. Kürtlerin idam edildiği, darağaçlarının kurulduğu o kadim kente doğru gidiyorduk. Kürtlere mezar edilmek istenen kenti yeniden ayaklandırmak, hiçbir gücün Kürtlere orayı mezar yapamayacağını göstermek için o alana girecektik. Oraya doğru giderken yaşlı, bilge adamın bize verdiği bilgilere göre yolumuzun üzerinde çok sayıda korucu köyü de olduğunu unutmamamız gerektiğini biliyorduk. O tedbiri elden bırakmadan gecenin karanlığının içinden yol alıyorduk. Gecenin ve gecelerin karanlıklarını yırtarak ilerliyorduk. Tıpkı bizden önceki arkadaşlarımız gibi. Elimizdeki harita üzerinden gidiyorduk. Yine yaşlı bilgenin bize verdiği işaretlere dikkat ediyorduk. Sabaha doğru bir ovaya vardık. Ovayı geçecek kadar zamanımız kalmamıştı. Çünkü sabaha doğru varmıştık ovanın başına. O yüzden kalacak bir yer aramaya başladık. Ovanın başından geçen küçük suyun kenarında kamuflajlı bir yer bulduk. Oraya girip kalmaya karar verdik. Akşama kadar o küçük suyun kıyısında bulduğumuz gizli yerde kaldık. Gelen giden olmadı. Bizi gören de olmadı. Ama günboyu karşılaştığımız ilgiyi düşündük. Bir yandan düşünüyor, öte yandan da o ilgiyi karşılamak için daha neler yapmamız gerektiğini tartışıyorduk. Yine bunların hepsini defterlerimize not ediyorduk. Çünkü geri döndüğümüzde aldığımız bilgileri, halkın gösterdiği ilgiyi arkadaşlara rapor etmemiz gerekiyordu.

Akşam oldu, yeniden yola çıkmamız gerekiyordu. Ama hava iyice kararmadan oradan çıkmazdık. Çünkü yaşlı bilgenin bize ver-

diği bilgilere göre etrafa bakınca, korucu köylerine yakın olduğumuz anladık. O yüzden yola çıkmak için havanın iyice kararmasını bekledik. Ovayı geçtikten sonra yaklaşık yarım saat kadar daha yol aldık. Önümüze İran karakollarının ışıklarına da benzeyen bazı ışıklar çıktı. Meğer aradığımız yere gelmişiz, ancak bizim bundan haberimiz yoktu. Tarif üzerine gittiğimizden, nereye geldiğimizi çok fazla bilemiyoruz. Ama ne olursa olsun gitmemiz gerektiğini biliyoruz. Bir de bize verilen tarife göre karakol olmaması gerekiyordu. Serhat arkadaş, "Karakol da olsa girmemiz gerekiyor," dedi. Ama hepimizin birden gitmesi yerine, önden birinin gidip kontrol etmesi gerekir şeklinde kararlaştırdık. Sorumlumuz Serhat arkadaş, "Ben yaşlıyım, bana bir şey olsa da önemli değil," şeklinde bize biraz da takılarak, kendisinin önden gitmesinin iyi olacağını söyledi. Ne kadar itiraz ettiysek de sonuç değişmedi. Serhat arkadaş yola çıkmadan önce, "Ben size haber vermeden gelmeyin," diyerek yola çıktı. Biz de onu koruyacak bir şekilde mevzilenip beklemeye başladık. Işıkların arasına girmesiyle bizi çağırması bir oldu. "Heval gelin, tam aradığımız yere gelmişiz," dedi. Biz de daha fazla beklemeden köye girdik.

Girdiğimiz yer yedi sekiz hanelik bir mezraydı. Ve hepsi de aynı aileydi. Hepsi bir araya toplanmış, bizi bekliyorlarmış gibiydi. Ama biz niçin toplandıklarını bilmiyoruz. Onları yemek başında bulmuştuk. Bizi görünce yemeklerini bırakıp kalktılar. Ne kadar, "Yemekten kalkılmaz, yemeğinizi yedikten sonra görüşürüz," dediysek de onları bir daha yemekte tutamadık. İçeriye girip oturduk. Ben dışarıda nöbette kaldım. Ev sahibi beni görünce, "Heval sen niye içeri girmiyorsun, niye dışarıda kaldın?" diyerek; "Sen de gir, ben sizin nöbetinizi tutarım," dedi. "Nöbet tutmak sizin değil, bizim görevimiz ve ben de o yüzden buradayım," dedim.

Kendi aralarında, "Bunlar diğerleri gibi değiller. Kendi işlerini kendileri yapıyor. Ne Komala'ya, ne de KDP'ye benziyorlar," diyorlardı. Kendi aralarında konuşarak yaptıkları bu tespitler aslında yanlış değildi. Çünkü hareket olarak biz gerçekten diğerlerinden farklıydık. Onlar peşmerge, biz ise gerillaydık. Örgütlenme, hare-

ket tarzı, savaş tarzı, öncülük ve ideolojik olarak da hiçbir benzerliğimiz yoktu. O konuda büyük deneyimleri vardı. O yüzden aramızdaki farklılıkları da anında görebiliyorlardı. "Kendi güvenliklerini de çok disiplinli bir şekilde kendileri tutuyor," diye kendi aralarında fısıltıyla durmadan konuşuyorlardı.

Bu ilk bırakılan izlenim ve aynı zamanda ilk bırakılan etkiydi. Kadın, yaşlı, erkek, çocuk herkes bu nöbet tutuşumuzdan etkilendi. Arkadaşlar içeri girer girmez onları yemeğe oturttular ama bir yandan da peş peşe soru soruyorlardı arkadaşlara. Kadın, yaşlı, genç demeden herkes merak ettiğini, hakkımızda öğrenmek istediğini soruyor, arkadaşlar da bir yandan yemek yerken öte taraftan sorularına cevap vermeye çalışıyorlardı. İnsan, sorularından ilgilerinin düzeyini anlayabiliyordu. Çünkü yaşamdan tutalım pratik ve düşmana kadar çok geniş bir çerçevede soruyorlardı. Sorularının içinde en çok dikkatimi çeken ise, "Heval neden gelmek için bu kadar geç kaldınız?" oldu.

Bu soru bizim bir gün mutlaka geleceğimizi beklediklerini gösteriyordu. O yüzden geç gelmekle onları bekletmiş oluyoruz. Halkın bu ilgisi gelecekteki mücadeleye katılımını gösteriyordu. Bu ilgi bizde de büyük bir umut ve heyecan doğruyordu. Ama aramızda bir sorun vardı. Onlar Soranca lehçesinde konuşuyor, biz ise çoğunluğumuz Kurmanci lehçesinde konuşuyorduk. Bu yüzden birbirimizle anlaşma noktasında kimi zorlanmalar yaşıyorduk. Bizimle birlikte, lehçesi Soranca olan bir arkadaş vardı. O arkadaş daha rahat anlaşmamız için yardımcı oluyordu. Yerime bir nöbetçi gelip ben içeri girdiğimde bu manzaraya tanık oldum. Ben de daha önce birkaç kelime Soranca öğrenmiştim. O yüzden içeriye bildiğim o Soranca sözcüklerle girdim. Konuştuklarımı duyunca birbirlerini çağırarak, "Lehçemizi bilen biri geldi," diyerek hepsi birden başımda toplandılar.

Birkaç kelime de olsa Soranca konuştuğumu görünce daha çok heyecanlanmaya başladılar. Ve birbirlerini çağırarak, "Gelin gelin, bakın dilimizi bilen biri de var içlerinde," diyorlardı birbirlerine. Bu durumu görünce ben oturmak için uygun bir yer aradım. Baktım,

evin bir köşesinde oturmuş, ortamda olup bitenleri izleyen bir yaşlı var. En uygun yer orası olsa gerek diyerek gidip onun yanına oturdum. Odadaki en yaşlı insandı. Çok şey yaşadığı belli oluyordu. Görmüş geçirmiş biriydi. Bir köşeye çekilmiş, konuşulanları dinliyor, kafa sallıyordu sadece. Bu bile neler yaşadığına işaretti. O yüzden onun yanına oturdum. Oturur oturmaz, "Amca sen ne düşünüyor, neler söylüyorsun bu konuda?" diyerek sohbetin merkezine onu aldım.

Durup yüzüme baktı. Belli ki vereceği cevabı düşünüyor. Ama nereden ve nasıl başlayacağına daha karar vermemiş gibiydi. Çünkü bizi ilk defa görüyordu. Epey düşündükten sonra, "Oğlum aslında size söyleyeceğim çok şey var. Size anlatılacak çok şey var ama siz daha yeni geldiniz. Daha sizi tanımıyorum, sizi biraz tanıyalım, ondan sonra anlatılması gerekenleri tek tek anlatırım. Ama yine baştan birkaç şey söyleyebilirim," diyerek sözlerine başladı. "Mahabat Kürt Cumhuriyeti kurucusu Qazi Muhammed ve arkadaşları idam edildi. Çocuk yaşta o idamlara tanık oldum. Gözlerimin önünde idam edildiler. Onların idam edilişi çocuk kalbimde bir yara açtı. Daha sonra Dr. Qasımlo geldi. Alanda bir sürü çalışma yürüttü ve önemli bazı faaliyetlerde bulundu. O da komployla öldürüldü. Onun katledilişi kalbimde bir yara daha açtı. Ardından Şerefkendi aynı komployla öldürüldü, bende bir yara daha açıldı. Ardından hiç görmediğim, ilk defa ağzından PKK adını duyduğum, bir de her dört parçayı savunan Abdullah Öcalan esaret altına alındı. Yüreğimdeki en son yarayı da o açtı," dedi. "Açılan bu yaraları kaldıramayan kalbim zayıf düştü. O yüzden ben yeni hastaneden geliyorum ve bu gördüğünüz insanlar da beni ziyarete gelenlerdir. Şimdi siz de onların arasına bir ziyaretçi gibi karıştınız. Hani derler ya, iyi olacak hastanın ayağına doktor gidermiş. Şimdi benim için öyle oldunuz. Sizi görmem iyi oldu. Hep böyle bir günü bekledim. Çünkü kalbimin son atışlarının da sizin için olmasını istiyorum. Ve öyle de olacak. Sizin için şimdilik bunları söylüyorum. Ama ileride gidip gelmeye devam ederseniz size söyleyeceğim daha çok şey var. Anlatacaklarım var. Çünkü yüre-

ğim yaralarla dolu. Açılan yaraların dermanı ancak siz olabilirsiniz. Yaşadığım acılara ancak siz son verebilirsiniz. Ömrümü bu acılarla geçirdim. Ama bir gün mutlaka Kürtlerden birileri çıkıp bu acıları sevince dönüştürecek diye bekledim. Sizden önce çıkanlar bunu başaramadı. Ama sizin başaracağınıza inanıyorum," diyerek yaşadığı acıları, çektiği özlemleri dile getirdi.

Sohbetimiz başka konulara kaymıştı. Ama içinde yine o alanda geçmiş yıllarda yürütülen mücadele, bundan çıkarabileceğimiz dersler üzerineydi. Gece durmadan ilerlemişti. Koyu sohbet, gecenin o denli ilerlemesini fark etmemize de engel olmuştu. Sonunda o ailenin reisinin de konuştuğum yaşlı ve odadaki diğerlerinin hepsinin de onun çocukları olduğunu öğrenmiştik. Artık kalkmamız gerekiyordu. Onlardan kalkmak için izin istedik. Ama ondan önce amcaya bize ilişkin söylemek istediği başka şeylerinin olup olmadığını sorduk. Tedbiri hiçbir zaman elden bırakmamamız gerektiğine bir kere daha vurgu yaptıktan sonra, "Bir sefer daha geldiğinizde buradaki halkın dilini bilen birilerinin içinizde olması daha iyi olur. Sizin dilinizden fazla anlamamamıza rağmen duruşunuzla bize bir şeyler anlattınız. Bu bizim ve sizin için önemlidir. Eğer bunları dikkate alırsanız halk sürekli sizi bekliyor. Geleceğinizi herkes tahmin ediyordu. Çünkü hareketin ismi üzerinde, her dört parçanın örgütü deniliyordu ama biraz geç geldiniz."

Nereye gideceğimizi kimseye söylemeden gitmek istiyorduk. Yola çıkmak için ayağa kalktığımızda yaşlı bilgenin yaptığı bir işaretle herkes ayağa kalktı. "Heval gideceğiniz yere biz sizi götürürüz," diyordu herkes. Yaşlı, genç herkes biz sizi götürürüz diyor. Birkaç genç öne çıktı ve "Arkadaşları biz götüreceğiz," dediler. Babaları yerel üslupla üzerlerine giderek, "Siz cahilsiniz, gençsiniz tecrübeniz yok; bu yüzden arkadaşları gitmeleri gereken yere sağlam götürmeyebilirsiniz, onları biz götüreceğiz," diyerek orta yaşlı iki kişi öne çıktı.

Kararı onlar vermişti. Yani bizimle gelecek olanları belirlemişlerdi. Bize "Heval hazırsanız yola çıkalım," dediler. Yola çıktık, yaşlılardan biri önde, biri arkada bizi ortalarına alarak gitmemiz gereken

yere doğru yola çıktık. Yolda neden gençlerin bizimle gelmelerine izin vermediklerinin açıklamasını yapmaya başladılar. Öndeki, "Gençlerin aklı bir karış havada, yolda korucu var, mayınlı arazi var düşmanın hareketliliği olabilir. Onlar bunların hiçbirine dikkat etmeyebilirlerdi. O yüzden sizi sağlam gitmeniz gereken yere biz ulaştırmak istedik," dediler. Bizimle gelenlerden biri ayağından aksıyordu. Neden aksadığını sorduğumda, "Heval KDP'nin henüz tasfiye olmadığı dönemde düşman bir defa geldi hepimizi köy meydanında topladı önce. Orada biraz işkence yaptıktan sonra bu kez bizi şehre götürdü. Günlerce orada da işkencede kaldık. Ayağım o işkencelerden bir hediye olarak kaldı bana. Çektiğim o işkencelerin sonucu sakat kaldı. Ama çok önemli değil. Çünkü bize ne yapsa düşmandır. Düşmandan medet ummak kötüdür. Düşmandan zulüm görmek kötü değil. Çünkü düşman olduğu için yapıyor. Bunun bilincinde olmak gerekir. Düşmandan iyilik beklemek gaflettir diye düşünüyorum," dedi. Tabii söylediklerine espri katmadan da yapamıyordu. Düşmanın yaptığı işkenceyi araba yüküyle ölçülüyordu. "KDP'ye yardım yataklıktan bana bir traktör dayak attı ama size yardım ettiğimi görürse bu sefer bir kamyon dayak atar," diyordu.

Halk bizi iyi karşılamıştı. Doğu halkı her şeye hazır bir durumdaydı. Bizi sahiplenmeleri, bize moral vermeleri, orada yaşanan deneyimleri bize aktarmaları, oraya ilişkin verdikleri önemli bilgiler bunu gösteriyordu. Hepimizin kafasında, halk başlatılacak bir mücadeleyi bekliyor. Ellerinden geleni artlarına koymayacaklar. Zaten hepsinin düşmana büyük kin ve öfkeleri var gibi bir düşünce oluşmuştu. Bize kuryelik yapan yaşlılar önde, biz arkada yürüyoruz. Onlara ulaşmak için iki gün yürümüştük. Ancak gitmemiz gereken yere bizi aynı güzergâhtan götürdüklerini görüyorduk. İki gece boyunca yürüdüğümüz yolu iki buçuk saatlik bir kestirme yoldan bizi getirdiler. Ulaşmamız gereken yere sabaha doğru vardık. Oturup birkaç dakika soluklandıktan sonra bizi getiren köylülere; görevlerini yerine getirdiklerini, bizi sağlam ve kısa zamanda yerimize ulaştırdıklarını o yüzden artık evlerine dönebileceklerini söyledik. Tek kelime ile, "Heval şimdilik gitmiyoruz," dediler.

Neden diye sorduğumuzda, "Heval biz daha görevimizi tam yerine getirmedik. Sizi buraya ulaştırdık ama daha görevimiz bitmedi. Uykusuzsunuz. Biz buradan ayrılırsak acaba ne yaptılar, ne yapacaklar gibi düşüncelerden ötürü uykunuzu alamazsınız. Bunları düşünmeniz güvensizlikten değil, daha bizi tam tanımamanızdandır. O yüzden siz uykunuzu iyice alana kadar biz burada kalırız. Daha sonra birlikte bir yemek yedikten sonra çıkar gideriz," dediler. Aslında adamlar söylediklerinde haksız değillerdi. Çünkü onlardan sonra gerçekten söylediklerini düşünecektik. Hatta belki yerimizi birkaç yüz metre sağ yada sola doğru değiştirecektik. Bu gerillanın bir kuralıdır. Sadece halktan insanlara karşı bu kural yerine getirilmez. Gerilla bu kuralı göreve gönderilen arkadaşlarına karşı da yerine getiriyor. Çünkü savaş ortamında neyin, ne zaman ve nasıl olacağı hiç belli olmaz.

Onlar da bizim yanımızda kaldılar. Öğlene kadar uyuyup dinlendik. Onlar güvenliğimizi, yani nöbeti onlara bırakmamızı istiyordu. Ama biz gerillaydık. O yüzden güvenliğimizi kendimiz tutacaktık. Sonuçta güvenliğimizi yine kendimiz almıştık. Geldiğimiz yere yakın bir köy vardı. Meğer o köy de bizi getiren köylülerin akrabalarının köyüymüş. O yüzden tam kalkacağımız sırada gidip köyden çay ve kahvaltı hazırlayıp gelmişler. Onlarla birlikte oturup yemek yedik. Aksayan, "Gitmeden önce şimdi düşman size öncülük yaptığını ve oturup sizinle yemek yediğimi duysa ne yapar biliyor musunuz?" diye sorduktan sonra yine cevabını esprili bir şekilde kendisi verdi. "KDP için bir traktör dayat atmıştı, bu sefer bir kamyon dayak atar," diye son esprisini de yaptıktan sonra vedalaşıp ayrıldılar. Biz de kaldığımız yerden devam ettik. Yani alanı aldığımız bilgiler doğrultusunda dolaşarak daha fazla bilgi toplamaya, keşfini yapmaya, istihbarat almaya devam ettik.

Tabii bunları, karşılaştığımız o yaşlı bilgelerin verdikleri bilgiler doğrultusunda yaptık.

Girdiğimiz yerlerde bizden sonra kısa bir süreç içerisinde bizim diğer örgütlerden çok farklı olduğumuz, özellikle yaşam boyutunda farklılığımız anlatılmaya başlandı. Görenler anlatıyor, du-

yanlar anlatıyor. Böylelikle bizden daha çok, halk tarafından alanda propagandamız yapılıyordu.

Bir süre daha alanda kaldık. Yeni gittiğimiz yerlerde bizden önce haberimizin gittiğini gördük. Bu durum bir avantaj olduğu kadar, aynı zamanda bir dezavantajdı da. Çünkü halkın duyduğunu mutlaka düşman da duyardı.

Bir süre daha alanda kaldıktan sonra yeni bir durum değerlendirmesi yapmak için geldiğimiz alana dönmek üzere yola çıktık. Bir hafta kadar yürüdükten sonra üs alanımıza ulaştık. Bir gün dinlendikten sonra hareketin yönetimi bizimle bir toplantı yaptı. Toplantıda, alanda kaldığımız süre içerisinde yaşadıklarımızı, halkın yaklaşımını, yine diri ve mücadeleye hazır oluşunu anlattık. Bütün bunları not ettiğimiz defterlerimizden aktardık. Hareketin onun için yeni bir planlama ve görevlendirmeye gitmesi gerektiğine de vurgu yaptık. Aradan çok geçmeden hareket Partizan hareketi adıyla alana yeniden girdi. Büyük örgütlenmeler yaratıldı. Halkın büyük desteğiyle çok kısa zamanda önemli çalışmalar yürütüldü. Doğu Kürdistan'da kısa sürede büyük gelişmeler sağlanmıştı. Halkın istemi, özgürlük ve mücadeleye susamışlığı bu durumun ortaya çıkmasına neden oldu.

Alanda halk bizden etkilendiği kadar onun yaklaşımları da bizi çok etkilemişti. Çünkü mücadelemiz onlar içindi. Kavgamız onlar içindi. Onlar bu mücadele ve kavgaya hazır olduklarını gösterince bizi de etkilediler. Ve o gün söylediğim sözü hâlâ söylüyorum. Bu halkın önünde ne durabilir ki?

"Hiç kimse ve hiçbir güç," diye cevabını yine kendim veriyorum.

Şiyar Ziver

Bir Kopuş Hikayesi

Kürdistan dağlarında yürümeye başlamamın, dağ, bayır, ova demeden gerillacılık yapmamın üzerinden beş yıl geçmişti. Ülkemin kalbi, yüreği, beyni ve hiçbir zaman Kürtlüğünden vazgeçmeyen Anavatan'ın en kutsal yeri olan Botan'da geçmişti bu beş yıl. Uludere'den Kela Memê, Tenin'den Hafatin'e kadarki alanlarda beş yıl geçirdikten sonra '96 yılında Mardin'e düzenlemem yapıldı.

Mücadelemizde oynadığı rol, katılımları ve serhıldanlarıyla tarihimize altın harflerle adını yazdıran Mardin'de gerillacılık yapmak büyük bir onurdu. Nice yiğit arkadaşlarımızın gerillacılık yaptığı bir yerdi. Oraya gidip gerillacılık yapmak bir nevi onların ayak izleri üzerinde yürümek, onların bıraktığı yerden bayrağı devralıp taşımaktı. O yüzden büyük bir gururla Mardin'e gitmek için yola çıktım. Zaten düzenlemem yapıldığında Botan'daydım. Oradan Mardin'e geçmek için yolum çok uzun olmayacaktı. Ama her taraf düşman tarafından kuşatıldığından, geçmek için olağanüstü bir çaba göstermek gerekiyordu. Kırk iki kişilik bir gurup olarak bir haftalık tehlikeli bir yolculuktan sonra Mardin'e ulaştık. Bizimle yirmiye yakın kadın arkadaş da gelmişti. Eyalete müdahale olarak gittik. Cemal arkadaş o zaman merkez karargah komutanı olduğu için bizi o örgütleyip gönderdi.

Mardin'e gittiğimiz yıl Mawa ile birlikte Mardin beş bölgeden oluşuyordu. Yönetim düzeyinde oraya gitmiştim. O yüzden eyaletin geniş yönetiminde yer alıyordum. Bir de bölge komutan yardımcılığı görevini yürütüyordum. Ulaştıktan bir iki gün sonra kalacağım alan belirlendi. Düzenlemem Mardin'in bölgelerinden biri olan Kerboran'a yapıldı. Bölgede otuz ile otuz beş arasında arkadaş vardı. Eskiden taburlar hareket ediyordu o bölgede. Ancak

gerek Mardin'in daha önceki yıllarda verdiği kayıplar ve gerekse '95 yılından sonra değişen savaş taktiğimizin gereği olarak artık tabur yerine bir birlik kadar güç orada bırakılmıştı. Ama o sayının tamamı da birlikte hareket etmiyordu. Bölge olarak çok geniş olduğu için Hezex (İdil), Kerboran ve Çiyayê Sitê diye üç alan olarak belirlenmişti. O yüzden gücümüzü üç takım şeklinde örgütlendirdik. Bir takıma ben, bir takıma Ari, bir takıma da Çiyayê Xelili adındaki arkadaş komuta ediyordu. Çiya arkadaş daha sonra yaralı, düşmanın eline geçti. Ari ise kaçtı. Tabii kadın arkadaşların da düzenlemesi oldu. Her bölgeye beş kadın arkadaş gidecek şekilde düzenlemeleri yapılmıştı. Bizim alana üç kadın arkadaş gelmişti. Biri Kerboranlı Şilan arkadaştı, biri Mızgin Amudê, diğeri de Kurtalanlı Sozdar arkadaştı. Kadın arkadaşlar bizimle geldi ama '97 yılında Önderlik geri çekilmeleri için bir talimat gönderdi. İstememelerine rağmen Önderliğin talimatı olduğu için geri çekildiler. Ancak bizimle gelen o arkadaşların büyük bir bölümü daha sonraki yıllarda şehit düştüler.

Alanıma geçtiğimde yaz aylarıydı. Mevsim gerillanın eylem yapma mevsimiydi. Zaten gerillada ilkbahar, yaz ve sonbahar ayları etkin faaliyet mevsimleridir. Bu etkin faaliyetlerin başında da eylem yapmak gelir. Zaten gerilla duruşu, varlığı, yürüyüşü bir eylemdir; geceye, kara, soğuğa ve yağmura karşı. Tabii bir de gerillayı gerilla yapan, esasta onun düşman hedeflerine karşı gerçekleştireceği eylemleridir. Çünkü bu hedeflerin hepsi ülkemizi işgal eden düşman kaleleridir. Düşmanın topraklarımıza giriş ve orada kalmasının temel ayaklarıdır. O yüzden bu hedeflere yönelik eylem yapmak, bunları darbelemek için gerilla hep hareket halinde olur. Bununla birlikte bazen yaşadığımız erzak sıkıntılarından dolayı da eylem yapmak zorundaydık. Eylem yaparak erzak çıkarmaya çalışıyorduk. Ayrıca yapacağımız eylemlerden sonra çıkaracağımız erzakla kış üslenme hazırlıklarımızı yapmamız gerekiyordu.

Ama gücümüz sadece bir takımdı. Sadece bu bir takımlık güçle yapacağımız eylem çok fazla sonuç almayabilirdi. O yüzden o dönemde bazı eylemeleri merkezi olarak yapıyorduk. O yüzden diğer

alanlardaki takımları da çağırdık. Sitê alanında düşman karakolları, çete köyleri, bir de biz vardık. Onun dışında hiç kimse yoktu. Çünkü alandaki bütün köyler boşaltılmıştı. O yüzden çok ciddi ve sürekli erzak sıkıntısı çekiyorduk. Bütün bölgelerde aynı sorun vardı. Mesela Bagok'ta arkadaşlar haftada ancak bir yük un bulabiliyorlardı. Onunla da un çorbası yaparak idare ediyorlardı. Yaz aylarında bu sorunlar yaşanıyordu. Yaz ortasında haftada bir yük un bulan güç, kışın çok daha ciddi sorunlar yaşardı. Yani kısacası o zaman yoklukla yaşıyorduk. Yoklukla idare ediyorduk. Ama gerillanın inancı her şeye yetiyordu. Her türlü zorluğu yeniyordu. İrade ve inançla yürüyor, yürütüyor, eylem yapıyor ve kış hazırlıklarını yapıyorduk. En büyük gücümüz inanç ve irademizdi. Kerboran'da yaşadığımız da Bagok'tan çok farklı değildi. Orada da erzak alabileceğimiz sadece bir ilişki vardı. Bütün gücümüz o ilişki üzerinden idare ediyordu. Diğer yerler askeri alanlardı ve çetelerdi. Çetelerle ilişkiler yoktu. Arkadaşlar ilişkilerde zorlanıyorlardı.

Bu duruma, bu sefer gerillacılığın tersten uygulanması sonucu gelinmişti. Daha önceki yıllarda Mardin'de gerillacılık halkla iç içe olan bir tarzda yürütülmüştü. Ondan sonra, Serhat unsuru alana gitmiş, bu kez tek bir ilişki bile bırakmadan gerillanın tamamını dağa çekmişti. Halkla ilişkileri kesmiş, gerillayı bu kez tümden halktan koparmıştı. Bütün bunları, işte, gerilla halkın arasında yozlaşıyor adı altında yapıyordu. Serhat, bu tersten uygulamayla kendisinden daha önceki tasfiyecilerden daha fazla Mardin'e zarar verdi. Tasfiyecilerin yapmak isteyip de yapamadıklarını o tamamladı. Hatta en son darbeyi kendisi böyle bir uygulamayla Mardin'e vurmak istedi. Çünkü gerillayı halktan koparma söylemi, Doğan Güreş-Tansu Çiller ikilisinin de söylemiydi.

'94 operasyonlarının temel hedefi halkla gerillayı birbirinden koparmaktı. O yüzden binlerce köy yakıldı, halkımızdan milyonlarcası ata, baba, dede topraklarından göçertildi. İşte, Serhat onların yapmak istediğini yapmıştı. Halktan koparılan gerillada imkan diye bir şey kalmazdı. O yüzden açlık, yokluk, imkansızlık başlamıştı. Gerilla halktan koptuktan sonra düşman da köylere yönelerek hepsini

yakıp yıktı. Ondan sonra da halkla ilişki kurmakta zorlanmalar yaşanmaya başlamıştı. İmkansızlıktan dolayı yaz aylarında bile kara lastik giyiyordu arkadaşlar. Arkadaşların üzerindeki elbiselerin yama yapılmadık bir yeri kalmamıştı. Ama gerilla inanç ve iradesi ile vardır. Onu yürüten, savaştıran, yaşatan moral değerleri vardı. O yüzden o imkansızlıklar içerisinde büyük kahramanlıklar doğdu.

Eyalet erzak, cephane, lojistik sıkıntılarını ciddi boyutta yaşıyordu. Planladığımız eylem için üç alandan üç takımı bir araya getirdik, ama onun için de erzak bulmamız gerekiyordu. Yani bir araya gelen gücün bir arada kalacağı eylem süresince de erzak ihtiyacını karşılamak gerekiyordu. Bir arada kalacağımız birkaç günlüğüne bile erzakımız yetmiyordu. O denli büyük sıkıntı yaşıyorduk. Ancak bu sefer daha önceden tedbirimizi almıştık. Bazen erzak bulmak için eylem yapıyorduk. Yapacağımız eylemle de erzak ele geçirmeyi düşünüyorduk. Ki erzakımızın bir kısmını da sürekli öyle karşılıyorduk. Eylem yapmayı planladığımız yer Kerboran'ın üzerindeki tepeydi. Çünkü askerler o tepeyi sabah tutup akşama doğru bırakıyordu. Biz de akşam tam çekileceği sırada yönelip sonuç almayı düşünüyorduk. O zaman teknik de o kadar çok gelişmemişti. Yani düşman bugünkü gibi tekniği hem iyi kullanmıyordu hem de çok kullanmıyordu. Tank vardı ama fazla rolünü oynayamıyordu. Bazı yerlerde lazer vardı ama o kadar da etkili değildi. O zaman Kerboran'da da bir tank vardı. Ancak lazerli olup olmadığını çok fazla hatırlamıyorum. Akşamüzeri askerlerin tepeyi bırakıp çekileceği sırada vurursak tepeyi alabiliriz diye düşünüyorduk.

Sitê takımının o zamanki takım komutanı Ari'ydi. Yardımcısı da Welat adındaki yaşlı bir arkadaştı. Welat arkadaşı evden tanıyordum. Adı Ali ve bir gözü kör olduğu için Kör Ali diye tanınıyordu. O arkadaş hâlâ içimizde ve yanılmıyorsam şimdi Hafttanin'de olmalı. Önceleri milisti. Düşman, köyünü yakınca bir daha dağdan inmedi ve gerillacılığa devam etti. O arkadaş o alanda çok tanınıyordu. Kaldığı Sitê alanını adım adım biliyordu. Bütün yollarını, sularını, yani her yerini biliyordu. Düşman da o arkadaşı çok iyi tanıyordu. Sesinin geldiği telsizler takibe alınıyordu. Ve ardından önüne pusu atı-

lıyordu. Kullandığı yolların tamamı düşman tarafından öğrenilmişti. Düşman sesini telsizden aldıktan sonra birkaç pusu çıkarıyordu.

Ari ise emeksiz biriydi. Mardin'de insan emeksiz yaşayamaz. Bizde komutanlık görevlerde öncü olmaktır. Belki görev gereği mutfak ve fırın işlerine insan yetişmeyebilir ama diğer görevlerin hepsinde önde olmak komutanlığın gereğidir. Çünkü bizde komutanlıktan önce arkadaşlık gelir. Arkadaşlarıyla arkadaşlık yapamayan, onlara komutanlık da yapamaz. Kuzey alanlarında sürekli hareket halindesin. Günlük olarak nokta değiştiriyorsun. O yüzden nokta değiştirirken yada erzak görevine giderken payına düşen yükü almak zorundasın. Bazen yük olarak sana sac yada tencere de düşebilir. Komutan da olsan bu yükünü almak zorundasın. Ama Ari'ye öyle bir yük taşıtmak mümkün değildi. Kendini ayrı gören, görevlerden kaçan biriydi. Bir de hayatı emeksizlik üzerine kuruluydu. Böyle biri olduğu için arkadaşlar tarafından hiç sevilmiyordu. Hatta arkadaşlar ondan nefret ediyordu. Zaten daha sonra kaçtı. Onun kaçışıyla PKK'de emeksiz kalınamayacağı konusunda bir kere daha netleştim. İnsan başka yerlerde emeksiz hatta hiçbir iş yapmadan kalabilir, yaşayabilir ama PKK'de bu olmaz.

Yardımcısı olan Welat arkadaş da onu hiç sevmiyordu. Bu arada biz Welat arkadaşa yaşından, bir de sevgimizden ötürü ihtiyar anlamına gelen "kalo" diyorduk. Toplantılar yaparak arkadaşların onu idare etmesini söylüyorduk. Onun dışında başka bir şey yapamıyorduk.

Welat arkadaş bir ay içinde sekiz defa pusuya düşmüştü. Hem o durumdan dolayı hem de yapacağımız eyleme o takımın da katılması için onları da yanımıza almıştık. Eyalet genelinde erzak sorunu vardı. Ancak en fazlı sıkıntıyı o takım yaşıyordu. Onlar erzaklarını Hezax yada Mawa'dan alabiliyorlardı. Her iki yer de alandan çok uzaktı. Her iki yer de iki gecelik yol kadar uzaklıktaydı. Bizim yanımızda biraz erzak vardı. Biz de o erzakı Hezax'taki bir ilişkimiz aracılığıyla getirmiştik. Keşfe giderken onlara, erzakın bir kısmını eylem için bırakıp geri kalanını biz dönene kadar alanlarına çekmesini söyledik. Eylemden sonra alanlarına çekilmeleri güvenlik açısından daha uygundu. O yüzden eylemden sonra doğrudan alanlarına çekilmeleri için erzakı önceden götürmelerinin daha iyi olacağını söyledik.

O yüzden onları orada bırakıp yanıma aldığım iki arkadaşla tepenin keşfine gittik. Kerboran'ın iki tarafının da keşfini yaptık. Nerden girip nerden geri çekilme yapacağımızı belirledik. Ardından düşman, güçlerine herhangi bir müdahale gelmesi durumunda ne yapabilir, o durumda biz ne yapmalıyız gibisinden bir hesap da yaptık. İki gün boyunca keşif yerinde kalarak keşfimizi yaptık. Düşmanın burnunun dibindeki bağlara girerek keşif yaptık; çünkü o zaman inisiyatif ve üstünlük bizdeydi. Düşman tuttuğu yerde çakılı kalıyordu. Büyük güçlerle operasyon yapması dışında araziye çıkamıyordu. Kaldığı yerde kendisini savunuyordu sadece. Düşman güçlerinin üzerinde gerillanın ağırlığı ve korkusu vardı. Gerilla bölgede en büyük otoriteydi.

Keşfimizi bitirdik. Artık noktaya geri dönecektik. Eylemi yapmak için de arkadaşların erzaklarını götürüp geri dönmesini bekliyorduk. Onlar geldikten sonra eylemi başlatacaktık. Eylem için hedefe daha yakın olsun diye Çiyayê Dilan denilen yere gitmiştik. Eylemde yöneleceğimiz tepe ile kaldığımız Çiyayê Dilan arasında düşmanın sabit tuttuğu üç tepe daha vardı. Keşfini yaptığımız tepeden bir tim çıkıp sabit tutulan yere doğru gitti. Oranın gücü olduğunu düşündük. Kalo arkadaş onlar takınca erzaklarını alıp çıkmışlar. Ancak meğer Kalo arkadaş onlar erzaklarını alıp yola çıkmadan önce muhabere yapmışlar, sesini tanıyan düşman yoluna pusu atmak için o timi çıkarmış. Onlarla bağlantı kurmak istersem kurabilirim. Ancak o timin onlar için çıktığını tahmin etmiyorduk.

O gece de tepemizde bir tepsi gibi duran dolunay vardı. Zaten dolunay zamanlarında düşman çoğunlukla ya yol hatlarına pusu atar yada operasyonlar yapardı. Dolunay hep güzelliğin sembolü olarak bilinir. Öyledir de. Ama gerilla için bu böyle değildir. Çünkü dolunaylı günlerde ya pusulara takılmışız yada büyük operasyonlar başlamıştır. O yüzden dolunayın bizdeki anlamı ya pusuya takılmak yada operasyona takılıp çatışmaya girmektir. Bu da savaşın bir başka yüzü, yada gerçek yüzü. Güzelliğin sembollerini çirkinleştiren yüzüydü.

Dört saat yol aldıktan sonra gece saat on iki civarında noktaya vardım. O zaman bir bölge komutanı daha vardı. Onunla otur-

muş keşfi, yapacağımız eylemi tartışıyorduk. Keşif tamamdır. Bölge gücünü de toplamışız. Keşiften çıkardığımız sonuca göre düşmanın üzerinden silah bile kaldırabiliriz diyoruz. Eylem için erzak ve cephane de ayarlamışız. Eylemi yapmak için her şey hazırdır. Sadece o arkadaşların geri gelmesini bekliyoruz.

Tam o sırada silah sesleri gelmeye başladı. Silah sesleri gelince arkadaşların pusuya düştüklerini anladık. Arkadaşlar gidip düşmanın içine giriyor. Eyaletin en seçkin gücü o takımdaydı. Çünkü çok zor bir alandı. Sıkıntılar ve düşman içerisinde kalan bir alandı. O yüzden en atik, çevik, deneyimli ve tecrübeli arkadaşları o takıma düzenlemiştik. Yarım saat içinde Ari ile Kalo yani Welat arkadaş bize ulaştı. Bir takım arkadaştan sadece ikisi gelmişti. Biri takım komutanı, diğeri de yardımcısıydı. Yani kısacası diğer arkadaşları bırakıp gelmişlerdi.

"Arkadaşlar nerede?" diye sorduğumuzda Ari yüksek perdeden atmaya başladı. Arkadaşlar gidip ilk iki mevziiyi geçiyor. Düşman da o zaman arkadan gelecek büyük grubu vurmak için öncülere karışmıyordu. Onlar ilk iki mevziiyi geçtikten sonra diğer arkadaşlar da gidip mevziilerin arasına giriyor. Düşman o zaman arkadaşları vurmaya başlıyor. Ari ve Welat öncü oldukları için kurtuluyorlar. Welat o araziyi avuçlarının içi gibi bildiği için sürekli o, takımın öncüsüydü. İkisi düşmanı bir iki kere tarıyor, ardından kendilerini yere atarak kurtarıyorlar. Diğer arkadaşlar ise düşmanın arasında kalıyor. Ama arkadaşların kaldığını bilmiyorlar. Onlar herkesin kendini kurtardığını düşünüyorlar. O gece o pusuda katılımı, dürüstlüğü, temizliği ve sadeliğiyle tanınan Felat adında genç bir arkadaş ile Siirt koçerlerinden olan Hogir adındaki arkadaşlar şehit düştü. Genco adında Amed Bismilli bir arkadaş vardı, o da önce yaralanıyor. Arkadaşlar onu alıp pusu yerinden uzaklaştırıyor. Sabaha doğru olduğu için arkadaşlar onu daha fazla uzaklaştıramıyorlar. Beş yüz metre kadar uzaklaştırdıktan sonra saklıyorlar.

Durum böyle olunca, "Bu kez ne yapabiliriz?" diye, kendi aramızda tartışmaya başladık. Alanın diğer takımları da eylem için toplanmış, hepimiz bir aradayız. Olası bir operasyonda kayıp da

verebiliriz. Ari onlar arkadaşları düşmanın içinde bırakıp gelmişler. Arkadaşların şehit düştüklerinden de haberleri yok, bunun üstüne bir de düşmanı biz vurduk diyordu. Arkadaşların tamamı pusudan sağlam çıkmış diye bir de yanlış bilgi verdiler. Artık sabah olmak üzereydi. Oradaki gücün hepsini parçaladık. Savunmalı bir şekilde mevzilendirdik. O pusudan sonra bir operasyon çıkabilir diye tedbirimizi almak zorundaydık. Düşman telsizlerini takip ediyoruz. Bir ara iki kişiyi vurduk diye anons yapmaya başladılar. Hava tam aydınlanmadan pusudan kurtulan bazı arkadaşlar daha geldi. Arkadaşlar bize durumu anlattılar. Hava tam aydınlandı. Artık gündüz oldu. Düşman, arkadaşları pusuya düşürdüğü yerlerde araziye çıkmaya başladı. Bir süre araziyi taradıktan sonra saat dokuz civarında Genco arkadaşı da yaralı ele geçirdiklerini telsizle birbirlerine aktardılar. O arkadaş sağ ele geçince durumumuz biraz daha zorlaştı. Mardin alanında da otuz, otuz beş arkadaş civarındaydık. Herkes her yeri biliyordu. Erzak yerlerimiz yine hareket tarzımız, kaldığımız alanları hatta noktalarımız bile bütün arkadaşlar tarafından biliniyordu. Eylem otomatik olarak sabote oldu. Çünkü ele geçen arkadaş da eylem keşfine gittiğimizi ve eylem yapacağımızı biliyordu. O gün bizim bulunduğumuz alana yönelik herhangi bir operasyon çıkmadı. Akşama doğru pusuya giren arkadaşlardan geri kalanlar da çıkıp geldiler.

Yönetim olarak durum değerlendirmesi yapmak için toplandık. Aynı akşam noktamızı da değiştirerek daha güvenlikli bir yere gittik. Hem kendimizi daha iyi savunabileceğimiz hem de düşmana darbe vurabileceğimiz yeni bir noktaya gittik. Gittiğimiz yeni noktada Sitê takımıyla önce bölge komutanı toplantı yaptı. Takımdaki arkadaşların hepsi Ari'nin görevden düşmesini önermişti. Arkadaşlar gerilla ve arkadaşlık kuralları gereği haklıydılar. Çünkü bırakalım bir komutanı, yapıdan arkadaşlar bile herhangi bir pusuda yada çatışmada arkadaşlarını bırakıp gitmezdi. Bu, gerillanın başta gelen kurallarından biriydi. Arkadaşlık kurallarımızın başında geliyordu. Bir yaralı arkadaşı kurtarmak için on arkadaşın şehit düştüğü günler olmuş. Yine arkadaşlarının cenazesini kurtarmak için az kayıp

verilmemişti mücadele tarihimizde. Bölge komutanı geldikten sonra yeniden toplandık. Arkadaş durumu aktardı ve o yüzden de bir süre benim o takımla hareket etmemin iyi olacağını söyledi. Çünkü takım bir ayda sekiz defa pusuya girmiş, kayıplar verilmiş; bu arkadaşları olumsuz etkileyebilirdi. Arkadaşların olumsuz etkilenmemesi, morallerinin düzelmesi, yaşanan kayıpların intikamını almak için başka bir yerde bir misilleme eylemi yapmamız için bile olsa oraya gitmemin iyi olacağı, toplantının ortak görüşü olarak ortaya çıktı. Benim için fark etmezdi. Çünkü sonuçta nerede daha çok yararlı olacaksam orada olmak benim içinde önemli bir şeydi.

Alana geçmek için hazırlıklarımızı yaptık. Giderken biraz erzak da götürmemiz gerekiyordu. Fakat bu sefer, erzakı bulunduğumuz alandan almak yerine Mawa'daki Haki arkadaşın yanından almayı daha uygun gördük. Haki arkadaş onların yanına gitmek için aynı gece yola çıktık. İki gece yürüdükten sonra onlara ulaşabilirdik. Bir gecelik yol aldık ama Mawa'ya yetişmedik. Sabah olmak üzereydi. Geldiğimiz yerde kalmamız için çok uygun değildi. Ama o saatten sonra gidecek başka yer de yoktu. Gerillanın yaratıcılığı zaten buradan geliyor. Bulunduğu her yeri yaşam yeri yapmak gerillanın özelliklerinden biridir. O yüzden bulunduğumuz yerdeki çalılıkların arasına saklanarak, günü orada geçirmeyi uygun gördük. Akşama kadar o çalılıkların arasında gizlenerek kaldık. Akşam karanlığı çökmeden önce arkadaşlarla kısa bir toplantı yaptıktan sonra yola çıksak daha iyi olur diye düşündüm. Yaptığımız toplantıda arkadaşlar yine Ari ve Welat arkadaşın görevden alınmalarını önerdi. Alana yeni gidiyordum, o arkadaşları da iyi tanımıyordum. Bir de alanı eni iyi tanıyanlardan biri Ari, bir diğeri de Welat arkadaştı. Her ne kadar yanımızda alanı tanıyan bir arkadaş götürdüysek de, onları hemen görevden almak iyi olmazdı. İkisini de görevden alırsak, kendilerini geri çekebilirler. O durumda çalışmalarımız durur. Ve arkadaşların intikamı için yapmayı düşündüğümüz eylemi de yapamayacaktık. Alandaki öncüler onlardır. Ben alanı hiç tanımıyorum. Bizimle olan arkadaşlar da oradan sadece bir defa geçmişler, onlar da alanı iyi tanımıyorlar. O durumda en iyisi bir süre onları

görevde tutup alana hakim olduktan sonra görevden almak daha iyi olur diye düşündüm. Düşündüklerimi arkadaşlara açıkça söylemedim ama bu yönlü bir karara gittim. Hava kararıktan sonra yeniden yola çıktık. Gece yarısına doğru Mawa'ya ulaştık. Arkadaşların bildiği, Haki arkadaş onların bir noktasına gittik ama noktada kimse yoktu.

Yanımızda da hiçbir şey yok, herkes sigara içiyor ama tütün kalmamış, erzak yok, o yüzden zorlanıyoruz. Arkadaşlarla bağlantı kurmaya çalıştık ama kodlarını bilmediğimiz için bağlantı kuramadık. Bir süre sonra bizden birkaç arkadaş gizli bir şekilde onların izini takip ederek gittikleri noktayı buldular. Arkadaşlar gidip birkaç yük erzak alıp geri döndüler. Yüklerden biri pirinç, biri bulgur, biri de undu. Bir yük kadar da ekmek getirmişlerdi. Ayrıca bize tütün de getirmişlerdi. Aslında aylarca aç kalabilen arkadaşlarımız, tütün konusundaki zafiyetlerine bir türlü doyurcu bir açıklama getiremiyorlardı. Aç, susuz, uykusuz kalabiliyorduk. Ama bir türlü tütünsüz kalamıyorduk. Bu çok ciddi bir zayıflıktı. Ama bir türlü de giderilemiyordu. Zaten birkaç gündü sigara içmemiştik. Arkadaşlar onların yanından gelir gelmez birer tütün sardık. Ben de kendi kendime, erzağımızı aldık, alana dönüp birkaç eylem yaparız diye düşünüyorum.

Erzağımızı aldığımıza göre artık alanımıza dönmemiz gerekiyordu. Ama o gece çıkamazdık. Vakit geçti. O vakitte hiçbir yere ulaşamazdık. Bir de zaten yeni yoldan geldiğimiz için de yorgunduk. O yüzden o günü orada geçirdik. Gecenin karanlık örtüsü yeryüzünü örtmeye başlayınca alanımıza dönmek üzere yola çıktık. Gecenin karanlığı başlıyordu. Başlayan karanlığın içinden yol alarak alanımıza dönecektik. Ama o karanlığın bize neyi getireceğini bilmiyorduk. Çünkü o karanlığın içinden bir pusu da önümüze çıkabilirdi. Ölüm yada yaralanma o karanlığın içinden çıkabilirdi. Karanlığın hükmünü sürmeye başladığı anda yola çıktık. Gece boyunca yürüdük. Sabaha karşı Mawa'dan çıkıp alanımıza geçeceğimiz yere ulaştık. Günü orada geçirdik. Akşam olunca yeniden yola çıktık. Mawa upuzun bir silsiledir. Silsilenin sonuna gelmiştik.

Artık oradan yol, boşaltılıp yakılmış bir köye gidiyordu. Alanımıza geçmek için o köyden geçmemiz gerekiyordu. Geçeceğimiz yolun üzerinde çok yakın olmasa da bir karakol da var. Ayrıca Gera Cafer denilen azılı korucuların olduğu bir köy vardı.

Onlar çok sayıda arkadaş şehit düşürmüştü, arkadaşlar da onlardan çok kişi vurmuştu. Düşmanın oyunlarıyla bu durum böyle sürüp gitmişti. Yolumuzun geçtiği boş köye yetişmek üzereyken alanı en iyi tanıyan Kalo, yani Welat arkadaş olduğu için önden gidip pusu olup olmadığını kontrol etmesini istedim. Kalo arkadaş, Ari'yi sevmediği için telsizini almak istemedi. O yüzden bana "Sen telsizini ver," dedi. Kalo yani Welat arkadaşı göndermemizin nedeni pusu yerlerini kontrol etmekti. Gerillacılık yapan biri pusu yerlerini tahmin eder. Pusu genelde ya boş köylerde atılır yada arazinin tek geçit yeri olabilen boğazlarda atılır. Geldiğimiz boş köy ve üzerindeki boğaz hem yolumuzun üzerindeki karakola hem de azgın çetelerin köyüne yakındı. Köye biraz daha yaklaşınca telsizimi Kalo'ya verip onu göndereceğim sırada, "Hheval Kalo, bak bir ay içerisinde sekiz defa pusuya düştünüz, ben de yeni geldim, bizi sağlam bir yerden götür, alanımıza geçip bir şeyler yapalım," dedim. Kalo dönüp, "Heval Bijar, üzerimizden soğuk rüzgârların bile esmeyeceği bir yerden geçeceğiz. O yüzden hiç merak etme," dedikten sonra yola çıkıp gitti. Ancak bütün bunlara rağmen içimde kötü bir his uyandı. Bu, yerlerden pusu var diyen cinsten bir histi.

Kalo gidip köyü geçtikten sonra biz de kendimizi köye bıraktık. O boğazı geçersek alanımıza gireceğiz. Ama yine de alanın merkezine ulaşamayacağız. Çünkü alan merkezine ulaşmak için daha bir gecelik kadar yolumuz kalıyordu. O yüzden boğazı geçtikten sonra bir yerde kalmayı düşünüyorduk. Ondan dolayı köyden mataralarımıza su doldurmamız gerekiyordu. Mardin'de gerillacılık her şeyini geceden ayarlamaktı. Gündüz hareket etmek yoktu. Girdiğimiz köyde çeşme de yoktu. Zaten Mardin genelinde de çok fazla çeşme yok. Hep sarnıç ve kuyudur. Mataralarımızı çıkarıp doldurduk. Hepimizin yükü vardı. Su galonları da yükümüze ek bir yük oldu. Ama kendi suyumuzu alıyorduk. O yüzden arka-

daşlar severek yapıyordu. Su almamak günü susuz ve çaysız geçirmek demekti. Yola çıkmak için Kalo'nun bize haber vermesini bekliyoruz. Suyumuzu da doldurduktan sonra Kalo'nun haber vermesini beklemeden yavaş yavaş onun gittiği yoldan, arkasından yürümeye devam ettik.

Bu arada Mawa Dağı'nın bir özelliği de oradaki menengiç ağaçlarının hepsinin köylüler tarafından fıstıkla aşılanmış olmasıdır. Her yeri fıstık yapmışlar. Fıstıklar da o yıl çok tutmuştu. Dallar fıstıkların altında eğilir olmuştu. Yaz sonuna doğru olduğu için fıstıklar da olgunlaşmıştı. Ama köylüler hâlâ toplamamıştı. Biz de yolda gelirken ceplerimize fıstık doldurmuşuz. Yani bir de onlar yükümüze eklenmiş. Ama yolda yemek yasaktı. Çünkü kabukları izlerimiz demekti. Bu da gideceğimiz yerin deşifre olması demekti.

Boğaza doğru tırmanıyoruz. Ama tam varmadan heval Kalo'ya, yani Welat'a yetiştik. Takriben on dakika daha yürürsek boğaza varırız. Welat arkadaşa üst tarafımızda kalan boğazın hangi boğaz olduğunu sordum. Boğaz'ın Gera Cafera'ya gittiğini söyledi. O boğaz dışında geçecek bir yol olup olmadığını sordum. "Sağından, solundan, üstünden yada herhangi bir yerinden geçiş imkanımız yok mu?" diye sormaya devam ettim. "Hayır," dedi. İlk defa görmeme rağmen bu alanda pusu için en uygun yerin orası olduğunu ama buna rağmen neden bizi oradan götürdüğünü sordum. "Gelin, gelin bir şey yok. Pusu olsaydı köyde olurdu, köyde olmadığına göre boğazda pusu yok," dedi. Boğaza vardık, arkadaşlar mola vermemizi istediler.

Boğazda neyin kalıntısı olduğunu anlayamadığım bir harebe vardı. Gidip onun sağına soluna oturarak mola verdik. Ama meğer gidip askerlerin ortasına oturmuşuz. Yüklerimiz sırtımızda. Mola verdiğimiz için birer sigara sarıp kefiyelerimizin altında yakıp avuçlarımızın içinde içiyoruz. Takımda alanı tanıyan üç kişi var. Ari, doğup büyüdüğü köy de orada olduğu için alanı iyi tanıyor. Kalo zaten orada büyümüş. Bir de Cemşit adında bir arkadaş var o da alanı tanıyor. Biz diğer arkadaşlar alanı tanımıyoruz. Ve zaten hepimiz de o alana yeni gelmişiz. Ben hiçbir yeri tanımıyorum, ilk defa o alana gelmiştim. Ama şöyle bir özelliğim vardı; bir defa geç-

tiğim bir yeri asla unutmuyordum. Yani arazi hakimiyetim iyiydi. Boğazda sigaralarımızı içerek dinleniyoruz.

Meğer askerlerle aramızda sadece yirmi metre kadar mesafe varmış. Yanlarında Gera Cafera'dan koruculer da varmış. Bizi vurmak için kalkmamızı bekliyorlarmış. Sigaralarımızı bitirdik. Yola çıkmadan önce, "Üç arkadaş önden çıksın," dedim. Alanı tanıyan arkadaşların üçü birden fırladı. Geriye biz araziyi tanımayanlar kaldık. Cemşit, Ari, Kalo her üçü birden gitti, ben köyde cihazımı Welat'a vermiştim. Her üçü geçip gitti. Herhangi bir şey çıkmayınca biz de gitmek için ayağa kalktık. Daha birkaç adım atmadan üzerimize silahlar çalışmaya başladı. Mermiler yağmur gibi geliyordu. O tepeler ve vadiler, mermi sesleriyle yankılanmaya başladı. Düşman yine öncüleri bırakmış, asıl grup olan bizleri vurmuştu. Askerlerin tam ortasında olduğumuzu seslerinden anladık.

Kendi aralarında bizi nasıl kuşatacaklarını, yollarımızı nasıl tutacaklarını konuşuyorlardı. Onların konuşmasından nereleri tuttuklarını yada tutmak istediklerini anlamadığımız için nereye gidebileceğimizi hesaplamaya başladım. Ama hiçbir yer bilmiyorum. Sadece geldiğimiz yoldan geri gidecek kadar araziyi biliyorum. İlk ateşten sonra herkes kendini yer atmıştı. Yere yatınca ateş hattından da çıkmıştık. Yani uzanmış vaziyette, mermiler sadece üstümüzden geçiyordu. Bizi almıyordu. Ama giderek etrafımızı sarıyorlardı. O durumda yapılacak tek bir şey vardı. O da onlara karşılık vermekti. Ama ferdi silahlarla değil. Onlara karşılık vermek de bizi kurtarmayabilirdi. B-7 ile vurmanın dışında hiçbir şey bizi kurtaramazdı. B-7'yi kullanan Zeki adındaki Kızıltepeli bir arkadaş vardı, daha sonra Bagok'ta şehit düştü. Onu yanıma çağırdım. Zaten birbirimizden de çok uzak değildik. Fısıltıyla konuşuyoruz. Arkadaş sürünerek geldi. Arkadaşları biraz daha cesaretlendirmek için birkaç adım kadar da sürünerek öne çıktım.

Karanlık bir gecedir. Askerler de durmadan rastgele tarıyorlar. B-7 kullanan arkadaşa silahını çıkarıp bir tane roket takmasını söyledim. Arkadaş söylediklerimi yaptı. Ardından mermi yağmuruna aldırmadan dizlerinin üzerine durarak B-7'yi asker ve koruculerın

ortasına gelecek şekilde ateşledi. Gelen bağırtılardan tam ortalarına düştüğünü anladık. Bu durum onların düzenini bozdu. Bir de saldırıya geçtiğimizi sandılar. Geri çekilmek için bu durum büyük bir fırsattı. Kullanmamız gerekiyordu. Arkadaşlara fısıltıyla hızlı bir şekilde sürünerek geri çekilmelerini söyledim. Seri hareketlerle hepimiz çemberin içinden çıktık. Yani öncülerimiz bir tarafa gitti, biz de geldiğimiz yoldan geri dönmeye başladık.

Birkaç adım daha uzaklaştıktan sonra sayı aldık. Bir arkadaşın eksik olduğunu gördük. Gelmeyen Bargıran adındaki arkadaştı. Bargıran Mawa'nın bir köyündendi. Bargıran arkadaş ayağa kalkarken yükünün ses çıkarmasından dolayı askerlerin yoğun ateşine hedef oluyor. O sırada kolundan iki mermi aldığı için geride kalıyor. Ama biz durumu bilmiyoruz. Ama şehit yada yaralı da olsa onu almadan gitmeyeceğimizi söyledik. O yüzden onu almak için bir grup çıktık. Biz pusu yerine onu almaya gidiyorduk. O sırada düşmanda ışıldak attı. Işıldağın aydınlatmasıyla baktık Bargıran arkadaş yola çıkmış bize doğru geliyor. Çabuk gelmesi için onu çağırıp yanımıza aldık. Yanımıza gelince yaralı olduğunu anladık. Bir arkadaşın şutukundan biraz keserek kolunu bağladık.

Bir takım arkadaş orada kaldık. Bir yaralımız da var ve hiçbir yeri de bilmiyoruz. Zaten alanı tanıyan her üç arkadaş da bizden koptu. İki telsizimiz vardı. İki telsizimizle birlikte dürbünlerimiz de onlarda kaldı. Ama pusudan hiçbir şeyimizi bırakmadan çıkmışız. Su galonlarımızı bile bırakmadan çıkmıştık. "Ama ya bundan sonra ne yaparım?" diye kara kara düşünmeye başladım. Telsiz olmadığı için hiçbir yerle bağlantı da kuramıyoruz. Bir de sabah operasyon çıkma olasılığı da var. Hiçbir yer bilmiyoruz. Nereye gideceğiz, kendimizi nasıl koruyacağız, üstelik bir de yaralı arkadaş var yanımızda. Bu soruların hepsine o an cevap arıyoruz.

Tam ben bunları kafamdan geçirirken, yaralı arkadaş, "Heval bizim köyün arkasında arkadaşların eski bir sığınağı var ve ben yerini biliyorum, oraya gidelim," dedi. Köyümüz dediği yer bulunduğumuz yerden iki buçuk saat kadar uzaktaydı. Düşman tarafından yakılıp yıkıldıktan sonra boşaltılmış bir köydü. Bir de

çok eskiden beri bildiği bir sığınaktı. Sığınağın kalıp kalmadığı da çok net değildi. Ayrıca yerini çıkarıp çıkarmayacağını da bilmiyoruz. Çünkü çocukluğundan beri oradan ayrılmıştı. Ama bütün bunlara rağmen onun dediğini yapmaktan başka bir çaremiz yoktu. Kaldı ki pusu yerinden o kadar uzaklaştıktan sonra kendimizi korumak çok fazla sorun olmayacaktı. Sonuçta biz gerillaydık. Ve gerilla, kendi başının çaresine bakacak kadar inisiyatifli ve yaratıcı olmalıydı. Oraya gittikten sonra sığınağı bulmasak bile çok sorun olmayacağını düşündüğüm için tamam dedim.

Ayaküstü arkadaşlara başka fikri olan var mı diye sordum. Kimseden ses çıkmayınca madem oraya gitmekten başka gidecek bir yerimiz yok, o zaman vakit kaybetmeden yola çıkalım diyerek yürümeye başladık. Sığınağın olduğu yere sabaha doğru vardık. Arkadaş hiç zorlanmadan sığınağı buldu. Yeri çok güzeldi. Dicle suyunun üstündeki bir uçurumun ortasında yapılmıştı. Bir tarafı su, diğer tarafı geldiğimiz araziydi. Sığınağa girip orada kaldık. Arkadaş yaralıdır. Ama yanımızda ilaç diye bir şey yok. Sadece koluna bağladığımız şutuku açıp yerine yeni bir parça sarıp bağladık. Ama müdahale edilmese arkadaş sakat kalacak, onu da biliyoruz. Fakat elimizden o an için hiçbir şey gelmiyordu. Ekmeğimizin hepsi de öncülerle gittiği için yiyecek bir şeyimiz de yoktu. İşin iyi olan yanı ise yükümün pirinç olmasıydı.

Düşman sabah erkenden izlerimizi takip ederek bir yere kadar geldi. Ondan sonra izlerimizi kaybettirmiştik. O yüzden daha fazla gelmediler. Ama ona rağmen öğlene kadar bekledik. Arazide düşmanın kalmadığını anladıktan sonra başka bir arkadaşın yükündeki yağla arkadaşlara bir pirinç yaptım. Günü kazasız, belasız atlattık. Akşam olmak üzereyken arkadaşlara bundan sonra ne yapabiliriz diye sordum. Arkadaşlar, Mawa 'ya Haki arkadaş onların yanına gitmemizin daha iyi olacağı görüşünde birleştiler. Zaten ben de aynı düşüncedeydim. Zaman kaybetmeden yola çıktık. Gece yarısına doğru erzak aldığımız noktalarına vardık. Ancak kimseyi bulamadık.

Meğer Haki arkadaş telsizden pusuya girdiğimizi dinlemiş, düşman bir de propaganda olsun diye birkaç arkadaşı yakaladığını tel-

sizden duyurduğu için onlar da o yüzden bildiğimiz noktalarını değiştirerek başka bir yere gitmişler. Bir gün daha orada kalıp arkadaşları aradık ama bulamadık. Bu arada düşman da peşimizi bırakmamış, operasyonlarına devam ediyordu.

Yazın son günlerini de geride bıraktık. Sonbaharın ilk yağmurları da yağmaya başladı. Yağmurların yağmaya başlamasıyla düşman da peşimizi bıraktı. Çünkü artık operasyonlarını sürdüremiyorlardı. O yüzden de operasyonları sonuçlandırıp geri çekildi.

Bu arada bizden kopan üç arkadaş da daha sonra belki bizi bulurlar diye pusu yerine dönüyorlar. Tabii ki bizi bulamıyorlar. Ondan sonra onlar da operasyonlardan dolayı gidip kendilerini bir yerde saklıyorlar. Bir gün daha alanda kalıyorlar, bizi bulamayınca arkadaşlarla bağlantı kurup durumu aktarıyorlar. Eyalet de ne yaparsanız yapın arkadaşları bulun diye bir talimat veriyor. Çünkü ne olduğumuz belli değil. Şehit, yaralı yada sağ olduğumuz bile bilinmiyor.

Heval Ḥaki onları bulamayınca alanımıza dönmeye karar verdik. Ama arazi tanıyan kimse kalmamış bizde. Ben sadece geldiğimiz üç gecelik yoldan geri giden yolu biliyorum. O yoldan başka bir yol bilmediğim için o yoldan geri dönmeye karar verdik. Karar verdiğimiz gibi yola çıktık. Normalde o yolu üç gecede alabiliriz. Ama yanımızdaki yaralı arkadaşın durumu var. Eli giderek kötüleşiyordu. Bir de sırtımdaki pirinçten başka yiyecek hiçbir şeyimiz yok. Onu da yağımız olmadığı için suda haşlayarak yiyiyoruz. Yani yaralı arkadaş ve erzaksızlığın bizi güçten düşürmesinden dolayı biraz ağır yürüyorduk.

Dört gece boyunca durmadan yol aldık. Her gece sabaha kadar yürüyoruz. Gün ışımak üzereyken kendimizi bir yerlerde saklıyorduk. Bir de yol boyunca yağmur yağdı. Kendimizi koruyacak ne bir sığınağımız, ne bir parça naylonumuz vardı. Yağmur altında yürüyor, durduğumuz yerde yağmur altında dinlenmeye çalışıyorduk. Biz arkadaşlardan kopmuşuz ama onları nasıl bulacağımızı da bilmiyoruz.

Dört gecenin sonunda alanımıza ulaştık. Ama orayı da çok fazla bilmiyoruz. Çünkü oraya da yeni gelmiştik. Alanımızda da daha önce kullandığımız sadece bir yeri biliyordum. Bir de zor

günler için erzak koyduğumuz bir depo vardı, onu biliyordum. Arkadaşlardan koptuğumuzun beşinci gününe girdik. Herkes bizi arıyor. Mawa bizim nerede olduğumuzu bilmiyor, alandaki arkadaşlar bizim nerede olduğumuzu bilmiyor, yine eyalet aynı şekilde nerede olduğumuzu bilmiyor. Örgüt de, o arkadaşları nereden bulursanız bulup getirin diyor.

Hezex alanında yerini bildiğim deponun bulunduğu alana geldik. Oraya Cehennem Deresi deniliyor. Alana yetişir yetişmez, arkadaşlara; "Siz burada bekleyin, ben şimdi bize erzak alıp geleceğim," dedim. Arkadaşlar da her yerde bizi arıyorlar ama bulamıyorlar. Birlikte o alanda kaldığımız arkadaşlar erzak deposunu kast ederek, "Bijar buradan başka bir yer bilmiyor. Eğer hâlâ yaşıyorsa buraya gelir," diyerek, benimle birlikte o depoyu bilen arkadaşlar orada beklemeye başlıyorlar. Kopuşumuzun üçüncü gününden itibaren deponun başında pusu atarak beni beklemeye başlıyorlar.

Deponun bulunduğu yere yaklaştığımda, "Tu kî yî?" yani "Kimsin?" diye, biri seslendi. Arkadaşların sesi olduğunu anladım. Tabii birkaç adım daha atınca onlar da beni tanıdılar. Koşarak yanıma geldiler. Yüzümü, gözümü, her yerimi öptüler. Beş günün sonunda yeniden arkadaşlara kavuştum. İnsan yeniden doğmuş gibi oluyor. Çünkü dağ başında her şeyin olan arkadaşlarından değil beş gün, beş dakika bile uzak kalmak ölüm gibidir. Gözlerim doldu. Ve ne diyeceğimi bilemedim. Sadece, "Arkadaşlar da biraz ileridedir," diyebildim. Arkadaşlar sevinçten ağlamak üzere olduğumu görünce neyse her şey geçti. Ve yeniden bir aradayız. Yine sırt sırta verip uyuyacağız. Omuz omuza verip eylemler yapmaya başlayacağız. Sevinçten konuşacak bir şey de bulamıyorum. Arkadaşların yüzüne bakakalmışım. Öyle birkaç dakika geçirdikten sonra arkadaşlar, "Hadi gidip arkadaşları da alarak noktaya gidelim," dediler.

O gün bizi gören arkadaşlar hâlâ yaşıyor. Birbirimizi her gördüğümüzde ilk konuştuğumuz şey, o günkü görüşmemiz oluyor. Takımdaki arkadaşları da alıp arkadaşların kaldığı noktaya gittik. Tekmilimiz eyalete verildi. Toplantımızı yaptık. Artık o toplantıda Ari'yi görevden aldık. Aslında o çoktan görevden alınmayı hak et-

mişti. Ama biz idare etmeye çalışıyorduk. Görevden alındıktan bir süre sonra ihanete gitti. Bu da onun gibilerinin nasıl zavallı olduğunun açık kanıtı oldu bizim anlam dünyamızda.

Belki beş günlük bir zaman dilimiydi. Ama biz, aylar, hatta yıllarca arkadaşlarımızdan kopuk kalmış gibiydik. Ve bir daha arkadaşları bulamayacağımızı sanıyorduk.

Arkadaşlığın anlamı daha çok öyle günlerde ortaya çıkıyor. İnsan arkadaşlarından uzak kalınca onları ne kadar sevdiğini, onlara ne kadar bağlı olduğunu daha iyi anlıyor.

O yüzden yeniden görüştüğünde insan yeniden dünyaya gelmiş gibi oluyor.

Hele bir de sayının iki elin parmak sayısı kadar az olduğu Mardin gibi bir yerde, arkadaşlığın, yoldaşlığın anlamı daha farklı oluyor...

Bijar Mardin

Otuz Beş Gün Yol Gözledim

Avrupa'ya çıkalı uzun yıllar olmamıştı. Ama yine de örgüte katılır katılmaz ülkeye gelme önerisini yaptım. Arkadaşlar her ne kadar, "Bir süre kaldıktan sonra gidersen daha iyi olur," deseler de bir an önce ülkeye ulaşmak için kendimi dayattım. Çünkü Avrupa, her geçen gün insandan bir şeyler koparıp alıyordu. Her geçen gün onu biraz daha kendisine yabancılaştırıyordu. Öte yandan da Kürdistan dağlarının doruklarında ve vadilerinin kuytuluklarında yakılan ateşin sihri, her Kürt genci olduğu gibi beni de durmadan kendisine doğru çekiyordu. Avrupa'nın dondurucu ortamında o ateşin sıcaklığını derinden hissediyordum. O ateşin ısısı durmadan beni kendine ve dağlara çekiyordu. O yüzden birkaç kere üst üste kendimi dayatıcı tarzda öneri yapınca arkadaşlar da uygun görüp 2003 yılında beni ülkeye gönderdi. Avrupa'nın boğucu, bireyci, kendini inkar eden ve ettiren; kültürüne, tarihine, kimliğine, gerçekliğine yabancılaştıran sisteminden koparak gelmiştim.

Üç yıl kadar Güney'de kaldım. Ancak bu süre içerisinde Kuzey'deki sıcak savaş ortamına geçmek için sık sık öneri yaptım. Çünkü savaş orada sürüyordu. Bir de örgüt tarafından yeni bir hamle başlatılmıştı. Ben de Kürt Özgürlük Hareketi'nin bir gerillası olarak başlatılan hamlede yer almak istiyordum. Zira biz de savaşarak ülke için bir şeyler yapmaya gelmiştik. O yüzden öneri üzerine öneri yapınca 2006 yılında arkadaşlar önerimi kabul ederek Garzan eyaletine gideceğimi söylediler. Kanatlanıp uçacak gibi oldum. Çünkü hayallerim gerçek oluyordu. Zaten ülkeye gelirken kurduğum en büyük hayallerden biri Kuzey Kürdistan'da gerillacılık yapmaktı. Arkadaşlar Garzan'a gideceğimi söylemeleriyle hayallerim gerçekleşecekti. O yüzden sevinçten ne diyeceğimi bilemedim. Ne diyecektim zaten benim de istediğim o değil miydi?

O zaman Kuzey'e geçecek güçlerin hepsi Behdinan'da toplanıyordu. O yüzden ben de Behdinan alanına geçtim. Kuzey'e gidecek gruplar orada hazırlanıyordu. Birkaç günlük hazırlık sürecinden sonra peşlerine aldıkları güney rüzgarlarıyla Kuzey'e akacaklardı bütün gruplar. Gruplarda yer alan gerillaların hepsi o rüzgarla kuzeye geçecekti. Bu yıl peşine rüzgarı alıp akanların içinde ben de olacaktım. Yıllardır beklediğim uzun yürüyüşe çıkacaktım. Ama Garzan'ı hiç bilmiyordum. Oradaki düşman gerçeği dışında bildiğim hiçbir şey yoktu. Yolumuz kaç gün sürecek, nerelerden geçeceğiz, kaç günde ulaşacağız, orada bizi neler bekliyor gibi sorular ilk andan itibaren kafamda dönmeye başladı.

Garzan'ı hiç tanımıyordum. Ama bilmediğim sadece Garzan değildi. Kuzey eyaletlerimizin, savaş sahâlârımızın hiçbirini bilmiyordum. O yüzden hangisi ve neresi olursa olsun benim için fark etmezdi. Ama yine de insanın beynine yüzlerce soru hücum ediyordu.

Ama bizden önce binlerce arkadaşımızın kaldığı, binlercesinin büyük direnişler göstererek şehit düştüğünü, orada kalan eski arkadaşlardan dinlemiştim. Zaten ülkeye geldiğim ilk günden itibaren eski arkadaşların daha önceki savaş yıllarına ilişkin anlattıkları anılarını can kulağıyla dinliyordum. Çünkü onlardan dinleyeceklerim, savaş belleğimi güçlendirecekti. Nerelerde ne tür savaşlar yürütüldüğünü, arkadaşlarımızın nasıl direndiklerini bilmem gerekiyordu. Onların yaşam ve direniş deneyimlerinden dersler çıkarmam gerekiyordu. Beni bu dersler yürütecekti. Bu dersler büyütecekti aynı zamanda. Bu dersler, ülkede yürümenin kılavuzluğunu yapacaktı. Avrupa'dayken de eyaletlerimizin savaş pratiklerine ilişkin yazılıp çizilenlerin çoğunu okumuştum.

Bizden öncekilerin ayak izleri üzerinde yürüyeceğimiz kesindi. Onlara layık olmak dışında bir seçeneğimizin olmadığı da kesindi. Onların bıraktıkları yerden bayrağı taşımaya devam edecektik. Yolumuz ve yolculuğumuz bunun içindi.

Behdinan'a geçtikten birkaç gün sonra gruplar oluşturuldu. Her sahaya, sahâlâr içinde eyaletlere, eyaletler içindeki bölgelere gidecek arkadaşlar belirlendi. Yaklaşık bir ay kadar Zap çevresinde kaldık.

Daha önce o eyalet ve sahâlârda kalan arkadaşlar bize toplantılar yaparak oralar hakkında bilgi verip bizi hazırlamaya çalıştılar. Yine çıkacağımız uzun yolculuğa kendimizi fiziki ve psikolojik olarak hazırlamaya çalışıyorduk.

Mayıs ayının sonlarına doğru ilk gruplar yola çıkmaya başladı. Sırayla gruplar çıkıp yola diziliyorlardı. Uzun süren ve birbirine başarı dilekleri dışında hiçbir şey iletilmeyen vedalaşmaların ardından arkadaşlar yola çıkıyorlardı. Haziran ortalarına doğru bizim grup da yola çıktı. Yaklaşık bir ay kadar zorlu geçen bir yürüyüşün ardından eyalete ulaştık. Eyalet içinde düzenlemelerimiz yapıldı. Birkaç arkadaşla birlikte biz Mutki bölgesine gittik. 2007 yılı bahar aylarına kadar o alanda kaldık. Bölgede kalırken önümüze konulan temel görev, önce orada tutunmak, orada üslenmeyi sağlamaktı. Bunu başardıktan sonra artık eylem yapabilecektik. Aslında daha önce taburların hareket ettiği, büyük eylemlerin yapıldığı bir alandı. Ama '94 operasyonlarından sonra alan kısmen boşaltılmıştı. Düşman da alandaki halka koruculuğu dayatmış; koruculuğu kabul edenler koruculaşmış, etmeyenlerin de köyleri yakılarak alandan çıkarılmıştı. Koruculuğu daha çok Kürdistan'da bir azınlık olarak kabul edilen ve Arapların Şêxani aşiretinden geldikleri söylenen Şigo adındaki aşiretten olanlar kabul etmişti. Koruculuğu gönüllü bir şekilde kabul etmişlerdi ve bölgede en azılı hale gelmişlerdi. Ancak arkadaşlar çok fazla üzerlerine gitmemişti. Çünkü Şigolar Kürdistan'da bir azınlık olarak kabul ediliyordu. Düşmanın politikalarından biri de Kürdistan'daki azınlıklarla Kürtleri düşman hale getirme olduğundan, arkadaşlar böyle bir politikanın boşa çıkması için üzerlerine fazla gitmemişlerdi. Ama ona rağmen onlar da çok fazlasıyla azgınlaşmışlardı. Geri çekilme sırasında oradan çekilmek istenen iki üç grubun tasfiyesinde rol oynadıkları bize verilen bilgiler arasındaydı. O yüzden de çok duyarlı olmamız gereken bir bölgeydi. Hem hassas hem önemli bir bölge olduğu için, arkadaşlar önümüze ilk etapta yerleşme planı koymuşlardı. Yerleştikten sonra diğer aktiviteler kendiliğinden gelirdi.

Alana yerleşmeyi başararak 2007 yılına çıkmıştık. Asıl hikaye de bundan sonra başlıyor. Aslında kaldığımız bir yıl içinde birbirinden

güzel çok hikaye yaşadık. Ama en önemlisi arkadaşlardan kopuk kaldığım 35 gün boyunca arkadaşların yolunu gözlediğim hikayedir. O yüzden hikaye bundan sonra başlıyor diyorum. Hikaye diyorum ama gerçektir. Zaten hikayeler de geçmişin gerçekleri değil mi? Gelecekte bizim yaşadığımız gerçekler de hikaye olmayacak mı? O yüzden hikaye diye başlıyorum ve hikayenin sonu diye de bitireceğim. Mutki, arazi olarak çok güçlüdür. Görüp kalanlar Kürdistan'ın en güçlü arazilerinden birinin Mutki arazisi olduğunu söylerler. Söyledikleri de gerçektir. Çünkü gerçekten Mutki arazisi çok güçlü ve güzeldir. Tam gerilla için yapılmış bir arazi diyebilir insan. Gündüz içine girmekten korkacak kadar gür ormanlara sahip bir yerdi. Ama biz gittiğimizde o ormanların büyük bir bölümünün kesildiğini gördük. Ona rağmen arazi hâlâ çok güzel, güçlü ve gerillanın istediği biçimde hareket edebileceği bir araziydi. Alanın koruculaştırılması araziyi oldukça daraltmıştı. Ama yine de güzel ve içinde çok rahatlıkla kalıp üslenebildiğimiz bir araziydi. Mutki de kendi içinde birkaç alandan oluşuyordu. Biz Xaça Reş alanında kalıyorduk. Xaça Reş alanı adını oradaki bir köyden alıyor. O köylerin hikâyeleri de oldukça uzundur. Çünkü hâlâ bazılarının adları orada daha önceki halklar tarafından konulan adlardı. Zaten ismi şu anki haliyle bile Türkçe olarak Kara Haç anlamına geliyor.

Baharı geçmek üzereydik. Üslenme yerlerimizi bırakmıştık. Düşman ve halkın olduğu alanlarda hareket etmeye başlamıştık. Mevsime iyi bir giriş yapmak için alanda bir eylem yapmak istiyorduk. Ama eylem yapmak için önce keşif yapmak gerekir. O yüzden arkadaşlar, bir arkadaşla ikimizi keşif yapmak için görevlendirdi.

Gittik. Keşfimizi tamamlayıp geri dönüyorduk. Ancak biz dönerken meğer düşman da görüntümüzü almış ve daha önce arkadaşları pusuya düşürdüğü yerde yeniden pusu atmış. Zaten alanda gündüz hareketi diye bir şey yok. Her şeyi gece yapıyorduk. Yani gerillacılık kurallarının tamamının yerine getirilmesi gereken bir alandı. Gerillacılık dendi mi gece hareket eden, gece eylem yapan, gece yol alan, gece göreve giden, gündüz ise dinlenen bir güç olarak anlaşılır. Ki doğru olan da budur.

Yine ay ışıklı bir geceydi. Ay tepemizde bir tepsi gibi duruyordu. Ama yapayalnızdı. Gökyüzündeki yalnızlığıyla tepemizde duruyordu. Düşmanın sürekli pusu attığı ama onun dışında da bilmediğimiz yoldan yürüyorduk. Arkadaşların pusuya düştüğü yere yaklaştığımızda bir değişiklik yapmak istedik. Yolun sağından, solundan yada herhangi bir yerinden geçmeyi denemek istedik. Kendimizi aşağıya doğru bırakıp düşmanın her zaman pusu attığı yerin alt tarafından geçerek gideceğimizi hesaplarken, düşmanın arka tarafına gelecek şekilde yolun üstüne düştüğümüzü fark ettik. Düşmanın her zaman pusu attığı yere geldiğimizde, onlar daha bizi fark etmeden biz onları fark ettik. Biz değil, düşman bizim denetimimize girdi. İlk önce, kendimizi fark ettirmeden geçebilir miyiz diye düşündük. O yüzden, seslerini kendimizin bile duyamayacağı şekilde ayaklarımızı atıyorduk. Kalbimizin sesini duyuyorduk ama ayaklarımızın sesini duyamıyorduk. O denli tedbirli gitmemize rağmen düşman bizi fark etmeden gidemeyeceğimizi anladık. O zaman yapmamız gereken, pusudaki düşman bizi vurmadan onu vurmaktı. Aramızda da çok ciddi bir mesafe yoktu. Aramızdaki mesafe ancak yüz metre kadar vardı.

Biz daha bunu düşünürken düşman bizi fark etti. O an silahlarımızı ateşledik. Çünkü yapılacak başka bir şey yoktu. Önce birkaç tarama yaptık. Aramızda, silahlar da konuştuğuna göre bundan sonra ne yapabiliriz gibisinden birkaç sözden oluşan kısa bir konuşma geçti. Düşman bizi vurmadan onu vurmuştuk ama onlar da gecikmeden bize cevap verdi. Rastgele bulunduğumuz tarafı tarıyorlardı. Pusuya askerlerle birlikte korucular da gelmişti. O yüzden biraz daha cesaretli davranıyorlardı. Pusuya düştüğümüz yer çatışmaya uygun bir yer değildi. Ama zaten biz orada herhangi bir çatışmaya da giremezdik. Çünkü pusuya girmeden, pusu atan gücü vurmuştuk. Yapmamız gereken bir şey daha vardı. O da, oradan bir an önce çıkmaktı. Pusuya düştüğümüz yer düz bir yerdi. Oradan çıkmak da zordu. Ama çıkmamız gerekiyordu. O yüzden birkaç tarama daha yaptıktan sonra geldiğimiz yöne doğru geri döndük. Yanımdaki arkadaş yolun alt tarafına doğru kendini bı-

raktı. Ben de geldiğimiz araziden çıkmadan öyle devam ettim. Ay ışığı vardı. Bir de düşman ışıldak kullandığı için görüntümüzü iyice aldılar. Onun için hem benim hem de diğer arkadaşın gittiği yerleri yoğun ateş altına aldılar. Durmadan tarıyorlardı.

Mermilerden korunmak için zaman zaman yürüyordum, zaman zaman eğiliyordum. Bir kez daha eğilmek isterken sendeleyip yere düştüm. Yere düşünce diz kapağım taşa çarptı. Ayağa kalkmak istedim, kalkamadım. Bir diz kapağım taşa çarpmasına rağmen her iki ayağım da tutmaz olmuştu. Birkaç defa kalkmayı denedim ama kalkamadım. Çünkü ayağım tutmuyordu. Daha önce hiç yaralanmamıştım. O yüzden, acaba yaralandım mı diye düşünmeye başladım. Ellerimle ayaklarımı, dizlerimi yokladım ama bir şey yoktu. Herhangi bir yaralanma yoktu ama dizimde korkunç bir acı vardı. O yüzden ne yapıp ettiysem de bir türlü ayağa kalkamadım. Ama oradan mutlaka uzaklaşmam gerekiyordu. Bir şeyler yapmalıyım diyordum kendi kendime. Sonunda çantamı çıkarıp bir yere sakladım. Ondan sonra sürünerek oradan uzaklaşamaya çalıştım.

Bütün bunları ay ışığı ve gökten düşen yağmur damlaları gibi üzerime yağan mermiler altında yapıyorum. Düşman sayımızın az olduğunu ve ikimizin birbirinden koptuğunu da anlamıştı. O yüzden de gittiğimiz yöne doğru tedbirli bir şekilde yavaş yavaş gelmeye başladı. Avcı kolu dağılmış, bize doğru geliyorlardı. Her zaman ve yerde olduğu gibi yine önde korucular vardı. Norşin'in üst tarafında ve bulunduğumuz alana yakın olan Xapinok karakolundan onlara takviye de gelmişti. Düşman gelen takviyeye güvenerek ve bir de sayımızın az olduğunu bildiğinden araziye dağılmış geliyordu.

Ben de oradan çıkmak için uğraşıyordum. Düşmanın orta yerinde kalmıştım. Oradan çıkmak için çaba gösteriyordum. Ancak ne yaptıysam da çok fazla uzaklaşamadım. Tahminen beş yüz metre kadar uzaklaştığımı sanıyorum. Ondan öte bir adım dahi atamıyordum. Çünkü ayaklarıma hükmedemiyordum. Beni dinlemiyordu. Hareket ettirmekte bile zorlanıyordum. Ama ertesi gün bulunduğum alana operasyon çıkacağını da biliyordum. O yüzden kendimi mutlaka bir biçimde sağlama almam gerekiyordu. Ama

ne yaptıysam çıkamadım. Adım atacak güçte değildim. O yüzden orada saklanacak bir yer bulmaya başladım. Bulunduğum yer ormanlıklı bir yerdi. Ama öyle büyük ağaçların olduğu bir orman değildi. Kesilmiş koca ağaçların yeşerip dal budak vermesiyle çalılıklardan oluşan bir ormandı. Düşmanın içine giremeyeceği, beni çok iyi koruyacağı bir orman değildi. Ama başka yapacak hiçbir şeyim de yoktu. Bir de köyün hemen üst tarafında bir yerdi. Bulduğum yerde sık bir çalılığın arasına girip saklandım. Bir yandan ayağımın acısı ile sızısı, öte yandan da yarın araziye çıkacak düşmanı düşünerek gündüz olmasını bekledim.

Sabah oldu. Güneş doğdu. Yavaş yavaş ışıkları bulunduğum alana düşmeye başladı. Telsiz ve dürbünümüz de diğer arkadaşta kaldığı için düşmanı ne dinleyebiliyor ne de gözetleyebiliyordum. İş gözlere düşmüştü. Gözlerimle etrafı kontrol edip, düşmanı takip edecektim. Kaldığım arazi zaten iyi bir yer değildi. Düşmanın gelip beni bulması durumunda çatışmaktan başka bir seçeneğim de yoktu. Ama gireceğim çatışma da en fazla birkaç dakika sürebilirdi. Ama direnecektim. Ve direnmekte kararlıydım. Diğer arkadaşlarıma layık olmak için direnecektim. Düşmanı takip etmek için bütün yükün üzerlerine yüklendiği gözlerimi iyi açarak, düşmanın geliş hattını gözetlemeye başladım. Bir süre sonra pusuya girdiğimiz yerde askerlerin hareket etmeye başladıklarını gördüm. Bir de birbirleriyle, gittiğim yada gidebileceğim yönü tartıştıklarını duyuyordum.

Pusuya girdiğimiz yerden başlayıp araziyi taramaya başladılar. Silahımın emniyetini açtım, bombamı çıkarıp pimini düzelterek öylece sessizce bekleyeme başladım. Geldikleri gibi onları önce silahlı vuracaktım. Ardından bombayla vurmaya devam edecektim. Zaten ondan sonra büyük bir ihtimalle vurulup düşecektim. Ama vurulmadan önce birkaç tanesini vurmam gerekir diyordum kendi kendime. Ayağımdaki ağrı daha da şiddetlenerek devam ediyordu. Ama o an aklımda o acı yoktu. O acıdan çok, arazide arama tarama yapan düşmanı düşünüyordum. Beni görmesi durumunda onu nasıl etkili bir şekilde vurabileceğimi düşünüp hesaplıyordum. Öyle kolay bir şekilde beni vurmamalı diyordum kendi kendime. Gözüm, kulağım düşmanda.

Bir süre sesiz, sedasız bir şekilde bekledim. Öğle saatlerine kadar düşman bana doğru gelmedi. Sadece pusuya düştüğümüz yerde dolanıp durdu. İkindi vakti oldu yine gelmedi. Akşam oldu yine gelmedi. Şans bana yardımcı olmuştu. Düşman her yeri arama taramadan geçirmesine rağmen benim bulunduğum yere gelmedi. Acaba düşman neden buraya gelmedi diye düşünmeden edemedim. Aslında cevabı kolay bir soruydu. Çünkü kaldığım yer köye ve karakola yakın bir yerdi. Ayrıca ormanı da öyle ciddi bir orman değildi. Düşman da köye ve karakola o yakınlıkta ve hiç orman sayılmayacak bir yere girip saklanacağımı beklemediği için bulunduğum yere gelmemişti. En azından ben böyle düşünüyordum.

Düşman gelmeyince ayağımdaki acı adeta beni dürtercesine kendime dönmemi istiyor gibiydi. Dayanılacak gibi değildi. Kemik sızlıyordu ve beynime kadar vuruyordu. Bir de aşırı derecede şişmişti. Yapacağım tek bir şey vardı: O da bir biçimde arkadaşlara ulaşmak. Ama yürüyemiyordum. Bir de ayrıca arkadaşları nasıl ve nerede bulacağımı da bilmiyordum. Çünkü öyle bir durumda arkadaşlar tedbir amacıyla bir süre kullandıkları noktalardan uzaklaşırlar. Ama öyle elim kolum bağlı da kalamazdım. Arkadaşları aramaya karar verdim. Tek bir adım atacak durumda değildim. Hem açlıktan, hem susuzluktan ve hem de ağrıdan başım dönüyordu. Gün boyu hiç yememiş, içmemiş, düşman geldi gelecek gerginliğiyle öylece beklemiştim. Bunun ağırlığını daha yeni yeni yaşıyordum. Aramaya hemen üst tarafında olduğum köyden başlayacaktım. Aslında arkadaşların o gece, o köye gelmeyeceğini biliyordum. Ama yine köye gitmeye karar verdim. Arkadaşları bulamasam bile bu çevrede olduğumdan, düşmanın eline ve şehit düşmediğimden haberlerinin olmasını istiyordum. Köye gitseydim, bir biçimde bundan haberlerinin olacağını biliyordum. Çünkü o köyü kullanıyorduk ve ben de daha önce gittiğim birkaç evi biliyordum. Bütün bunları düşünüp kararlaştırdım.

Ama o gece hiçbir yere gidemedim. Çünkü ayağımın ağrısından kıvranıyordum. Bu acı, eziyet veren duygu, gerilla ve özgürlük inancıyla yerini sevinç ve mutluluğa bırakıyordu. İki gün iki gece, ilk sak-

landığım o yerden hareket edemedim. Hareket edebilseydim ilk geceden, hemen on dakika alt taraftaki köye gidecektim. İki günden sonra ayağımdaki şiş biraz indi. Ağrısı da biraz dindiği için köye gitmek için yola çıktım. Ama zar zor ayakta duruyordum. İki günlük açlık ve susuzluk, bir de ayağımın o durumu eklenince ayakta durmakta zorluk çekiyordum. Gerillada büyük bir zaafiyet olan sigarasızlık bende de kendisini göstermişti. Utanarak, sıkılarak, biraz da zayıflığıma yenilerek şimdi bir sigara olsaydı da içseydim diyordum kendi kendime. Zar zor ayağa kalktım. Ama yürüyemiyordum. Silahımı baston gibi kullanarak adımlarımı atmaya başladım. On adımda bir oturup dinleniyordum. Çünkü gücüm ancak o kadarına yetiyordu. Zaten ilk üç dört adımda gözlerim kararadı. Hemen dip tarafımdaki köy ışıklarını bile göremez olmuştum. Sonunda yaklaşık on dakika kadar uzakta olan köye ancak iki saatte ulaşabildim. Köy üç gece önce yaşadığımız çatışmaya tanık olmuştu. Ama sonucu hakkında çok fazla bir şey bildiklerini sanmıyordum.

Tanıdığım evlerden birine girdim. Ev sahibi beni görünce, "Üç gece önce buradaki çatışmada mı oldu?" diye sordu. Ben de, "Evet ama mermi falan almadım. Yere düşüp ayağımı kayaya çarptığım için öyle oldu," dedim. Arkadaşları sordum. Çatışmaya, yani pusuya girdiğimiz geceden bu yana kimsenin gelmediğini söyledi. "Üç gündür bir şey de yememişsindir o zaman," dedi. "Evet," dedim. Çünkü gerçekten de iki gündü hiçbir şey yememiştim. Çay, sigara ve su bile içmemiştim. Ev sahibi, eşine hemen bir şeyler hazırlamasını söyledi. Yemeksizlik çok önemli değildi. Çaysızlık zorlamıştı beni. O yüzden yemekten önce bir çay olsa belki başımın ağrısı geçer dedim. Yemekten önce çay getirdiler. Üç bardak üst üste içtim.

Baş ağrım biraz geçti gibi. Ama ayağımın ağrısında herhangi bir değişiklik yoktu. İki saat kadar evde kalarak, yemek yiyip çayımı içtikten sonra biraz da erzak alarak köyden çıktım. Bu arada köylü, ağrı kesici gibi bazı ilaçlar da verdi ve ayrıca yarın Norşin'e inip bana ilaç getireceğini söyledi. Ev sahibi beni saklayabileceğini, o durumda bir yere gitmemin doğru olmayacağını, zaten bir yere gidemeyeceğimi söyledi. Söylediği doğruydu. Aslında kalabilirdim. Çünkü ev

sahibi güvenilir bir insandı. Ve beni düşmana teslim etmeyeceğini de biliyordum. Ama yine de ben gerillaydım. Kendi tedbirimi almak zorundaydım. Ayrıca köyü ve köylüleri de düşünmek zorundaydım. Çünkü köyde yakalanmam yada çatışmaya girmem durumunda köy yakılacaktı. Köylüler evlerinden, yurtlarından, topraklarından olacaktı. O yüzden köyden çıksam daha iyi olur diyerek evden ayrıldım. Ama ayrılmadan önce arkadaşlara yaşadığıma dair bir haber gönderebilirse yada arkadaşlar bu tarafa gelirse, yaşadığımı ve bu çevrede olduğumu söylerse iyi olur dedim.

Köyden çıkıp bu kez biraz daha uzakta ve gür bir ormanın içine kadar yürüdüm. Yürüdüm diyorum ama aslında çok fazla yürümeye benzemiyordu. Yer yer silahımı baston gibi kullanarak adımlarımı atıyordum, yer yer de sürünerek yürümeye çalışıyordum. Sabaha kadar ancak oraya ulaşabildim.

Günü o ormanın içinde geçirdim. Yemek çok fazla aklıma gelmiyordu. Sigara içip arkadaşları düşünüyordum. Tek düşüncem bir daha arkadaşlara ulaşmaktı. Ama bu nasıl olacaktı ve kaç gün içinde olacaktı bilmiyorum. İşte insanı zorlayan, duygusallaştıran, boğazını düğümleyen ve ağlamaklı hale getiren bu bilinmezlikti. Ama bir gün mutlaka arkadaşlara ulaşacağımı da biliyordum. Arkadaşlardan koptuğum ilk gün, düşmanın nasıl ve nereden geleceğini düşünmüştüm. Aklımda sadece o vardı. Ondan sonraki günlerde ise arkadaşların gelebileceği yollara bakıyordum sürekli. Bir ses, bir hışırtı geldiğinde, acaba geldiler mi diye çevreye kulak kabartamaya başlıyordum. Arkadaşlar olmadığını anlayınca yine kabuğuma çekilir ve bugün de gelmediler ama mutlaka gelirler diyerek kendi kendimi teselli ediyordum.

Köyden döndükten sonra iki gün o ormanın içinde arkadaşların yollarını gözleyerek bekledim. Ama gelmediler. Bir daha köye gitmek için yola çıkacaktım. Ama ayağımda hâlâ ciddi bir düzelme olmamıştı. Hâlâ eskisi kadar ağrıyor ve şişkinliği de inmemişti. Yine ayağımı sürükleyerek ve silahımı baston gibi kullanarak kendimi köye ulaştırdım. Aynı eve gittim. Ev sahibinin bana getirdiği ilaçları aldım. Ama ondan önce arkadaşlardan bir haber olup olmadığını sordum.

"Hayır hiçbir haber yok," dedi. Ama birkaç yerden haber ulaştırmak için girişimlerde bulunduğunu söyledi. Sevindiren tek şey buydu; getirdiği ilaç da, aldığım erzak da değildi. Büyük bir umutla, çok kalmadan köyden ayrıldım.

Aynı ormana gittim. Ama aynı yere gitmedim. İki gün önce iki gün kaldığım yerin biraz daha üst tarafında bir yer bulup oraya girdim. Arkadaşlardan uzak altıncı gecemi geçiriyordum. Arkadaşlardan kopmuştum. Bunun acısı ve özlemi içinde yaşıyordum. Şimdiye kadar böyle bir duygu yaşamadığım için acaba kopuk kalan her arkadaş aynı şeyleri yaşıyor mu diye düşünmeden edemiyordum. İki gün de bu yeni geldiğim yerde kaldım. Köyün ve civar köylerin çobanlarının da dolup taştığı bir yerdi. Ama hem ayağımın durumundan kaynaklı, hem de çobanların yalnız olduğumu anlamamaları için yanlarına gitmiyordum. Bir gün daha geçtikten sonra ayağımın ağrısı biraz geçti. Şişkinliği de indi. Artık bulunduğum yerden kalkıp kendi kendime dolaşabiliyordum. O yüzden artık çobanların yanına gitsem de sorun olmazdı. Çünkü çobanlardan biri beni ihbar etse bile artık oradan uzaklaşabilirdim.

O yüzden yedinci günden sonra artık geceleri çobanların yanına gitmeye başladım. Bir süre yanlarında kaldıktan sonra gidip ormanın içinde kendime yeni bir yer bulup kalıyordum. Normalde uykusu ağır biriyim. Ama bazen uykudayken en ufak bir hışırtıda uyanıp arkadaşlar geldi diye çevreme bakınmaya başlardım. Aslında gelen ses düşmanın da olabilirdi. Ama arkadaşlara kilitlendiğim için gelen ses kimin olursa olsun ben arkadaşların sesi olarak düşünüyordum. Bir süre sonra hiç kimsenin olmadığını anlayıp uzanıyordum. Geceleri sabaha kadar arkadaşların gelişini bekliyordum. Sabah olduğunda, bu gece de gelmediler ama bir sonraki gece mutlaka gelirler diyerek uyumaya çalışıyordum. Gündüzleri uyumaya çalışıyordum. Geceleri arkadaşların yolunu beklemeye başlıyordum. Geceleri düşman hiç aklıma gelmiyordu. Hava kararmaya başlar başlamaz arkadaşlar gelirdi aklıma. Ve şimdi bir yerden çıkıp gelecekler diyordum. Gecelerimi bu şekilde geçiriyordum. Ve her sabah olduğunda, bu akşam da birbirimizi görmedik kelimeleri kendiliğinden dökülüyordu dudaklarımdan.

Bazen ağlıyordum; çünkü böyle durumlar ister istemez insanı duygusallaştırıyor. Bu dağ başlarında her şeyin olan arkadaşlarından kopuk kalmak, hem de günlerce ve yürüyemeyecek durumda olmak insanı duygusallaştırıyor. Ve hıçkıra hıçkıra ağlatıyor. Çünkü bizim bu dağ başlarında arkadaşlarımızdan başka hiçbir şeyimiz yok. Ve onlardan da kopmuşsun. Elde bir tek şey kalıyor; yollarını gözlemek, bir gece mutlaka çıkıp gelecekler diye beklemek ve bazen de ağlamak dışında hiçbir şey elinde kalmıyor. Ben de bunları yapıyordum. Ama öte yandan da kendimi yaşatmak, yani yaşam imkanları yaratmak durumundaydım. O yüzden de geceleri çobanların yanına giderek erzağımı onlardan alıyordum bazen, bazen de tarlaya gelen köylülerin yanına akşamüzeri gidip alarak yerime dönüyordum. Ama bunları yaparken köylülere ve çobanlara yalnız olduğumu da hissettirmemeye çalışıyordum. Çünkü yalnız olduğumu bilmeleri durumunda ihbar edebilirlerdi.

Uykusuz ve yolları gözlemekle on günü geride bıraktım. Ayağım biraz daha düzeldi. Artık daha rahat hareket edebiliyordum. Ama yine de o çevreden çok uzaklaşmadım. Uzaklaşmak da istemiyordum. Çünkü arkadaşlardan o civarda kopmuştum. Arkadaşların beni orada arayacağını düşünüyordum. O yüzden oradan uzaklaşmayı hiç düşünmüyordum. Gecelerimi yol gözlemekle geçiriyordum. Günler akıp gidiyordu. Ama her biri bazen bir ay, bazen bir mevsim, bazen bir yıl kadar uzun geçiyordu. Çünkü her geçen gün biraz daha duygusallaşıyordum. Biraz daha fazla arkadaşları özlüyordum. O yüzden o çok uzun gelen günleri, daha önce arkadaşlarla yaşadığımız anıları düşünerek doldurmaya çalışıyordum. O anları düşünürken kendi kendime bazen gülüyor, bazen farkına bile varmadan gözlerimden yaş olup akıyordu.

Günlerimi arkadaşlarla yaşadığım anılarla dolduruyordum. Geceleri yol gözlediğim için çabuk geçiyordu. Ama günler değirmen taşı kadar ağır geçiyordu. Arkadaşlar olmadan geçirdiğim her gün için ağaçlara bir çentik atıyordum. Sık sık nokta değiştirdiğim için de gittiğim her yeni yere çentikleri bir arttırarak yeni baştan atmaya başlıyordum.

Yirmi beşinci günümü de geçirdim. Ama yine gelen olmadı. Bir ayın doldu, yani tam otuz gün geçti yine gelen olmadı. Otuz dördüncü günün gecesi kendime erzak bulmak için bir çobanın yanına uğradım. Erzağımı alıp geri döndüm. Yerime oturup arkadaşları düşünerek, her gece yaptığım gibi yollarını gözlemeye başladım.

Geçe yarısına doğru çevrede bir hareketlilik olduğunu fark ettim. O kadar yakından geçiyorlardı ki ayak seslerini duyuyordum. Bir ara, acaba hayvanların ayak sesleri olabilir mi diye düşünerek iyice dinledim. Hayır, gelen insanların ayak sesleriydi. Zaten hiçbir zaman düşmanın olma ihtimalini vermedim. O yüzden de arkadaşların ayak sesleri olabilir dedim kendi kendime. Ama köylü de olabilir diye düşündüm. Arkadaşların da, köylülerin de, düşmanın da operasyonlarda kullandığı bir yerdeydim. O yüzden biraz tedbirli hareket etmek istiyordum. Ama içim içime sığmıyordu. Yerimde duramıyordum. Ama yine de tam netleştirmeden gidemezdim. Bu kadar beklediğime göre birkaç saat daha bekleyebilirim diyerek kendimi sakinleştirmeye çalışıyordum. Sesler kesildi. Ama çok uzaklaşmadı. Zaten sabah olmak üzereydi. Hava aydınlanınca sesler yeniden gelmeye başladı. Ama çok yabancı seslere benzemiyordu. Ateş yakmak için kırılan odun sesleri geliyordu. Bu, arkadaşlara ait bir sesti. Düşman ateş yakmak için odun kırmazdı. Bir de odun kırarken o kadar sessiz kalmazdı. O yüzden geceden beri can kulağıyla dinlediğim seslerin arkadaşların sesi olduğuna ikna oldum.

Henüz günün ilk ışıkları vurmuştu ormanın içine. Güneş ışıkları süzülerek bana doğru geliyordu. Bir an önce güneş biraz daha yükselse de yakınlarında kimin odun kırdığına baksam diyordum. Yerimde duramıyordum. Çünkü arkadaşlara duyduğum özlem yakıp geçiyordu. Bir an önce çıkıp kim olduğunu anlamak istiyordum. Ama bir yandan da, ya düşman olursa diyorum kendi kendime. Ne yaptıysam yüreğime söz geçiremeyince yavaş yavaş sesin geldiği yöne doğru gitmeye başladım. Ağaçların arasında baka baka gidiyordum.

Tam yaklaşmıştım. Bir süre dikkatli bakınca, odun kıranın benimle pusuya düşen arkadaş olduğunu gördüm. Meğer bir arkadaşla beni aramak için dönmüşler. Çünkü o kadar zaman geçmesine rağmen ne şahadetime ilişkin bir haber almışlar ne de düşmanın eline geçtiğime

dair. Durum böyle olunca arkadaşlar, gidip pusuya düştüğümüz yerde beni aramaları gerektiğine karar vermişler. O yüzden, birlikte pusuya düştüğümüz arkadaşla bir arkadaşı beni aramaya göndermişler.

Yavaş yavaş gidip arkadaşın karşısına dikildim. Birkaç dakika hiç konuşmadan öylece birbirimize baktık. Birkaç dakikadan sonra arkadaşla birbirimize kenetlenmişçesine sıkı sıkıya sarıldık. Yine kendimi tutamayıp ağlamaya başladım. Bu seferki gözyaşları sevinç gözyaşlarıydı. Arkadaşları bulduğuma sevinmenin gözyaşlarıydı. Diğer arkadaş da geldi. Onunla da uzunca birbirimizi kucakladık. Onlar da çay yapıyorlardı. Çayımızı yapıp içtik. Otuz beş gün sonra arkadaşlarımla oturup hem hüzün, hem sevinç, hem özlem dolu geçen günlerin hatırına çayımızı içtik. Kahvaltımızı yaptık. Kahvaltımızı yaptık diyorum. Ama hiçbir şey yemedim. Arkadaşları görmek beni doyurmuştu. Sadece çay içiyordum. Bir de onların yemek yiyişlerini izliyordum. Akşama kadar orada kaldık. Biz pusuya düştükten sonra arkadaşların alanı terk ettiklerini, Geliyê Şeyh Cuma'ya gittiklerini, bizim de oraya gitmemiz gerektiğini söylediler. Geliyê Şeyh Cuma'ya gitmek bir gecelik yoldu. Ama on gecelik yol olsaydı da benim için on saatlik gibi gelirdi. Çünkü o yolun sonunda arkadaşlara ulaşacağımı biliyordum. Ama bir an önce bitmesini istiyordum.

Hava kararınca yola çıktık. Ertesi sabah arkadaşların olduğu yere vardık. Arkadaşları tek tek uzunca kucakladım. Kokladım. Ve bir kez daha gözlerimden yaşlar döküldü. Arkadaşlara başımdan geçenleri anlattım. Onlardan kopuk geçirdiğim gecelerde yaşadıklarımı anlattım. Geceleri yollarını gözlediğimi söyledim. Bazı geceler onlardan biri yanımdaymış gibi kendi kendimle konuştuğumu söyledim. Torbamda biriktirdiklerimin hepsini döktüm. Onlar da kopuk kaldığım günlerde benim hakkımda ne düşündüklerini anlattılar. Onların da durmadan beni ve şehit düşmüşsem cenazemi aradıklarını söylediler. Beni aramaya gelen arkadaşların beni bulmadan döndüklerinde ne kadar üzüldüklerini anlattılar.

Yorgun ve uykusuzdum. Bir gecelik yol gelmiştik. Ama hiç aklıma bile gelmiyordu. Çünkü otuz beş gün boyunca yolunu gözlediğim arkadaşları görmüştüm.

Bir hafta boyunca arkadaşları yeniden bulmanın çocukça sevincini yaşadım. Doyasıya yaşadım. Çünkü bu dağ başlarında her şeyim olan arkadaşlarıma yeniden ulaşmıştım...

Ve bir daha arkadaşlardan kopmayacağıma dair defalarca ant içtim. Kopmaktansa ölmeyi her zaman yeğleyeceğime söz verdim kendi kendime...

Hâlâ sözümü tutuyorum...

Ve ömür boyu da tutacağım...

Hâlâ bazen olduğum yerde durup yollara bakarım. Arkadaşların yanında olmama rağmen daha başkaları gelecek diye yol gözlüyorum...

Gabar

Çöken Çağın Çığları Altında Kalmıştık

Kürdistanlı değilim. Ayrıca Kürt de değilim. Ama bir devrimciyim. Ve bir devrimci olarak gerillaya katıldım. Kürdistan dağlarına geldim. Çünkü Haki, Kemal başta olmak üzere daha yüzlerce Türk genci, bu davaya inandığı için gözünü kırpmadan canını verdi. Türkiyeli halkların kurtuluşunun da Kürt halkının kurtuluşundan geçeceğini söyleyerek çıkmışlardı yola. Onlar benden önce dağ yollarını tutmuşlardı. Dağ yollarında ben, şimdi onların ve yine yiğit Kürt çocuklarının ayak izleri üzerinde yürüyerek gerillacılık yapmaya geldim.

Ülkeye gelişim üzerinden çok fazla zaman geçmemişti. Ama hayallerimde Dersim'e gidip orada gerillacılık yapmak vardı. Hayallerimin başında Önderliği görmek vardı. Ondan sonra da Dersim'de gerillacılık yapmak geliyordu. Ülkeye geldikten sonra Dersim'e gitmek için öneri üzerine öneri yaptım. Arkadaşlar bu durumu bildikleri için, "Botan'dan gidersiniz," diyerek bizi Botan'a gönderdiler.

Botan'a bölük olarak gittik. '98 yılının yaz aylarıydı. Botan'ın güzelliklerini görüp hayran olmamak elde değildi. Ama Dersim'den başka bir yer düşünemediğim için neredeyse o güzellikleri görüp yaşamama gafletini yaşıyordum. Botan'da bir yıl kadar kaldım. '99 yılında Dersim'e giden gruplardan birinin içinde yer alarak Dersim'e gittim. '99'daki geri çekilme sürecinin yaşandığı ve bazı karışıklıkların olduğu dönemdi. Ama biz gittik, orada kalarak gerillacılık yapmaya devam ettik. 2002 yılına kadar Dersim'in birçok dağında, yaylasında, vadisinde gerillacılık yaparak, az da olsa Dersim konusundaki merakımı gidermiştim. Ama henüz doyamamıştım ve hiçbir zaman da Dersim'e doyamayacaktım. Çünkü kovuğunda yatmadık kaya, gölgesinde dinlenmediğim ağaç, ayak basmadığım tek bir patikasının kalmasını istemiyordum. Her gün yeni bir yer

görmek istiyordum. Çünkü Dersim'de gerillacılık yapanlardan Dersim'i, Dersim'deki gerillacılığı, onun tadını, güzelliğini, acısını, özlemini dinlemiştim. Dinlediklerimin hepsini yaşamak istiyordum. Yaşamaya da çalışıyordum.

İlkbahar yaz, sonbahar kış derken yıllar başını alıp gitti. Yıllar kovaladı birbirini. Dersim'de ikinci yılımı bitirmek üzereydim. Bunu gelen sonbahardan anladım. Her yer sararmaya, yapraklar havada uçuşmaya başladı. Evet, bir sonbahar daha gelmişti. Dersim'de üçüncü sonbaharımı yaşıyordum. Dersim dağlarında bir sonbaharı daha geride bırakmak üzereydim. Sonbahar gelince ister istemez kış kampımızı yapma zamanı da gelmişti. Yaz boyunca kış erzaklarımızı örgütleyip arazinin belli yerlerine gömmüştük. Şimdi de kampımızı yapıp erzakları oraya çekme zamanıydı. Yıl sonuna doğru giderken kışın kalacağımız kamp yerini yapmak için bir grup arkadaş görevlendirildi. Geri kalan arkadaşlar da erzak taşımak için görevlendirildi.

Yirmi beş arkadaştık. Kamp yerimiz olarak Munzur dağları belirlenmişti. Ama Munzurların zirvelerine çıkmayacaktık. Kışın Munzurların üstü, kuş uçmaz kervan geçmez bir hal alır. Ama yine de daha önceki yıllarda arkadaşlar kış ortasında karların birkaç metreyi bulduğu günlerde vurup geçtikleri olmuştu. Ancak içinde bulunduğumuz süreçte arkadaşlar zirvelerinden çok eteklerinde bir yerde kamp kurmamızı daha uygun bulmuşlardı. Kamp komutanımız ve o dönemde Dersim'in genel sorumlusu olan Bawer arkadaş da bizimleydi. Aralık ayının sonuna doğru kampımızı bitirdik. Erzaklarımızı çektik. Kampımızı belki Munzurların zirvelerine yapmamıştık ama yine de çok yüksek bir yayla yerinde kurmuştuk.

Yayla yeri olduğu için odun sorunu vardı. Odun sorunumuzu gidermek için yayla yerlerinde ve çevrede var olan yabani kavak ağaçlarını kesip kampın yakınlarına kadar taşıyarak orada istif yaptık. Kışın uygun koşullarda çekmek için oraya kadar getirip bıraktık. Çünkü kampımız o kadar odunu kaldıramıyordu. Odunların hepsini kampa taşısaydık bize yer kalmazdı. Kampımızı her şeyi yer altında olacak şekilde yapmıştık. Ama ihtiyacımız ve kampımızın kaldıracağı kadar odun taşıdık yine de. İhtiyaç oldukça çekecektik.

Erzak sorunumuz yoktu. Çünkü bol miktarda erzak çekmiştik. Moralimiz oldukça yüksekti. Çünkü yanımızda Güney'den gelen arkadaşlar vardı. Onların Güney'den getirdikleri güzel haberlerle moralimiz son derece iyiydi. Arkadaşlar büyük fedakarlık gösteriyorlardı. Çok güzel bir ortam oluşturmuştuk. Gerçi gerilla ortamları her zaman çok güzeldir; ama Munzurların eteklerinde, yayla yerindeki bir kamptaki moralin tadı daha başka olsa gerekir diye düşünüyorum. Böyle bir ortam içerisinde kış kampına da girdik. 2001 yılını geride bırakıp 2002 yılına girdik. Yaşadığımız yer karları hiçbir zaman eksik olmayan Munzurlardı. Kar yağmış ve yağmaya da devam ediyordu. Çektiğimiz odunlar bitti. Yeniden çekmemiz gerekiyordu. Ama artık günübirlik, daha doğrusu kar yağdığı günlerde çekmeye karar verdik. Günlerimiz neşeli, keyifli, bazen odun çekerek bazen de eğitim görerek geçiyordu. Bir gün yine kar yağmaya başladı. Kar yağınca biz de odun çekmeye karar verdik.

Kampımızın bulunduğu alan çığa elverişli bir yerdi. Odun çektiğimiz yer çok çığ alan bir yere benzemiyordu. Ama kampımız dere ağzında olduğu için çığ almıyordu. Çığ yukarıdan derelere doğru geliyordu. En azından biz öyle düşünüyorduk. Onun için sabahtan öğle saatlerine kadar odun çektik. Öğle yemeğimizi yedikten sonra kendi aramızda olası bir çığın gelmesinin şakasını da yapıyorduk. Yemekten sonra yeniden odun çekmeye başladık. Ama artık son seferimizi yapacaktık.

Kampla odun yeri arası yaklaşık beş yüz metre kadar vardı. O yüzden biz de odunları taşımak için biraz mesafeli, yan yana dizilip birbirimize odunları vererek taşıyorduk. Güzel, bol esprili bir ortamda son kez odun seferini yaptıktan sonra o gün için ara verecektik. Ama kar yağışı giderek şiddetlenmişti. Zaten gece yağmıştı. Günboyu da yağmaya devam etti. Bir dakika bile neredeyse ara vermedi. Hatta bazen sanki bizimle yarışıyormuşçasına hızla yağıyordu. Kar yağarken çekmemizin nedeni açılan izlerin kapanması demekti. Bu gerillada genel bir kuraldır. Yağmur ve kar yağışı sırasında erzakı olmayan erzakını çeker, odunu olmayan odununu çeker velhasıl pratik görevler kar ve yağmur yağdığı günlerde yapılır.

Ön taraftaki arkadaşlar, son sefer odunları gönderdi. Ve birçok arkadaş bir ağızdan son sefer diyerek onları sıranın ortalarında olan bizlere gönderdi. Ben patikanın üzerinde duruyordum. Biri bana fiske vurur gibi oldum. Bir fiskenin vurulmasıyla yerimden bir başka yere gittim gibi geldi bana. O denli hızlı ve hiç his etmeden beni yerimden alıp götürdü. Bir anda kendime gelir gibi oldum. Gelen ÇIĞDI ve bu çığ beni almış dereye doğru götürüyordu. Dere yaklaşık beş yüz metre kadar alt tarafımızdaydı. Bir yerlere tutunmak için çabaladım. Ama olmadı. Ayağımı yere vurdum. Alttaki kar buzlandığı için oda kırılmadı. Hızla dereye doğru gidiyordum. Dereye gitmek, arkadan gelen çığın altında kalmak demekti. Birkaç kere daha ayağımı vurdum ama kar yine kırılmadı. Ama çabalamaya devam ettim. Bir kere, bir kere daha derken sonunda kar kırıldı ve ayağım içinde takılı kaldı. Aslında takılı kalan da ayağımın tamamı değildi. Ayakkabımın ucu takılı kalmıştı sadece. İşte beni kurtaran da o oldu. Buna ayakkabı ucuyla hayata tutunmak demem daha doğru olur. Ve benim o ana kadar verdiğim mücadelenin hepsi hayata tutunma mücadelesiydi. Bir süre ayağım takılı kaldım. Ama o süre nasıldı, ne kadardı ve nasıl geçtiğini hatırlamıyorum.

Ayağım çakılı kalınca olduğum yerde kalmıştım. Arkadan gelen karlarla üstüm kapandı. Ama kar akmaya devam ediyordu. Yeni bir dalga gelip olduğum yerden beni çıkararak derenin yakınlarına kadar sürükledi. Emekler bir şekilde yüzükoyun yere düştüm.

Ama asıl çığ geçmişti. Çok fazla ses çıkardığımız için çığ gelmiş ve bizi de vurmuştu. Emekler bir vaziyette düşünce içimde bir şeyler koptu sanki. Ne olduğunu bilmiyorum. O anı hiç hatırlamıyorum. Birkaç saniyelik bir zaman dilimiydi. Ama ne oldu, ne bitti, nasıl oldu konusunda hiçbir şey hatırlamıyorum. Üzerim kapandı. Karın içinde kaldım. Her yer bem beyaz oldu. Kar denizine gömülmüştüm. Gözlerimi açtım ama beyaz dışında herhangi bir renk yoktu. Ne yapabilirim diye düşünmeye başladım. Bağırmayı düşündüm. Ama bağırsam da kimse sesimi duyamayacaktı. Düştüğüm yer çok uzak değildi. Aslında normal koşullarda düştüğüm yerden kampımız görünürdü ama o kıyamet ve felakette sesin dahi gitmeyeceğini anladım.

Üzerimde çok fazla kar olduğunu sanıyordum. Ama yine de acaba üzerimde ne kadar kar var diye de düşünüyordum. Kar altından çıkmak istiyordum. O zaman onun çabasını vermek zorundaydım. Ölüm üzerime üzerime gelmişti. Yapmam gereken ona teslim olmamaktı. Ona karşı mücadele vermek durumundaydım. Çünkü gerillada kolay kolay ölüme teslim olmak yok. Ölümü teslim almak gibi bir kuralımız vardı. O bizi değil, biz onu teslim almaya çalışıyorduk. Ama bütün çabalara rağmen gelirse de tıpkı hayranı olduğum Che'nin dediği gibi hoş gelir safa gelir diyecektik.

Kar altında saniyelerle ölçülebilen o zaman diliminde bütün bunları düşündüm. Ne yapabilirim, nasıl kar altından çıkabilirim diye de düşünmeye başladım bu sefer. Emekler vaziyette düştüğüm için kafam kollarımın arasında kalmıştı. Bu bir avantajdı. Çünkü biraz uğraşsaydım sağa, sola yada yukarıya doğru hareket ettirebilirdim. En azından ben böyle düşünüyorum. O yüzden kafamı hafifçe oynatmaya çalıştım. Çok fazla çaba harcamadan yerinden oynadığını gördüm. Birkaç defa sağa sola vurdum. Birkaç defa daha vurunca dünyayı yeniden görmeye başladığını fark ettim. Karların altından görünen küçük bir delikten yeniden dünyayı gördüm. Biraz daha uğraşınca önce kafamı çıkardım. Ama hemen kampa doğru baktım. Bawer arkadaşla birlikte bütün arkadaşların kampın önünde durmuş, baktıklarını gördüm.

Her şey o kadar kısa süre içinde gelişti ki onlar bile ne olduğunu anlamamıştı. Onlara doğru bakarak bütün bedenimi kar altından çıkarmaya başladım. Birkaç dakika içinde adeta yeniden yeryüzüne çıkmayı başardım. Yeniden doğmuş gibi oldum. Gerçekte de öyleydi. Çünkü kar altından çıkmıştım. Çağ çoktan çökmüştü. Şimdi de çöken çağın, çökertilen çağın çığları gelmişti üstümüze. Çöken çağın gelen çığlarından kurtulup yeni bir çağa merhaba demekti görevim. O görevi yerine getirmesi gerekenler de bizlerdik. Çünkü halkların çağını başlatma gibi bir iddiamız vardı.

Kar altından kurtulur kurtulmaz kampın önündeki arkadaşlara doğru var gücümle koşmaya başladım. Aslında hayata doğru koşuyordum. Çünkü arkadaşlarım hayat demekti, hayatım, hayatımız demekti. O yüzden durmadan onlara doğru koştum.

Onlara doğru koştuğumu gören arkadaşlardan bazıları da bana doğru koşmaya başladı. Zaten birkaç adımlık yerdi. Arkadaşlara ulaştım. Beni sıkı sıkıya kucakladılar. Sarıldık birbirimize. Uzun uzun birbirimiz kucaklayıp öptük. Birkaç saniye sürecek küçük bir mutluluk anıydı. Kar altında, çığ altında sadece ben kalmışım diye biliyordum. Onun için ben de ulaşınca eski neşemize ve sevincimize, kamp yaşamımıza döneceğiz diye düşünüyordum. Ben böyle düşünürken daha sevinmeye fırsat olmadan arkadaşların, "Bışar nerede, Özer nerede, Azam nerede?" gibi sorularıyla adeta yıkıldım. İşte o an çığ altında kalanın sadece ben olmadığımı anladım. Benimle birlikte üç yoldaşımın daha çığ altında kaldığını anladım. Anlatılmaz, anlatılamaz acıların başlangıcı o sorulardaydı.

Daha kötü şeyler de vardı. O yüzden sevinmeye, sevinmemize gerek yoktu. Çünkü hâlâ üç arkadaşımız kar denizinin altında yaşam kavgası veriyordu. Kar yoldaşlarımızı alıp yutmuştu. Biz, uzun yıllar verdiğimiz mücadele pratiğinden çığların bizden çok arkadaşımızı aldığını biliyorduk. Daha önceki yıllarda da birçok yoldaşımızı bizden alıp götürmüştü kahrolası çığlar. Bizimle birlikte olan diğer arkadaşlar da geldi. Durum netleşti. Özer, Azam ve Bışar arkadaşlar da benimle birlikte çığa kapılmışlardı. Arkadaşlar beni bir yere oturttuktan sonra on kişilik bir grup, arkadaşları aramak için çığın aktığı dereye indi.

Arkadaşlar bir süre çığ altında kalan arkadaşları aradılar. Ama tehlike çok büyüktü. Çünkü hâlâ artçı çığlar geliyordu. Ve daha büyük çığların da gelme ihtimali vardı. On arkadaş artçı çığların geldiği ve daha büyük çığların gelme ihtimali olan derenin içinde çığ altında kalan arkadaşları arıyordu. O yüzden de tehlike büyüktü. Yeni bir çığ, üç arkadaşla birlikte on arkadaşın daha kar altında kalarak kaybolması demekti. Ama her şeye rağmen yoldaşlığın değeri, güzelliği için arkadaşlar çığ altında kalan arkadaşlarımızı aramaya devam ettiler. Biraz daha arayınca Azam arkadaşı buldular.

Birkaç arkadaş Azam arkadaşı taşıyıp kampa getirdi. Biraz şuurunu yitirmişti. Yirmi dakika kadar ince bir kar tabakası altında kalmıştı. Ama o yirmi dakika bile şuurunu yitirmesine yetmişti.

Kar altında kalmak işte böyle bir felaketti. Azam arkadaş biraz uzanıp dinlendikten sonra kendine geldi. Azam'ı bulmuştuk. Ama hâlâ Özer ve Bışar yoktu ortalıkta. Hâlâ onları bulabilmiş değildik. Dayanamayıp aramayı sürdüren arkadaşların arasına ben de katıldım. Bir saat falan geçtikten sonra Bışar arkadaşı bulduk. Onu bulmamız için o, bize yardımcı olmuştu. Çünkü karın altından çıkardığı sesler uğultu şeklinde bize geliyordu. Ama bu uğultu ve hırıltı sesleri karın altında yayıldığı için biz yeri tam tespit edemiyorduk. Onun için nereye bakacağımızı, nerede arayacağımızı bilemiyorduk. Onu bulmak için çektiğimiz ağaçlardan şiş yapıp değişik yerlere vurarak aramaya başladık. Yakın yerlerde bulamayınca alanı geniş tutup aramaya devam ettik. Sonunda onu bulmuştuk. Ama artık son nefesini veriyordu. Şehit düşeceğini biliyorduk. Onu da çıkarıp kampa götürdük.

Geriye Özer arkadaş kaldı. Ama hava da kararmaya başladı. Hava kararırdı. Kar çok yağmıştı. Ve yağmaya da devam ediyordu. Durum böyle olunca arama çalışmalarına ara vermek zorunda kaldık. Bışar arkadaşı o şekilde bulunca aslında hepimiz Özer arkadaşın da şehit düştüğünü tahmin etmeye başladık. Ama şehit düştüyse bile cenazesini görmek istiyorduk. Tek umudumuz oydu. Yani arkadaşımızın dirisine ulaşamıyorsak cenazesine ulaşmaktı umudumuz.

Özer arkadaş Güney'den yeni gelen grubun içindeydi. Onlar gelir gelmez kampa girdik. Bizi asıl kahreden şey ise daha bir yıl önce Özer arkadaşın bir ağabeyinin şehit düşmüş olmasıydı. Daha biz ağabeyinin şahadet haberini annesine vermemiştik. Şimdi iki oğlunun şahadet haberini annelerine nasıl verecektik. Bazen şakalaşırken baharın annenin yanına gideceğiz, annen bize şöyle yapacak böyle yapacak diyorduk. Bu hayalimizi Özer arkadaşın öncülüğünde yapamadık, onun için hepimizin içi kan ağlıyordu. Yüreğimiz buruktu. O şehit düştükten sonra bu sefer kalan arkadaşlar annesine nasıl haber vereceğiz diye kara kara düşünmeye başladık. Bütün bir kış bu gerçeklik yüreğimizi yakıp durdu.

Özer arkadaş farklı bir arkadaştı. Çok olgun ve ağır başlı bir arkadaştı. Otururken, kalkarken, yemek yerken, konuşurken bile farkını ortaya koyuyordu. Yaşı gençti ama bir olgunluk düzeyine gelmiş, ya-

şına göre çok ağır bir arkadaştı. İnsanı ciddi olmaya davet eden bir yapısı vardı. Onun olmadığı ortamlarda birbirimize takılıyorduk. Ama onun olduğu ortamda bunu yapamıyorduk. Daha doğrusu yapmak istemiyorduk. Arkadaşlarla paylaşımı en üst seviyedeydi. Yaşamda, görevde, eğitimde paylaşımcılığını ortaya koyuyordu.

Bütün aramalara rağmen Özer arkadaşı bulamadık. Çok yoğun kar yağıyor ve çığ da çok büyük olduğundan onun şehit düştüğünü anladığımız için aramaya ara verdik. Ertesi gün Bışar arkadaşa bir tören düzenleyip onu gömdük. İçimiz kan ağlıyordu. Ama çağ çökmüştü ve çöken çağın çığları altında kalmıştık. Çöken çağın çığları bizden iki arkadaşımızı almıştı. Bu felakete karşı hiçbir şey yapamamak bizi üzüyordu. Havanın uygun olduğu günler boyunca onu aradık. Ama bir türlü bulamadık. Bahar düzenlemeleriyle arkadaşlar kendi alanlarına gittiler. Biz de oralarda kaldık. Güney'e gelecek olan ilk grup olduğumuz için o alanlarda kaldık. Haziran ayı ortalarına kadar o çevrede kaldık. Bir gün kışın kaldığımız kampın olduğu tarafa bir grup arkadaş göreve gitti.

Geri döndüklerinde Özer arkadaşın cenazesini bulduklarını söylediler. Arkadaşlar gidip cenazesini gömdüler. Ama eşyalarını getirdiler. Eşyaları, Özer arkadaştan bize kalan birer emanet olarak kalması için kendi aramızda dağıttık. Özer arkadaşın kış boyunca yanından ayırmadığı kül tablasını arkadaşlar bana verdi. Orada kaldığım süre boyunca Özer arkadaşın emaneti olan kül tablasını yanımdan ayırmadım. Dersim'den gelirken onu orada kalan başka arkadaşlara bıraktım. Çünkü o, Özer arkadaşın Dersim'de kalması gereken bir emanetiydi. O yüzden yanımda getiremezdim. Dersim'den gelen arkadaşlara Özer arkadaşın kül tablasını soruyorum. Hâlâ arkadaşların birbirine devrettiğine dair haberler alıyorum.

Bışar arkadaş uzun boylu, yeşil gözlü, yeni bir arkadaştı. Karslı bir arkadaştı. Özer arkadaş ise Dersimli bir arkadaştı. Bışar arkadaş yeni olmasına rağmen pratik çalışmalardaki katılımı herkese moral verir düzeydeydi. Kış üstlenmesini yaptığımız alanın kadrosuydu. O üstlenmenin yapımında, oluşturulmasında en çok emeği geçen arkadaşlardan biriydi. Arkadaşlar ona çok değer veriyordu.

Haziran ayından sonra Güney'e geçmek için yola çıktık. Yaklaşık bir ay süren yolculuğun sonunda Güney'e ulaştık. 2002-2003 kışında kadro okulunda Azam arkadaşla birlikte kaldık. Arkadaşlar bizden bir anımızı yazmamızı istemişlerdi. Azam arkadaşla aynı anıyı yazdığımız ortaya çıktı. O zaman biz yazılı biçimde anılarımızı sunmuştuk. Arkadaşlar o zaman yazılan anılara not da veriyordu. Aynı anıyı yazmamıza rağmen arkadaşlar bana Azam arkadaştan daha yüksek bir not vermişlerdi. Ama olayın kahramanı ben değil Azam arkadaştı. Azam arkadaş çok eski bir arkadaştı. Dersim alanında emek dendiği zaman ilk akla gelen arkadaşlardan biriydi.

Zorluklar her zaman anlattığımız güzel anılara dönüşüyor, ama böyle şeyleri insanın anlatmasına yüreği el vermiyor. Çünkü arkadaşlarımızdan iki tanesini çığ felaketine kurban vermiştik. Hâlâ yüreğimdeki acısı ilk günkü gibi duruyor. Ama bir doğal felaketti. Zaten savaş kadar doğal felaketler de bizden arkadaşlarımızı almıştır. O yüzden çok fazla söylenecek bir şey de bulamıyorum. Ama yine de kendi kendimi kahretmekten vazgeçemiyorum. Çünkü hâlâ Özer arkadaşın annesine nasıl söylendi, söylendiğinde o ana ne yaptı diye düşünmekten kendimi alamıyorum. Fakat biz isterdik ki zorlukların sonunda birbirinden kopma olmasın, yani birbirinden ayrılma olmasın. Ben isterdim ki üç dört arkadaş oturalım, şimdi bu anıyı birlikte anlatalım. Birlikte gülerek anlatmamızı isterdim. Ama olmadı. Çünkü o arkadaşlardan şu an hayatta kalan hiç kimse yok. O yüzden ben de şimdi ağlayarak anlatıyorum. Azam arkadaş da 2005'te yine Dersim'de şehit düştü. Hem de çığ altında kaldığımız Munzurlarda şehit düştü.

Özer, Bışar, Azam arkadaşlar belki Munzur'un çocukları olarak doğmadılar. Oralarda büyümediler. Ama Dersim ve Munzur'un çocukları olarak kavgaya tutuştular. Ve yine Munzur'un çocukları olarak onun topraklarına düştüler. Onlar şimdi Munzur'un onlara açtığı kucağındaki topraklarında rahat uyuyorlar. Bana ise burada her an, her saniye onları anarak yaşamak düşmüş. Ben de şimdi onu yapıyorum. Ve kavgalarını bıraktıkları yerden onlara layık olmak için sürdürüyorum...

Türk Sinan

Zagros Gezginleri

Büyük hayaller kurarak, büyük umutlar besleyen bir kadın gerilla olarak Kürdistan dağlarında özgürce dolaşmayı düşünüp gerillaya katıldım. En çok da bize faaliyetler için gelen arkadaşlar arasındaki saygın, güzel, paylaşımcı ilişkiler beni etkilemişti. Onların bıraktıkları etkiden dolayı bir gün ben de onlarla arkadaş olmayı istiyordum. Onlar gibi yaşamayı, onlar gibi paylaşmayı, onlar gibi insanlara değer vermeyi düşündüğüm için parti saflarına katıldım. Bir süre Güneybatı Kürdistan'da faaliyetlerde bulundum. Ondan sonra eğitim için Mahsum Korkmaz Akademisi'ne gittim. Ama benim tek hayalim ülkeye gitmekti. O yüzden durmadan öneri üzerine öneri yapıyordum. Yaşım henüz çok genç olmasına rağmen hayallerimi, umutlarımı gerçekleştirmek, dağların güzelliklerini yaşamak, arkadaşlarla güzel paylaşımlar içerisinde bulunmak, güzel bir yoldaşlık yapmak için ülkeye, dağlara gelmeyi dayattım. Arkadaşlar ve Önderlik ülkeye gelmek için çok ısrar ettiğimi görünce önerimi kabul ettiler. Ülkeye gelme önerim kabul edilmişti. Artık yola çıkma zamanını bekleyecektik.

Nihayet15 Ağustos 1996 yılında Önderlik bizimle vedalaştıktan sonra ülkeye gelmek için yola çıktık. Artık gideceğimiz bir yer vardı. Ülkemin dağları, dağlardaki güzellikler ve dağlarda yanan ateşin etrafında bağdaş kuranların arasına gidecektim. Dağlarda süren büyük mücadeleye katılmak için geliyorduk. Zaten hayallerimi süsleyen de ülkedeki kavga ve mücadeleydi. Onları gerçekleştirmek için geliyordum.

Büyüttüğüm hayallerimle dağlara geldim. O hayallerimin büyük bir çoğunluğunu da gerçekleştirdim. Bir kadın gerilla olarak gece yürümek, karşıma çıkan düşmanla özgürlük için vuruşmaktı hayalle-

rim. Dağlarda kaldığım yıllar içerisinde düşündüklerim ve hayallerimin gerçeğiyle yüzleştim. Ben zorluklarla karşılaşınca, hayal ettiğim şeyleri bulunca mutlu oluyordum. Çünkü artık ben de bir kadın gerilla oldum diyordum kendi kendime. Özellikle de düşmanla karşı karşıya kalınca bu, bende daha farklı bir heyecan yaratıyordu.

Ülkeye geldiğimde ilk önce bizi yeni savaşçı eğitimine gönderdiler. Daha yeni savaşçı eğitimine gelişimizin üzerinden on beş gün geçmişti ki, arkadaşlar savaşın başladığını, bu savaşta Türkiye ile birlikte yerel işbirlikçi güçlerin de bize karşı savaşacaklarını söyledi. Önderliğe de bu şekilde tekmil verilmişti.

Öyle olunca Önderlik, o zaman yeni savaşçı eğitiminde olanların hepsinin dağıtılması talimatını verdi. Bunun üzerine arkadaşlar düzenlemelerimizi yaptılar. Benim düzenlemem de namı, şanı, ulu ve güzel dağlarıyla herkesin gönlünde taht kuran ve savaşımızda tarihi öneme sahip Zagroslara yapıldı.

Zagroslar ortada kalan bir alandır. Yani ülkenin üç parçasının orta yerinde kalan bir alandır. Alana gitmek için yola çıktık. Ama biz daha oraya tam ulaşmadan düşmanın yönelimleri başladı.

Yönelimler sonucu alan birçok konuda zorlanmaya başladı. Erzak başta olmak üzere temel ihtiyacımız olan malzemeler gelmez oldu. Çünkü yerel işbirlikçi güçler Güney'den, Türkiye ise Kuzey'den gelen yolları kapatmış, ihtiyacımız olan malzemeleri edinmemiz engelleniyordu.

Çok kısa bir süre içinde erzak sıkıntısı yaşamaya başladık. Yiyecek hiçbir şeyimiz kalmadı. Ama tüm imkânsızlıklara rağmen arkadaşların moralleri, canlılıkları, istemleri, direnişleri görülmeye değerdi. Yeni olmama rağmen gerilla için söylenen güzelliklere tanıklık ediyor ve onları yaşıyordum. Buradaki güzellik, zorluklar içerisindeki direnişti. Direnerek yaşama tutunmanın mücadelesiydi. Yaşamla birlikte özgürlük kavgasının anlamlı kılınmasıydı. Arkadaşlar, adeta hepsi bir ağızdan bizi açlık değil, esaret öldürür diyorlardı. Bu durum moralimi daha da yükseltiyordu. Heyecanımı ve yaşama katılımımı arttırıyordu.

'97 yılının dokuzuncu ayıydı. Operasyon başlamış, ancak henüz bizim bulunduğumuz alana kadar yayılmamıştı. Biz o zaman etra-

finda Satê ve Bedevê köyleri olan boşaltılmış Sütünê köyündeydik. Sayımız da oldukça fazlaydı. Yüze yakın arkadaş vardı. Ancak kadın arkadaşların sayısı erkek arkadaşlardan daha fazlaydı. Bu arada birlikte faaliyetlerde kaldığımız ve benden iki yıl önce ülkeye gelen Nalin Efrin arkadaş da bizimleydi. Onunla birbirimizi çok seviyorduk. Düzenlemem Zagroslara yapıldığından bu yana da hep birlikte ve aynı takımda kalmıştık.

Operasyonun bizim bulunduğumuz alana kaydığı günde, bize günlerden sonra biraz erzak gelmişti. Mutfakçılar çıkmış, ateşlerini yakmış ve ateşe yemek koymuşlardı. Biz de günler sonra bir yemek yiyeceğiz diye bekliyorduk. Bu arada düşmanın bizi kuşatmaya almaya başladığından haberimiz yoktu.

Birden acil bir şekilde, "Yerinizi bırakın!" diye bir talimat geldi. Uzun bir aradan sonra, ilk defa yiyeceğimiz yemeği döktük önce. Yemeği döktükten sonra görüntü vermeyecek bir şekilde küçük bir vadinin içinden yukarıya doğru tırmanarak yerimizi bırakmaya başladık. O zamana kadar hiç düşman askeri görmemiştim. Gelen askerleri görmek istiyordum. Askerleri görmek için etrafıma bakıyordum. Çevremizi sarmaya çalışmalarına rağmen, ilk önce farkına varmadığımız askerler karınca sürüsü gibi bize doğru geliyorlardı. Asıl güç orayı bırakmak için harekete geçerken, bazı arkadaşlar da askerleri karşılamak için orada mevzileneceklerdi. İlk defa asker görmekten ötürü oldukça heyecanlanmıştım. Bir de madem savaşmak için dağlara geldim, o zaman ben de mevzilenen arkadaşlarla kalıp askerleri karşılamak istiyordum. Bu isteğimi arkadaşlara bildirdim. "Ama savaş sadece bugün değil, daha uzun yıllar savaşacağız, o zamana kadar sen biraz daha tecrübe kazanırsın ve o zaman istemesen de savaşacaksın," diyerek kalmama izin vermediler.

Geri çekilmeye başladık. Yağmur gibi üstümüze yağan kurşunlar, değişik yerlerden atılan obüs topları ile havanlar altında vadiciğin içinden yukarıya doğru çıkıyorduk. Geliyê Dırê diye bir nokta var, oraya gidecektik. Oraya gitmemizin nedeni oradaki mağaraydı. Yaklaşık yüz arkadaş vardık. Düşman görüntümüzü almıştı. O yüzden de durmadan geldiğimiz yere indirmeler yapıyor,

bir yandan da savaş uçakları ve helikopterlerle hava saldırıları yapılıyordu. Düşman bir yandan hava saldırıları, diğer yandan piyade güçleriyle bize yönelirken, bir de havan ve top atışlarıyla bulunduğumuz yeri dövüyordu.

Saldırılar giderek daha fazla yoğunlaşıyordu. Kısa süre içinde artık kafamızı kaldıramayacak bir hale geldik. Kendimizi korumak için mecburen hepimiz o mağaraya girdik. Aslında mağara oldukça dardı. Normal koşullarda sayımızın yarısını bile alamazdı. Ama o anda sadece biz değil, bir o kadar daha arkadaş olsaydı yine de yerleşebilirdik. Bu, savaşın bir başka yüzüydü.

Akşama kadar orada kalmamız, karanlığın çökmeye başlamasıyla oradan çıkıp nokta değiştirmemiz planlanmıştı. Ama planladığımız gibi çıkmadı. Çünkü biz bir savaşın orta yerindeydik. Savaşlarda hiçbir zaman kalıcı planlamalar yapılmaz. Planlamalar hep ani değişebilirlikler üzerinden yapılır. Zira ne zaman ne olacağı çok fazla bilinmez. Arkadaşlar, ne olduğunu bilmediğimiz bir nedenden dolayı hemen orayı terk etmemiz gerektiğini söylediler. Çünkü o şekilde artık orada kalamayacaktık. Düşman bütün gücüyle oraya yöneliyordu. O mağaranın içinde kalmamız birçoğumuzun şehit düşmesi demekti. Ama hepimiz bir anda ve rastgele çıkmayacaktık. Zaten şiddetli çatışmalar ortamında rastgele ve topluca hareket etmek savaşın ve savaş gücünün kendi doğasına da tersti. O yüzden arkadaşlar grup grup çıkacağımızı söyleyerek, ilk çıkacak grubu birkaç dakika içinde belirledi.

Birkaç dakika arayla bütün gruplar mağaradan çıktı. Her arkadaş mağaradan çıkar çıkmaz şöyle bir etrafına bakıyor, düşmanın nerede olup olmadığını kontrol ettikten sonra yoluna devam ediyordu. Düşman ile yerel işbirlikçi güçler tarafından her yer tutulmuştu. O zaman kadın arkadaşların sayısı çoktu ve çoğu da daha yeniydi. Yine yanımızda çok sayıda yaralı arkadaş da vardı. Bir de bize yeni gelen ve tadına bile bakamadığımız erzaklarımızdan da alabildiğimizi almıştık. Bazı arkadaşların sırtında erzak, bazılarınınkinde ise yaralı arkadaşlar vardı. O ana kadar düzenlemelerde Nalin arkadaşla ikimiz hep aynı mangaya, birime yada gruba veriliyorduk.

Çünkü arkadaşlar birbirimizi daha önceden tanıdığımızı, birbirimize bağlı olduğumuzu biliyorlardı. Ancak bu sefer arkadaşlar böyle yapmadılar. İkimizi bu sefer ayrı ayrı takımlara verdiler.

Bizden önce mağaradan çıkanlar mevzilenmiş ve çatışmaya başlamışlardı. Arkadaşlar, onlardan sonra mağaradan çıkacak grupların savunmasını yapmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bizim grup çıktığında çatışmaların çok yoğun olduğunu fark ettim. Zaten çıktığınız gibi arkadaşlar mağaranın sağından yukarıya çıkan küçük bir vadiyi göstererek, "Buradan çıkın!" şeklinde talimat verdiler.

Oraya gelmeden önce birçok çatışma yaşamıştık. O yüzden cephanemiz çok az kalmıştı. O vadicikten vurup çıkacaktık. Başka bir seçeneğimiz kalmamıştı. O anda bile Nalin arkadaşı düşünmeden edemedim. Dışarı çıkar çıkmaz gözlerim ilk olarak onu aradı. Vadinin ortasına doğru geldiğimizde mağaranın üstünde ve yolumuzun üzerinde olan bir kayanın önüne oturduğunu gördüm. Oturmuş, sırtını kayaya vermiş, sakin sakin çevresini izliyordu. Açlıktan yürüyemez, güçten düşmüş bir haldeydi. Rengi sararmıştı. Onlara yetişince yürütmek için elinden tuttum. Kaldırıp kendimle götürmek istedim. Bana, gelmeyeceğini, tutmaları gereken yerin orası olduğunu söyleyerek benim gitmemi istedi. O sırada takım komutanımız olan arkadaş, oyalanmadan yerimizi tutmamız ve mevzilenmemiz gerektiğini söyledi. Onu bırakıp oradan ayrıldım.

Tam mevzileneceğimiz yere vardığımızda savaş uçakları geldi. Durmadan rastgele bombaladılar. Ama kazanları arkadaşların ortasına düşüyordu. Her yer toz duman içindeydi. Bir arkadaşla ayakta kalmıştık. O yüzden bombardımanı film izler gibi izliyorduk. Düşman telsizleri ise birbirlerine bulunduğumuz yerleri aktarıyordu. Bulunduğumuz yerlerin koordinatlarını veriyordu. Arkadaşlardan biri oturmamızı istedi. Oturur oturmaz uçaklar bu sefer bizim üzerimizden uçuş yapmaya başladılar. İkinci turlarında ise kazanları bu kez bizim bulunduğumuz yerlere bırakmaya çalıştılar. Bulunduğumuz yer çok kötüydü. Her an vurulabilirdim. Bunu gören bir kadın arkadaş üzerime atlayıp kolumdan tutarak, beni kendisinin bulunduğu kayanın dibine çekti.

Ortalık toz duman oldu. Her yeri bir toz bulutu ile kapkara bir duman bulutu sardı. Önümüzdeki, yanımızdaki arkadaşımızın yüzünü bile göremiyorduk. Bombardıman yaklaşık bir saat kadar sürdü. Uçakların ürkütücü, kazanların korkutucu sesleriyle kulak zarlarımız patlayacak gibi olmuştu. Ama bize bir şey olmamıştı. Biraz kendime gelmeye çalışırken bir anda kopan bir çığlık, kulak zarlarımı delercesine yükselip bana kadar geldi. Çığlığın geldiği yere gidip bakmak istedik. Ama arkadaşlar izin vermediler.

Uçaklar yaklaşık bir saat kadar yaptıkları bombardımandan sonra gitti. Uçaklar gittikten sonra alelacele saldırılar sırasında çığlığın geldiği yere gitmek için kendimizi aşağıya doğru bıraktık. Bombardımanın olduğu yerde dokuz arkadaş yerde yatıyordu. Altısı kadın üçü erkek arkadaştı. Şehit düşmüşlerdi.

Şehit düşen arkadaşlar arasında Nalin arkadaş da vardı. Yüreğimiz kabarmış, gözlerim dolmuştu. Öfke ve nefret doluydum. Ama o an yapılabilecek hiçbir şey yoktu. Çünkü zaten o an düşman geçici bir üstünlük sağlamıştı. Tank, top, uçak ve piyade güçleriyle gelip bizi vurmuşlardı. Ama bunun intikamını alacaktık. Hem de on kat daha fazlasıyla ona ödettirecektik. Nalin arkadaşla birlikte Azime Melebeşir diye bilinen Qamışlolu, Serhatlı Dilan, Şırnaklı Aryan, Afrinli Serhıldan adındaki kadın arkadaşlar şehit düşmüştü. Zelal arkadaş da yaralanmıştı. Boğazından ağır bir şekilde yaralanmıştı ve zaten iki saat sonra da şehit düştü. Erkek arkadaşlardan Xeyri ve Haki arkadaş anında şehit düşmüştü, Kemal arkadaşın ise ayağı kopmuştu. Ayağı kopmuş olmasına rağmen kendisini değil bizi düşünüyordu. Düşman uçakları her an yeni saldırılar için gelebilirdi. Tepeleri tutan piyade güçler kendilerini bırakıp gelebilirdi. Kemal arkadaş, o durumda bile bunları düşünerek bana bir bomba bırakıp, burdan gidin diyordu. Kendisi için değil, bizim için kaygılanıyordu. Kemal arkadaşın yaklaşımları, kaygıları, oradan gitmemiz için bize yalvarması gerillanın kendisinden daha çok arkadaşları için yaşadığını kanıtlıyordu. Biz üzerine giden arkadaşlar da, hepimiz de ölsek seni almadan buradan gitmeyeceğiz dedik; çünkü onun bizim için duyduğu kaygıların aynı-

sını, biz de onun için duyuyorduk. Hele hele yaralı bir arkadaşı bırakıp gitmek, gerillanın yoldaşlık ahlakında hiç yoktu.

İki arkadaş, Kemal arkadaş için "darbest" (odunlardan yapılan pratik sedye) yapmak için uğraşırken, biz diğer arkadaşlar da şehit düşen arkadaşları gömmeye başladık. Aslında gömdüklerimiz sadece onlar değildi. Onlarla birlikte kendi bedenimizden birer parça gömüyorduk. Biz, şehit düşen arkadaşları gömene kadar diğer arkadaşlar da darbesti yaptılar. Kemal arkadaşı darbeste bağlayıp taşımaya başladık. Kemal arkadaşı iki saat kadar taşıdık; ancak o da şehit kervanı içindeki yerini aldı.

Kemal arkadaşı da bir yere gömdükten sonra oradan ayrıldık. Arkadaşların bir bölümü grup grup kopmuştu yada şehit düşmüşlerdi. Biz geriye sadece kırka yakın arkadaş kalmıştık. Daha sonra net sayımızın, kırk kadın arkadaş, iki de erkek arkadaş olmak üzere kırk iki kişi olduğunu gördük.

Nerede olduğumuz ve nereye gidebileceğimizi düşündük. Arkadaşlar Basya'nın kıyısına kendimizi bırakma kararı aldı. Biz kendimizi Basya suyunun kenarına ulaştırdık ulaştırmasına ama yolda bir acı olay daha yaşadık. Yolda giderken kayalıklardan düşen Aydın adındaki arkadaş da şehit düşmüştü. Bu, bugün yaşadığımız acılara bir yenisinin eklenmesiydi. Aydın arkadaş şehit düşmüştü ama onu saklayamıyorduk. Onun cenazesini de yanımıza alarak yolumuza devam edip Basya'nın kıyısına ulaşmıştık.

Önce yaralı arkadaşlar için bir yer bulduk. Onları yerleştirdikten sonra onlara yakın bir yere de Aydın arkadaşın cenazesini bıraktıktan sonra kalabileceğimiz, daha doğrusu gizlenebileceğimiz bir yer aramaya başladık. Gizlenmek zorundaydık. Çünkü en ufak bir çatışmaya bile cephanemiz yetmiyordu. O yüzden en doğru yol gizlenmekti. Biz de bulduğumuz bir yere çekildik. Arkadaşlar büyük bir öfke içerisindeydi. İçimizden, "Kendimizi bir yere vermemize gerek yok, yarın düşman geldiğinde var olan cephanemizle kendimizi onlarda patlatalım," diyenler de var. Öfke o kadar büyümüştü. Ama o an öfke ile kalkıp zararla oturacak lüksümüz yoktu. Kendimizi korumamız gerekiyordu. Ancak kendimizi koruyarak, o gün

yaşadığımız acıların intikamını alabilirdik. Kendimizi korumayıp bizim de şehit düşmemiz, hem partiye hem de arkadaşlara ağır gelirdi. Yönetimdeki arkadaşlar buna gerek olmadığını, söylenenlerin aksine ikişer, üçer kişilik birimler şeklinde kendimizi gizlememiz gerektiğini söylediler. Öyle de yaptık. Yükü erzak olan arkadaşlardan hiçbiri bizimle gelmediği için hiçbir şeyimiz yoktu. Telsizimizin pilleri bitmişti. Yanımızda pil olmadığı için bağlantı da kuramıyorduk. Yanımızda sadece iki erkek arkadaş vardı. Ve her ikisinin de adı Ferhat'tı. Biri Gewerli diğeri ise Kobanîliydi.

Bir değil, iki değil, üç değil, tam yirmi gün o şekilde kaldık. Erzak yok, su yok. Yanımızda, sadece arkadaşların çantalarının dibinde kalmış olan, biraz tuz, limon tuzu ve şeker vardı. Zaten onu da herkes diğer arkadaşların kullanmasını istediği için kimse de kullanmadı. Şerbet yapıp içmedi kimse. O durumda bütün arkadaşlar birbirlerini düşünüyordu. Hiç kimse kendini düşünmüyordu. Herkes yanındaki yada yakınındaki arkadaşı düşünüyor, ne varsa onun yemesini yada içmesini istiyordu. Gerilla zor günlerin arkadaşıdır. Zor günlerin yoldaşıdır. Kendisini değil, arkadaşını düşünen arkadaşlıktır gerilladaki. Artık öyle olmuştuk ki, birbirimizin yüzüne bakamıyorduk. Çünkü arkadaşların hepsi eriyip gitmişti. Avurtlar çökmüş, gözler çukurlaşmış bir hale gelmişti. Ama inançları tamdı. Yürekleri pekti. Kararlılık ve bağlılıkta hiçbir sorun yoktu.

Bu şekilde yirmi üç gün kaldık. Arkadaşlar da Çarçela'dan grup grup gelip bizi arıyorlarmış. Onlar da bu arkadaşlara ne oldu, şehit düşselerdi şimdiye kadar bir şekilde duyardık, esir düşseler yine duyardık. Şehit düşmemişler, düşmanın eline esir de düşmemişler, peki nereye kayboldu bu arkadaşlar, diye düşünerek durmadan bizi arıyorlarmış. Bir grup gelirken grubun içerisinde Bawer adındaki bir arkadaş şehit düşüyor. Bawer arkadaş Derikli bir arkadaştı. Zaten fedakarlığı ve emekçiliği ve arkadaşlara bağlılığından dolayı, kendisini dayatarak bizi aramaya geliyor.

Bizden de her gün üç arkadaş, yanlarına bombalarını alarak üstümüzdeki boğaza, belki arkadaşları buluruz, diye çıkıyordu. Boğaza giderlerken olur da düşman gelirse biz bombalarımızı

kendimizde patlatırız, o zaman siz ona göre tedbirlerinizi alırsınız, diyerek çıkıp boğaza gidiyorlardı. Zaten tüm arkadaşların ortak görüşü düşmanın eline kesinlikle sağ geçmeyeceğiz şeklindeydi.

Yirminci günümüze girmiştik. Erkek arkadaşlar bildikleri bir deponun olduğunu, o depoda erzakla birlikte bağlantı kurmak için pil de bulunduğunu, o yüzden oraya gitmelerinin çok iyi olacağını söylediler. Aslında baştan beri onu söylüyorlardı. Ama yakınlarımızda düşman olduğu için gerek görmüyorduk. Arkadaşlar yine gerek görmediler. Çünkü arkadaşlarımızın yaşamanı tehlikeye atmak istemiyorduk. Ama yirminci güne geldiğimizde artık arkadaşlar hiç kimseyi dinlemeden inisiyatif kullanarak, kamptan çıkıp deponun olduğu yere doğru gittiler.

Arkadaşlar gidince, düşmanın onları takip ederek bulunduğumuz yeri tespit edip üzerimize gelebileceğini düşünmeye başladık. Çok fazla cephanemiz zaten yoktu. Hemen hemen her arkadaşta bir bomba kalmıştı. Bir de her arkadaşın birkaç tane de mermisi. Bombalarımızı çıkarıp önümüze koyarak beklemeye başladık. Elimiz yüreğimizin üstünde düşmanı bekliyorduk. Akşam oldu ama düşman gelmedi. Hiçbir yerden silah sesi de gelmedi. Bu, arkadaşlara da bir şey olmadı anlamına geliyordu.

Hava kararmıştı. Hepimiz kaldığımız yere çekilmiş, uyumaya çalışıyorduk. Ama uyku nerede, biz neredeydik. O kadar gün arkadaşlardan aç, susuz bir şekilde ve kırk iki arkadaş olarak kopuk kalmak insanın uykusunu getirir miydi hiç. Bir süre sonra yan tarafımızdaki kayanın altında kalan arkadaşlardan biri nöbetçi olduğumu söyledi. Nöbetimin sonlarına doğru bazı seslerin bize doğru geldiğini duydum. Arkadaşların hepsi halsiz ve bitkin düşmüş bir halde uzanmışlardı. Zaten kimse yerinden bile kalkamıyordu.

"Kimdir o?" diye seslendiğimde, "Benim Ferhat," diye cevap verdi. Bir kez daha aynı soruyu tekrarlayıp aynı cevabı aldıktan sonra artık arkadaşlar olduğuna inandım. Arkadaşlar gittikleri gibi geldiler. Bizi en çok sevindiren buydu. Ayrıca bir de yarım torba un getirmişlerdi. En önemli haber ise üst tarafımızdaki düşman güçlerinin geri çekildiğine ilişkin verdikleri haberdi. Hâlâ bize diğer

arkadaşlardan haber aldıklarını söylemelerini bekliyoruz. Umudumuz, özlemlerimizdi arkadaşlarımız. Ve bir gün mutlaka, diri yada ölü, onların bizi bulacaklarına inanıyorduk. Ama bir an önce görmek istiyorduk. Çünkü birçoğumuz hiçbir zaman bu kadar uzun süre arkadaşlardan kopuk kalmamıştık.

Arkadaşlardan kopuk kalmak bize kökleri kesilmiş, dalları budanmış bir ağaç gibi geliyordu. Kendimizi öyle hissediyorduk. Böyle güzel ve mutlu bir haberi almak için bütün arkadaşlar, o gece yarısı yarı sürünerek, baygın bir şekilde göreve giden Ferhatların etrafında toplandılar. Ama bir türlü o haberi vermediler. Hemen hemen hepimiz aynı soruyu sormamıza rağmen arkadaşlar, "Hayır, herhangi bir haber almadık. Ama onları mutlaka bu birkaç gün içinde bulacağız," diyerek bize moral vermeye çalıştılar.

Tan ağardı. Şafak söktü. Ve yorgun olmalarına rağmen, biz hâlâ göreve gidip gelen arkadaşların yanında oturmuş verecekleri haberi bekledik. Haber yoktu. Ama bir gün mutlaka olacak diyordu arkadaşlar. O yüzden birkaç gün daha diyerek yeniden arkadaşları beklemeye başladık. Ama artık sabah olmuştu. Ve yarım torba kadar unumuz da vardı. Bu da erzağımızın olduğu anlamına geliyordu. Arkadaşlar bir süre keşif yaptıktan sonra yönetimimiz, "Arkadaşlar, kendimizi suyun kenarına bırakıp ekmek yapalım, biraz elimizi yüzümüzü yıkayalım," dedi. Bu arada erkek arkadaşlar da, "Kadın arkadaşlar ekmek yapsın, biz de bir iki bombayla belki biraz balık yakalarız," dediler. Planlamamız olduğu gibi kabul edildi.

İlk önce bir grup üçgene indi. Üçgene inmenin nedeni aşağıdan düşmanın arazide olup olmadığının keşfinin yapılmasıydı. Arkadaşlar kısa bir süre sonra gidebileceğimiz şeklinde seslendiler. Yerimizden çıkmaya çalıştık. Ama nasıl çıkacağımızı biz de bilmiyoruz. Çünkü arkadaşların bırakalım yürüyecekleri, ayakta kalacak halleri bile kalmamıştı. Bir biçimde inmemiz gerekiyordu. Yer yer kendimizi kaydırarak, yer yer sürünerek, yer yer kayalıklara tutunarak, yer yer birkaç adım da olsa yürüyerek sonunda aşağıya, suyun kenarına ulaştık. Bu arada geçen yirmi gün içinde birçok arkadaş birbirini görmemişti. İnenler yavaş yavaş toplanmaya baş-

ladı. Gözyaşlarımızı tutamıyoruz. Herkesin gözleri ıslanmış, bazıları bir süre kendilerini tutabiliyor ama bir süreden sonra onlar da ağlamaya başlıyordu. Diğer yandan da buruk bir sevinç vardı. Yani hâlâ o kadar arkadaş yaşıyorduk ve bir araya da gelebilmiştik. Bunun sevinci vardı. Yarı ağlamaklı, yarı sevinçli bir şekilde birbirimize sarıldık. Ama sevincimiz buruktu. Çünkü hâlâ diğer arkadaşlarımızdan bir haber alamamıştık. Ve hâlâ onlardan kopuktuk.

Güneş doğdu. Ve bize o gün biraz daha hızlı yükseliyormuş gibi geldi. Sanki bir acelesi vardı.

Ferhat arkadaşlar bombaları alarak Basya suyunda balık avlamaya gittiler. Onlar balık avlayana kadar arkadaşlar da o yarım çuval unu ekmek yaptılar. Herkese küçük bir ekmek düşüyordu. Ama hiç kimse kendini düşünmüyordu, herkes yanındakine, "Önce sen ye," diyordu. Yaşadığımız zorluklardan büyük ve vazgeçilmez yoldaşlık doğmuştu. Ben, biraz da yeni olduğum için yaşanan zorluklar ve tüm imkansızlıklara rağmen büyüyen yoldaşlıktan çok etkilenmiştim. İnsan bu tür şeyler yaşayabilir, yaşamalıdır diyordum kendi kendime. Zaten biz gerillalar bunu yaşıyorduk ve ömrümüzün sonuna kadar da yaşayacaktık.

Sonradan öğrendiğimize göre o günün akşamında yine bir grup bizi aramaya çıkmış ve bizi bulmadan geri dönmüşler. Bu grubun içinde daha sonra şehit düşen Şahristan arkadaş ve Serhatlı Şevin arkadaşlar varmış. Meğer düşman çekilmiş, arkadaşlar da bizi aramayı hızlandırmışlar. Biz de o günden sonra, orada kaldığımız iki günde Basya suyunun kenarına indik. Yirmi üçüncü günün akşamı Basya kenarından kaldığımız yere çıkmak için yavaş yavaş yürüyoruz. Ay ışığı gün gibi aydınlatmıştı geceyi; biz tek sıra halinde ard arda dizilmiş, yavaş yavaş yürüyorduk. Zaten öyle hızlı yürüyecek takatimiz kalmamıştı.

Gelen grup önce uzaktan bizi görüyor. Ve ilk etapta düşman sanıyor. Biz de onları gördük ve düşman sandık. Karşılıklı kimsiniz diye sorularla silahlarımıza sarıldık. Gruptaki İbrahim arkadaşı sesinden tanıdık. O an her değişti. Ağır duygusal bir ortam oluştu. Ağlayanlar, gözlerini silenler, bir kenara oturup gördüklerinin gerçek

olup olmadığına kendini inandırmak için kendini tokatlayan vardı. Arkadaşlar sanki şehit düşüp yeniden dirilmişiz gibi bir gözle bize bakıyorlardı. Görüşmemiz, görüşmemizin sevinci, dökülen gözyaşları devrimlerin sonlarında yaşanan kutlamaları andırıyordu.

Bizi aramaya gelen arkadaşlar yanlarında ekmek ve bir miktar de şeker getirmişlerdi. Arkadaşlar yanımızda hiçbir şeyin olmadığını, açlıktan yürüyemez hale geldiğimiz düşündüklerinden, ekmek ve şekersiz gelmemişlerdi. Karşılaştığımız yerde oturup bir kaç laf ettikten sonra ne yapacağımıza karar verecektik. İlk sözlerden biri, arkadaşlar artık bu gece bizi bulmasalardı Önderliğe şahadet tekmilimizin verileceğini söylediler.

Gidip yaralı arkadaşları ziyaret ettik, onlardan yürüyebilenleri de yanımızda götürmek, yürüyemeyenler için de başka bir grubun onları almaya geleceğini söyleyerek yola çıkmayı planladık. Bir grup, yaralı arkadaşların yanına gittik. Geri kalan arkadaşlar ise yola çıkmak için hazırlık yapmaya başlayacaklardı. Yaralı arkadaşların yanından geldiğimiz gibi yola çıkacaktık. Bu arada baştan beri yaralı ve yaralı arkadaşları bıraktığımız yerde olan Ararat adında bir arkadaş vardı. Arkadaşlar onları ziyaret ettiklerinde operasyonların sonuçlarını aktarıyorlar. Yani kayıplar ve yaralılar hakkında bilgi verdiler. Şehit düşenler arasında Ararat arkadaşın Şiyar Şerbet adındaki kardeşi de varmış. Ama Ararat hiç kardeşi olduğunu bile söylemiyor. Oradaki arkadaşların hiçbirinin kardeşi Şiyar'dan farklı olmadığını, hepsinin birer Şiyar olduğunu düşünüyor. Bunları çok sonraları öğrendik.

Yaralı arkadaşların yanından döndüğümüz gibi yola çıkmayı düşünüyorduk. Yaralı arkadaşlar için ise biz gittikten sonra hem Aydın arkadaşın cenazesini gömmek hem de yaralıları almak için bir grup gönderecektik.

Yaralı arkadaşların yanından döndüğümüz gibi yola çıkmamız gerekiyordu. En azından böyle düşünüyorduk. Yirmi üç gün aradan sonra yeniden arkadaşlarla buluşmanın heyecanını yaşıyorduk. Heyecanımız bir an önce arkadaşlara ulaşmaya itiyordu bizi. Ayakta duracak halimiz olmasa da bir an önce yola çıkmak istiyorduk.

Çünkü bir arkadaş hasretidir alıp götürmüştü bizi. Yıllar önce ayrılmıştık gibi geliyordu bize. Oysa birçoğuyla daha yeni tanışmıştık. Önemli olan uzun süre önceden tanışıp tanışmamak değildi. Kaldığımız süre içindeki paylamışlarımızdı. Yoldaşlığımız ve arkadaşlığımızdı. İnsan kopuk ve ayrı kalınca, arkadaşların, arkadaşlığın, yoldaşlığın değerini daha iyi anlıyor. Ayrılmaz bağlarla o zaman daha fazla arkadaşlarına bağlanıyor. Çünkü dağ başlarında, yol başlarında, su başlarında sadece biz ve arkadaşlarımız varız. Bir de dağlarımız. Başka hiçbir şeyimiz yok. O yüzden insan en fazla arkadaşlarını özlüyor ve bir an önce onları görmek istiyor.

Bizi almaya gelen arkadaşlar, arkadaşların Çarçella'da olduklarını, oraya gitmemiz gerektiğini söylediler. Bulunduğumuz yerden Çarçella'ya gitmek yaklaşık üç yada en fazla dört saatlik bir yoldu. Ama biz on iki saatte zar zor ulaştık. Aşırı duygusal bir buluşma ortamı orada da oluştu. Gideceğimizi duyan arkadaşlardan bazıları bize doğru gelerek bizi karşılamak için yol boyu dizilmişlerdi. Bazıları da yolun bir yerine kadar gelip orada oturmuş, bizi bekliyorlardı. Ulaştığımızda Çarçella'da yaklaşık yüz elli kadar arkadaş olduğunu gördük. Arkadaşlar bizi tören ve sloganlarla karşıladı. Gerçek yoldaşlığın ruhunun bu kadar canlı ve pratik olduğunu ilk defa orada görüyordum. Bazı arkadaşlar dinlenmek için gideceğimiz yere kadar bizi sırtlamak istiyordu. Ne kadar hayır dediysek de kolumuza girerek bizi dinleneceğimiz yere kadar götürdüler.

Üç gün dinlendikten sonra ancak kendimize gelebildik. Bu arada operasyonun sonuçlarını da yavaş yavaş almaya başladık. Kopuk olduğumuz süre içerisinde düşman ve yerel işbirlikçi güçler Avaşin'deki hastanemizi basıp oradaki arkadaşlarımızı vahşice katletmişti.

Başka alanlarda birkaç arkadaş daha şehit düşmüştü. Bu haberleri alınca öfkemize öfke, nefretimize nefret ekleniyordu.

Bir grup arkadaş da gidip bıraktığımız yaralıları getirdi ve yeni yapılan hastaneye tedavi için onları götürdü. Tabii arkadaşlar Aydın arkadaşa da güzel bir mezar yapıp onu gömmüşlerdi.

Operasyonun başlamasının üzerinden yaklaşık iki ay geçmişti. Ama hâlâ bitmemişti. Biz arkadaşlarımıza yirmi üç günlük kopuk-

luktan sonra ulaşmıştık. Önemli olan oydu. Artık arkadaşlarla bir aradaydık. Onlarla birlikte düşmanı karşılamaya, düşmanla çarpışmaya hazırdık. Tabii en çok da bir daha arkadaşlardan kopmamaya dikkat ederek, aralık ayı sonuna kadar devam eden operasyonu arkadaşlarımızla birlikte boşa çıkardık.

Dilan Efrin

Amed'ten Erciyes'e

İnsanın doğup büyüdüğü, hayatının birçok ilkini yaşadığı yerlerde gerillacılık yapması, birçok duyguyu yeniden yaşamasını getirir kendisiyle beraber. Birçok duyguyu, güzelliği ve unutulmaz anları, günleri, geceleri, ayları, yılları yaşamasına neden olur. Ben bunları yaşadım. Zira hayatımın birçok ilkini yaşadığım, doğup büyüdüğüm topraklarda gerillacılığa da başlamanın hayatımda ayrı bir yeri var. Çünkü o topraklarda doğmuş, orada büyümüş, orada yaşamış, orada okumuş, orada gülmeye, orada ağlamaya başlamıştım. Gerillacılıkla da ülkem için kavgaya tutuşmaya yine orada başlamıştım. Çocukluk günlerimin geçtiği dağlarda gerillacılık yapmak tarifi zor bir duygudur. Dağları, vadileri, yüksek yayları, içinden geçilmez ormanlarıyla Amed Eyaleti'nden söz ediyorum.

Amed Eyaleti'nde gerillacılık yapmamın üzerinden üç yıl geçmişti. Bu üç yıllık süre içinde Amed'in birçok dağında, bölgesinde ve alanında kaldım. Birçok unutulmaz çatışmayı yaşadım. Kar, yağmur, çamur demeden günler, geceler, aylar geçirdim. Zor günler yaşadığımız da oldu. Ama bütün bu zorluklar insan yaşamına anlam katıyor. Çünkü ne için bunları yaşadığını biliyor. Bilerek ve isteyerek yaşıyor. Zira umut, inanç ve özlemlerinin peşinde olduğunun bilinciyle yaşıyor.

1995 yılına geldiğimizde daha önce açık olup ancak verilen kayıplardan ötürü üç yıl gibi bir zamandır boş kalan Çermik, Çüngüş, Sivrice, Maden hattının yeniden doldurulması gerektiğine ilişkin örgüt tarafından bir karar alındı. Alan, mücadele tarihimizde önemli bir alandı. Çünkü oranın boş kalması Elazığ'a kadarki bir hattın boş kalması, yine oradaki halkın örgütsüz kalması ve devlete bırakılması anlamına geliyordu. O yüzden daha fazla boş bırakılmadan doldurulması gerekiyordu. Ama oraya gidecek grubun önüne, alanı yeniden dol-

durma göreviyle birlikte, o hat üzeri Güneybatı Eyaleti'mize bir geçiş hattının açılması görevi de konuluyordu.

Gidecek grubun önüne böyle ciddi ve önemli bir görev de konuluyordu. Ancak mevsim uygun olmadan gitmek, eski kayıplara yeni kayıpların eklenmesi demekti. Gerillada mevsim koşullarının büyük önemi var. Çünkü çoğu zaman büyük kayıplar, mevsim koşullarının uygun olmadığı dönemlerde hareket edildiği için verilmiştir. Gerillada mevsimin uygunluğu, yaprakların açılması, suların azalması, arazide naylonsuz kalınabilecek koşulların oluşması olarak bilinir. Amed Eyaleti'nin bütün alan ve bölgeleri genelde nisan sonları ile mayıs başlarında, gerilla için kullanılabilir, kalınabilir, çatışılabilir, gizlenilebilir hale gelir.

Gidilecek alan Fırat nehrinin geçtiği ve bazen nehrin öbür yakasına geçilmesi gereken bir alandı. O yüzden suların inmesini beklemek gerekiyordu. Onun için ister istemez suların inmesini bekleyecekti grup. Sular da genelde 15 mayıstan sonra azalmaya başlar. Çünkü 15 mayısa kadar hâlâ dağlarda eriyen karlardan dolayı sular her gün öğleden sonra yükselmeye başlar, gece yarısına doğru ise inmeye başlar. Ama 15 mayıstan sonra dağlarda eriyecek karlar kalmayacağı için sular artık yükselmez.

Oraya gidecek grupta kimlerin yer alacağı az çok tahmin ediliyordu. Çünkü daha önce gidip gelen arkadaşlar vardı. Bir de oraya gidecek grupta yer alacak arkadaşlar, tecrübeli ve az da olsa alanı bilenler olmalıydı. O yüzden grupta kimlerin yer alacağı çok fazla merak edilmiyordu. Ama gitmek isteyen çok sayıda arkadaş vardı. Düşmanın halkla çok oynadığı bir alandı. Asimilasyon alanda başını alıp gitmişti. Yine yer yer MHP örgütlenmesinin de yapıldığı bir alandı.

Mayıs ayı başlarında arkadaşlar gidecek grubu oluşturduklarını, bu grupta benim de yer aldığımı, alana yeni gidiyor olmama rağmen alanı daha sonraki gruplarla gitmek için iyi öğrenmem gerektiğini söylediler. Gidecek grupta, Rojhat Ziver, Sipan, Kejê Hamza, Pala Haki, Dılovan, Şadi, Behzat adındaki arkadaşlar vardı.

Bu arkadaşların hepsi çok eski, deneyimli, çeşitli düzeylerde görev yapmış arkadaşlardı. İçlerindeki en yeni, bendim. Arkadaş-

lar böyle deneyimli arkadaşlardan oluşan ve yeni bir alana gidecek grupta yer aldığımı söyleyince kanatlanıp uçmak istedim. Bizden önce bazı arkadaşlar gitmiş olsalar da son üç yıldır hiç kimsenin gitmediği ve yeniden açılması gereken bir alana gidecektik. Gerillada yeni açılım alanlarına gitmek birçok yenilikle tanışmak demekti. Gerçi gerillanın kendisi yenilikleri arama, yaratmanın adıdır. Ama bunları gittiği yeni alanlarla, yarattığı yeni yaşam kültürüyle, göstereceği direnişle yaratacak.

Gideceğimiz yer dili, kültürü, yöresel özelliklerine yabancı olmadığım bir yerdi. Grupta daha önce alana gidip, kalmadan geri gelen bir tek Hamza arkadaş vardı. O yüzden alana gitmemiz için öncülüğü o yapacaktı. Ben de ondan oraların yollarını öğrenecektim. Hamza arkadaş Kejê Hamza olarak bilinir. Düzenlediğimiz morallerde bildiği tek şarkı olan Kejê parçasını söylediği için adı Kejê Hamza kaldı. Ben alana ilk defa gidecektim, o yüzden hiçbir yerini bilmiyordum. Zaten gerillanın en güzel yanlarından biri de hiç bilmediği, daha önce görmediği, belki rüyasında bile göremeyeceği yerlere gidip orada gerillacılık yapmaktır. Bunun sevinci ve mutluluğunu yaşıyordum. Kabıma sığmaz olmuştum. Çünkü eyaletin en eski arkadaşlarıyla açılım için yeni bir alana gidecektim.

Yola çıkacağımız güne kadar Amed'de dördüncü bölge olarak bilinen alanda kaldık. Dördüncü bölge, Piran'ın arka tarafından başlayıp Hani, Arıcak, Palo, Ergani, Çermik ve Siverek taraflarına, Karacadağ'a uzanan bir yerdir. Akarsuları, salkım pınarları, baş eğmez asi dağlarıyla bilinen bir yerdir. Şeyh Sait isyanının başlayıp yayıldığı yerdir. Nokta olarak kullandığımız yerlerin çoğu Şeyh Sait ve isyancıları tarafından kullanılan yerlerdi. O yüzden hem tarihi açıdan önemli ve güzel coğrafyasıyla insanı büyüleyen bir alandı. Tabii benim çocukluk günlerimin, hayatımın ilklerinin geçtiği yerlerdi.

Suların düşmeye başladığı günler yakınlaşınca son hazırlıklarımızı yaptık. Hazırlıklarımız birkaç günlük erzakımızı ayarlamak, silahlarımızı temizlemek, bulabildiğimiz kadar zorunlu durumlarda kullanacağımız ilaçları ayarlamaktan oluşuyordu.

14 Mayıs günü akşam ulaştığımız ve hareket edeceğimiz noktada arkadaşlar bizimle son bir toplantı yaptılar. Toplantıda gör-

evimizin önemi bir kez daha hatırlatılarak, alan hakkında bazı bilgiler daha verildikten sonra her an yola çıkabileceğimiz ve buna göre hazırlıklı olmamız gerektiği söylendi. Son sözler, son gülüşler, son bakışlar anlamına geliyordu bu toplantı. Hani bir söz vardı, gidip de gelmemek, gelip de görmemek var, diye. O söz, en çok da bizim için geçerliydi. Çünkü acımasız, kural tanımayan, kirli bir savaşın orta yerinde bulmuştuk kendimizi. Oysa dünyadaki bütün savaşların belli kuralları vardı. Ama düşmanımızın karekterinden kaynaklı bize karşı yürütülen savaşta hiçbir kural, hiçbir yasa geçerli değildi. Geçerli tek bir yasa vardı; o da bizi imha etmekti. Ve bunun için ne yapılması gerekiyorsa yapılıyordu. O yüzden giderken vurulup düşmek de vardı. Sağ gelirsek de geride bıraktığımız arkadaşlarımızdan vurulup düşenler olabilirdi. O yüzden bizim hayatımızda gidip de gelmemek, gelip de görmemek sözü yakıcı da olsa çok fazlasıyla yerini buluyordu. Onun için o geceden itibaren arkadaşlarla son sohbetlerimizmiş gibi uzunca sohbetler ettik. Son dilekler, son istekler biçiminde birbirimizle konuşuyorduk. Konuştuklarımız bir nevi vasiyetimiz gibiydi. İster istemez onun yarattığı bir ağırlık ve burukluk vardı.

Yola çıkacağımız gün yakındı. Gerçi hep yollardaydık. Ama bu kez bilmediğimiz yolların yolcusu olacaktık. İlk defa geçecektik o yollardan. Kim bilir nelerle karışlaşacaktık. Baharın güzel günlerini yaşıyorduk. Zorlu bir kış geçirmiştik. Sonunda güzel bir bahara çıkmıştık. Ama uzaklardaki daha güzel baharları keşif etmek için yaşadığımız güzel baharı bırakıp yola çıkacaktık. Zaten baharın bir yere gittiği de yoktu. O da bizimle beraber olacaktı. Ama arkadaşlarla bir arada kalıp onu yaşamak ayrı bir şeydir tabii...

Yol...

İki gün sonra arkadaşlar akşama doğru yola çıkacağımızı söylediler. Hep bizim olan, ama bu kez biraz daha uzağa ve bilmediğimiz bir yola çıkacaktık. Yol hayatın kendisiydi. Gerilla için bu daha çok öyleydi. Çünkü gidilen yol hayatın sonu da olabilirdi.

Ama her son yeni bir başlangıcı da beraberinde getirmiştir her zaman. Çünkü gittiğimiz yoldan geri gelmesek bile arkamızdan gelip aynı yoldan yürüyecek olanlar çıkacaktı. Tıpkı bizim kendimizden öncekilerin yolundan gittiğimiz gibi. Yine düşecektik yollara. Dağları, bayırları, ormanları, yaylaları, ovaları aşıp suları geçerek gidecektik. Adını bildiğimiz ama hiç görmediğimiz diyarlara doğru gidecektik. Sırtımızda çantamız, omuzlarımızda silahlarımız ve bir de kefiyelerimiz olacaktı. Bir de yoldaşlarımızın fotoğraları yanımızda olacaktı. Dağların ardına doğru gidecektik. Özlemlerimizi gerçekleştirmek, hasretimizi bitirmek için bu yolları aşmamız, hem de başarıyla aşmamız gerekecekti. Çünkü başarıyla tamamlayacağımız görevler bizi bir adım daha özgürlüğe yaklaştıracaktı. O yüzden başarmaktan başka bir çaremiz yoktu.

Biz ve yolculuk...

Ayrılık anı gelip çatmıştı. Yeni buluşmalar için arkadaşlarımızdan ayrılacaktık. Bu ayrılık ne kadar sürecekti onu bilmiyorduk. Çünkü bir şeyler başarmadan geri dönmeyecektik. Yani arkadaşlardan ayrılıp keşfetmemiz gereken bilinmedik diyarlara doğru yola çıkma anı gelip zamk gibi yakamıza yapışmıştı. Gerillada birçok şey gelenekselleşti. Örneğin görevden gelenlere, kolay gelsin demek bir gelenek oldu. Yine herhangi bir göreve giden arkadaşlar için askeri tören düzenlenirdi. Yine eylem öncesi ve başarılı eylemler sonrası moral düzenlemek başka bir gelenekti. Bunun gibi birçok güzel geleneklerimiz oluşmuştu. Bizden öncekiler bunu başlatmış, biz de ardılları olarak sürdürüyorduk. O yüzden tam yola çıkacağımız zaman bölge gücü içtima için yarı engebeli bir yerde toplandı. Grup komutanımız Rojhat arkadaş kısa bir konuşma yaptıktan sonra tek tek her arkadaşla tokalaşmanın ardından, bizi bekleyen yola koyulduk. Görevi başarma bilinci, kararlılığı ve iradesiyle akşama doğru düştük yollara...

Yollar yine bizimdi, biz de yolların. Yola çıktığımız gece sabaha kadar yürüdük. Ergani yakınlarda yöre halkı tarafından Zülküf dağı

olarak bilinen dağa kendimizi attık. Zülküf dağı Ergani ile Piran arasında bir yerde kalıyor. Dağın eteklerindeki köylerden bazıları Ergani'ye bazıları da Piran'a bağlıdır. Orada doğup büyümeme rağmen o köylere hiç gitmemiştim. O köylere gitmemiş olmama rağmen orada beni tanıyanlar vardı. Çünkü ben de o topraklara aittim. O dağa, Züküf adındaki bir ermişin mezarı orada olduğu için Zülküf dağı deniliyordu. Günü yanımızda götürdüğümüz erzakla orada geçirdik. Erzakımız vardı ama çayımız yoktu. O yüzden akşama doğru hepimizin başına ağrılar girdi. Akşam oldu. Hava kararmaya başladı. Ama ay ışığı bir tepsi gibi gökyüzünde, başımızda dönüp dolanıyordu. Bu çok sorun değildi. Çünkü daha yeni alana girmiştik ve henüz orada bizi gören olmamıştı. O yüzden düşmanın peşimize düşme, bizim için operasyon yapma ihtimali henüz yoktu.

Akşam olur olmaz bize en yakın olan köye kendimizi bıraktık. Köyün en arka tarafındaki evlerden birine girdik. Bir saat kadar oturup birer çay içtik. Biraz da erzak aldıktan sonra yeniden yola çıktık. Aynı gece, bir sonraki gece ve bir sonraki gece daha durmadan yürüdük. Geceleri yürüyoruz, gündüzleri ise bulduğumuz yerde akşama kadar dinleniyoruz. Yol aldığımız gecelerde ve sonraki günlerde ciddi herhangi bir sorunla karşılaşmadık. Çünkü durmadan yol aldığımız için düşman dahil hiç kimse ne yaptığımızı, ne yapmak istediğimiz bilemiyordu. Hareket tarzımız hakkında bilgisi olmadığı için herhangi bir operasyon da yapamıyordu. Yanımızda götürdüğümüz erzakla ancak alana ulaşabilmiştik. Alanı tanımıyoruz. Alana ulaşır ulaşmaz erzak sorunumuz çıkmaya başladı. Arkadaşların hepsi tecrübeli olduğu için sorun olmaz, bir biçimde erzakımızı buluruz. Daha önce defalarca böyle durumlarla karşı karşıya kaldık dediler. Gerillanın yaratıcılığından kuşkum yoktu. Ama hiç bilmediğimiz, tanımadığımız bir alanda erzakımızı nasıl temin edeceğimizi merak ediyordum doğrusu.

Son gece yürürken meyve bahçelerinin içinden geçtik. Bahçelerde daha olmamış elmalardan biraz topladık. Yine henüz küçücük olmasına rağmen tarlalardan birkaç karpuz aldık. Ve yine sabaha kadar yolumuza devam ettik. Ama artık Sivrice alanında

olduğumuzu biliyorduk. Sivrice Elazığ'a bağlı bir ilçedir. Hazar gölünün olduğu yerdir. Nerede kalacağımızı bilmiyorduk. Kalacak herhangi bir yer yoktu. Yine arazinin tamamı yayla arazisi olduğu için kendimizi kamufle edecek bir orman da yoktu. Ama gerillanın bir taktiği vardı. Bilmediği bir alana girdiğinde gözüne gündüzden kestirdiği bir tepeye çıkıp oradan keşfini yapar, araziyi tanımaya çalışır, ondan sonra harekete geçerdi. Biz de aynı taktiği izlemeye çalıştık. Önceden gözümüze kestirdiğimiz bir tepeye çıkmaya başladık. Tepeye varana kadar sabah oldu.

Hava aydınlanıp güneş doğunca Hazar gölünün üstündeki tepede olduğumuzu anladık. Biraz daha çevreyi kontrol etmek isterken çıktığımız tepenin gölle birlikte Sivrice'nin de üstünde olduğumuzu fark ettik. O saatten sonra yapılacak bir şey yoktu. Gündüz ortasında oradan inemezdik. Orada kalmak için bir şeyler yapmamız gerekiyordu. Rojhat arkadaş biraz dolaşınca tepede Hazar Baba diye bilinen ziyareti buldu. Ziyaretin etrafı büyük taşlarla örülmüştü. Biz de olası bir durumda o taşlarla örülü yeri mevzii olarak kullanınız, bir de saklanabilecek, kendimizi kamufle edebilecek tek yerin orası olacağını düşünerek ziyaretin içine girdik.

Akşama kadar orada kaldık. Gelen giden, bizi gören olmadı. Ertesi gece noktamızı değiştirdik. Gölden ve Sivrice'den uzaklaştık. Her gün ayrı bir yerde kalıyoruz. Kendimize her gün yeni bir nokta buluyoruz. On yedi gün alanda kalıp kaba hatlarıyla alanı biraz tanıdıktan sonra geri dönmeye başladık. Köylere girip çıktığımız da oldu. Gerek erzak almak için gerekse halka kendimizi tanıtmak için köylere girdik. Ama halk devletin diliyle bizimle konuşuyordu. Yani onlar da bizi terörist görüyor, hatta bazı yerlerde bize anarşist diyorlardı. Devlet hakimiyetini kurmuştu. Bizim işimiz de onun hakimiyetini kırıp halkımıza kendimizi tanıtmaktı. Zaten onun için gitmiştik. Ancak bu seferki gidişimiz sadece alanı tanımak olduğu için çok kalmadık. Ve zaten nasıl olsa bir daha gideriz, o zaman kim olduğumuzu, düşmanın yaptığı bütün propagandaların yanlış, yalan olduğunu tek tek anlatıp kanıtlayacaktık. O yüzden yaptığımız on yedi günlük keşif çalışmalarını arkadaşlara aktarmak için geri dön-

dük. Ancak geldiğimiz yoldan geri dönmedik. Çünkü daha önümüzde keşfini yapmamız gereken Maden tarafları vardı. Ondan dolayı Maden'e geçtik. Maden dağları zaten insanı koruyacak cinsten değildi. Üst üste kartondan yapılmış gibi duruyorlardı. Tek bir ağaç yok. Gri, mat kayalıklardan oluşuyordu Maden dağları...

Buna rağmen önce kalacak bir yer bulmamız gerekiyordu. Kalmak, gizlenmek için karton gibi görünen dağlarına çıkma yerine alt taraflarda bir yer bulduk kendimize. Sabah saatlerini hiçbir şey olmadan geçirdik. Çobanlık yapan çocuklar sürüleriyle birlikte bizim bulunduğumuz yere doğru gelmeye başladılar. Öğle saatlerinde çocuklar bizim gizlendiğimiz yere girdiler. Girdikleri gibi bizi gördüler. Akşama daha çok vardı. O durumda hareket edemezdik. Çocukları da bırakamazdık. Çünkü alan çok tehlikeli ve koruculan fazla olan bir yerdi. Aileleri korucu da olabilirdi. O yüzden onları bıraktığımız gibi bizi şikayet edebilirlerdi. Ve edeceklerine de emindik. Ondan dolayı çocukları nasıl yanımızda tutabiliriz diye düşünüyorduk.

Yanımızda biraz bayram şekeri vardı. Bayram şekerini daha çok erzak sıkıntısını çekeceğimiz günler için her yerde az da olsa yanımızda bulunduruyorduk. Erzak sıkıntısını çekebileceğimizi düşündüğümüz o alana gittiğimizde biraz bayram şekeri almıştık yanımıza. Çocukları tutmak için onlara şeker dağıtmaya başladık. Çocukları şekerlerle kandıracağımızı düşünüyorduk. Çocukların yaşları da dokuz ile on iki arasındaydı. Birer tane şeker verdik. İkişer tane istediler. İkişer tane verdik. Üçer tane istediler. Yani biz onları kandıracağımıza aslında onlar bizi kandırmaya başlamıştı. Bunu fark etmiştik ama ne olursa olsun onları yanımızda tutmak istiyorduk. Bir iki saat içinde şekerler bitti. Şekerler bitince eve gitmek istediklerini, eve gitmemeleri durumunda ailelerinin onları arayacaklarını söylediler. Şekerler bitince bu kez onlara para vererek kandırmayı düşündük. Biz de Türk parası yoktu hepsi dolar ve markti. Ayrıca bozuk para da yoktu yanımızda. Para veriyoruz bu sefer daha fazla istiyorlar. Akşama daha dört saat vardı. Biraz daha oyaladık. Ama durmuyorlardı. Ve öyle giderse bizde para da bırakmayacaklardı. Şekerleri verdiğimiz gibi yemişlerdi. Yemeselerdi de geri almazdık. Ama paralarımızı geri alıp

daha akşama birkaç saat olmasına rağmen onları bırakarak gündüz ortası manevra yapmaya başladık.

Bahçelerin çitleri arasından geçiyorduk. Görünmemek, görüntü vermemek için sadece onu yapabiliyorduk. Çünkü hem çevre köyler korucuydu hem de karakol çok fazla uzak değildi. Akşam oluncaya kadar durmadan hareket ettik. Kimseye görüntü verip vermediğimizi anlayamadık. Zaten geri dönüş yolundaydık. O yüzden o yöne doğru bir rota tutturmuş gidiyorduk. Akşam olunca bir tarlaya girdik. Tarlada patates ekilmişti. O güne kadar patatesin nasıl yetiştiğini, yetiştirildiğini bilmiyordum. Rojhat arkadaş yaşadığımız erzak sorununu gidermek, kısmen de olsa çözüm bulmak için, "Patates toplayalım. Yarın çaydanlıkta kaynatarak yeriz. Böylelikle erzak sorunumuzu da halletmiş oluruz," dedi. Bunun üzerine arkadaşlar patates toplamaya başladılar. Ama ben bir türlü bulamıyorum. Dallarında beyaz çiçekler var ama demek ki daha patates olmamış diyorum kendi kendime. Yani patateslerin de domates gibi yetiştiğini düşünerek öyle diyorum. Arkadaşlar çantalarını doldurdular. Patates bulamayınca oturup bir sigara yaktım. Rojhat arkadaş, "Heval Adnan sen ne yapıyorsun, patates topladın mı?" diye sordu. "Bulamadım. Benim baktığım yerlerde henüz tutmamışlar," dedim.

Rojhat arkadaş hemen olayı çaktı. Yanıma gelerek, "Sen nasıl topluyorsun?" diye sordu. Ben de çaktırmamaya çalışarak, "Patatesin nasıl toplandığını bilmiyor muyum?" diye cevap verdim. Rojhat arkadaş, "Biliyorsun ama sen yine de bana nasıl topladığını söyle," dedi. Kendimden çok emin bir şekilde, "Domates nasıl toplanıyorsa öyle topluyorum," dedim. Rojhat arkadaş gülmekten yere yıkılır gibi oldu. Rojhat arkadaş kahkayla gülünce Haki arkadaş da komik bir şey olduğunu düşünerek yanımıza geldi. Rojhat arkadaş domates gibi patatesi de bitkinin dallarında aradığımı söyledi. Bu kez ikisi birlikte gülmeye başladılar. Biraz daha güldükten sonra Rojhat arkadaş yerden aldığı bir çubuk parçasıyla bir bitkinin kökünü eşti. Sonra bitkiden tutarak çekti. Ne kadar da tutmuştu. Rojhat arkadaşın çektiği bitkinin kökünde on beş, yirmi

taneye yakın patates tutuğunu gördüm. Haki arkadaş bana takılmaya devam etmek için, "Sen soğanın nasıl toplandığını bilmiyor musun?" diye sordu. "Ben Zaza'yım bizde soğan çok ama patates yok. O yüzden nasıl toplanacağını bilmiyordum," dedim. Rojhat arkadaş gösterdikten sonra ben de toplamaya başladım. Hepimiz çantalarımızı doldurana kadar topladıktan sonra oradan ayrıldık.

Dört gün daha yürüdükten sonra Piran'a geri döndük.

Gidiş dönüşümüz toplam on yedi gün sürmüştü. Geldikten sonra arkadaşlar bizimle toplantı yaptılar. Yaptığımız keşfi, arazi hakkında edindiğimiz izlenimleri, yine halka ilişkin aldığımız bilgileri arkadaşlara rapor ettik. Ve yaptığımız keşifle gidecek grupları beklemeye başladık...

'96 yılında Önderlik sahasından ve Güney'den eyalete yeni güç geldi. Gelen gücün içerisinde daha önce Dördüncü Bölge'de kalan ve orayı çok iyi bilen Erganili, Kısa Hebun olarak bilinen arkadaş da vardı. Zaten gelir gelmez bölgeye düzenlemesi yapıldı. Biz bölge komutanı olmasını beklerken meğer arkadaşlar onu bir yıl önce gidip geri döndüğümüz hat için çıkarılacak bir grubun sorumlusu olarak düşünmüşler. Ağustos ayı geldiğinde, arkadaşlar bir yıl önce gittiğimiz hata yeni bir grup çıkarılacağını, çıkarılacak grupta geçen sene gidip gelen gruptaki arkadaşlardan Rojhat arkadaş dışındaki arkadaşların hepsinin yer alacağını söylediler. Ancak bu seferki görevimiz Güneybatı Eyaleti'ni de geçerek oradan da Erciyes dağına kadar gitme gibi bir görevin de önümüzde olduğunu söylediler. İki üç gün içerisinde grup oluşturuldu. Bu seferki grubumuz 12 arkadaştan oluşuyordu. Grup komutanımız Hebun arkadaş, yardımcısı daha sonra kaçan Serhıldan adında biriydi. Hamza arkadaşla ikimiz de manga komutanı olarak gidecektik. Grupta bizim dışımızda Kulplu Behzat, Liceli Hebun, Erganili Dılovan, Şadi ve Zindan arkadaşlar ile Kürecik taraflarında evlerine gittiğimizde kaçan Malatyalı Hebun adında biri vardı.

Grup oluşturulduktan iki gün sonra on iki kişilik grup olarak yola çıktık. Sivrice'ye kadar daha önce gittiğimiz yoldan hiçbir sorun yaşamadan gittik. Ama her zaman ve her yerde olduğu gibi yine erzak sorunu yaşamaya başladık. Bir iki gün o çevrede kalmak için Hazar Baba nahiyesine bağlı köylerin bahçelerinde gördüğümüz bal arılarının kovanlarından bal çıkardık. Tek erzakımız kovanlardan çıkardığımız baldı. O balla bir iki gün o civarda kaldık. Çünkü Hebun arkadaşın kendisi de araziyi tanımak istiyordu. Kalma nedenimiz oydu. İki gün kaldıktan sonra yeniden yola çıkmamız gerekiyordu. Ama yolumuza devam etmek için önce erzak sorunumuzu halletmemiz gerekiyordu. Mecbur daha önce girdiğimiz bahçelerdeki arı kovanlarından bal almaya gidecektik. Kovanlardan bal çıkarma görevini Behzat arkadaşa vermiştik. Çünkü bizde arılardan Behzat arkadaş biraz anlıyordu. Alacağımız balla birkaç gün yol almayı düşünüyorduk. Bahçenin yakınına gittiğimizde Behzat arkadaşı içeriye gönderdik. Biz de bahçenin duvarının dibinde oturup sigara içmeye başladık.

Behzat arkadaş yine daha önce bal çıkardığımız kovanlara gitmişti. Ancak geçen sefer bal çıkardıktan sonra yerine para da bırakmıştık. Bunu gören bal sahibi aldığı balın parasını bırakanları merak ettiği için meğer günlerce kovanların başında durup nöbet beklemiş. O yüzden Behzat arkadaş içeriye girip kovana elini atar atmaz bal sahibi av tüfeğini kafasına dayayarak, "Kıpırdama!" diyor. Bahçe duvarının dibinde oturmuş, sigara içerek Behzat arkadaşı bekliyorduk. Sigaramız bitti ama hâlâ gelmedi. Geç kalınca bir şey oldu diye düşünmeye başladık. Ne olduğunu anlamak için bahçeye girdim. Ay ışığı olduğu için her yer ve her şey çok iyi görünüyordu.

Bahçenin içine girince uzaktan kovanların başında iki kişinin olduğunu gördüm. Oysa bizden sadece Behzat arkadaş gitmişti. Biraz yaklaşınca sivil giyimli birinin Behzat arkadaşın kafasına silah dayadığını gördüm. Yavaşça yaklaşarak ben de arkadan adamın kafasına silahı dayayarak, "Teslim ol!" dedim. Adam donup kaldı. Ancak bu sefer ya heyecanlanıp elindeki silahı ateşleyerek Behzat arkadaşı şehit düşürürse ne olur diye kaygılanmaya başladım. O

yüzden silahının namlusunu havaya kaldır demeyi de ihmal etmedim. Adam korkudan titriyordu.

Daha önceden adamın balını çıkartırken yerine para koymuştuk. Adamı oturtup onunla konuşmaya başladık. Bahçenin dışında kalan Hebun arkadaş onlar da geldiler. Adam daha önce balını alıp yerine para koyanı merak ettiğinden, o günden bu yana kovanlarının başında nöbet tutmaya başladığını söyledi. Bu çağda böyle şeyleri yapan insanları merak ettiğini, kim olduklarını tanımak istediğinden böyle yaptığını söylemeyi de unutmadı. Yanına oturup kendimizi tanıtmaya başladık. Adam davranışlarımızdan çok etkilenmişti. Bir de kendimizi tanıtınca daha fazla etkilendi. Böyle bir durumda eğer çok kötü değilse değerlendirilebilir diye düşünerek onu denemek istedik. Orada bir ilişkinin kazanılması alan için büyük bir önem taşıyordu. O yüzden adamı sınamak istedik. Balını erzak sıkıntısı çektiğimiz için aldığımızı, erzaka ihtiyacımız olduğunu, yakın köydeki bakkaldan bize bir şeyler alıp getirebilir misin dedik. İhtiyaçlarımızın listesini verdikten sonra tam saat vereceğimiz sırada adam, "Eğer iki saat içinde gelmezsem size bir komplo hazırladığımı düşünerek tedbirinizi alın," dedi. Adam bunu söylemekle ne kadar dürüst olduğunu gösteriyordu. Adamdaki o değişiklik, aslında küçücük olumlu bir yaklaşımla insanların ne kadar etkilenebileceklerini, insanların en kötülerinin bile olumlu yaklaşımlarla devrimin hizmetine sokulabileceklerini gösteriyordu.

İhtiyaçlarımızı karşılamak için dükkana giden adam bir saat içinde döndü. İhtiyaçlarımızın büyük bir bölümünü getirmişti. Yaptığı işin büyük bir iş olduğunu, Kürdistan halkı ve devrimi için bir hizmette bulunduğunu söyleyerek onunla vedalaşıp yolumuza devam ettik.

Yola çıkışımızın beşinci günüydü. Bu yolculuğun ne kadar süreceğini hiçbirimiz bilmiyorduk. Ne zaman ve nerede biteceğini de bilmiyorduk. Hedefimiz ve gerçekleştirmemiz gereken görevler belli ve netti. Ama bunu ne kadar zamanda yerine getirebileceğimiz çok belli değildi. Biz ise her koşul altında ve her şeye rağmen en kısa zamanda gerçekleştirmeyi düşünüyorduk. Tabii karşımızda

ölüm diye bir engel çıkmasa yada yolumuza düşman tarafından döşenecek talihsiz bir ölümle son bulmasa, en kısa zamanda görevimizi tamamlayıp mutlu bir şekilde arkadaşlarımızın arasına dönmek istiyorduk.

O gece de yine durmadan yürüdük. Sabaha doğru Çüngüş alanına girdik. Günü yine gizlenerek geçirdik. Gece karanlığı yeryüzüne basar basmaz yola çıktık. Ama bir köyden biraz daha erzak almamız gerekiyordu. Ancak rastgele her köye girmiyorduk. Daha çok küçük köylere girmeyi esas alıyorduk. Çünkü küçük köyler kolay kontrol altına alınabilir, olası bir durumda erken farkına varılırdı. O yüzden biraz yürüdükten sonra birkaç hanelik bir köye rastladık. Gizlice köye girdik. Ama köyün arka tarafındaki evlerden birine girmek için köy ışıklarından uzak yerlerden geçerek köyün sonuna doğru gittik. Köyün arka tarafındaki evlerden birinin kapısını çaldık. Kapıyı yaşlı bir kadın açtı. İçeri girince evde yaşlı bir kadınla genç bir oğlu dışında kimsenin olmadığını gördük. Bizi oldukça sıcak karşıladılar. Oturup çaylarını içtik. Biraz da sohbet ettik. Bizi tanrı misafiri olarak kabul ettiklerini sanıyorduk. Meğer bizi oyalayıp alttan düşmana haber vermişler. Tabii bizim bundan haberimiz yok.

Evden ihtiyaçlarımızı alıp çıktık. Yolumuza devam ettik. Araba yolundan Çüngüş'e doğru gidiyorduk. Biraz daha yürüdükten sonra önümüzde düşman konvoyunun olduğunu fark ettik. Ama hâlâ acaba bizim için mi diye düşünüyoruz. Çünkü geldiğimiz taraftan gelip Çüngüş'e doğru giden güç olabilir diye düşünüyorduk. Tam da o anda telsizlerdeki hareketliliği fark ettik. Bir de Çüngüş'ten de bir konvoy çıkıp bize doğru gelmeye başladı. Gittiğimiz ve bize iyi davrandığını, bizi tanrı misafiri olarak karşıladığını düşündüğümüz aile bizim hakkımızda düşmana bilgi vermişti. Onun için de arkamızdan operasyon başlatılmıştı. Böylelikle alanda olduğumuz da anlaşılmaya başladı.

Yolumuz ve güzergahımız belli olmuştu. Yıllar sonra gerillanın yeniden alana dönmesi bizim için ne kadar önemli ise düşman da kendi açısından o kadar büyük bir tehlike görüyordu. O yüzden

artık düşman adım adım bizi izlemeye çalışacaktı. Operasyon alanının dışına çıkarak atlatabilirdik. Operasyon alanının dışına çıkmak için o gece iki gecelik yol yürüyerek kendimizi Fırat'ın kıyısına atmamız gerekiyordu. Bizi ancak Fırat koruyabilirdi. O bize kol kanat gerip bizi düşmandan koruyabilirdi.

Sabaha kadar durmadan yürüdük. Sabahla birlikte kendimizi Fırat suyunun kenarına attık. Hava biraz daha aydınlanınca olup bitenleri anlamak için keşif yapmaya başladık. Tepelerin düşman tarafından tutulduğunu gördük. Arazideki düşman güçleri durmadan birbirlerine tekmil veriyordu. Ama bir türlü bizimle ilgili herhangi bir haber vermediler birbirlerine. Çünkü operasyonun dışına çıkmayı başarmıştık. Onların operasyon yaptıkları yerlerin çok uzağında onları izliyor ve telsizden takip ediyorduk. Günü sakin, Fırat kenarında dinlenmeye çekilerek geçirdik. Akşam Karakaya barajının öte yakasına geçmeyi düşünüyorduk. Çünkü yolumuz Güneybatı eyaletine doğru devam edecekti. Hava kararır kararmaz yola çıktık. Fırat suyu kıyısı boyunca İnönü zamanında yerleştirilmiş Türk köyleri vardı. Kıyı boyunca olan köylerin Türk köyleri olduğunu daha önce bilmiyorduk.

Yolumuz o köylerin içinden geçiyordu. O yüzden köylerin içinden geçmek zorundaydık. Köylerin içinden geçerken nasıl olsa bizi gördüler diyerek geri kalan ihtiyaçlarımızı da karşılamak için bir eve girdik. Evde Atatürk'ün büyük bir posterinin olduğunu gördük. Atatürk posterinin yanı sıra MHP bayraklarının da olduğunu gördük. Ev sahibi köydeki her evde bu posterlerden olduğunu söyledi. Evdekilerin ve daha doğrusu köydekilerin MHP'li olduklarını da bilmiyorduk, onlar da bizi gördüklerinde öyle ciddi bir şaşkınlık yaşamadılar. Biraz oturup sohbet ederek tartıştık. Ve kesin bizi ihbar edecekleri, ellerinde gelirse komplo düzenleyecekleri ihtimaliyle yaklaşıyorduk. Nabızlarını ölçünce bizi sevdikleri değil, bizden korktukları için kapılarını açıp ihtiyaçlarımızı karşıladıklarını anladık. Ancak devlete karşı da çok tepkili olduklarını gördük. Devlete olan tepkilerinin altında ise onlara hizmet götürmemesi vardı. Çünkü kaldıkları yerde su, elektrik, yol diye

bir şey yoktu. Devlet izlediği bir politikadan ötürü onları yıllar önce oraya atmış ve attığı gibi bırakıp gitmişti. Açık bir şekilde devlete tepkili olduklarını ancak Türklüklerini ise hiçbir zaman inkar etmediklerini ve bizi de sevmediklerini söylüyorlardı. Korktukları için yardım ettiklerin söylemeyi de ihmal etmiyorlardı.

Fırat nehri kıyısı boyunca karşılaştığımız Türk köyleri bize bir gerçeği daha gösteriyordu. Türk devletinin birçok yüzlü oluşunu, Kürtleri asimile etmek için kullanmayı düşündüğü Türklerden bile sonuç almayınca onları kaderleriyle baş başa bırakıp gitme gibi bir politikayı da izlediğini gördük. Bunu o köylülere anlatamaya çalıştık. Ancak ne kadar anladıklarını bilmiyoruz. Çünkü sonuçta onlar da Kürtler gibi yoksul Türk köylüleriydi. Devlet, Kürtlere yönelik politikalarını onlar üzerinden geliştirmek istemişti. Sonuç almayınca da onları da bırakıp gitmişti. Bunları anlatarak onlara halkların kardeşliğini, yine yoksul olduktan sonra devlet nezdinde herkesin aynı olduğunu anlatamaya çalıştık.

İhtiyaçlarımızı alarak çıktık. Kendimizi Fırat vadisine doğru bırakacaktık. Çünkü ertesi gün akşama doğru suyu geçecektik. Fırat vadisi çok derin bir vadidir. Eğer Karakaya barajı yakınlarında ise çok daha derin olurdu. Vadinin dibine ulaşmak için dört beş saat kadar durmadan vadinin içine doğru inmemiz gerekiyordu. Sabaha doğru vadinin dibine ulaştık. Su seviyesine kadar indik. Ama artık sabah olmak üzereydi. Suyun kenarında bulunduğumuz bir yerde saklanarak akşam olmasını beklemeye başladık. Hava kararınca suyun başına indik. Suyu geçmek için yanımızda bot getirmiştik. Ancak getirdiğimiz botlar küçük ve bir kişiyi alabilecek türdendi. Bir haftalık erzakımızı da yanımızda taşımak zorunda kaldığımız için daha büyük botları getirememiştik. Suyu geçmek için botlarımızı şişirdik, çantamızı ve silahımızı botun içine koyduk. Biz de botta binmek isterken botun suyun dibine battığını gördük. Meğer yanımızda getirdiğimiz botlar göllere göre yapıldığını ve yeni yüzme öğrenen çocuklar için kullanıldığını o zaman öğrendik. Bunu bilmediğimiz için Fırat nehrini o botlarla geçmeyi düşünmüştük. Daha ilk adımda düşündüğümüzü gerçekleştiremeyeceğimizi anladık.

Ama ona rağmen yine belki geçebiliriz diye bir hayli çaba gösterdik. Tüm çabalarımıza rağmen o botlarla Fırat'ı geçmenin mümkün olmadığını bir kez daha anladık. O botlarla suyu geçemeyeceğimizi anlayınca başka yöntemleri düşünmeye başladık.

Elde tek bir seçeneğimiz vardı. O da suyun kenarında bulunun ve sandalcılık yapan tek bir ev vardı. Ondan bizi geçirmesini istemekten başka hiçbir seçeneğimiz kalmamıştı. Mecburen o evden para karşılığında bizi geçirmesini isteyecektik. Ev sahibinin kim olduğunu, Kürt yada Türk olduğunu da bilmiyoruz. Gidip evin kapısını çaldık. Kapı açıldı. Bizi karşısında gören ev sahibi biraz şaşırdı. Ama bir şey de diyemedi. İçeri girip adamla konuşmaya başlayınca bir akşam önce evine gittiğimiz köydeki muhtarın kayınbabası olduğunu söyledi. Biz de PKK gerillaları ve karşıya geçmek zorunda olduğumuzu, bizi geçirmesini istediğimizi, bizi geçirme karşılığında ne kadar para isterse vermeye hazır olduğumuzu söyledik.

Adam çok uzatmadan tabii bize bir çay içirip yiyecek bir şeyler ikram ettikten sonra, bizi geçirmek için ne kadar para istediğini söyledi. İstediği çok ciddi bir para olmadığı için kabul ettik. Adama istediği parayı verdik. O da bizi geçirdi. Fırat'ı götürdüğümüz botlarla değil, para karşılığında tuttuğumuz kayıkla geçtik. Yarım saat kadar yürüdükten sonra mola verdik. Mola yerinde ne yapacağımıza dair kısa bir toplantı yaptık. Arkadaşlar bulacağımız bir yerde kalıp ertesi gün haritamızı inceledikten sonra yola çıkmaktan yana oldukları için orada kaldık.

Sabah olunca yirmi sekiz araçlık bir konvoyun geldiğini gördük. Suyun kenarına kadar indiler. Oraları didik didik aramaya başladılar. Gece bulup kaldığımız yerin neresi olduğunu bilmediğimiz için büyük bir tehlike ile karşı karşıyaydık. Çünkü kaldığımız yer yolun alt tarafındaydı. Yolun alt tarafındaki bir vadiciğe girip kalmışız. O yüzden düşman bizi çok rahatlıkla bulabilirdi. Orada kalabileceğimizi tahmin etmediği için bizi uzaklarda aradılar. Ondan dolayı aslında çok büyük olan tehlikeyi çok kolay atlatmış olduk. O alanda düşman tarafından gerçekleştirilen operasyonlar diğer eyaletlerimizde olduğu gibi günlerce süren operasyonlar değildi.

Günübirlik operasyonlar olduğu için akşama doğru düşman geri çekildi. Düşman geri çekilince rahat ve derin bir nefes aldık. Ama çok geçmeden bir köylü gelip aramıza girdi. Yola çok yakın olduğumuz için bizi görmesi hiç zor olmadı. Bizi görünce onu yakaladık. Ama çok fazla yakaladığımızı hissettirmemeye çalışıyorduk. Adını, bulunduğumuz yerin neresi ve nereye bağlı olduğunu sorduk. Çünkü orasının neresi olduğunu bilmiyorduk. Elimizdeki haritada da öyle bir yer görünmüyordu. Görünmesi de mümkün değildi. Çünkü elimizdeki harita bin dokuz yüz ellili yıllardan kalma bir karayolları haritasıydı. O yüzden elimizdeki haritada bulunduğumuz yer boş ve yeşil alan olarak görünüyordu. Ellili yıllardan sonra oralara yerleşenler olmuş. Hatta yeni köyler bile kurulmuş. Ama bizim haritamızda öyle yerler yok.

Köylü bulunduğumuz yerin Malatya'ya bağlı Doğanyol kasabasının Medya adındaki bir köyün yakınları olduğunu söyledi. Oldukça güzel bir köydü. Aslında biraz da modern köy demek daha doğru olurdu. Ama yapısından çok coğrafyası ve yapıldığı yerden kaynaklı manzarası çok güzeldi. Çünkü Karakaya barajının hemen üst tarafına kurulmuş ve oldukça büyük bir köydü. Karakaya barajının süslediği manzarası ve Fırat suyu kıyısındaki yeşilliğin orta yerinde kurulmuştu. Adını duyunca şaşırmıştık. Çünkü köyün adı Medya köyüydü. O yüzden adı gibi güzel manzaralı bir köydü demek daha doğru olurdu.

Akşam karanlığı çökmek üzereyken adamı bıraktık. Çünkü daha fazla tutmanın bir anlamı yoktu. Zaten biz de birkaç dakika içinde hareket edecektik. Ama nereden, hangi tarafa ve nasıl gideceğimizi bilmiyorduk. Çünkü arazi çok sarptı. Geçiş güzergahını da bilmediğimiz için çok zorlanıyorduk. Rastgele vurduğumuz için bir saatlik yolu bir gecede ancak alabiliyorduk. Arazi derin vadiler ve sarp kayalıklarla doluydu. Çünkü Fırat nehri yatağıydı.

Oranın sadece suya değil bize de yataklık yapmasını istiyorduk. Zaten sekizinci ayda gitmiştik ve dokuzuncu ay olmak üzereydi. O yüzden o kışı o civarda geçirdikten sonra bir sonraki yıl Güneybatı ve oradan da Erciyes dağına kadar gitmeyi düşünüyorduk. Bundan dolayı birkaç gün Fırat vadisinin derinliklerinde ve suyunun çev-

resinde dolandık. Acaba kalırsak üslenmeyi buraya yapabilir miyiz diye inceliyorduk. Oldukça güzel, gerilla için elverişli bir vadiydi. Barajdan dolayı kar tutmazdı. O yüzden tam gerilla için yaratılmıştı sanki. Üç gün o çevrede kalıp keşfini iyice yaptıktan sonra arazi olarak en iyi üslenme yerinin orası olduğunu gördük. Bir sorunu vardı. O da oraya erzak bulup çekmek olacaktı. Onu da çok rahat bir şekilde çözebilirdik. Zaten hedeflerimizden biri de o alanı tam açmaktı. Çünkü daha önceki yıllar, arkadaşlar defalarca gelip gitmişler. Alana her girişte büyük kayıplar verilmiş ve kayıplardan sonra arkadaşlar geri çekilmek zorunda kalmışlardı. Kimleri o alanda şehit vermemiştik ki... Şehit Remzi (İrfan Pervane), yine Ankaralı Adnan arkadaş o alanı açmak için gittiklerinde şehit düşmüşlerdi. Ama bizim bu seferki hedeflerimizden biri alanda üslenme yapmaktı. Öyle bir şey başarmak istiyorduk.

Orayı üslenmek için gözümüze kestirdik. Kışı orada geçireceğimize dair görüş birliğine vardıktan sonra artık şimdiden bazı hazırlıklar yapabilirdik. Üslenme yeri orası olarak belirlediğimize göre o zaman o alanı daha iyi tanıma ve şimdiden bir miktar erzak çıkarıp gömmemiz gerekiyordu. O yüzden çalışmalarımıza alanı daha fazla tanıma, üslenme hazırlıklarını yapma adımlarını atmakla başladık. Aynı akşam Karakaya barajının üst tarafında kalan Doğanyol kasabası ile Gerger arasında kalan bölgeye geçtik. Geçtiğimiz yeni alandaki arazinin de çok güzel olduğunu gördük. Dağlık, sık ormanlık bir araziydi. Bizim gibi bir birimin çok rahat hareket edebileceği, kendini koruyabileceği hatta inisiyatifin kendisinde olması durumunda çatışmaya bile girebileceği bir araziydi. O yüzden günü orada geçirdikten sonra propaganda yapmak ve erzak çıkarmak amacıyla kendimizi köylere bıraktık. Ancak köylülerin durumu hakkında bilgimiz yoktu. Önümüzdeki ilk köye girdik. Evlere üçerli gruplar halinde rastgele dağıldık. Kapıları çaldığımızda, kimsiniz diye sorduklarında, Apocu'yuz diye cevap verdik. Meğer köy korucuymuş, biz Apocu'yuz diye cevap verdiğimizde korucuların hepsi gidip ahırlarda saklanıyormuş.

Köyde korucu olup olmadığını sorduğumuzda köylerinde korucuların olmadığını söylediler. Bir süre propaganda yapıp, erzak aldıktan

sonra köyden çıktık. Köyden çıkıp on beş dakika kadar uzaklaştıktan sonra arkamızdan izli mermilerin sıkılmaya başlandığını gördük. İzli mermilerden sonra gittiğimiz yöne doğru rastgele taramaya başladılar. Ertesi gün sabah operasyon başladı. Ama akşama doğru hiçbir şey olmadan geri çekilmeye başladı. Yol boyunca köylere giriş çıkışlarımızdan, yine o çevrede görülmemizden artık bir gerilla grubunun bölgeye girdiği ve hareket etmeye başladığı düşman tarafından da duyulmuş oldu. Biz köylere girerek propaganda yapmaya, erzak çıkarmaya devam ettik. Her gece bir başka köye girerek, aynı faaliyetimizi devam ettirip tamamladıktan sonra çıkıp gidiyorduk. Bu yüzden düşman da durmadan operasyon üstüne operasyon yapmaya başladı. Ancak çok geçmeden bu operasyonların çapı, niteliğini de anladık. O yüzden de çok fazla ciddiye almadık. Çünkü geldiğimiz eyalette düşman binlerce, on binlerce, yüz binlerce askerle operasyon başlatıyordu. Bulunduğumuz yerde ise bazen bir, bazen iki, bazen üç en fazla beş cemselik güçle geliyordu. Sözde operasyona çıkıyorlardı ama gelip sadece yoldan geçip gidiyorlardı. Korkudan araziye çıkmıyorlardı.

Yaklaşık bir ay kadar Adıyaman, Malatya ve Elazığ arasında kalan bölgede faaliyet yürüttük. Ama ağırlığı Malatya ve Adıyaman ilçe, kasaba ve köylerine verdik. Faaliyet alanımızı genişlettikçe düşmanın operasyonlarının sayısı arttı. Operasyonlara katılan gücün niteliği ve sayısı da değişti. Giderek operasyonlara karşı zorlanmaya da başladık. Çünkü alana yeni girmiştik. Çok fazla tanınmıyorduk. Daha yeni yeni tanınmaya başlamıştık. Bir yandan tanınmaya çalışırken öte yandan da üslenme hazırlıklarını yapmaya başlamıştık. Ancak giderek gelişen ve bizi az da olsa zorlamaya başlayan operasyonları görünce durumu yeniden değerlendirmek zorunda kaldık. Çünkü henüz hareket etme, her yere gidebilme imkanı varken operasyonlar çok fazla etkili olmayabilirdi; ancak kar kış günlerinde yollar da kapanınca ciddi zorlanmalar yaşayacağımızı anladık. O yüzden yapmamız gerekenler ve varsa daha farklı alternatiflerin neler olduğu üzerine tartışmaya başladık.

Arkadaşlar arasında çıkan görüşlerden biri daha fazla zaman kaybetmeden geri dönüp gelecek sene gelerek, kaldığımız yerden devam edelim, bir diğer görüş ise daha ileriye, Malatya taraflarına

gidip oralarda bir çözüm aramak oldu. Malatya taraflarına geçelim biçiminde olan görüş daha ağır basıyordu. Çünkü bizimle olan Malatyalı birinin verdiği bilgiler vardı. Verdiği bilgilere göre ailesinin Güneybatı Eyaleti'ndeki arkadaşlarla bağlantısı varmış. Bu da ailesi üzerinden Güneybatı Eyaleti'ne geçmemizin kolay olacağı anlamına geliyordu. Güneybatı eyaletine geçip kışı orada geçirdikten sonra baharla birlikte yolumuzun geri kalan bölümünü devam ettirmek için, bunun çok iyi bir şey olacağını düşünüyorduk. O yüzden Malatya taraflarına gitmeye karar verdik.

Üslenme yapamayacağımız konusunda net bir görüşe ulaştık. Üslenebilirdik ancak kış yönelimleriyle kayıp verebilirdik. Daha sağlıklı ve kayıpsız olması için o yıl alanda üslenmekten vazgeçtik. Arkadaşların ileri sürdüğü görüşler de güzel ve yerindeydi. Ama yine de Hebun arkadaş en iyisi biz Amed'e geri dönelim diyerek o yönde inisiyatif kullandı.

O sırada suyun Malatya tarafındaydık. Adıyaman tarafına geçtikten sonra Çüngüş tarafına geçebilirdik. Suyu geçmek için ise sadece elimizdeki o küçük botlar vardı. Daha önce deneyip geçemediğimiz botlardı. Ancak bulunduğumuz yerde su biraz daha az olduğu için belki geçebiliriz diye botlarımızı yeniden denedik. Ama geçemedik. Sonbahar yağmurları başlamıştı. Baraj suları denizi aratmayacak derecede kabarmıştı. Bizi daha önce karşıya geçiren motorlu kayık da karşı yakada kalmıştı. Kayıkçının bizi alması için çağırma imkanımız da yoktu. On gün kadar suyun başında bir kayık yakalamak için pusu attık. Ama ne gelen oldu ne de giden. Kendi imkanlarımızla bir şeyler yapmayı deniyoruz olmuyor. Kuru dalları birbirine bağlayarak bir sal yapmayı denedik. O da olmadı.

Karşıda bir köy vardı. Ona da ne kadar güveneceğimizi bilmiyoruz. Ama o köyden bile birini çağıramıyoruz. O köyde de bir deli vardı. Geçen on gün boyunca her akşam saat beşte köyün delisi köy tarafında bir kayaya oturup, "Yol ver dağlar" parçasını söylüyordu. Biz de karşı kıyıda kayalara oturup türkü söylüyorduk. Bir nevi ikimiz de dertlerimizi Fırat suyuna anlatıyorduk. O türkü

söylemeye başlayınca biz de önce onu yüksek sesle çağırarak bize kayık yada bot bulmasını söylemeye çalışıyorduk. Ama bir türlü söylediklerimizi anlamadı. Söylediklerimizi anlamayınca da başlardı türküsünü söylemeye.

Tüm çabalarımıza rağmen Fırat suyunu geçemeyince yanımızdaki Hebun'un verdiği bilgileri değerlendirmek için daha iç taraflara gitmeye karar verdik. Verdiği bilgiler doğrultusuna hareket etmek ve o yolu denemekten başka seçeneğimiz kalmamıştı. Biz bütün arkadaşlarımıza ve her söylediklerine inanır ve güveniriz. Yanımızdaki Hebun hem yeni, hem de anlattıklarında ciddi çelişkiler olduğu için biraz tedbirli yaklaşıyorduk. Bizi ailesinin olduğu yöreye götürüp kaçabileceğini de düşünmedik değil. Zaten onun söylediklerini yapıp ailesinin olduğu taraflara gidince kaçıp gitti. Bizim kuşkularımız doğru çıktı. Bundan sonraki hedefimiz Nurhaklardaki arkadaşlara ulaşmak oldu. O yüzden Pütürge karayolundan Malatya'ya doğru yürümeye başladık.

Elimizdeki 1950'li yıllara ait karayolları haritası aracılığıyla araziyi tanımaya, güzergahımızı belirleyerek yol almaya çalışıyoruz. Yol üzerindeki levhâlârdan isimleri okuyarak yol almaya çalışıyoruz. Pütürge karayolunda Malatya'ya doğru giderken elli kilometrelik yolu bir gecede almaya çalıştık. Ancak ilk gece bir yere kadar gittikten sonra Dılovan arkadaş aşırı yorgunluk, yükünün ağır olması ve bir de yol çok uzun olduğu için gruptan koptu.

Yol gerçekten çok uzundu. Bir de alışık olmadığımız araba yollarında yürümek zorluyordu bizi. Çünkü biz dağ ve patika yollarına alışmıştık. Araba yolu hem sıkıcı geliyor hem de uykumuzu getiriyordu. Bir saat sonra Dılovan arkadaşın koptuğunu fark ettik. Koptuğunu fark ettiğimiz andan itibaren onu beklemeye başladık. Kopan arkadaşı beklerken çevrede kalabileceğimiz bir yer olup olmadığını da araştırmaya başladık. Kalabileceğimiz hiçbir yerin olmadığını gördük. Çünkü dümdüz bir yerdeydik. Ne küçük bir tepe, ne orman ne herhangi bir vadi vardı yakınlarda. Ama arkadaşımızı beklemek zorundaydık. Onu almadan da bir yere gitmeyecektik. Üzerinde bulunduğumuz yolun alt tarafına kendimizi

bırakarak nöbetçimizi de yolun üzerine çıkarıp Dılovan arkadaşı beklemeye başladık. Sabaha karşı Dılovan arkadaş gelip bize ulaştı.

O saatte hiçbir yere de ulaşamazdık. Biraz daha çevreyi arayınca yol altında küçük bir köprü gözümüze çarptı. Hebun arkadaş iki arkadaşla köprüyü inceledikten sonra bizi çağırdı. Köprünün yanına gittiğimizde Hebun arkadaş burada kalacağız dedi. Köprünün bir tarafını sel kapatmıştı. Tek bir tarafı açık kalmıştı. Açık tarafından köprü menfezinin içine girdik. Günü menfezin altında geçirdik. Kafamızı dışarıya çıkaramıyoruz. Çünkü altında kaldığımız menfezin üzerinden Pötürge Malatya karayolu geçiyordu. Oldukça da işlek bir yoldu. O yüzden günboyu üzerimizden vızır vızır arabalar geçti.

Akşam olunca trafik biraz seyreldi. Bir saatten sonra da tamamen durdu. Yol biraz sakinleşince biz de yolumuza devam ettik. O gece kendimizi Malatya'nın girişindeki bir yere attık. Malatya'nın girişi olduğunu biliyoruz ancak nerede olduğumuzu çok fazla bilmiyoruz. Sabaha karşı oraya ulaşmıştık. Geldiğimiz yer güzel bir bahçeydi. Bahçenin içinde de güzel, çevresinde saklanabileceğimiz bir taş da olduğu için orada kalmaya karar verdik.

Sabah büyük bir gürültüyle uyandık. Hepimiz şaşkınlık içinde kalmıştık. Ama ilk aklımıza gelen kapsamlı bir operasyon olma düşüncesiydi. Ancak askerler o kadar gürültü yapmaz diyoruz kendi kendimize. Olup biteni anlamak için Hebun arkadaş saklandığımız yerden hafifçe kafasını çıkarıp dışarıya baktı. Kafasını çıkarıp geri çekmesi bir oldu. Kahkaha atmak istiyor ama sesimizin gitmesinden korktuğu için sağ elini ısırarak gülmeye başladı. Gülmekten kıpkırmızı kesildi. Bize bir şeyler söylemesini bekliyoruz ama gülmekten kendisini alamıyor bir türlü. Bu arada çevredeki gürültü de giderek daha fazla artıyordu. Birkaç dakika sonra sakinleşince Malatya'daki İnönü Üniversitesi'nin bahçesinde olduğumuzu söyler söylemez bir daha gülme krizine tutuldu. Tabii bu sefer sadece kendisi değildi gülme krizine tutulan. Bizde de bir gülme krizi aldı başını gitti. Yeniden ama bu kez hepimiz sakinleşince Hebun arkadaş, "Artık kimse ben üniversiteye gitmedim, üniversitede okumadım demesin. Biz gerillayken bile üniversitede

okumaya geldik. Böylelikle hepimiz üniversiteli olduk," der demez bir kez daha gülmeye başladı.

O günkü yaşamımızı üniversiteli olmaya ilişkin birbirimize dönük takılmalarla geçti. Heval ders ne zaman başlayacak, bugün derse girelim mi girmeyelim mi, yine bazı arkadaşların derse katılmayacakları kendilerinin yerine yoklama verilmesini istemeleri vb. takılmalarla geçti o gün. Tabii bu esprileri biz okumayanlar bilmiyorduk. Hebun arkadaş ve okuyan bir iki arkadaş daha yapıp bize de öğretiyorlardı. Öğle yemeğine doğru Hebun arkadaş, "Heval yemeği kafeterya da mı yoksa burada mı yiyelim?" diyerek espriyle acıktığımızı anlatmaya çalıştı. Akşama kadar benzer esprilerle yaşamımızı renklendirerek orada saklandık. Akşam olunca oradan hareket ettik. Ama epey bir süre oranın sakinleşmesini beklemek zorunda kaldık. Malatya çok geniş ve yaygın bir arazi üzerine kurulmuş bir kenttir. O yüzden üç gece içinde zor bela Malatya'nın dışına çıkabildik.

Genelde dağ silsilesini esas alarak yürüyoruz. Çünkü Doğanşehir, Hekimhan ve Kürecik taraflarına, oradan da Nurhaklara ulaşmak istiyoruz. Bir de gerillanın yeri dağlar olduğu için dağ silsilesini takip ediyorduk. Malatya'yı geçerken Yeşilyurt diye bir yerde üç gün kaldık. Yeşilyurt daha önce Malatya'ya bağlı bir kasabaymış. Daha sonra Malatya merkeze bağlanmış. Ancak bizim bundan haberimiz olmadığından üç gün, içinde kaldık. Orada her bahçede kayısı istifi için kullanılan bağ evlerini kalmak için kullanıyorduk. Kendi ihtiyaçlarımızı dükkanlardan karşılıyorduk. Üzerimizdeki giysileri, Adıyaman köylerinde halk da kullandığı için kimse bizden kuşkulanmadı. Malatya'da üç gün kaldıktan sonra Doğanşehir'e doğru yol almaya başladık. Çıktığımız yüksek yerlerden Doğanşehir, Akçadağ ve Hekimhan ovasının keşfini yapmaya çalışıyorduk. Yukarıdan ovaya baktığımızda sık ormanlıklı bir arazi gibi görünüyordu. Ona güvenerek aşağıya indiğimizde ise yukarıdan orman gibi görünenin kayısı bahçeleri olduğunu görünce kalacağımız yer bulmakta oldukça zorlanmaya başladık.

Dağlık, kayalık ve ormanlık, kısacısı bizi koruyan herhangi bir şey olmadığını görünce köprü altlarını kullanmaya devam ettik.

Ulaşmaya çalıştığımız yer Kürecik civarlarında daha önce Güneybatı'da gerilla tarafından sık kullanılan, hatta üslenme yapılan bir yer olduğunu duymuştuk. Ancak Terzi Cemal döneminde çok tahribatlar yapıldığını da öğrenmiştik. O yüzden bizi ne kadar kabul edeceklerini de bilmiyorduk. Ancak oraya gitmek dışında hiçbir seçeneğimiz kalmamıştı. Alana girdik. Bizimle ve o yöreden olan Hebun adındaki kişinin verdiği bilgiler üzerine ailesiyle bağlantıya geçtik. İlk elden ihtiyacımız olan bazı şeyleri istedik. Bunların başında da kışlık giysiler geliyordu. Çünkü kış başlamıştı. Yüksek tepelerin hepsine kar yağmıştı ve biz de zaten o tepelere doğru gidecektik. Bu arada kasım ayını da bitirmek üzereydik. Dört aydı yollardaydık. Ancak oraya ulaşabilmiştik.

İhtiyaçlarımızı alıp gitmeyi düşünürken 27 Kasım günü Hebun kaçtı. Parti kuruluş yıldönümü gününde adam kaçıp gitti. İhanet etmek için o tarihi günü seçmişti. Onun kaçmasıyla bizim Nurhaklara ilişkin yaptığımız planlamaların hepsi suyu düşecekti. Çünkü onun ailesinden alacağımız bilgilere göre oraya geçecektik. O yüzden peşini bırakmak istemedik. Daha düşmana teslim olmadan gidip ailesiyle konuşup ikna etmeyi düşündük. Ama direk ailesine gitme yerine aynı köydeki dayısının evini gittik. Ancak meğer teslim olmuş, düşmana hakkımızdaki bütün bilgileri vermiş, düşman da köye geleceğimizi düşünerek köyün etrafında pusu atarak bizi beklemeye başlamış. Dayısının evine girmemizin üzerinden daha on dakika geçmeden düşman evde bizi kuşatmaya başladı.

Zifiri karanlık bir geceydi. Sonbahar günlerinin uzun ve karanlık gecelerinden biriydi. Evin içinden çatışarak çıkmaya çalıştık. Kısa süren bir çatışmayla herhangi bir kayıp ve yaralı vermeden evden çıkmayı başardık. Ancak dört parçaya bölünerek zor çıkmayı başarmıştık. Kopan gruplar olarak birbirimizi aramaya başladık. Ama buna rağmen üç gün içinde ancak bir araya gelebildik. Kaçan Hebun'un ailesine dayanarak orada üstlenmeyi düşünmemiz bir umuttu. Yine onlar üzeri Nurhaklara ulaşmak başka bir umuttu. İhanet yaşanınca bunların hepsi ortadan kalktı. O çevreden uzaklaşarak başka yerler üzerinden Nurhaklara ulaşmayı hedefledik yeniden.

Gittiğimiz yeni alanda çevrede arkadaşların olup olmadığını araştırdık önce. Köylüler arkadaşların hasat mevsiminde kısa bir süreliğine gelip geri Nurhaklara döndüklerini, karların düşmeye başladığı bu dönemde orada arkadaşları bulamayacağımızı söylediler. Yeni bir durum değerlendirmesini yapmaya ihtiyacımız vardı. Çünkü artık Nurhaklara da ulaşma imkanımız yok denecek kadar azaldı. Aynı gece kalabilecek bir yer aramaya başladık. Bulunduğumuz köylerin yakınında kullanım dışı bırakılan tren raylarının geçtiği bir tünel bulduk. Bulduğumuz tünel tahminen altmış metre kadar uzunlukta, yedi metre kadar da genişlikteydi. En iyi yanı eski ve artık kullanılmıyor olmasıydı. Birkaç gün orada kaldık. Biraz dinlendikten sonra Amed'e geri dönmenin yollarını aramaktan başka çaremizin olmadığına inandık. Bu yüzden geri dönmek için karar aldık. Ancak bir iki gün dinlendikten sonra yola çıkmayı düşündük. Ama düşman bizden önce düşündü. Çünkü bir gece yarısı kaldığımız tünele baskın yapmaya geldi. Nöbetçimiz önceden fark ettiği için oraya düşman daha gelmeden terk ettik. Biz orayı terk eder etmez düşman kaldığımız yere girip yerimizi ve oradaki her şeyimizi imha etti. Çok acele çıktığımız için erzakımızın hepsi de ele geçti.

Oradan uzaklaşmak için yola çıktık. Biraz uzaklaştıktan sonra kalmak için kendimize bir yer aradık. Orada kalmamızın nedeni yol konusunda biraz bilgi almak ve bir de biraz erzak bulmaktı. Çünkü nereden gideceğimizi, nereden gitmemiz gerektiğini bilmiyorduk. Rastgele gitmek bizi imhaya da götürebilirdi. Ayrıca erzak olmadan da gidemezdik. Çünkü önümüzde neyle karşılaşacağımız belli olmayan uzun bir yol vardı. Ertesi gün Suçatı adındaki köye girdik. Daha önce girip çıktığımız bir köy olduğu için güveniyorduk. Girdiğimiz evde Amed'ten bir grup olarak geldiğimiz, yine çevrede olduğumuza dair halk arasında bir söylentinin dağıldığını, düşmanın da buna göre bazı planlar yaptığı bilgilerini aldık. Geri dönüş yolumuzu öğrenmek için yol hakkında biraz bilgi aldık. Hedef şaşırtmak için Nurhaklara doğru giden yollar hakkında da bilgi aldıktan sonra biraz da erzak alıp yola çıktık.

Amed'e geri dönmeye karar verdik. Artık bizi geri dönüş yolu, yolları bekliyordu. Geçirilecek bir dakikalık zamanımız bile yoktu. Çünkü her şey aleyhimize işlemeye başlamıştı.

İhanet yaşanmış. İleriye doğru hiçbir yere ulaşacak tek bir kanalımız kalmadı. Hiçbir yerle bağlantı kuramıyoruz. Kış gelip kapıya dayandı. Bir anda her şey bizim aleyhimize dönmeye başladı. Tek çare Amed'e geri dönmekti.

Ama her şeye rağmen PKK'nin ruhta yaşanması var. Birbirimize daha fazla kenetlenme var. Bunun başını çeken grup sorumlumuz Kısa Hebun arkadaştı. İşte komutanlık, sorumluluk öyle dönemlerde ortaya çıkar. Hebun arkadaş en zor ve imkansız gibi görünen koşullarda durmadan bizi motive ediyor, inanç aşılıyor ve örgüte bir biçimde mutlaka ulaşacağımıza bizi inandırıyordu. Onun çabaları, emekleri bizi imhadan kurtardığı gibi yeniden örgüte ulaşma yönünde ikna olmamızı da beraberinde getirdi. Onun inandırıcı çabaları sonucu geri dönmeye başladık.

Geri dönüşte yine Yeşilyurt üzerinden geldik. Yeşilyurt'a bağlı bir köye vardık. Köyde korucu olup olmadığını bilmiyoruz. Ama dağın orta yerindeki bir köydü. O yüzden korucu olsa bile ilk ateşte kayıp vermesek bize bir şey olmaz diye düşünerek, iki grup şeklinde köye girmeye karar verdik. Bir grup giderken diğer grup önce savunmasını yapmak için kalacak. Köy korucu değilse, savunma yapan gruba köye girmesi için haber verilecek. Köye girdik. Ama herhangi bir anormallik görmedik. Nöbetçi kulübesi vs gibi güvenlik tedbirlerine ilişkin emareler olmayınca korucu olmayabilir diye düşündük. Köyün ortasına kadar gitmemize rağmen herhangi bir şeyle karşılaşmadık.

Bir evin kapısını çaldık, ev sahibi bizi görünce tedirginleşti. Biraz sakinleştirdikten sonra kim olduğumuzu anlamaya çalıştı. Gerilla olduğumuzu söyleyince adam biraz daha rahatladı. Köyleri hakkında da biraz bilgi aldıktan sonra diğer arkadaşları da çağırdık. Köyde korucu ve düşman olmadığı için arkadaşlar geldiği gibi köyün içine ihtiyaçlarımızı ve erzakımızı temin etmek için dağıldık. Hebun arkadaşla birlikte biz ilk giren grup, o evde oturup arkadaşları bekledik. Bu arada daha fazla bilgi almak için de durmadan ev sahibine soru soruyoruz. Girdiğimiz evin sahibi köylerinden şehit düşen ve hepimizin tanıdığı arkadaşların adlarını verince köyün yurtsever olduğunu anladık.

Onlar da Amed'den gelen bir grubun çevrede dolaştığını, gruptan ihanet edenlerin olduğunu duymuşlardı. Bizim o grup olduğumuzu hemen anladılar. Çünkü o mevsimde, o durumda oralarda ancak dışarıdan gelen bir gerilla grubu bulunabilirdi. Güneybatı eyaletinin güçleri bulunduğumuz yerleri çok kullanmadıkları gibi kullandıklarında bile o mevsime kadar alanda kalmadıklarını, yine yöre insanından öğrenmiştik. Yani adımız, namımız dört bir yana salınmıştı anlaşılan. Arkadaşlar köyden ihtiyaçlarımızı alıp gelene kadar yemek yemiş ve çaylarımızı da içmiştik. Arkadaşlar da bir şeyler yedikten sonra çıkmayı düşünüyorduk. Ancak ev sahibi köyde kalmamızı, hiç kimsenin bizi ihbar etmeyeceğini söyledi. Kalamayacağımızı ve yolumuzun uzun olduğunu söyledik. Arkadaşlar da bir şeyler yedikten sonra köyden çıkarak yolumuza devam ettik.

Geri dönüş yolunda hızla ilerliyorduk. Ancak bu seferki güzergahımızı Malatya Elazığ asfaltı üzerinden belirledik. İlk gece Malatya'nın girişindeki Septioğlu tesislerine kadar geldik. Oradan ihtiyaçlarımızı karşıladıktan sonra yolumuza devam ettik. Amacımız Kömürhan Köprüsü'nden geçmekti. Suyu geçmek için elimizde herhangi bir şey yoktu. Köprüden geçmek dışında suyu geçmemiz çok zor olacaktı. O yüzden köprüden geçmeyi düşünerek o yoldan gittik. Sabaha doğru kendimizi köprünün yakınlarında bir yere attık. Ama kalmak için yer bulmakta zorlandık. Çünkü dümdüz bir ovaya varmıştık.

Etrafa biraz bakınca köylülerin kışın hayvanlarına vermek için biçerdöverlerle biçilen buğdayların saplarını toplayıp bir yerde yığın haline getirdiklerini gördük. Normalde köylerin gözünde o sapların hiçbir değeri yoktu. Kışın çok aç kalmaları durumunda hayvanlarına yedireceklerdi sadece. Hayvanları çok aç kalmasa yedirmeyi düşünmeyeceklerdi belki de. Ama o an bizim için bulunmaz bir şeydi. Çünkü onun içine gizlenerek akşamı getirecektik. Yani hayatımızı kurtaran bir şey oluyordu. Mücadele yolundaki yürüyüşümüzü onun içinde saklanarak, hayatta kalıp devam ettirecektik. O gün akşam üzeri sapların sahibi gelip kontrol ederken bizi gördü. Sapların içinden çıkıp yolumuza devam etmeye yakın

bir zamanda geldiği için bir saat kadar onu oyaladıktan sonra bıraktık. O, köydeki evinin, kim bilir belki de bizi ihbar etmek için karakolun yolunu tutarken, biz de Kömürhan Köprüsü'ne doğru giden yolumuza devam ettik. Kömürhan Köprüsü'ne doğru gidiyoruz ama köprüde ne var ne yok bilmiyoruz. Köprünün güvenliğinin olup olmadığını bilmiyoruz. Ancak tek çaremiz olduğu için oradan geçmeyi denemek istiyoruz.

Anızların içinden çıktıktan sonra zaten çok uzak olmayan köprüye kısa sürede ulaştık. Ancak direk köprüye gitmedik. Köprünün yakınlarında bir köy vardı. O köyden köprünün güvenliğine ilişkin bilgi aldıktan sonra gitmeyi düşündük. Ama köyde ne var ne yok bilmiyoruz. Korucu mu değil mi bilmiyoruz. Tedbirli bir şekilde köye girdik. Rastgele bir kapıyı çaldık. Yaşlı bir adam kapıyı açtı. Bizi karşısında görünce panikledi. Kollarından tutarak kendimizi tanıttık. Köyde durmayacağımızı, köprüye ilişkin birkaç soru sorduktan sonra çıkacağımızı söyleyerek onu rahatlatmaya çalıştık. Bu arada arkadaşlardan biri bunları söylerken, Hebun arkadaş köprü hakkında bilgi almak için soruları sormaya başlamıştı bile. Adam köprünün her iki tarafında da güvenlik olduğunu, oradan geçmemizin mümkün olmadığını söyledi. Verdiği bilgiler bizim için yeterliydi. O yüzden hiç köprüye uğramadan geri dönüp kendimizi Fırat vadisine doğru bıraktık. Köprü planımız da suya düşmüştü. Tek yapacağımız şey vadi boyunca yukarıya doğru çıkmaya çalışmaktı. Vadinin içinde karşıya geçecek bir şey bulmasak bile orada kendimizi koruyacağımız bir yerler bulabilirdik.

Kendimizi Fırat vadisine bıraktık ancak ulaşmak istediğimiz yerden daha çok uzaktık. Bir de kendimizi vadiye bıraktığımız yerden gitmek hem çok zor, hem tanımadığımız yerlerdi. Vadinin içi boydan boya köydü. Köylerin korucu olup olmadıklarını da bilmiyorduk. O yüzden bir süre vadi boyunca yukarıya doğru gitmeyi düşündük. İlk gece bir hayli ilerledik. Sabaha karşı birkaç evden oluşan bir mezranın yakınlarına geldik. Mezrayı geçtikten sonra inşaat halinde bazı yapıları gördük. Çevresini biraz inceledikten sonra içinde kendimizi saklayabileceğimiz bir istif evini bulduk.

Yöre halkının en güzel özelliği hâlâ tarımsal üretimde bulunmalarıydı. Toprakla bağları kopmamıştı. Kopamazdı da. Çünkü hayatlarını, ekmeklerini ondan kazanıyorlardı. Bu insanların doğru bir yöntemle örgütlenmelerinin sağlanması durumunda yapamayacakları bir şey yoktu. Çünkü mücadelemizin temel güçlerinden biri durumundaydılar.

İstif evinin içine girip saklandık. Ertesi gün istif evinin sahibi istif yerine ve içindeki ürünlerine bakmak için geldiğinde bizi gördü. Yaşlı ve elleri toprak kokan bir insandı. Toprakla alıp verdiği her halinden belli oluyordu. Bizimle karşılaştığı sırada önce irkildi. Onu sakinleştirmek için bir şeyler söylediğimizde korkularını yenerek rahatladı. Korkular beslemekte de haklıydı. Çünkü gördüğü ilk gerilla bizdik. Biraz rahatlayınca bizi evine davet etti. Eve gidince yaşlı, süklüm püklüm ama yüzü toprak kadar güzel ve aydınlık eşiyle yalnız başına yaşadıklarını gördük. İkisi baş başa köyde kalıp mal, mülk, toprak ve topraklarından aldıkları ürünlerine bakıyorlardı.

Eve ulaşıncaya kadar öğle olmuştu. Öğle yemeğimizi yedikten sonra yakınlarda karşıya geçmek için nereden bir kayık bulabileceğimizi sorduk. Yaklaşık bir saat kadar ilerdeki köyde iki tane kayık olduğunu söylediler. Köydeki kayık sahiplerinin adlarını sorup öğrendik. Akşama doğru kayıkların olduğu köye gitmek için yola çıktık. Köye vardığımızda sadece iki arkadaş kayıkçıyı ayarlamaya gidecek, diğer arkadaşlar ise onların güvenliğini alacaktı. Yapılan planlamaya göre bir arkadaşla ikimiz kayıkçıyı ayarlamaya gidecektik. Köye girdik. Geri kalan arkadaşlar güvenliğimizi almak için köyün çevresinde mevzilendiler. Kayıkçının evini bulduk. Kim olduğumuzu, nereden gelip nereye gittiğimizi sordu. Silahlarımızı montlarımızın altında sakladığımız için kim olduğumuzu anlayamamıştı. Malatya'da okuyan öğrenciler olduğumuzu, Sivrice taraflarına gezi amacıyla gitmek istediğimizi, ücreti ne ise ödeyeceğimizi söyledik. Adam çok fazla öğrenci olduğumuza inanmadı. Ama gerilla olduğumuzu hiç düşünmediği için beş dakika içinde hazırlanıp geleceğini söyledi. Kapıda onu bekliyorduk. On dakika içinde geldi.

Yanımdaki arkadaşla ikisini kayığa doğru gönderirken ben de diğer arkadaşları çağırıp arkadan onlara yetiştim. Adam silahlı olduğumuz görünce korktu. Bizi götürmeyeceğini, çoluk çocuk sahibi olduğunu, başına bir şey gelirse çocuklarına bakacak hiç kimsenin olmadığını yalvaracak tarzda söyledi. Hebun arkadaş Apocu ve gerilla olduğumuzu, ona hiçbir şey yapmayacağımızı, aksine ona bir zarar gelmesi durumunda hepimiz ölmeden ona hiç kimsenin bir şey yapamayacağını, gerilla ve Apocuların insanlarını tehlikeye atmaktan çok onları korumak için var olduklarını söyledi. Ayaküstü birkaç dakikada bunları sıralayarak adamı sakinleştirdi. Sakinleşen adam tek bir kelime daha etmeden kayığa binmemizi istedi. Kayığa binip deniz kadar su toplayan Fırat'ın üzerinden yol almaya başladık. Kayığın içindeyiz ama hâlâ geri dönüş yolunda olduğumuza inanmıyoruz. Çünkü iki aydan fazla bir zamandır geri dönmek için uğraşıyorduk. Sonunda başarmıştık. Azim, kararlılık ve iradenin elinden hiçbir şeyin kurtulamayacağını bir kez daha yaşayarak gördük. Onun mutluluğunu yaşıyorduk. Oralarda kalıp üslenmeyi ve bir sonraki yıl daha ileriye doğru gitmeyi düşünürken, yaşanan olumsuzluktan ötürü geri dönmek zorunda kalmıştık. Oralarda üslenmeyi başaramamıştık. Bu üzen bir durumdu. Ama sağlam geri dönmeyi başarıyorduk. Bu da sevindiren yan. Zaten hayat denen olayda -ki bu en çok da biz gerillanın hayatında somut yaşadığımız bir gerçektir- sevinç ve üzüntüler bir arada olur. Şimdi biz de onu yaşıyorduk.

Çüngüş-Maden üzeri gitmeyi düşünüyorduk. Ama kayıkçı benzininin o hata yetmediğini, o yüzden bizi Sivrice taraflarından götürmek zorunda olduğunu söyledi. Kabul etmekten başka bir seçeneğimiz yoktu. Adamın yalan söylediğini de düşünmüyorduk. Çünkü o durumda yalan söylemesini gerektiren bir şey de yoktu. Sonunda üç saat kadar kayıkla Fırat suyu üzerinden gittikten sonra Sivrice'ye bağlı Gozelek nahiyesi yakınlarında kayıktan indik. Kayıktan gece yarısı inmiştik. Ama orada durmamız doğru olmazdı. O yüzden hiç durmadan yürümeye devam ettik.

Dört saat kadar yürüdükten sonra yazlık bir eve vardık. Kış olduğu için ev boştu. Erzak adına hiçbir şey de kalmamıştı yanı-

mızda. Açlık, yorgunluk ve uykusuzluktan düşmek üzereydik. Artık tek bir adım atacak halimiz kalmamıştı. O yüzden evin kapısının kilidini kırarak içeri girmek zorunda kaldık. İçerde birkaç tane bal kabağı vardı. Onlardan birini kırıp suda haşlayarak yedik. Karnımızı o bal kabağıyla doyurduktan sonra uyumaya çalıştık. Sabahla birlikte karla karışık yağmur yağmaya başladı. Bu bizim için iyi bir şeydi. Çünkü o durum gündüz de hareket edebileceğimiz anlamına geliyordu. Bir bal kabağını daha kahvaltı diye yedikten sonra yola çıktık. Yolda yürürken bir anda birkaç araçlık düşman gücüyle, yolda karşı karşıya kaldık. Biz onları gördük. Ancak onlar bizi görmedi. Bunun için kendimizi yolun altına atıp gizlendik. Düşman da bizi görmediği için yoluna devam etti. Ama biz de artık yoldan yürüyemezdik. Çünkü her an karşımıza yeniden düşman çıkabilirdi. O yüzden rastgele araziye vurduk.

Sivrice'ye doğru gidiyorduk. Akşam Sivrice yakınlarına vardığımızda ilçenin yakınlarında gördüğümüz tek eve erzak almak için girmek zorunda kaldık. Ev sahibi kim olduğumuzu sordu. Çevreye gerillaların geldiğini, onları yakalamak yada vurmak için operasyona çıkan özel güçler olduğumuzu söyledik. Ancak giyim kuşam ve silahlarımızdan gerilla olduğumuz belli oluyordu. Ev sahibi de çok üstelemeden bize yiyicek bir şeyler getirdi. Meğer bize yemek yedirmesinin amacı oyalamakmış. Çünkü alttan alta düşmana haber vermişti.

Yemekten sonra evden çıkmak isterken ev sahibinin bizi oyalamaya çalıştığını fark ettik. Hiç durmadan evden çıktık. Tam çıktığımız sırada nöbetçi arkadaşın da hızla bize doğru geldiğini görünce Hebun arkadaş, "Ne oldu? diye sordu. Arkadaş düşmanın evi sarmaya çalıştığını söyleyince hızla oradan uzaklaşmaya çalıştık. Düşman bizi fark etti, bir iki tarama da yaptı ama herhangi bir şey olmadan oradan çıkmayı başardık. Her yeri kar kaplamıştı. Karların içinde kalakalmıştık. Hebun arkadaş, Hazar Baba dağına gitmemiz imha olmamız demektir. Orayı değil de Hazar kıyısındaki şu an büyük bir ihtimalle boş olan yazlıklara doğru gidersek operasyondan kurtulabileceğimizi söyledi. Hebun arkadaş sözle-

rini bitirdikten sonra farklı görüşü olan var mı diye sordu. Arkadaşlardan farklı bir görüş gelmeyince yazlık evlere doğru gitmek için yola çıktık. Sabaha doğru yazlık evlere vardık. Yazlık evlerden birine girdik. Günü orada geçirdik. Oradan düşman hareketliliğini takip etmeye çalıştık. Operasyon devam ediyordu. Düşman her yerde bizi arıyordu.

Akşam olunca yeniden yola çıktık. Maden dağlarını aşmayı düşünüyorduk. Ancak o dağlar yazın bile her yerden yol vermiyordu. Ama aşmaktan başka da çaremiz yoktu. Biz maden dağlarını aşmaya çalışırken operasyon da devam ediyordu. Gezin karakolunun yakınlarından Maden dağlarını aşmaya çalıştık. Karakolun bahçe duvarının dibinden geçerek dağları aştık. Yolumuzun üzerindeki orman kulübelerinden birinde mola verip sigara içmek istedik. Ancak biz daha sigaralarımızı yakmadan askerlerin izlerimiz üzerinden, peşimizden geldiklerini fark ettik. Durumu fark edince yolumuza devam ettik. Sabaha kadar yürüdük. Sabahla birlikte bir korucu köyüne girdik. Nöbetçi kulübelerini gördüğümüzde köyün korucu olduğunu anladık. Ancak korucularla iç içe geçmiştik. Kısa süreli bir çatışmadan sonra köyün dışına kendimizi attık. Her yer sisle kaplı olduğu için kısa süre içinde köyden uzaklaştık. Ama kar, kıyamet, kış günü olduğu için arkamızdan kanal gibi açılan izler için hiçbir şey yapamıyorduk. Tek çaremiz, gece gündüz, kar fırtına demeden yürümek kalmıştı. Durmadan yürüsek düşmanı atlatabileceğimiz gibi gelmek istediğimiz alana da ulaşacaktık. İstediğimiz alana tam ulaşmasak bile yakınlarına gelebilirdik en azından.

Peşimizden gece-gündüz, kar-yağmur demeden düşman geliyordu. Bu durum kaybedilecek tek bir dakikamızın olmadığını gösteriyordu. Yine kendimizi yormama gibi bir lüksümüzün de olmadığını anlıyorduk. Durum çok ciddiydi. Birkaç dakika bile imha olmamız için yetiyordu. Durumun ciddiyetini gören Hebun arkadaş, "Heval yürümekten başka çaremiz yok. Kendimizi biraz zorlamamız gerekir," dedi. Sivrice'den gelmek istediğimiz Piran taraflarına normalde dört gecelik yoldur. Ama ortada bir de durumun ciddiyeti vardı. O yüzden Hebun arkadaş, "Arkadaşlar, ta-

bana kuvvet diyerek yola çıkacağız. Hiçbir yerde durmak yok. Sigara içmek yok. Zaten yanımızda erzak yok. Var olan ufak tefek yiyeceklerimizi bile yürürken yiyeceğiz. Yani öyle hızlı ve hiçbir yerde durmayan bir tempoyla yola çıkacağız. Durumun ciddiyetine ilişkin size bir şey söylememe gerek yok. Çünkü hepimiz birlikte görüyoruz. O yüzden burada biraz daha dinlendikten sonra bir daha Dördüncü Bölge (şimdiki adı Şehit Brusk'tur) topraklarına kendimizi atmayana kadar durmayacağız," dedi.

Yarım saat kadar dinlendikten sonra uzun ve yorucu yolculukların yolcuları olarak yola çıkacaktık. Gerilla gecelerin yolcusuydu; gerilla özgürlüğün yolcusuydu. Bundan dolayı yollara yabancı değildi.

Kar altında yürüyoruz. Gecenin içinden yürüyoruz. Gök delinmişçesine kar yağıyor. Birkaç saat içinde hepimiz kardanadama döndük. Bedenimizde ıslanmadık hiçbir yer kalmadı. Ama durmak yok. Mola vermek yok. Sigaramızı bile artık yolda içiyoruz. Çünkü o kar, kış, kıyamet ve fırtınada kimsenin çıkıp bizim sigaramızın ateşini görecek hali yok diye düşünüyoruz.

Aralıksız süren ama hepimizin halden düştüğü, kendimizden geçtiği elli dört saatlik bir yolculuğun sonunda Gorsê dağı eteklerindeki bir köye şafak vaktinde ulaştık. Köyün yıkılmış ve kullanılmayan değirmeninin kar almayan köşesine sığındık. Yorgunluk, uykusuzluk ve açlıktan hepimiz düştük. O köşeye yığılıp kaldık adeta. Birbirimize sokulup ölüme yatar gibi yatmaya bırakacaktık kendimizi. O an yine büyük komutanımız Hebun arkadaş, "Arkadaşlar, yatmakla ölüme yatacağız. Hepimiz çok yorulduk. Hatta adım atacak halimiz bile yok. Ama öyle kendimizi ölüme de terk edecek değiliz," dedi. Hava biraz daha aydınlanınca ateş yakmak için odun toplamaya çıkacağı sırada, "Heval Hebun sen dur, ben buraları iyi bildiğim için oduna ben gideceğim," dedim. Oraları gerçekten biliyordum. Çünkü geldiğimiz köyü, o köyün köylülerinin hepsini tanıyordum. İçinde akrabalarım da vardı. Ama oradaki amacım Hebun arkadaşın oduna gitmemesiydi. Biraz odun toplayıp döndüm. Ama odunu kırıp ateş yakmaya bile gücümüz kalmamıştı.

Sonunda küçük bir ateş yakmayı başardım. Ama arkadaşları kar yanığı tehlikesine karşı ateşten uzak tutuyoruz. Zaten arkadaşların

hepsi de o konuda uzmandı. Çünkü her biri defalarca karda yanma tehlikesini atlatmıştı. Ateşin uzağında oturup ısınmaya çalıştılar. Biraz ısınınca hepsi birden uykuya daldılar. Ben de nöbet tutmak için ateşin önünde oturdum.

Saat sekize doğru gözlerimin önünden karaltı gibi bir şey geçti sanki. Dışarıya çıkıp baktığımda o köyde oturan akrabalarımdan biri olduğunu gördüm. O, beni gördüğüne ben de onu gördüğüme şaşırdım. Akrabam kar, kış, kıyamet gününde orada ne aradığımıza şaşırmıştı. Ben de o gün onun orada ne aradığına şaşırdım. Durumumuzun iyi olmadığını görünce köye dönüp köylülere çaktırmadan çaydanlık, çay, şeker ve yemek için bir şeyler alıp döndü. Ateşimizi biraz daha gürleştirip çayımızı kaynattıktan sonra arkadaşları uyandırdım. Ben de uykuya dalmak üzereydim. Benim de uyumam hepimizin donarak şehit düşmesi demekti. O köylülerin o gün oraya gelişi bizi kurtardı. Getirdikleri yemek ve sıcak çayla biraz kendimize geldik. Ama artık alanımızdaydık. Şimdi tek bir sorun kalmıştı. O da arkadaşları bulma sorunuydu. Ama çok zor değildi. Çünkü noktaların birçoğunu biliyorduk. Ama yine de noktalarda onları arama yerine akşam arkadaşların gece gündüz içinde oldukları köye gittik.

Tam düşündüğümüz gibi de oldu. Gittiğimizde arkadaşların da göreve gelmiş olduklarını gördük. Ama bizden önce köye girmişlerdi. Biz de köye girince nöbetçi arkadaş uzaktan, "Kimdir o?" diye bağırdı. O sesi hepimiz tanıdık. Çünkü hepimizin tanıdığı Dersimli Welat arkadaşın sesiydi. Hebun arkadaş o gür ve kendine güven dolu sesiyle, "Biziz heval Welat," dedi. Heval Hebun'un sesini alan nöbetçi içerdeki arkadaşlara müjde verir gibi, "Hebun arkadaş onlar geldi!" diye bağırdı. Köye göreve gelen arkadaşların hepsi bizi karşılamak için dışarıya fırladılar. Arkadaşlarla bir tören havasında kucakladık birbirimizi. Sanki yılların hasretini gideriyorduk. Aslında yılların hasreti de sayılıyordu. Çünkü gerilla birkaç günde birkaç asrı bir arada yaşayabiliyor. Köyde oturup biraz dinlendikten sonra noktaya gitmek için yola çıktık. Dört ay sonra o gece sabaha karşı arkadaşlara ulaştık.

Alanda yürüttüğümüz faaliyetleri arkadaşlara rapor ettik.

O yıl üslenmeyi gerçekleştirme dışındaki çalışmalarımızı o alanda başarıyla yürütmüştük.

Hedefimiz Erciyes'e ulaşmaktı. Ama o yıl ulaşamadık. Erciyes'e çıkmak bir sonraki yıla kalmıştı. Ama bizlerden kim gidecek kim gitmeyecek belli değildi. Çünkü önümüzde daha koca bir kış vardı. O kıştan hangimizin sağ çıkacağı da daha belli değildi.

***

Bir sonraki yıl, yani '97 yılında bizim açtığımız yoldan Güneybatı Eyaleti'ne Amed'ten iki grup gitti. Arkadaşlar Erciyes'e kadar gitme görevini de o gruplara devrettiği için bir daha grup çıkarılmadı.

Aynı kış Hamza arkadaş eğitim için karargaha gitti. 19 Ocak'ta çıkan çatışmada şehit düştü.

Liceli Hebun arkadaş Erzurum Eyaleti'ne gitti. Oradan da Karadeniz'e geçti ve aynı yıl Bayburt'ta şehit düştü. Dılovan arkadaş aynı yıl Gorsê dağının eteklerinde düşman tarafından döşenen mayına basarak şehit düştü.

Behzat ve Şadi arkadaşlar Çermik'e gitmek için '98 yılında gittikleri Ergani'nin Salihli köyü yakınlarında şehit düştüler.

Sorumlumuz Hebun arkadaş, 5 Mayıs 2000 yılında Gorsê Dağı'nda beş arkadaşla birlikte şehit düştü.

Rojhat Ziver arkadaş aynı yıl, yani '97 yılında gittiği Erzurum Eyaleti'nde şehit düştü.

Keskin Sipan olarak tanınan Sipan arkadaş, Amed Eyaleti'nin Apê Musa alanındaki Hani ilçesine bağlı Cımsak noktasında, '97 yılının sonlarında şehit düştü.

O gruptan şu an bir tek ben yaşıyorum...

Adnan Piro

(Adnan Piro arkadaş, 20 Mayıs 2010 yılında Türk savaş uçaklarının Xakurkê'ye yönelik gerçekleştirdiği hava saldırısında şehit düştü.)

Gerilla yaşamının her anı, her saniyesi başka bir anlam taşır ve tarihi bir anı ifade eder. İnsanın bunların hepsini anlatması çok zordur. Çünkü gerillada insan zamanın hızından belki daha hızlı yaşar. Zamanın hızından daha hızlı nasıl yaşanılabilir? İnsan bir anda birkaç çağı birden yaşıyorsa zamanın hızından daha hızlı demektir. Gerilla yaşamı bunun gibi örneklerle doludur. Hele hele bir de bir kadın olarak bu dağları adımlamak ve her an yeniden direnişle birlikte, dirilişle kendini adamış insanlarla yürümek daha farklı oluyor. O yüzden insan her zaman bir şeyler yapmak zorunda his eder kendini.

Sert savaş yıllarıydı. Böylesi kızgın ve sert savaş yıllarında düşmanın imha operasyonlarıyla sürekli karşı karşıya kalıyorduk. Yine böyle günleri yaşadığımız bir dönemdi. Savaşmak ve iyi savaşçı olmak zordu. Ama bunu yapmaktan başka hiçbir çaremiz ve seçeneğimiz de yoktu. Çünkü yitik bir ülkenin çocuklarıydık. Ancak böyle yaparak adı kaybettirilmek istenin ülkemizin adını insanlığa duyurabilirdik. Dağ yollarının yolcusu olmaya ilk adım attığım günlerde, bilinç olarak çok fazla bunların farkında değildim. Ancak duygularımda kayıp ülkemi arıyordum. O yüzden de ilk başlarda işin ağırlığını fazla taşımıyordum.

Oysa gerçekte her arkadaş, her patika, her su, her bakış, her tepe, her çığlık bir direniş yazıyordu halkımızın tarih sayfalarına. Yanımızda yürüyen her bir insanın ne zaman tarihle buluşacağını bilmiyorduk. Kendimiz de o canlı köprüde bazen aç, bazen de tok, geceleri ve mekanları aşarak yürüyorduk. İnsan toprağını tanıdıkça toprağı ona yumuşak davranıyor ve açıyordu yollarını. Toprak da kadir bilir. Kendisi için olanı da olmayanı da anlar.

'97 yılıydı. Zagroslar'da yine imha amaçlı başlayan bir operasyon ortamında Şahan arkadaşla birlikte yürüyorduk. Onunla daha önce de farklı mekanlarda ve zamanlarda yürümüştük. Önderlik sahasında birlikte kalmış, Zagroslara kadar birlikte gelmiştik. Ancak bu seferki yürüyüş başka bir yürüyüştü. Çünkü bu kez düşmanın çıplak zoru ve imha amaçlı operasyonlarına karşı durmak için yürüyorduk. An ile tarihin çarpışmasının yüreklere birlikte yazıldığı günlerdi. O günleri yine birlikte yaşıyorduk. Tabii düşman yaşamamıza imkan verirse. Onun amacı buna imkan vermemektir. Bizim amacımız ise sadece kendimiz değil, halkımızla birlikte bunları yaşamak için düşmanı topraklarımızdan söküp atmaktır. Onun için adımlıyorduk dağ yollarını.

Şahan arkadaş henüz çok genç olmasına rağmen Önderliğin çok şey beklediği bir arkadaştı. Her şeyi anlam yükleyerek yapıyordu. Biz yolları adımlarken, arkadaşlarımızın elinden tutarken, taşlı patikalardan geçerken o daha dikkatli davranıyordu. İçtiği bir damla suyun bile anlamının olmasını istiyordu. Kaldı ki zaten anlamı vardı. Çünkü susuz günlerde bir damla suyun bile çok büyük bir anlamı vardır. Hayat kurtardığı günler de olmuştur.

Genç olduğu kadar gelişmeye de açık olan bir arkadaştı. O yüzden Önderliğin sürekli diyalog geliştirdiği arkadaşlardan biriydi. Zaten Zagros'a bölük komutanı olarak, Önderlik tarafından görevlendirmesi yapılarak gelmişti. Bir bölüklük güçtük. Bölük komutanımız da Şahan arkadaştı. Ancak o yıllarda Zagros koşulları çok zordu. Orda o zirvelere tutunmak her baba yiğidin harcı değildi. Hele bir de kaba savaş tarzına sahip olmayan biri için bu daha zordu.

Alana yeni gelmiştik. Komutan olarak Şahan arkadaşla birlikte birçoğumuz da zorlanıyorduk. Çünkü alanın tarzı, temposu biraz daha farklıydı. Yine coğrafyası apayrı bir şeydi. Ancak buna rağmen büyük emekler harcıyordu. Amacı iyi bir komutan ve düşmanına karşı direnen, savaşan güçlü bir irade ortaya koymaktı. Bu yüzden bölüğümüzün her şeyiyle ilgileniyordu.

'97 yılında operasyon başlamadan önce de Sêlkê taraflarını kullanmak, oralarda kalmak çok zordu. Ama bizim için onur meselesi olmuştu. Yani şöyle yada böyle o noktayı ele geçirmemiz gerekiyordu. Ama Türk devletinin oraya yaptığı günlük operasyonlardan dolayı çatışmasız gün geçirmiyorduk. Bazen noktayı bıraktığımız da oluyordu. Ama noktayı bırakmak bile yeni bir eylem yapmak içindi. O yüzden noktayı bıraktığımız günlerde de eylemsiz durmuyorduk. Bölük komutanımız kelime anlamıyla hem mertliğin hem de cesaret kelimelerinin anlamının altını derin bir şekilde dolduruyordu. Önderlikten gerçek anlamda güç almıştı ve her arkadaşa kaygısız bir şekilde dağıtmak istiyordu. '97 yılını sonbahar aylarına kadar böyle bir pratikle geçirmiştik.

Yıl boyu büyük zorluklar yaşamıştık. Çünkü suya gidip gelmek bile iki üç saati alıyordu. Bununla birlikte günübirlik çatışmalar yaşıyorduk. Zaten yılı o şekilde geçirmiştik. Yılı diğer yıllardan çok farklı olmayan bir şekilde geçirmiştik. Zira savaş ve çatışma gerilla yaşamının kendisidir. Ancak bu senenin farkı bizim komutanımızdaydı ve içimizdeki cesaret ile yiğitliği uyandırma yeteneğindeydi. Biz çok vasat geçecek bir yıl bekliyorduk. Ama o yıl ne bizim ne de askerlerin beklediği gibi geçmedi.

Sonbaharda yeniden büyük bir operasyon başladı. Operasyon çok kapsamlı olduğu için alanımızı bıraktık. Tabura Ereba'ya doğru gidiyorduk. Tabura Ereba'nın ilerisindeki köyde askerlerle iç içe girdik. Ancak biz bunun farkında bile değildik. Bir anda askerlerin içinde olduğumuzu fark ettik. Durumu fark eten Şahan arkadaş, hemen pratik bir şekilde olaya müdahale ederek, "Geriye dönersek olmaz ileri de gitsek olmaz, biz askerlerin içinde kalacağız," dedi. "İçinde kalırsak onları iyice takip eder ondan sonra ne yapacağımıza karar veririz," diyordu. Kendi kendime ne kadar ütopik bir arkadaş, askerlerin içinde kalarak alanı nasıl savunacağız diyordum. Zagros'u savunmak zorunda olduğumuzu biliyordum ama askerlerin içinde bunu nasıl yapacaktık diye düşünüyordum.

Bu düşünceler sürekli kafamı kurcalayan sorular olarak bende kalırken, diğer yandan da heval Şahan'a değer veriyordum ve ne diyorsa yapmak istiyordum. Ama o, mutlaka burayı korumalıyız ve bırakmamalıyız diyordu ve o anlayışla da yaklaşıyordu. Askerlerle iç içe girdiğimiz yerin hemen alt tarafındaki patikanın biraz aşağısındaki çalılıkların arasında saklandık. Kendimizi sakladığımız yer de çoğunlukla askerlerin çöplerini atıkları yerdi.

Yani öyle bir yerde kendimizi saklamaya çalışıyorduk. Sabahtan akşama kadar hiç hareket etmiyorduk. Ancak bizi görmemeleri için her geçen gün kendimizi biraz daha kamufle ediyorduk. Askerlerin yanı başında saklanmıştık. Cephanemiz az olduğu için herhangi bir çatışmayı da göze alamıyorduk. Ancak buna rağmen Zagros'u savunacağız diyorduk. Böyle imkansızlıklar içinde tutunduğumuz şeylere inanmak oldukça zordu. Yiyeceğimiz yoktu, suyumuz yoktu, cephanemiz azdı ama bizi sürekli umutla besleyen bir komutanımız vardı. Üstelik düşmanın başarılı olduk dediği günlerde bunu başarıyorduk.

Benim büyüdüğüm topraklarda insanlar arkalarına maddiyat alarak zaferi düşlerdi. Biz ise arkamıza umudu alarak zaferi düşlüyorduk. Şahan arkadaş gözlerine bütün yıldızları, yüreğine isyanın bütün umutlarını doldurur sesiyle bize aktarırdı. Ardından, "Sadece mayınlarla bile olsa bizim pratiğimiz bu sene başarılı olacak," diyordu. Önceleri bu sözlere inanmakta zorlandık ama zamanla yaşadıkça başarının sadece silah olmadığını, taktiğin ve inancın bir hamur gibi yoğrulması gerektiğini öğreniyorduk. Umudu hepimiz damla damla içiyorduk. Bir tespihi sabırla çeker gibi, bir çocuğun zamanla büyümesi ve umut olması gibi, biz de yüreklerimizi bu umutlara açtık. Yapı olarak hepimizi ikna etmişti ve düşmanın içinde düşmana karşı savaşıyorduk. Bir umut ve direniş savaşına girmiştik. Bütün bunlardan önce Şahan arkadaş açık bir şekilde gitmek isteyen veya farklı görüşü olan arkadaş varsa görüşünü belirtsin dedi. Biz savaşın umutla beslenmesini ondan öğrendiğimiz için onun söylediklerine katıldık. O ise, "Hayır, burada arkadaşlarımızın görüşlerini de netleştirmemiz gerekiyor, sonra ona göre mevzileneceğiz," diyordu.

Günler geçiyor, tartışmalarımız da devam ediyordu. Bir netlik kazanma zamanı gelmişti artık. Derin bir düşünceye dalmıştı, sonra uyanırcasına bize döndü ve şöyle dedi: "Pratiğimiz bu olacak, gitmek isteyen ve kalmak isteyen arkadaşlar görüşlerini belirtsinler." Hepimiz yaşayacağımız zorlukları da göze alarak kalmaya ortak bir şekilde karar verdik ama koşullar gerçekten çok zordu. Yanımızda bulunan su çok az akıyordu, bizim umudu yudumladığımız gibi o da damla damla akıyordu. Zaten başka bir şeyimiz de yoktu. Ama hemen bizim yukarımızda bir kızwan (menengiç) ağacı vardı. O güne kadar hiç kızwan yememiştim. Hem benim yetiştiğim yerde yoktu hem de ben partiye katıldıktan sonra arkadaşlar yiyordu, ben yiyemiyordum. Sevmiyordum doğrusu. Ben o zamana kadar kızwan yemeyi sevmiyordum. Çünkü daha önceki yaşamımda onu görmemiş ve sevmemiştim, şimdi sevmek zor geliyordu.

Akşam olunca Şahan arkadaş o ağacın üstüne çıkardı. Bütün ceplerini kızwan doldurur, inerdi. Biz gurup olarak onu beklerdik, fazla pozisyonumuzu da bozmazdık, yani biz uzanırdık o ağaca çıkardı ve kızwan toplardı bizim için. Bütün ceplerini doldurduktan sonra gelip teker teker hepimize verirdi. Her birimize biraz kızwan vererek ekliyordu; "Biraz yiyin, güç alın ki pratiği yürütebilelim. Yaşamak ve yürümek için güç almamız gerekiyor," derdi. Biz kızwanları alıp yemeye başlayınca bir yandan da kıs kıs gülerdik. Bu bizim ortak açlığımız değil mi, ona da güleceğiz diyorduk. Gündüzleri de uzandığımız yerden birbirimize bakarken karnımızı tutar gülerdik, ben de açlığa gülmeyi öğreniyordum arkadaşlarımla.

Neredeyse bir ay kadar bir süreyi orada sadece kızwan yiyerek geçirdik. Bir ay sonra gündüzleri artık etrafımızda hareketliliklerin çoğaldığını fark ettik. Bir iki gün içinde de bu hareketlilik çok azaldı. Hareketlilik azalınca düşmanın geri çekilme hazırlıkları yaptığını anladık. Bazı yerlerden geri çekilme yapılmıştı. Ama bizim etrafımızdakiler hâlâ geri çekilmemişti, onu iyi biliyorduk. Yani az da olsa etrafta hareketlilik vardı ve biz onlara çok yakındık. Şahan arkadaş, "Yeniden

tartışmamız ve bu gece de harekete geçmemiz gerekiyor," dedi. Kendi kendime, "Hepimiz açlıktan halden düşmüşüz nasıl hareket edeceğiz, her halde artık hayal kuruyor," diyordum. Ama baktım ki sesi çok tok ve iddalıydı. Ben onu iyice dinleyince açlığımı unuttum ve içimden harekete geçme isteği uyandı. Şahan arkadaş, "Bizim bu gece düşmanı vurmamız gerekiyor. Düşmanı vurarak çemberi yaracağız. Bunu kendimiz için olmasa da arkadaşlarımız için yapmamız gerekiyor," diyordu. Şahan arkadaş başka taraflarda çembere alınmış arkadaşları düşündüğü için böyle konuşuyordu. Çünkü düşman telsizlerinden başka yerlerde arkadaşların çembere alındığı haberleri geçiyordu. Biz de onların muhaberesini çok iyi dinliyorduk. Biz açtık, cephanemiz azdı ama bizi bekleyen yoldaşlarımız, arkadaşlarımız vardı. Çembere alınmışlardı ancak bundan haberleri bile belki yoktu. Düşmanı vurarak yoldaşlarımızın çemberden kurtulmasını istiyorduk. Yada en azından çembere alındıklarından haberlerinin olmasını istiyorduk.

O gece harekete geçmesine geçmiştik ama yürümekte zorlanıyorduk. Çünkü bir aydan fazla bir zamandı hiçbir şey yememiştik. O yüzden de takatten düşmüştük. Kimsede yiyecek bir şey yoktu. En çok da güçten düşen Şahan arkadaşın kendisiydi. Kendisi de bu kadar güçten düşmesine rağmen gitme planını önümüze koydu. Gece başladı, biz geceyle birlikte ağır bir şekilde yürüyorduk. Şahan zorlandığı için bazen duruyordu ama arkadaşlara; "Yürüyün, çemberden çıkın ben gelirim," diyordu. Mazlum adında bir arkadaşla ikimiz çok zorlanıyorduk. Ancak yine de yürümek için çaba gösteriyorduk. Biraz daha yürümeye devam ettik. Şahan arkadaşın tüm çabalarına rağmen yürümekte zorlandığı hepimiz tarafından görüldü. Arkadaşlarımızı kurtarmaya gidiyorduk ama yanımızdaki arkadaşları bırakarak gidemezdik. O şekilde gitmek de istemiyorduk. Ya hepimiz birlikte giderdik yada yine birlikte orada kalırdık.

Ağzımıza bir damla su girdi mi bilmiyorum

Geceye karışmış, tek sıra halinde ağır aksak yürüyorduk. Sonra, "Böyle olmaz," dedi arkadaşlar, "Hepimiz toplanalım, çantalarımızı

kontrol edelim ve kimin çantasında az da olsa şeker varsa çıkarsın, onu şerbet yapıp içelim, belki biraz güç alır yürürüz," denildi. Daha önce de yol yürüyüşlerinde arkadaşların şerbet içerek güç aldıklarını görmüştüm; ama kim içecek kim bakacak, sayımız çoktur diyordum kendi kendime. Ben böyle düşünürken arkadaşlar, "Önce yürümekte zorlananlar içer, eğer kalırsa diğer arkadaşlar da içer," dediler. Biraz şerbet yapıldı ama şerbetimiz oldukça azdı. Herkes güçten en çok Şahan arkadaşın düştüğünü bildiği için onun ilk önce içmesini istiyordu. Mazlum arkadaşla ikimiz sıranın başlarında bir yerlerdeydik, Şahan arkadaş da sıranın alt tarafında bir yerdeydi. Hareket komutanı olduğu için sıranın dışından da yürüyebileceğinden dolayı sıranın alt tarafından yürüyebiliyordu. Ay ışığı olduğu için ben arkadaşların neler yaptığına bakıyordum, yani sessiz bir şekilde arkadaşları izliyordum. Zaten bir şeyler yapmak istesem de yapamıyordum. Mazlum arkadaşla bir kenarda oturmuş arkadaşları izliyorduk.

Şahan arkadaş aşağıda, biz ise yukardaydık. Aramızda kırk kişi vardı. Önce biraz şerbet içsin diye galonu Şahan arkadaşa verdiler. Galonu havaya kaldırarak içer gibi yaptı ancak hiç içmeden geri indirdi. Alın heval, "Ben çok içtim, herkes biraz içsin," dedi. Herkes eline galonu aldı ve Şahan arkadaşın içmediğini bildikleri için onlar da içmedi. Herkes eline galonu alıp yukarı kaldırıyordu ve anında geri indiriyordu. Zaten toplam bidonun içinde üç bardak su vardı. Biz sondaydık arkadaşlar galonu birbirlerine gönderiyorlardı. Sonunda galon doldurulduğu gibi bize kadar geldi. Galon öyle gelince bizden öncekilerden hiç kimsenin içmediğini anladık.

Arkadaşlar Şahan arkadaşın şerbetten hiç içmediğini söylediler. Şahan arkadaş ise ayağa kalkarak, "Ben yeterince içtim," dedi. Ama biz onun içmediğini iyi biliyorduk. Şerbet yerine arkadaşlarından aldığı moral ve maneviyatı içmişti. Ama o, arkadaşların kurtuluşa ve umuda ihtiyaçlarının olduğunu biliyordu. O an onu gerçekleştirmeye çalışıyordu. Yanımıza gelerek, "Güç almak için yudumlayın," dedi. Orada bile kendisinin çok içtiğini söylemeyi ihmal etmedi.

Onun içmediğini bildiğimiz için, "Sen içmezsen biz de içmeyeceğiz," dedik.

Bir kez daha, "Ben çok içtim. Siz için, eğer altında kalırsa bana verin," dedi. Birazını içip birazını da Şahan arkadaşa bıraktık. Galonu ona uzattıktan sonra yürüyüşe geçtik

Ona verdiğimiz şerbeti de içmedi. Yanına alarak yola çıktı. Biz onun içmediğini biliyorduk ama o içmemesine rağmen kalktı ve bizimle yürümeye devam etti. Saatler ilerliyor, biz de yürümeye devam ediyorduk ki hiç inanmadığımız bir şey oldu. Heval Baki adında fiziki anlamda çok güçlü olan bir arkadaş yürüyemez hale geldi. Böyle, kenardan seslerin geldiğini duyan Şahan arkadaş, hemen kendini oraya yetiştirdi ve "Ne oluyor?" dedi. Arkadaşlar Baki arkadaşın yürümekte zorlandığını söylediler. O da gülerek, Ben zaten biliyordum böyle olacak, onun için de şerbeti kaldırdım. Şimdi ben bu koca adama şerbet vereceğim ve o da kalkıp yürüyecek," dedi. Baki arkadaş gerçekten güçlü bir arkadaştı ve daha önce hiç böyle takatten düşmemişti. Onu tanıyan arkadaşlar Baki arkadaşın ilk defa güçten düştüğünü söylüyorlardı. Baki arkadaş da o halde bile Şahan arkadaşa takılmadan edemiyordu. "Sen bana şerbet vereceksin, sonra, 'Sana şerbet vererek seni yürüttüm,' diye takılacaksın," diyordu. Şahan, "Hayır sana hatırlatmayacağım," dedi. "Hem sonra zaten senin bir gün benim şerbetime ihtiyacın olacağını biliyordum," diye takıldılar birbirlerine.

Yürüdük ve kendimizi çemberden kurtardık. Sonunda kendimizi sağlama almayı başarmıştık. Gerillada sağlama almak güvenlikli alana geçmek anlamına gelir. Kaniya Ga denilen yere gelmiştik. Oraya geldiğimizde bizden önce beş birliğin daha oraya geldiğini gördük. Yani kendimizi yetiştirmemiz ve haber vermemiz gereken arkadaşlarımız oradaydı. Bütün bölükler birbirini gördü. Bu durumda kayıplarımızın olmadığını da anladık. Arkadaşların hepsinin orada olduğunu görünce operasyonun da geri çekildiğini sandık. Yani en azından biz öyle anladık ve o gün bizim için bayram gibi bir şeydi. Çünkü çok uzun zamandı birbirimizi görmemiştik ve böyle bir süreçten sonra arkadaşları görmek farklı ve anlatılamayacak bir duyguydu. Biz öyle uzun zaman birbirimizi yeniden görebilmenin sevincini yaşarken düşman ise meğer zozanlarda gözcülerini bırak-

mış. O gün biz de düşman geri çekildi ve hâlâ hepimiz çok iyiyiz sevinciyle çok ama çok hareket ettik. Yani beş bölük bir araya gelmiştik ve sonra birlikte Avaşin'in kenarına gittik.

Biz düşmanın bıraktığı gözcülerden habersizdik ve açlığımızı gidermek istiyorduk. Yapılan tartışmalar sonucunda bizim Dola Noti noktasındaki depodan erzak getirme kararı verildi. Orası da öyle bir yer ki kendini üç saat aşağıya bırakıyorsun ve saatlerce yukarıya çıkıyorsun. O aç ve yorgun halimizle Dola Noti noktasına erzak almak için gittik. Oraya gitmesine gittik ama erzaklarımızın döküntüleri kalmıştı geriye. Yani düşman erzaklarımızı talan etmişti, belki yakmayı düşünmüştü ama yakamadığı için etrafa dağıtmıştı. O toprağa döktüğü unu biz toprakla birlikte toplayıp arkadaşların yanına geri döndük.

Geri döndük ama çok da sevinçli değildik. Çünkü sırtımızda biraz toprakla karışık sadece unla dönmüştük. Moralsiz geri geldiğimizi gören Şahan arkadaş yanımıza gelerek, "Moralinizi bozmayın, eylem yapınca bunun da çaresine bakarız," dedi. Şahan arkadaş söyledikleriyle, gerçekleştireceğimiz bir eylemle dağıttıkları erzaklarımızın intikamını alacağımızı söylemek istiyordu. Çünkü gerillada hiçbir şey karşılıksız kalmayacaktı. Arkadaşlar getirdiğiniz unları biraz eleyip bir *havdel* yapsınlar dedi. Arkadaşların biraz karnı doyduktan sonra öyle bir eylem yaparız ki bu, düşmanın burada son kalışı olacak dedi. Normalde söyledikleri çok zor şeylerdi. Ama biz onunla çok daha zor şeyleri başarmıştık. Bir ay boyunca düşmanın burnunun dibinde kalmış ve bir gecede attıkları çemberi yırtarak çıkabilmiştik. Bunu başaran bir güç diğer şeyleri de başarabilirdi tabii ki. Arkadaşlar havdeli yaptılar ama yemekte zorlanıyorduk. Çünkü içinde undan çok taş vardı. Şahan arkadaş havdeli yemekte zorlandığımızı görünce bize yaklaşarak, "Hadi biraz yemeye çalışın. Çünkü güç almak için yemeniz gerekiyor. Ama söz veriyorum size, Basya suyunda balık yakalayacağım," dedi. Yanımıza oturarak bize havdeli yedirmeye çalıştı. Zar zor biraz yedik. O sırada oradaki diğer bölüklerden birinde olan Selçuk arkadaş geldi. Aralarında bir şeyler konuşmaya ve konuşurken de gülüşmeye başladılar.

İşte o an, gökten sesi kulakları sağır eden ürkütücü bir gürültüyle ortamıza bir şey düştü. İlk birkaç saniyede ne olduğunu anlamadım. O birkaç saniyelik şokta, birden gelen uçak seslerinden, aramıza düşen maddenin bir kazan olduğunu anladım.

O an sözler havada uçuştu. Hiç kimse sağ kalmadı diyorum kendi kendime. Kendim bile yaşadığımın farkında değildim. Birkaç dakika sonra ne söylendiğini anlayamadığım sesler duymaya başladım. Sesler duyunca hâlâ bazı arkadaşların yaşadığını anladım, o an nefes aldığımı duyumsadım. Çünkü uçağın sesiyle birlikte kazan gelip içimize düşmüştü. Meğer düşmanın gözcüleri üst tarafımızdaymış. Ama bizim bundan haberimiz yoktu. Uçaklar geldiğinde saat iki gibiydi. Bombardıman çok yoğundu. Orada toplanın gücün tamamı bombardıman altındaydı. Ama yine hepimiz, kendimizden çok arkadaşlarımızı düşünüyorduk. Hepimiz acaba diğer arkadaşlara ne oldu diye düşünüyor ve merak ediyorduk. Bizim bölüğün kayıp vermediğini sanıyorduk. Bizim biraz alt tarafımızda konumlanan bölüğün kayıp verdiğini düşünüp üzülüyorduk. Çünkü kazan alt tarafımızda, Kaniya Ga (Öküz Çeşmesi) denilen yere düşmüştü. Uçaklar ilk vurduğu sırada tiz bir çığlık sesi duydum, sonra arkadaşlar, "Herkes kendini dar vadiye bıraksın!" diye talimat verdiler. Küçük bir vadicik vardı, yarık gibi bir şeye benziyordu; arkadaşlar, "Mümkün oldukça kendinizi oraya bırakın!" diye talimat veriyorlardı.

Ben de oraya gitmek için koşuyordum. Bir anda Şahan arkadaşla karşılaştım. Boylu boyunca yere uzanmıştı. Onu öyle görünce büyük bir şaşkınlık yaşadım. Aslında çok fazla şaşkınlık da denemez. Kötü bir şok yaşıyordum desem daha doğru olur. Yanına yaklaşıp bedenini inceledim. Ama herhangi bir yerinde yara yoktu. Gözleri açık kalmıştı. Yaşıyor gibiydi. Ben de onun uzanmış, cansız bedeninin etrafında şaşkın bir şekilde dönüyordum. Şehit düştüğüne inanmak istemedim. O yüzden durmadan ona sesleniyordum. Şahan arkadaştan herhangi bir cevap alamıyordum. Sesimi duyan arkadaşlardan biri bana doğru geldi. Onu ters çevirdiğimde bir tarafının parçalanmış olduğunu gördüm. Bir çığlık attığımı hatırlıyorum. Büyük bir

sarsıntı geçiriyordum. Ne yapacağımı bilemiyordum. Çığlığımı duyanlardan Selçuk arkadaş geldi. Selçuk arkadaş, heval Şahan'ı çok seviyordu. Zaten daha sonra soyadını Şahan diye değiştirdi. Onlar daha önce de Önderlik sahasında da birlikte kalmışlardı ve eski arkadaşlardı. Selçuk arkadaş gelir gelmez durumu anladı. "Şahan arkadaşı almadan hiçbir yere gitmiyoruz," dedi.

Düşman kayıp verdiğimizi anlamıştı. O yüzden o arkadaş, bizi de zorla o dar vadiciğin oraya götürdü. Ama biz Şahan arkadaşın cenazesini almadan gitmiyoruz diyorduk. Bunu söyleyen sadece Selçuk arkadaşla ikimiz değildik. Bölüğümüzün tamamı o düşüncedeydi. Çünkü hepimiz komutanımıza çok bağlıydık. Şahan arkadaşın yaşamı gerçekten de çok renkliydi. Kültürlü ve çok moralli bir arkadaştı. Onunla iken yoklukta bile her şeyimiz var gibiydi. Çünkü komutanımız ideolojik anlamda derindi. İnanç olarak çok güçlüydü. Bize kazandırdığı yaşam kültüründen dolayı asla küçük şeylerle kendimizi meşgul etmiyorduk.

Selçuk arkadaş da o yıl bizim eğitmenimizdi. Önderlik sahasında da birlikteydik ve Önderlik, "PKK'yi tanıyanlardan bir tanesi de Selçuk'tur. Eğer PKK'yi tanımak istiyorsanız gidin Selçuk arkadaşa sorun," diyordu. Biz o yıl çok şanslıydık. Çünkü yanımızdaki arkadaşlar sanki tek tek gökyüzünden seçilmiş yıldızlar gibiydiler. Bizim takım komutanımız Zamani adında bir arkadaştı. Zamani arkadaş Urfalıydı. Şahan arkadaşın şehit düştüğü hava saldırısında Zamani arkadaş da ağır yaralandı. Yani her yönüyle çok zengin bir bölüktük.

Sonunda hepimiz o yarığın yanında toplandık. Biz oraya toplanana kadar kobralar geldi. O vadicikte olduğumuzu biliyordu. Çünkü koordinatları alarak gelmişti. O yüzden bizi suikastla vurmak istiyordu. O yarığa kırk kişi girmiştik. Hepimiz birbirimize sokulmuş el ele tutuşmuştuk. Kobralar bir bize vuruyor bir de manga yerlerimize vuruyordu. Mangalarımızdan birinde kalan cephanemiz isabet aldı ve patlamaya başladı. Cephane infilak edince manga yeri de yanmaya başladı. Cephaneler patlayıp manga da yanmaya başlayınca karadan da düşmanın geldiğini düşünmeye başladık.

Düşmanın indirme yaptığını düşünmeye başladık. O durumda da bizden hiç kimse kurtulamaz diyorduk.

Neyi yaksak?

Bölüğümüzde Baki adında bir arkadaş vardı. Şahan arkadaşa çok bağlı olan arkadaşlardan biriydi. Cesareti ve mertliğiyle tanınan komutanımıza en az Baki arkadaş kadar hepimiz bağlıydık. Patlayan cephaneden ve alev alan mangadan, düşmanın yanı başımıza kadar geldiğini düşünerek o daracık vadicikte beklerken Baki arkadaş, "Burada sözümüzü bir kez daha verelim, sözünü veremeyecek olan varsa askerler yanımızdadır hemen onların yanına gidebilir," dedi. Ardından hepimizin gözlerinin içine bakarak, "Ben savaşamıyorum diyen varsa şimdi söylesin ve yanımızdan gidip kendini kurtarsın," dedi. "Biz bugün bu vadideyiz. Yanı başımızdaki düşmanla kıyasıya bir savaşa gireceğiz. Çünkü canımız kadar sevdiğimiz komutanımız şehit düştü. Başkasından duymanıza gerek yok. Ben siz arkadaşlarıma söyleyeyim. Biz bugün burada kalarak komutanımızın intikamını alacağız," diye etkili ve duygusal sözler söyledi. O ana kadar Şahan arkadaşın şehit düştüğünü sadece ben ve birkaç arkadaş daha biliyorduk. Arkadaşlar Şahan arkadaşın şehit düştüğünü duyunca yüreklerinde dolan isyan, tek bir ağızdan, "Biz burada sözümüzü yeniliyoruz," sözleriyle buluştu. Yürekteki öfke sözle buluşup akmıştı.

Pilot da gidip geliyor, bizi vuruyordu, diğer taraftan yapılan taramaların mermileri de hemen yan tarafımıza düşüyordu. Bu yoğun çatışma hali akşam üçe kadar devam etti. Ben kobranın dalışlarını izlerken kendimi film sahnesinde sanıyordum, yani, ancak filmlerde bu kadar olur, diyordum. Yani beynim almıyordu, yoğun vuruşlardan sonra bizim yaşadığımızı görünce bizi ellerindeki silahlarla vurmaya çalışıyorlardı. Yani onların bize karşı öfkeleri o kadar büyüktü ki ellerinden gelse kobradan inip bizi vuracak ve geri döneceklerdi. Yorgunduk, açtık ve kobraya karşı kullanabileceğimiz bir silahımız da yoktu.

Zaman çok ağır geçiyordu sanki, saniyeler bizim soluğumuza sarılmıştı. Gece gelsin diyorduk, özgürlüğümüzün, yani kendi dilimizi ko-

nuştuğumuz gece gelsin diyorduk ama saniyeler ağırlaşıyordu. Hepimizin topluca canı da bu geçen veya geçmeyen soluğumuza yapışıp kalan saniyelere bağlanmıştı. Geceye yetiştirdiğimiz her anın ucunda bir can yatıyordu bizim için. Yıldızları, geceyi hiçbir zaman böyle özlediğimi ve istediğimi hatırlamıyorum. Her an, her saniye kobra bize daha çok yakın vurmaya çalışıyordu ki parçaları bize çarpıyordu artık. Sonunda arkadaşlar karar verdiler; büyük bir umutla gece bize gelmiyorsa biz geceye gideceğiz dediler. Ben anlamadım, daha doğrusu biz nasıl geceye gidecektik, onun karmaşası benim kafamda dönüyordu ki, arkadaşlar herkes yanındaki fazlalık eşyaları ve yeleğini duman çıkararak yaksın dediler. Denildi ki, "Herkes yeleğini etrafına bıraksın, elbiselerimizi ateşe vereceğiz, elbiselerimizden duman çıksın. Çıkan dumanın etkisiyle kobranın görüş alanını daraltmayı düşünüyoruz. Görüntüyü alamaz duruma geldiğinde bizden biraz uzaklaşır. Biz de tam o sırada geceye karışırcasına oradan uzaklaşacağız."

Ben o sırada sözleri işitiyordum, yani işitiyordum galiba, çünkü geceye gidiyorduk, yani özgürlüğümüzü onların elinden alıyorduk da ben bunu nasıl yapacağımızı anlamadım, tam olarak onun için hemen arkadaşları izlemeye koyuldum. Herkes kendi yeleğini çıkarıyor, alevleri yükselmeden ateşe verip duman çıkarıyordu. Sonunda hepimiz yeleklerimizle birlikte araziyi ateşe verdik. Bütün etrafımızı yaktık, sadece kendimizi yakmadık diyebiliriz. Duman gecede yol alan bir samanyolu gibi göğe yükselmeye başladı ve yanan yeşil yapraklar kayan yıldızlar misali birer ateş parçası olup düşüyordu üstümüze. Ama dedim ya yaşam sevgisi, direnme inancı o kadar yüksek ve bütünlüklüydü ki hiçbir silah onu parçalayamıyordu. Saniyeler yanık kokularıyla birlikte ilerliyordu. O saniyelerin geceyle nasıl birleştiğini ancak yaşayanlar bilir. Böylece kobrayı kendimizden biraz uzaklaştırabildik.

Tutmaya yetişemediğimiz yasımızı doğa mı tutuyor?

Saniyeleri geceye bağladığımız o anlarda gece de bize doğru akmaya başladı ve biz kendimizi yukarıya yetiştirdik. Zagros'un Kaniya Beton denilen yerine yetiştiğimizde hava kararmıştı artık. O

çeşmeden damla damla su geliyordu ama gerçekten her bir damlası dünyalara değerdi. Oraya giden, o yollardan geçenler bilir oranın suyunun ne demek olduğunu ve ne kadar değerli olduğunu. Biz oraya vardık, ben başımı göğe kaldırdım yıldızlara ve ölesiye dilediğim geceye baktım. Böyle saniyeler arasında bulutlar hızla bize doğru geldi ve şimşeklerle birlikte damlalar hızla boşaldı. Hayretle izliyordum bu hareketliliği, çünkü gündüz tek bir bulut bile yoktu. Üstüme düşen her damla bana yasını tutmaya fırsat bulamadığımız Şahan arkadaşımızı yitirmiş olmanın bir hüznü gibi geliyordu. Sanki o yağmur damlaları gökten değil de yüreğimizin ortasından, öyle biraz da geç kalmışlığın öfkesiyle boşalıyordu. Saklamaya zaman bulamadığımız yoldaşımızı gök yıkıyordu. Geceye koşarken, her can için direnişle birleştirdiğimiz saniyelerde alev alan arkadaşlarımızın yanıklarını yıkıyordu gök.

Sanki bütün bunlar acımızı ve öfkemizi anlatmaya yetmemişti, bir şimşek bizim takımın ortasına çarptı. Şimşek de Şahan arkadaşın bölüğüne vurdu. Şimşeğin çakışıyla birlikte bir arkadaşımızın kolu felç oldu, kayaya çarpan şimşek yüzünden kayadan uçuşan taş parçaları çarpmıştı arkadaşa. Biz daha o arkadaşla uğraşırken cılız bir ses bizi çağırdı; sonradan yaralı olan heval Zamani'nin bizi çağırdığını anladık. Bize, "Gelin oturun," dedi. "Heval şahan şehit düştüğü için biliyorum ki hepiniz çok hüzünlüsünüz. Ama ben sizin bir yandan da çok mutlu olmanızı istiyorum, çünkü bir yanda da onun çok büyük bir iddayla şahadete ulaştığını biliyoruz. Sizin üzülmemeniz gerekiyor, ben kendim de biliyorum ki artık yaşamayacağım." Ama biz onun şehit düşeceğini bilmiyorduk, diyorduk ki bize öyle söylüyor. Ama o durmadan bizi çağırıyor ve bizimle vedalaşmak için konuşmak istediğini söylüyordu. Bizi acıtan sözleri ise "Ben üç saate kalmam şehit düşerim," demesiydi. Bizim inanmadığımızı düşündüğünden olsa gerek, "Ben de üniversiteyi okudum, tıptan biraz anlıyorum," diyordu. Biz ona yaklaşınca artık sakin bir şekilde konuşuyordu; "Biliyorum ki böbreğim dağılmış." Yani bu sözleri bize kendisi söylüyordu. Ama dedi: "Ben hepinizle tek tek vedalaşmak istiyorum. Ben öyle dü-

şünüyorum ki böylesi daha iyi olacak." Bizimle tek tek vedalaşıyordu, sırayla her birimize ayrı ayrı şeyler söylüyordu. Sonra heval Xeyri'yi de görmek istedi ama o bizden biraz uzaktı. Heval Xeyri'ye ulaşmak için cihazları kontrol ettik ama onlar da şimşek çaktığı için artık çalışmıyorlardı, yani o arkadaşı çağıramadık o zaman. Hâlâ heval Xeyri'yle karşılaşınca o gün ve o an geliyor aklıma.

Heval Zamani bizimle tek tek vedalaştıktan sonra dedi ki; "Ben çok mutluyum, böyle yağmurlu bir günde biz kendimizi Mahmut Köyü'nden kurtardık. Şehit düşen arkadaşlar oldu; ancak yine de çok büyük bir direniş gerçekleştirdik. Ve arkadaşların bir çoğu yaşıyor hâlâ. Bizim için önemli olan bu ve bu bizim için bir başarıdır." Hani biz çok şehit olacağını düşündüğümüzden değil; çünkü bir yandan da onu hastaneye götürme hazırlıkları da yapıyorduk ama diyorduk yaralıdır, ne istiyorsa yapalım ve içimizden de geliyordu onun her sözünü dinlemek. Biz hepimizin şehit düşeceğini düşünürken hâlâ yaşıyorduk ve üzerimize yağmur yağıyordu. Heval Zamani'yle de vedalaştıktan sonra Şukebure'ye doğru yol aldık, bir grup da heval Zamani'yi hastaneye götürdü.

Biz Şukebure'ye yetişene kadar arkadaşlar bizi zorla yürütüyorlardı. Yasını tutamadığımız yoldaşlarımdan ayrılmanın ağırlığı ve acısı vardı içimizde hâlâ. Biz Şukebure'ye yetiştik, baktık arkadaşlar yukardan bir cenaze indiriyorlar. Biz böyle dizlerimizin bağı çözülmüş bir şekilde arkadaşları izliyorduk. Heval Zamani'nin cenazesini bir yere koydular. Gözlerimin gördüklerine ben bile o zaman inanamıyordum, şimdi anlatınca görmeyenler diyecek ki bu kadar da batıl inançlara sahip olmaz ki insan. Ama ben o olayda tek olmadığım için ve etrafımda bir sürü arkadaş olduğu için olanlara inandım. Arkadaşlar heval Zamani'nin cenazesini aşağıya getirir getirmez kocaman yeşil bir ağaç yerinden kırıldı ve öylece yere devrildi. Oradaki bütün arkadaşlar, kısa bir süreliğine bir şok yaşadık. Önce gözlerimize inanamadık; sonra yerde duran koca ağacı bir kez daha inceleyince doğru olduğunu gördük. Belki akşam şimşek falan vurmuştur, bunu bilmiyoruz, o zaman o kadar bilimsel de düşünmüyorduk. Ama o cenazenin getirilme anında o ağacın

kırılması bizim için çok ama çok farklıydı. Hem heval Şahan'ın şahadetinden sonra o yağmurun yağması bizim için ilginçti, hem de Zamani arkadaş şehit düşünce o ağacın öyle kırılması, bizim için çok ilginç olaylardı. Biz o zaman hem şehit düşen o arkadaşların anısına, hem de inancımız uğruna normal insanların dayanabileceğinden çok daha fazlasına dayandık.

Biz de gerçekten onların anısına çok direndik. Eğer bugün de yaşıyorsak onların sayesindedir. Eğer onlar gibi cesaretli yürekli insanlar olmasaydı kaç sefer düşmanın içinde öyle inançsızlıktan ve umutsuzluktan kalacaktık? Çok iyi hatırlıyorum, o yıl tüm koşulsuzluklara rağmen genel anlamda başarılı bir pratik geçirdik. Bu başarının merdivenlerini oluşturanlar elbette onlardı. Direnenlerdi.

Heval Selçuk da daha sonra şehit düştü onu da farklı sayfalarla anlatmak gerekiyor galiba. Çünkü onlar bugün atan yüreğimizin birer parçasıdırlar. Bugün temiz bir hava içinde atıyorsa kalbimiz, bunun bir kısmını da onlara borçlu olduğumuzu bilmeliyiz. Değerler unutulmaz, aksine gittikçe büyür. Zaten Önderliğimiz de bunu açıkça dile getiriyor; "Bu parti şehitler partisidir." O arkadaşlar için şimdilik anlatmaya yetersiz kalan düşlerim ve dönmeyi bilmeyen dilim için onların affına sığınıyorum. Gerçekten de böyle kahramanlıklar yaşandı; anlatmaya yabancı ve yetmez olsa da sözlerimiz.

Şimdi o günlerden kalan her arkadaşla karşılaştığımda yada bir kıwzan ağacının kokusunu aldığımda damla damla içtiğimiz umutlar gelir aklıma. Geceleri patikaları adımladığımda, yine mavzerleri geçerken o soluğumuzu tuttuğumuz ve direnişle tanıştığımız günleri hatırlar, başımı gururla gökyüzüne kaldırırım. Arkadaşının alnını yıldızlara değdirmek dedikleri bu olsa gerek; bizi direniş yoluna getirerek bizi bizimle, gururumuz ve umutlarımızla tanıştırdıkları için şehit düşen ve hâlâ patikaları adımlayan tüm yoldaşlarıma teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Berivan Şam

Amik Ovası ve Gerilla...

Önderliğe karşı uluslararası komplo geliştirilirken Amanoslardaydık. Zaten birkaç yıldı oralardaydım. Komplo sonucu Önderlik esaret altına alınırken, savaşı Türkiye'lileştirmek için harekete geçtik. Ege'ye bir grup çıkardık. Grup gidip yerine ulaştı. Bir grubun da Antalya taraflarına çıkarılması planlanmıştı. Bu grubun içinde ben de vardım. Biz de daha önceden bildiğimiz Antalya'ya gitmek için hazırlanıyorduk. Gidecek gruplar yerlerine ulaştıktan sonra savaş başlatılıp tırmandırılacaktı. Gruplarda giden arkadaşların hepsi fedai tarzında eylemler gerçekleştirmek için hazırlanmışlardı.

Büyük ses getiren eylemler tartışılıp planlanmıştı. Çünkü Önderliğimiz uluslararası bir komployla esaret altına alınmıştı. Önderliğimizi esaret altına alan güçler dünyayı bize zindan yapmak istemişlerdi. Biz de bu dünya sadece bize değil, bize olduğu kadar komplocu güçlere de zindan olmalı ve onlara da zindan yapmalıyız diyorduk. Ege'ye giden grup yerine ulaşmıştı. Daha başka yerlere, Türkiye'nin çeşitli yerlerine çıkarmayı düşündüğümüz gruplar çıkacakları günlerde geri çekilme talimatı geldi. Aslından hiç beklemediğimiz bir talimattı. Çünkü biz savaşı tırmandırmak için hazırlanmıştık ve ona göre hazırlanmaya devam ediyorduk. Talimat gelince bir anda neler oluyor gibisinden sorular sormaya başladık. Ama yine de, ne de olsa sağ ulaşırsak partinin yanına gidip neler olduğunu anlarız gibi bir anlayış da hakimdi. Zaten bundan başka yapacağımız bir şey de yoktu. Talimatı veren partiydi, biz de partinin yanına gidecektik. O yüzden hiçbir arkadaştan farklı bir ses çıkmadı. Ondan sonra da geriye çekilmeye göre hazırlıklar yapılmaya başlandı.

Bütün bunlar olup biterken, yine de hep birlikte geri çekilme üzerine tartışmalar yürütüyorduk. Nasıl, nereden, kaç kişilik gu-

ruplar şeklinde geri çekileceğiz diye tartışıyorduk. Yine geri çekilme ne zaman başlayacak, arkadaşlardan hiç kimse kalacak mı gibi sorulara cevap ararken, geri çekilmede hangi yolları kullanacağımızı da konuşuyoruz.

Birkaç gün aradan geçtikten sonra cevabını aradığımız bazı sorular netleşti ve 1 Eylül tarihinden itibaren geri çekilmenin başlanacağı, bizim de buna göre grupları belirlememiz gerektiği söylendi. Bu aşamadan sonra artık her şeyimizi geri çekilmeye göre hazırlamaya başladık. Gruplar oluşturuldu. Geri çekilecek tarih belirlendi. Ben de oluşturulan geri çekilme gruplarından birinde yer aldım. Bizden önce çıkması gereken bir iki grup vardı. Ondanlardan sonra da bizim grup çıkacaktı. Ama Amanoslardan geri çekilmek o kadar kolay değildi. Kürdistan eyaletlerinden çekilmek kadar kolay olmayacaktı. En az Amanoslara geçmek kadar zor olacaktı. Çünkü Amanoslarda bizi koruyan, destek olan ciddi bir halk potansiyeli yoktu. Halk kötü olduğu için öyle değildi. Bizi fazla tanımamalarından, bizim de kendimizi yeterince tanıtmamamızdan kaynaklı bir şeydi. O yüzden bir yada iki grubun çekildiği yerden araya bir süre girmeden üçüncü grubun çekilmesi imha olmak demekti. Çünkü grup geçerken geçtiği hatta halk tarafından görülebilirdi, kalan izlerden ötürü düşman o hattı boydan boya tutmaya başlayacaktı. O yüzden arkadaşlar ilk bir iki grup geçtikten sonra, onlardan sonraki grubun Amik Ovası'ndan geçmesinin daha güvenlikli ve sağlıklı olacağını söylediler.

Çünkü düşman ovadan geçiş yapacağımıza hiç ihtimal vermiyordu. Ayrıca birkaç sınırı birden geçeceğimize, bir sınırı geçersek daha iyi olur gibisinden bir hesap da yapılmıştı. Bir de Latkiye tarafından geçen birkaç gruptan dolayı o hat deşifre olmuştu. O yüzden de ovadan geçmekten başka çaremiz kalmamıştı. Ovadan geçen yolu, bizimle olan tek bir arkadaş biliyordu. Grup olarak gelirken ovadan gelmişlerdi sadece. O yüzden az da olsa ovadan geçen yolu biliyordu.

Birkaç gün geçtikten sonra arkadaşlar bizim grubun çıkacağını söylediler. Söyledikleri gün yola çıktık. Kendimizi Amanos dağlarından aşağıya doğru bıraktık. Gideceğimiz yol bizi arkadaşlara ulaş-

tıracaktı. Geri çekilmeye ilişkin alınan kararı, olup bitenleri ancak o zaman anlayacaktık. O heyecan ve duygularla kuş uçmaz kervan geçmez misali dağlardan, dağ yollarından aşağıya doğru bıraktık kendimizi. Bir gecede ovanın başına geldik. Çünkü heyecanımız bizi yürütüyordu. Gerçi gerillada heyecan her zaman vardır. Bir eyleme giderken heyecanlıdır insan. Uzaklardan gelen bir grup arkadaşın yanına giderken bir başka heyecan vardır. Gece yürürken, düşmanın üzerine giderken, yeni bir alana giderken heyecanlı olur insan. Ama bu seferki heyecan daha başka bir heyecandı. Çünkü sınır dışına çekilmemiz için Önderlik tarafından karar alınmıştı.

Akşama doğru yola çıkmıştık. Çünkü Amanos dağlarında gece hareket etmek mümkün değildi. Akşama doğru hareket ederken doğal olarak arazide olan köylülerden bazıları bizi gördü. Zaten fırsatı kaçırmadan kim olduğumuzu, nereden geldiğimizi sordular. Biz de gerillaların çevrede olduklarını, o yüzden devriyeye çıkan askerler olduğumuz biçiminde cevap veriyorduk. İnandı gibi göründüler. Biz de çok fazla indandıklarını sanmıyorduk. Ama yine de belki inanmışlardır diyorduk kendi kendimize. Bize inanmadıklarını bizi ihbar etmelerinden anladık. Ovanın geçtiğimiz kısmında çok sayıda köy vardı. Köylerdeki evlerin hepsinin ışıkları yanıyordu. Yanan sadece evlerin ışıkları değildi. Ev ışıklarıyla birlikte sokak lambalarının hepsi de yanıyordu. Bu durumda geçerken mutlaka görünürdük. Görünmememiz mümkün değildi. Ovanın ortasından geçen bir yolu geçmemiz gerekiyordu. Üçerli, dörderli gruplar biçiminde yolu geçmeye çalışıyoruz. Bir iki grup geçti. Arkadaşlar geçerken köylüler onları fark etti, ancak kim olduklarını anlamadılar. Bizim grup kalmıştı. Geçen arkadaşları fark ettikleri için biz de yanlarından dolanarak geçmek istedik. Geçmeye çalışırken artık tamamıyla bizi fark ettiler ve silahla yolumuzu kesmeye çalıştılar. Yolumuzu kesmeye çalışırlarken bir yandan da ateş ediyorlardı. Biz de onlara ateş açmaya başladık. Ama vurmak için değil. Korkutmak için sıkıyorduk. Çünkü vurmak istemiyorduk. Düşman konumuna getirilmiş olsalar da aramıza kan girmesini istemiyorduk. Silah sesleri duyulunca zaten alarmda olan düşman da hareketlenmeye başladı. Bizim bulundu-

ğumuz yere doğru çok sayıda araba ışığı gelmeye başladı. Düşmandan başka hiç kimse olamazdı. Yolu bilmiyoruz. Arkadaşlar bize karşıda görünen ışıkları göstererek o ışıklara doğru gitmemiz gerektiğini söylemişlerdi. Biz de o ışıklara doğru giriyorduk.

Bize doğru gelen araba ışıklarını görünce kurtuluşu zik zaklar çizerek kendimizi doğru nehre bırakmakta bulduk. Bazı yerlerde suyun sınır olduğunu biliyorduk. Ancak nerede sınır, nerede değil bilmiyorduk. O yüzden sınırı geçip geçmediğimizi de bilmiyorduk.

Yolu en son biz geçsek de, benimle birlikte olan iki arkadaşla öncü olduğumuz için en öne geçmiştik. Öncüler hep en önde gider. Olası bir durumda arkadan gelen gücü bilgilendirmek ve ilk müdahalede bulunmak için tedbir olarak gerillada böyle bir yöntem izleniyor. Bir de öncüler genelde yol bilenlerdir. Yol bilmeseler de önden giden öncüler vardır. Biz de öyleydik. Yol bilmiyor olsak da arkadaşların güvenliği için önden gidiyorduk. Yabancısı olduğumuz bir yoldan gidiyorduk. Çok fazla da önemli değildi. Nehir kenarına doğru inmeye başladık. Düşmanın nehir kenarında pusu attığını hiç düşünmedik ve buna ihtimal de vermeden inmeye başlamıştık. Suya yaklaştığımızda pusuda bekleyen düşman bizi taramaya başladı. Hiç beklemediğimiz bir anda ve zamanda düşmanla karşılaşmıştık. Düşmanla iç içe girmiştik. Hiçbirimizin kurtulmasını istemedikleri için o kadar yakınlaşmamıza izin vermişlerdi herhalde. Belki de kim olduğumuzu anlamadıkları için o kadar yaklaşmamıza izin vermişlerdi. Onu çok fazla bilmiyoruz.

Pusuya girince biz üç öncü, yolun alt tarafına inerek kendimizi suya bırakırken diğer arkadaşlar üzerinde olduğumuz yoldan devam ettiler. Arkadaşların sesini duyuyorduk. Biraz daha yürüdükten sonra yola çıkıp onlara ulaşmayı düşündük. Suyun kenarına doğru inmekteki amacımız düşmanın dikkatini dağıtmaktı. Bu şekilde bizi etkili vurmasının önüne geçmeye çalıştık. Tam suyun kenarına inince arkadaşların kurtulması için düşmana karşılık verdik. Arkadaşların seri hareket etmesi, bir de düşmanın dikkatlerini üzerimize çekmemizden ötürü arkadaşlar kurtulmuşlardı. Bizde de bir şey yoktu. Karşılık vermemiz üzerine arkadaşlar yol-

dan biraz yürüdükten sonra suyu geçip karşıya geçiyorlar. Arkadaşları bulmak için onların gittiği yönden yürümeye devam ettik. O kadar aramamıza rağmen kimseyi bulamadık. Biz de biraz daha yürüdükten sonra bir yerden suyu geçmeye çalıştık. Sonunda bir yerden suyu geçmeyi başardık. Arkadaşların gittiği yönü esas alarak yol almaya devam ettik. Onları bulmamız gerekiyordu. Çünkü yolu, yine bizi karşılayacak olan insanları arkadaşlar biliyordu. O konuda ayrıntılı bir bilgimiz yoktu.

Genel olarak randevu yerini biliyorduk. Ama bu yetmiyordu. Onun dışında hiçbir bilgimiz yoktu. Kendi başımıza da bir şeyler yapabilirdik ama arkadaşlarla birlikte olmamız gerekiyordu. Çünkü geri çekilme sürecinden sonra Suriye'nin tutumu, bize yaklaşımının ne olduğunu bilmiyorduk. Sınırlarından içeri girerken bizi yakalamak da isteyebilirdi. Onun eline geçmememiz için mutlaka arkadaşlara ulaşmamız gerekiyordu. Birlikte olduğumuz arkadaşları kaybedince bu kez geride bıraktığımız Reşit arkadaş onları armaya başladık. Bize yakın bir yerde olmaları gerekiyordu. O yüzden onları armaya başladık.

Reşit arkadaş onların olduğu yere gitmek için yeniden suyu geçmemiz gerekiyordu. O yüzden birbirimize şutık bağlayıp suyu yeniden geçtik. Suyu geçtikten sonra önümüze çıkan düz araziden ilerlemeye başladık. İçinden yürüdüğümüz yer tarla gibi bir yerdi. Biraz daha ilerleyince bazı sesler duymaya başladık. Gelen sesler Reşit arkadaş onların sesidir diye düşünüyorduk. Çünkü asker suya vurup geçmez diyorduk kendi kendimize. Reşit arkadaş onları bu kadar yakında bulmak bizi sevindiriyordu. Çünkü bu kadar yakında bulacağımızı sanmıyorduk. Biz de sesin geldiği yöne doğru yürümeye başladık. Yanımdaki arkadaşların birkaç adım önlerinde yürüyordum. Gece alıp başını gitmişti. Sabah olmak üzereydi. Hava yavaş yavaş ağarmaya başlamıştı. Amacımız hava aydınlanmadan onlara ulaşmaktı. Onların yanında o gün kalıp ertesi gün geçmemiz gereken bir başka nehir var, onu da geçip Suriye topraklarına girmeyi hedefliyorduk. O yüzden hızlı adımlarla onlara ulaşacağım diye ilerliyordum.

Meğer önümüzden gelen sesler askerlere aitmiş. Ancak biz bunu bilmiyorduk. O yüzden de durmadan onlara doğru gidiyorduk. Biraz daha ilerledikten sonra hafiften karaltıları da görünmeye başladı. Ama ona rağmen yine asker mi arkadaşlar mı olduğunu seçemedim. Biraz daha yaklaştığımda bir kenara çekilip oturdular. Bir kenara çekilip oturanca Reşit arkadaş onlar mola verdiler diye düşünmeye başladım. Bir anda yanlarına gitmem durumunda beni vurabilirler diye düşünerek önce bir işaret vermek istedim. Heval diye seslendiğim gibi karşıdan mermiler üstüme yağmaya başladı. Ama geç kalmıştım. Çünkü önümdekiler kim olursa olsun önceden tedbirli yaklaşmam gerekiyordu. Arkadaşlar mı yoksa düşman mı olduklarını anlamam gerekiyordu. Gerilla kurallarına göre bunu bilmem gerekiyordu. Bu kuralı bilmiyor değildim. Ama o an yerine getirmemiştim. Ve o yüzden de peşimize takılan düşmanın içine kadar arkadaşlar diye gidebilmiştim. Önümdekilerin arkadaş olmalarını istediğim için böyle bir durumla karşılaşmıştım. Yani öyle olmasını istemiştim. Ama karşımızda bir düşman gerçeği var. Ve ben bu gerçiği göz ardı etmiştim. Durmadan beni tarıyorlardı. Beni taramaya başladıklarında, seslerini duyduklarımızın arkadaşlar değil, düşman olduğunu anladım.

Arkamdan gelen arkadaşlar tarandığını görünce kendilerini suyun kenarına atıyorlar. O andan itibaren de birbirimizden koptuk. Ben de zaten suya yakın olduğum için birkaç adımda suyun kenarına kendimi bıraktığım gibi suya atladım. Kendimi suya attım ancak suyu geçemedim. Ne kadar karşıya geçmeye çalıştıysam da bir türlü geçemedim. Geçemeyeceğimi anlayınca sudan çıkıp bir süre su kenarı boyunca yürümeye çalıştım. Suyun hemen üst tarafında ise biraz önce yürüdüğümüz yol vardı. Askerler de peşimden yolun üstüne kadar geldiler. İlk kaçtığım yerden başlayarak her yeri aramaya başladılar. Suyu geçmesem beni bulurlar diye kaygılanıyorum. Çok iyi yüzme de bilmiyorum. Ancak buna rağmen suyu geçmek için bir deneme yapmalıyım dedim kendi kendime. Düşmanın eline geçmektense suda gitmeyi yeğliyordum. Zaten gerillanın temel ilkelerinden biri de düşmanın eline sağ geçmemekti. O ilkeyi yerine

getirmek zorundaydım. Suyu geçmek için yavaş yavaş kendimi bırakmaya başladım. Daha önce birkaç kere geçtiğimiz suydu. O nehrin bir özelliği, ilk birkaç adımlık yeri bataklık oluyordu. Ortasına gelene kadar bataklık gibiydi. Ortasına geldiğinde beton gibi bir zeminle karşılaşıyordun. Suyun bu özelliğini de bildiğim için geçmek için yavaş yavaş kendimi suyun içine bıraktım. Askerler durmadan yukarıda bağrışıyor, oraya buraya koşturuyorlardı.

İlk birkaç adımda yine bataklıkla karşılaştım. Burası da diğer yerler gibidir diye düşünerek birkaç metre daha gittim. Ancak ben gittikçe suyun beni alta doğru çektiğini fark ettim. Su başımın üzerinden aşıncaya kadar ilerledim. Suyun dibine tam batınca yelek, çanta ve elbiselerim suyla dolmaya başladı. Bu da beni giderek daha fazla ağırlaştırdı. Bildiğim kadarıyla yüzme yaparak kendimi kurtarmaya çalıştım. Ama o kadar ağırlaşınca artık kollarımı bile kaldıramaz oldum. Mideme su dolmaya başladı. Ancak bir yandan da durmadan beni aşağıya doğru sürüklüyordu. Oraya gelene kadar üç kez pusuya düşmüştüm. Bu en sonuncusunda, neredeyse düşman üç metreden beni vurmuştu. Ama kurtulmayı başarmıştım. Kendi kendime, şu işe bak, bir hafta içinde üç pusudan kurtuldum şimdi pisi pisine suda gideceğim demeye başladım. Aslında kötü bir son olacaktı. Çünkü her gerilla için esas olan, düşmanla vuruşarak düşmektir. Her şeye rağmen bütün gücümü toplayarak birkaç dakikada bir kafamı suyun üstüne çıkarıp bir nefes alabiliyorum. Yaklaşık yarım saat kadar bu şekilde suyla boğuştum. Durmadan da kendimi kenara atmak için uğraşıyorum. Bu arada havada tam aydınlandı. Su durmadan beni aşağıya doğru sürüklediği için düşmandan da bir hayli uzaklaşmıştım. Giderek gücüm tükeniyordu. Ama her şeye rağmen yapılacak bir şeyler olmalı diyerek uğraşmaktan vazgeçmiyorum. Sonunda dere yatağından suyun içine sarkan bir dalı tutmayı başardım. O dalı daha sıkı tutarak sudan çıkmayı başardım. Ama hâlâ düşman beni su yatağı boyunca aramaya devam ediyordu.

Hava artık tam aydınlanmıştı. O durumda hiçbir yere gidemezdim. Çünkü düşman beni aramaya devam ediyordu. Çok dik-

katli ve gizli bir şekilde o ağacın dibine kadar gittim. Kendimi biraz da kamufle ettim. Akşama kadar düşman sağımdan, solumdan gidip gelerek beni arayıp durdu.

Akşama doğru düşman gitti. Ben de kaldığım yerden çıkıp suyu nereden ve nasıl geçeceğimi düşünmeye, ona göre bir yöntem belirlemeye çalıştım. Nehir kıyısı boyunca aşağıya doğru yürüyüp geçmek için uygun bir yer aradım. Sonunda geçebileceğimi düşündüğüm uygun bir yer buldum. Bulduğum yerde su kenarında büyük bir ağaç vardı. Şütüğümü oraya bağlayıp bir ucundan da tutarak geçmeyi düşündüm. O yüzden önce şütüğümü çıkarıp ağaca bağladım. Diğer ucundan da tutarak suyun içine kendimi bıraktım. Çok dikkatli ve tedbirli bir şekilde suyu geçerek Suriye tarafına geçtim.

Suyu geçtikten sonra arkadaşların tarifleri üzerine ışıkları esas alarak yürümeye başladım. Biz yola çıkmadan önce arkadaşlar gidiş hattımız üzerinde konuşlanmışlardı. Yine buluşma noktası belirlenmişti ve bu, tam yola çıkacağımız zaman bütün arkadaşlara söylenmişti. Bu da gerillada bir kuraldır. Işıkları esas alarak buluşma noktasına gitmek için yürüyordum.

Biz Amanoslara geçerken de o yolu kullanmıştık. O yüzden de buluşma noktasını biliyordum. Buluşma noktasına önceden giden Ferman arkadaş bizi karşılayacaktı. Buluşma noktasına doğru giderken kendi kendime, birlikte koptuğumuz, sonra benden de kopan arkadaşlar şimdi arkadaşlara ulaşmış, benim onlardan koptuğumu söylemiş, bunun üzerine de arkadaşlar beni almak için harekete geçmişlerdir diye hesaplıyorum.

Randevu yerine geldim, hiç kimseyi bulamadım. Biraz daha çevrede oyalandım, gelen giden olmadı. Orada durmak hem iyi hem de güvenlikli değildi. O yüzden ilk önce silahımı sakladım. Ardından çamura batan kıyafetimi biraz temizledim. Karşıdan gelen bir arabanın durup beni alması için elimi kaldırdım. Şoför durup beni aldı. Ancak ne ben onun dilinden bir şey anlıyorum ne de o benim dilimden. El kol hareketleriyle bir şeyler anlatmaya çalıştım. Daha önce aklımda kalan, oranın Kürtlerinden bir iki kişinin adını verdim. İşaretlerle beni oraya götürmesini istedim. Şoför de söyledik-

lerime karşılık el kol hareketleriyle bir şeyler söylemeye çalıştı. Söylediklerinden beni gitmek istediğim yere götüreceğini anladım. Arabayla yarım saat kadar gittikten sonra Kürtçe konuşan birinin yanına beni götürdü. Geldiğimiz hatta Türkmenler de vardı. Ancak oraya yerleştirilen Türkmenler devlete çok bağlı oldukları için bizi gördükleri yerde ihbar ediyorlardı. Benim en büyük kaygım da oydu. Onların eline düşmemeye dikkat etmeye çalışıyordum. Beni arabasına alan şoföre o yüzden Kürtleri tarif ettim.

Şoför beni Kürt diye yanına götürdüğü adama önce Arapça bir şeyler söyledi. Şoför söylediklerini bitirdikten sonra adam dönüp bana nerden geliyorsun diye sordu. Önce kaçakçı olduğumu ve birinin yanına gitmek istediğimi söyledim. Verdiğim cevap üzerine adam arkadaş mısın diye sordu bu kez. Adam bunları sorduğuna göre arkadaşlarla ilişkileri vardır diye düşünerek arkadaş olduğumu, arkadaşlardan koptuğumu, bildiğim bir telefon numarasıyla arkadaşlara ulaşmak istediğimi söyledim. Büyük bir yanılgı yaşadığımı çok sonradan fark ettim. Adam benimle Kürtçe konuşur konuşmaz iyi ve yurtsever biridir diye hesaplamaya başlamıştım. Bu çok büyük bir yanılgıydı. Tabii ben fark edene kadar iş işten geçmişti. Adam, tamam ama kendisinde telefon olmadığını, güvenlikli bir yerde telefon olduğunu, telefon için oraya gitmemiz gerektiğini söyledi. Arabaya binerek gittik. İki katlı bir evin önünde arabayı durdurdu. Normal bir ev gibiydi. Görünürde anormal gelen hiçbir şey yoktu. Adam beni getirdiği yerde telefon açabileceğimi söyleyerek içeri girmek için önden yürüdü. Kapıya vardığımızda damda silahlı adamların belirdiğini gördüm. Ama artık hiçbir yere gidemezdim. Kapıdaki adama Arapça bir şeyler söyledikten sonra içeriye girdik. Biz içeri girene kadar damdaki silahlılar da indi. Beni hiç konuşturmadan alt kata indirdiler. İçeri alındığımda Ferman arkadaş dahil diğer tüm arkadaşların yakalandığını ve orada olduğunu gördüm. Bu olay, benim bir Türk olarak Kürtleri ne kadar tanıdığımı bir kez daha bana gösterdi. Çünkü Kürt denince ben herkesi yurtsever olarak düşünmüştüm. Asıl yanılgım bu olmuştu. Oysa her parçada olduğu gibi Güneybatı Kür-

distan'da da devletle çalışan Kürtler olduğunu düşünerek, ona göre tedbirli davranmam gerekiyordu.

Arkadaşları görünce benden kopan arkadaşların da suyu geçmek isterken şehit düştüklerini öğrendim. Arkadaşlardan Seyitxan arkadaş yüzme bildiği için önce karşıya geçiyor. Kendisi ile Xebat arkadaşın silahlarını, çantalarını karşıya bırakıp Xebat arkadaşı almak için geri dönüyor. Xebat arkadaş yüzme bilmediği için ikisi birden boğulup şehit düşüyor. Normalde Seyitxan arkadaş kendisini kurtarabilir. Ama Xebat arkadaşı da kurtaramıyorsam birlikte ölürüz diyerek ikisi birlikte şehit düşüyor.

İki ay kadar tutuklu kaldık. O dönemde de 7. Kongre süreciydi. Suriye devleti yedi aydan sonra bizi serbest bıraktı. Amik ovasında başlayıp Suriye zindanlarında iki ay kadar devam eden geri çekilme yürüyüşümüz, üçüncü ayda örgütün yanına ulaşmamızla son buldu.

Bager Toros

Vurulup düşenlerin kanları damladı şalvarlarına ve en çok da yüreklerine. Yıllarca o kan damlalarıyla yürüdüler. Yaslarını tutmak istediler. Ancak yolları uzun ve belki de hayatları kısa olduğu için buna çok fazla zamanları yoktu. O yüzden vurulup düşen yoldaşlarını yüreklerine ekerek yaslarını sadece yüreklerinde tuttular. Birbirleri için yaşadılar, birbirleri ve halkları için öldüler. Ve çoğunlukla da birbirinin yerine ölüme gittiler. Bir yoldaşını, arkadaşını daha fazla yaşatarak halkının umutlarını diri tutmak için gözlerini kırpmadan arkadaşları yerine ölüme gittiler. Ama tek bir şeye dayanamadılar. O da hayatta olan arkadaşlarından kopuk kalmayı...

ISNB-978-605-4986-87-3
9 786054 986873

₺15.00